CONSTANTIN MATEESCU

BAL LA CASA OFIȚERILOR

CONSTANTIN MATEESCU

•

BAL LA CASA OFIȚERILOR

Coperta : GABRIEL BRATU

CONSTANTIN MATEESCU

BAL LA CASA OFIȚERILOR

roman

SCRISUL ROMÂNESC
Craiova 1984

Corneliei, Ancuței și lui Dan

PARTEA ÎNTÎI

1

ÎN TREN AVEAM TOT TIMPUL SĂ GÎNDESC. TRENUL hurducăia pe șine și se oprea din cînd în cînd pe cîmp lăsînd în urmă un nor de fum înecăcios și negru. Alături, Didina picotea cu capul sprijinită de banchetă. Bărbați în salopetă vorbeau cu voce tare și fumau. O parte dintre ei lucrau la salină, o parte la fabrica de țigarete. Rîdeau. La Boureni scoteau din serviete cîte o ceapă și o felie de pîine cu secară și mîncau. Femei legate cu basmale duceau la piață ouă, brînză și smîntînă.

Se întîmpla adeseori să vină în vagon cu noi și Nelu. Își așeza sacoșa cu cărți pe lemnul tare al banchetei și dormea. Vagonul exala un iz insuportabil de funingine și transpirație.

De fapt, la ce să mă gîndesc? Toamna sosise mai devreme decît în alți ani. Spre dimineață cădea bruma. În curtea casei noastre domnea paragina. Doi nuci bătrîni cu frunzele îngălbenite păzeau pustietatea împrejurimilor. De-a lungul drumului de țară se înșirau ici-colo căsuțe prăpădite, cu pridvor de lemn, durate înainte de împroprietărire. Le uram. Uram și salina. O puteam vedea din dreptul nucilor, un coș de fum înalt, acoperișurile unor clădiri mai răsărite, cu un etaj, apoi peretele abrupt al muntelui.

Pentru Didina, lucrurile îmbrăcau culori aparte. Era *de aici*. Apartenența de aceste locuri îi conferea un aer seniorial, de proprietară. Dar aerele ei nu mă atingeau. Purtam aceeași rochie simplă, de uniformă, cu guleraș

scrobit, aceleași cozi pe spate, și numai pardesiul bej din stofă englezească al Didinei, pe care-l murdărise de funingine la coate, ar fi putut constitui o notă de distincție și superioritate.

La anumite intervale, Didina se ridica în capul oaselor și se freca la ochi.

— Pe unde sîntem ? întreba.

Bărbații boscorodeau despre recoltă sau jucau cărți. Fumau țigări făcute din hîrtie de jurnal, lipită cu salivă. Scoteau un fum îngrozitor. Prin geamurile prăfuite ale vagonului venea imaginea fără sfîrșit a cîmpului și a dealurilor ce se ridicau departe, dincolo de Hința.

Ideea de a învăța în tren, în cele aproape două ore cît dura călătoria pînă la Alutela, îmi trecuse deseori prin minte, dar niciodată n-o pusesem în aplicare. Mi se părea impracticabilă. Cel mult îmi luam din servietă un roman și-l frunzăream. Citeam fragmente disparate, dialoguri, dialogurile în special mă atrăgeau, săream peste descrieri plicticoase și căutam cu interes destul de mediocru pasajele sentimentale, și răbufnirile de violență, și împăcările duioase.

Mai adesea, însă, mă gîndeam la mama. O vedeam în fața mașinii de gătit, sau curățind cartofi, sau aplecată asupra albiei, spălînd rufe. Figura ei mi se fixase exact la vîrsta cînd murise. Nu mi-o puteam închipui mai tînără. Această neputință de a întoarce vremea mă chinuia. Îi aruncasem la plecare un buchet de flori pe piatra de mormînt. Buchetul se va fi uscat de mult, și nimeni, niciodată, nu va mai zăbovi măcar o clipă în fața crucii albe rătăcită printre atîtea alte cruci.

După o lună, drumurile, fără să-mi devină cîtuși de puțin mai agreabile, îmi intraseră în obișnuință. Mă împrietenisem cu o colegă, Mira, care mă conducea la trenul de întoarcere. Stătea pe strada gării. Era o ființă înaltă, vorbăreață, fără nimic deosebit care să atragă atenția cuiva, deși, ca orice fată, ținea la lucrul acesta. Pînă să vină trenul, mă duceam la ea. Avea o cameră urîtă, dosnică, în care se intra printr-un culoar întunecos. În cameră, un pat, o masă acoperită cu mușama și un lavoar. Pe un raft își rînduise cărțile de școală și rufele murdare.

— Fetițo, mi-a spus în prima zi cînd îi călcasem pragul, nu stau într-un palat, însă sînt singură. O să-ți dai seama mai tîrziu de avantajul acesta...

Cînd aveam timp, o ajutam să-și facă problemele la matematică. Nu pricepea nimic, cu toate că-și dădea toată silința. O chinuiam. Afară lătra cîinele. Proprietăreasa trebăluia prin curte, i se vedea spinarea gîrbovită deplasîndu-se între coteţul de găini și magazia putredă, cu lemne.

Odaia mohorîtă a Mirei îmi amintea de încăperea sordidă unde mă trimisese odată mama să-i dau o haină veche unei femei sărmane. Pe un perete fusese atîrnată icoana Maicii Domnului și un calendar murdar de muște. Trăia într-o mizerie cumplită. Murise chiar în vara aceea. Murise singură, închisă în casă, cu transperantele lăsate, voind să se refugieze de lumea pestriță a orașului. În locul ei închiriase camera o lenjereasă.

Mira era pasionată de călătorii, imaginare, deocamdată. Își cumpărase hărți, atlase, prefigurînd pe ele itinerarii abracadabrante. Își dezbrăca rochița, și-o azvîrlea la întîmplare pe un scaun și-mi arăta, ținînd în mînă un creion, cum intenționa să abordeze Orientul. Era destul de simplu. În trei minute ajungea în insulele Caroline, apoi făcea un mic ocol prin sudul continentului american și debarca pe coasta Africii, de preferință în zona ecuatorială. Călătorea numai pe apă. Aeroplanele nu-i ofereau suficientă siguranță.

În clipele acelea, cînd o vedeam deasupra hărții, concentrată, însăilînd noi căi de evadare spre necunoscuturi, mi se părea frumoasă. Privirea îi căpăta o fixitate impresionantă, devenind extrem de expresivă. Aproape mi-era frică.

La gară rămînea cu mine pe peron pînă cînd impiegatul ridica semnalul de pornire. Didina ne privea de la fereastră. Trei-patru oameni se agățau de scările vagonului, se auzea un fluierat anemic și locomotiva începea să pufăie. În cîteva momente aluneca domol de-a lungul Hinței.

La întoarcere eram atît de ostenită încît luptam din greu cu somnul. Mă sprijineam cu fruntea de rama geamului și-mi risipeam privirea peste miriști. Didina flecărea. O auzeam prin vis mărturisindu-și peripețiile din timpul zilei. Vorbea neobosit, în țăcănitul sacadat al trenului, și glasul ei, la început strident, apoi din ce în ce mai moale, se stingea treptat, intrînd la unison cu zgomotul egal al osiilor.

Pe la sfîrșitul lui octombrie au mai sosit în sat patru familii de refugiați din Transilvania, și grupul navetiștilor cu trenul s-a mărit. Din clasa mea s-a nimerit să fie numai o fată, Grațiela, care știa germana și cînta la pian. Își adusese pianul tocmai de la Bistrița. Nu știam exact unde se află Bistrița, dar mă gîndeam că trebuie să fi fost departe. Băieții nu mă interesau. Majoritatea erau de vîrsta lui Neluțu.

Cu Grațiela mă plimbam după apusul soarelui pe drumurile întortocheate ale comunei. Se străduia să se acomodeze cu noua viață. Avea credința că situația noastră e provizorie, că în curînd ne vom întoarce acasă. I-am arătat biserica și parcul și micul stabiliment pentru tratarea bolilor reumatismale. Peretele de sare, în lumina irizată a asfințitului, o fascina.

Am înțeles din prima clipă că lumea din care venise era cu totul alta decît aceea a mea. Pe Grațiela o interesau culorile și muzica. Mă invita la ea duminicile și îmi cînta la pian. Se instalaseră într-o căsuță sub stînca muntelui, cu două camere și o tindă largă. Pereții camerelor erau acoperiți cu peisaje, nuduri și compoziții din care nu înțelegeam prea mare lucru. Mirosul de mîncare sosea pînă la noi. Din cînd în cînd, în cadrul ușii apărea o doamnă încă tînără, frumoasă, cu ochi albaștri, rătăciți. Tăcea. În colțul buzelor purta un zîmbet imaterial, lunatic.

— De ce nu stai ? o auzeam pe Grațiela iritată. Stai odată !

Își ridica nestăpînită mîinile de pe claviatură și o privea.

— O, mamă ! Cînd te uiți așa la mine mă înspăimînți !

Femeia dispărea la fel de nesimțit precum venise. În încăpere se făcea tăcere. Prin curțile vecinilor cîntau cocoșii. Grațiela închidea capacul pianului și se lăsa cu spatele pe scaun. Obrajii i se umpleau de lacrimi.

Călătoriile cu trenul, în compania Grațielei, mi se păreau mai suportabile. Ne așezam alături, Didina atipea și în timp ce ne pierdeam privirea pe fereastră, pălăvrăgeam. Colega mea nutrea proiecte mari. Voia să învețe pianul la conservatorul din Paris, apoi să se aventureze în lumea muzicii. Vorbea cu atîta seriozitate despre intențiile ei încît era cu neputință să n-o cred. Vagonul

mirosea a ceapă și sudoare. Un moș își deschidea cutia cu tutun și i-o întindea bărbatului de lîngă el, făcîndu-i semn să-și răsucească o țigară.

— La anu o să avem război, vorbea bătrînul. S-a arătat pe cer o pată luminoasă. Femeile au început să nască băieți. Mai mult ca sigur că începe tărăboiul.

Bărbatul chicotea. De undeva se auzea un cîntec înțînat din frunză. Femeile care vînduseră la tîrg brînzeturi și smîntînă își numărau din buze banii strînși într-o batistă.

Grație colegei mele, am descoperit că Alutela îmi era complet necunoscută. Un tîrg străin. Ne întorceam de la liceu, trecuse ora prînzului, castanii lăsau pe dalele de piatră umbre mari, prelungi, și Grațiela m-a întrebat deodată unde e Poșta. Am ridicat din umeri.

— Chiar nu știi ? a zis.

M-a luat de braț și am pornit în sus pe Bulevard, să explorăm orașul. Mi-a explicat că Poșta e locul cel mai important pentru niște persoane dezrădăcinate, ca noi. Era în dispoziție bună. Cu ajutorul Poștei, spunea, distanțele se micșorează, suporți mai bine depărtarea. Poșta îți înlesnește comunicarea cu cei dragi. Vorbea, și între timp își aranja o coadă despletită.

— Tu nu iubești pe nimeni ? N-ai un prieten ?

I-am spus că nu. Am priceput că ea avea, dar nu am întrebat-o, iar Grațiela a tăcut și între noi s-a așternut o zonă de suspiciune, de neutralitate și de jenă.

În fața Poștei ne-am oprit. Era un edificiu mărunt, din cărămidă aparentă. Turnul acoperit cu țiglă roșie, ferestrele înguste și cornișele îi împrumutau un aer straniu de castel medieval. Nu mai văzusem o clădire de Poștă atît de atrăgătoare. Pe Grațiela n-o entuziasmase. A intrat grăbită și a ieșit după vreo trei minute. Am intuit imediat că nu primise mesajul așteptat. Îi dispăruse dintr-odată întreaga bună-dispoziție.

— Hai să plecăm la gară ! a spus mușcîndu-și imperceptibil buza. O să pierdem trenul.

2

Pe Genu mi l-a prezentat pe stradă Mira, într-una din zilele de la sfîrșitul lui octombrie. Colega mea avea mania să citească afișele de pe panoul situat în fața Par-

culuí. Venea în Alutela circul Kludsky : lei, tigri, elefanți, dresură și acrobații de înaltă clasă.

— Ce-ar fi să mergem ? a întrebat fără convingere.

Era terorizată de exercițiile la trapez, mi-a spus, trăia cu spaima că odată și odată un saltimbanc va pierde clipa și se va prăbuși în rumegușul din manej. Văzuse un film, cu un an în urmă, în care acrobatul, Douglas Fairbanks, făcuse un pas greșit sub ochii sutelor de spectatori înfiorați. Și-a fracturat coloana vertebrală și a rămas infirm pe viață, și Mary Pickford, iubita lui, l-a părăsit, iar el s-a apucat să bea. În punctul acesta a întrerupt-o Genu. Se așezase în fața noastră. Zîmbea.

— Sărut mînuțele, frumoaselor naiade, a zis făcînd o plecăciune.

Ne-a luat de braț cu o naturalețe dezarmantă și ne-a condus pe una din aleile din Parc. Era îmbrăcat într-un costum de haine uzat dar bine întreținut. Vorbea tot timpul, gesticulînd convingător și aruncînd spre noi priviri curtenitoare. Pe Mira o emoționa vizibil prezența lui. Am înțeles din conversație că se cunoscuseră la aniversarea unei prietene comune și că fuseseră de două ori la cinematograf. În general, mi-era destul de greu să-l urmăresc, apropierea lui îmi da un soi de teamă fără noimă. Exala miros de apă de colonie.

Ne-am așezat pe o bancă. Genu a scos din buzunarul hainei o tabacheră de argint cu monogramă și și-a aprins țigara.

— Fumați ? a întrebat.

Se angajase într-o poveste lungă cu o baletistă de la Cărăbuș cu care se iubise în anul precedent și care-l părăsise pentru un ofițer de aviație, apoi ne-a relatat cum a căzut în vară la examenul de drept roman. Își petrecuse un braț pe după gîtul Mirei. O mîngîia distrat. Eram terorizată la gîndul că ar putea să treacă vreuna dintre profesoare. Parcul se afla în centrul tîrgului, la numai cîțiva pași de școală.

— Ești moldoveancă ? Se cunoaște după vorbă, mi-a spus zîmbind. E plin orașul de refugiați.

Aprecia vorbirea moale a moldovencelor, a declarat în timp ce-și îndrepta atenția spre mine. După precipitarea evenimentelor din vară, Alutela se dezmorțise, parcă, se populase cu o mulțime de fetișcane nostime, drăguțe. Păcat că, uite, stau ascunse în casă, în loc să iasă

seara la plimbare pe Bulevard, sau să cunoască împrejurimile superbe ale orașului.

— Ce-ar fi să ne vedem diseară ? Mîncăm o înghețată la coana Mița și dăm o raită pe Terasă. Vin cu un prieten.

Ne-am privit. I-am spus că după-amiază plec. Că locuiesc la Ocnița. Pe alee trecea o doamnă împingînd un cărucior. Stătea să plouă. Genu scotea mari rotocoale de fum pe care le risipea cu generozitate deasupra capetelor noastre. În ochii Mirei am citit reprosul și nemulțumirea. O dezamăgisem. Regretam din suflet.

Vreo două zile nu m-a mai condus la gară. Urcam în tren cu Grațiela și Didina și ne opream într-un vagon unde ni se părea că e mai puțină lume. Peronul era pustiu. Un ceas de tablă înțepenise pentru totdeauna la ora 5. Ne așezam pe bancă și pălăvrăgeam. Didina își sărbătorea peste puțină vreme aniversarea. Evenimentul o înnebunise pur și simplu. Nu-și mai putea încăpea în piele de bucurie. Părinții îi permiseseră „să facă dans" și-i cumpăraseră un patefon cu discuri. Tot drumul ne-a bătut la cap cu patefonul ei. Avea oprire automată și braț mobil. Și căptușeală mov, de catifea. Problema cea mai dificilă se dovedea a fi aceea a musafirilor. Pe cine să invite ? N-aveam băieți. Părinții îi puseseră în vedere să le prezinte în prealabil o listă.

— O listă ? a pufnit mirată Grațiela.

Discuția s-a oprit în locul acesta. Didina și-a scos puloverul la care lucra de o săptămînă, eu am deschis o carte, iar Grațiela a dispărut în celălalt vagon, unde obișnuiau să stea funcționarii de la fabrica de țigarete.

La coborîrea în stație, îl așteptam pe Nelu. Mergeam întotdeauna împreună. Mă lua de mînă. Tăceam. Aveam aproape un kilometru pînă acasă. Neluțu țopăia neobosit, ceea ce mă irita teribil. Lovea cu vîrful ghetei în toate pietrele ce le întîlnea în cale. Treceam un pod de lemn, urcam un deal și intram în strada principală. Din vîrful dealului puteam vedea stabilimentul balnear, grădina publică și satul, năruit sub muntele de sare.

Pe tata nu-l găseam acasă. Venea tîrziu. Mă dezbrăcam. Dezordinea din camere îmi făcea greață. Luam un capot pe mine și mă apucam de treabă. Pe Nelu îl puneam să spele vasele. Dereticam prin casă, făceam puțină ordine în bucătărie și ridicam capacele slinoase ale sufer-

taşelor. Mîncarea, cu mici excepţii, era aceeaşi : ciorbă şi tocană de cartofi, sau musaca, sau ţelină, sau varză cu o bucăţică de carne afumată. Ne aşezam la masă unul în faţa celuilalt. Îi potriveam şervetul sub bărbie. Neluţu îmi mărturisea că a mai luat un trei la matematică. Mînca fără să facă nazuri. Îi pregăteam pentru desert o feliuţă de pîine cu unt şi cu magiun sau îi dădeam o jumătate de pachet de ciocolată.

Ne apucam pe urmă să ne facem lecţiile. Neluţu nu răbda să stea cu un caiet sub ochi mai mult de un sfert de oră. O zbughea afară. Trebuia să-i redactez compunerile şi să-i rezolv problemele la matematică. Se întorcea pe întuneric. La porţile vecine, femeile se adunau în grupuri şi vorbeau. Îşi blestemau bărbaţii. Din cînd în cînd fîntîna scîrţîia anemic. Sosise vremea adăpatului. Pe la ferestre apăreau luminile opaiţelor.

La ora nouă îl puneam pe Nelu să se spele, îi dam un blid cu lapte proaspăt şi îl băgam în pat mai mult cu forţa, îl înveleam cu pătura şi-l sărutam. Deasupra patului veghea fotografia mamei înrămată în anul cînd ne părăsise. Stingeam lumina şi intram în camera cea mare Îl aşteptam pe tata. Citeam o carte sau rămîneam cu ochii pironiţi în întunericul de afară. Pendula veche a bunicii măsura agale timpul. Îl auzeam sosind încă din drum. Intra pe uşă şi-mi zîmbea. Îl ajutam să se dezbrace. Se clătina uşor. Îi luam cu grijă pălăria de fetru şi i-o atîrnam în cui.

— E bine ? mă întreba.

Îi răspundeam că e bine.

Mă mîngîia pe păr. Făcea eforturi să se ţină pe picioare. Mînca un colţ de pîine cu salam şi se trîntea pe pat cu faţa în sus. După o vreme îşi amintea de mine.

— Poţi să te culci, zicea. Eşti obosită. Mîine începem o existenţă nouă.

3

De ziua regelui am fost chemate la liceu. S-au recitat poezii, o profesoară ne-a ţinut o alocuţiune, iar corul şcolii a intonat cinci-şase cîntece. Am înţeles din vorbele în-

tortocheate ale profesoarei că trecem prin momente grele. S-a pomenit despre primejdiile cu care se confruntă neamul, despre îndatoriri supreme, abnegație și jertfă. În încheiere, directoarea ne-a invitat să mergem la serviciul divin de la Episcopie.

— Hai să-ți arăt Zăvoiul, mi-a spus Mira trăgîndu-mă de mînă prin curtea școlii. În noiembrie, nimic nu mi se pare mai ispititor decît decorul sălciilor plecîndu-și fruntea îngălbenită peste unde.

Orașul arbora drapele tricolore. Se făcuse frig. Coloane de ostași cu armele lucind de curățenie se îndreptau spre dealul ce urcă la Episcopie, pentru *Te Deum*. În centru, Mira mi-a atras atenția asupra panoului ce anunța programul de la cinematograful *Colleoni*.

— Un film e ca un vis frumos, filozofa colega mea. Odată ce s-a terminat, îl uiți. Rămîi doar cu regretul pe care-l ai cînd te trezești din somn. Că nu-l mai poți trăi încă o dată.

Afișul arăta un tip cu un revolver în mînă și o femeie aproape goală, sprijinindu-se de o coloană de bazalt. Deasupra, titlul, cu litere de-o șchioapă : *Femeia fără suflet*.

— Ai fost vreodată la cinematograful *Colleoni* ?

I-am spus că nu.

Și-a îndreptat privirea spre mine, dojenitor. Am mers un timp fără să ne vorbim. La cafeneaua Ganțu trei-patru tineri fumau în dreptul intrării, mascată cu o draperie. Prin geamurile largi, acoperite cu perdele, se întrezăreau contururi vagi de oameni aplecați asupra meselor de biliard.

Am rătăcit vreo cîteva minute pe strada principală. De-a lungul șirurilor de castani bătea un vînt de iarnă. Înghețasem. De la benzinărie am coborît pe strada Decebal. Vitrinele bogate ne arătau bijuterii, mantouri scumpe și rochii de mătase strălucind în ape. Nu mai văzusem asemenea minunății de luni de zile. Uitasem că există.

— Ascultă, m-a întrebat deodată Mira, ce e tatăl tău ?

I-am spus că e funcționar la mină.

— Ce-ar zice dacă i-ai propune să locuiești în timpul iernii la oraș ? E greu al naibii să mergi atîtea ore în tren pe frigul ăsta. Și ai avea mai multă vreme de învățat.

Mă cerceta cu coada ochiului. Un avion biplan făcea ocoluri mari deasupra Alutelei. Ne-am ridicat privirile

spre cer. Era de un albastru siniliu, bătînd în verde. Mi-am strîns jacheta în jurul trupului. I-am spus că mergem altă dată să vedem Zăvoiul. Biplanul a executat un luping, apoi s-a îndepărtat și în cîteva secunde a dispărut pe după coama neagră a Capelei.

În gară am întîlnit-o pe Grațiela. Stătea în sala de așteptare, chircită pe o bancă. Mai aveam o oră pînă la plecarea trenului. De partea cealaltă a băncii, o femeie își alăpta copilul.

— Nu șezi ? mi-a spus cu iritare în glas.

O clipă mi s-a arătat imaginea eterică a maică-sii, privindu-ne suav din pragul ușii. M-am așezat. Pe linia a doua, o locomotivă se fîțîia de colo-colo. Pînă la urmă s-a oprit în fața gării.

— Orașul ăsta, a zis după o vreme Grațiela, e cea mai jalnică și ticăloasă cocină din lume. O fundătură.

Se aștepta, probabil, să-i cer o explicație, dar am tăcut. Discuțiile despre Alutela mă deprimau. Constituiau motivul cel mai frecvent al lamentațiilor noastre, ce-i ce sosiserăm din alte colțuri ale țării.

— Imaginează-ți, am căutat trei ore un acordor ! Mi s-a răspuns că singurul specialist în piane a sucombat cu zece ani în urmă. De atunci, familiile cu stare angajează acordori din București.

Și-a scos oglinda din sacoșă și s-a privit. Își despletise cozile și își prinsese părul în coc. Părea mai matură. Femeia și-a smuls țîța din gura țîncului și l-a trecut la țîța cealaltă. Copilul a mîrîit nemulțumit, apoi s-a apucat să sugă cu nădejde.

— Îl urmăresc de un sfert de oră pe omulețul ăsta, mi-a spus în șoaptă Grațiela, făcînd un semn spre colțul băncii. Descopăr în gesturile lui hulpave atîta animalitate, o poftă devorantă atît de crîncenă, încît îmi face greață. *Greață fizică.* N-aș vrea să am copii...

După vreo cîteva momente s-a închis în ea și n-a mai scos o vorbă. Locomotiva a șuierat. Mecanicul stătea plecat pe rama neagră de funingine a ferestrei. Purta cămașă cadrilată, cu gulerul răsfrînt. Pe cap avea o șapcă veche. M-am uitat la ceas. Un împiegat trecea în fugă peste linii. Mi s-a părut că văd în ochii Grațielei lacrimi.

În fiecare vineri, la cinematograful din Ocnița rula un film. Nu era de fapt un cinematograf, ci sala de spectacole a comunei, în care se organizau serbări și baluri,

și se dădeau reprezentații cu trupe ambulante sosite de aiurea. Neluțu nu lăsa să-i scape nici un film. Venea acasă seara, îmbujorat la față, și se apuca să mi le povestească. Mi-era cu neputință să-l împiedic. La urma urmei, cui să se destăinuie, dacă nu mie? Mă prefăceam că sînt atentă și-mi vedeam de treburi. Neluțu nu se descuraja nici chiar cînd rezolvam probleme la algebră. Se așeza la masă, lîngă mine, și-mi înșira neobosit năzbîtiile pe care le făcuseră la Oxford Stan și Bran.

— Ce-nseamnă aia rector, Tami? mă întreba acoperindu-mi cartea sau caietul, ca să-mi abandonez preocupările.

După epuizarea subiectului, trecea la comentarea secvențelor mai palpitante. Avea o groază de impresii și se încăpățîna să mi le comunice pe toate. Într-o împrejurare asemănătoare, m-am pomenit în pragul casei cu Didina. Și-a scos paltonul și l-a agățat în cuiul de la ușă, destinat în exclusivitate pentru pălăria tatei.

— Voi n-aveți un cuier în cameră? a zis făcînd o scurtă inspecție vizuală prin încăpere.

I-am spus să se așeze. Neluțu a ieșit în curte. Prezența ei, fără să-mi fie absolut dezagreabilă, mă stînjenea. Eram nedreaptă. De cînd sosisem la Ocnița, îmi arătase o simpatie dezinteresată, ba chiar compasiune. Se străduia pe cît îi sta în putință să nu mă simt străină.

— Ce fac cu invitații? m-a întrebat frecîndu-și palmele și rezemîndu-se de soba rece în care nu ardea de două zile focul. N-avem perechi de dans. Sînt șase fete și numai doi băieți.

Am ridicat din umeri. Didina mă privea impacientă, ca și cum ar fi așteptat să-i dau pe loc soluția problemei. A luat caietul de matematică de pe măsuță și s-a uitat pe el distrată.

— Pusesem atîta suflet în petrecerea aceasta și uite, o să fie o plictiseală îngrozitoare. Tu nu cunoști băieți în Alutela?

Stătea să plîngă. Venise îmbrăcată într-o rochie subțire, cu mîneci scurte, și tremura de-a binelea de frig. S-a văicărit vreo cîteva minute pe tema asta. A lipsei de băieți. Comuna, în timpul iernii, era moartă. Doar vara se înviora. Soseau din toate colțurile țării turiști, bolnavi la tratament, studenți, și ulițele căpătau o viață nouă, impresionantă. Duminica, în chioșcul parcului, cînta fanfara

regimentului, iar sîmbetele era bal în sala comunală. Îi delecta taraful lui Vasile Boerescu de la restaurantul *Lynx* din Alutela.

Am aprins lampa și am așezat-o în firida din perete. Didina se uita asupra unui sistem de ecuații cu trei necunoscute.

— Îți place să dansezi ? m-a întrebat.

Mi s-a părut că simt în glasul ei o coardă ruptă.

— Pe mine mă înnebunește dansul ! Aș dansa de dimineață pînă seara. Zile în șir. Mămica rîde de mine cînd îi spun, dar mă înțelege. A dansat și ea cînd era fată. Odată, acum un an, mă aflam cu tata în Alutela, și ne-am oprit un pic în fața ferestrelor iluminate ale Casei Ofițerilor. O, Doamne ! Ce-am putut să văd ! Ce rochii de mătase lungi, alunecînd pe dalele de marmură strălucitoare, ce măști frumoase, ce tineri ofițeri în uniforme albe, cu epoleți de aur și fireturi, ce muzică divină ! Nu mi-aș mai fi desprins privirea de la ele. Eram atît de aiurită încît o clipă m-am simțit atrasă în iureșul ameților al valsului, și chiar dansam, împresurată de foșnetul mătăsurilor diafane, și mîna delicată a unui ofițer îmi atingea ușor mijlocul, pluteam, zburam deasupra marmurii de gheață, privindu-mi partenerul, zîmbindu-i, avînd în simțuri parfumul fin ce exala deasupra noastră ca o vrajă. Dar visul a durat cît o clipită, și tata m-a smuls de lîngă ferestrele iluminate și am rămas de atunci cu nostalgia acelui bal în care m-am simțit măcar pentru vreo cîteva momente fericită...

Vorbea și mîzgălea sub ecuațiile mele siluete subțiri de tineri ofițeri cu epoleți de aur. Descopeream la ea o remarcabilă îndemînare de a desena veșminte și zorzoane militare.

Am întrebat-o dacă vrea să o servesc cu o dulceață. Aveam cămara plină cu peltea făcută de mine în Moldova. M-a refuzat cu un gest al capului.

— Crezi că o să ajungem vreodată să dansăm la Casa Ofițerilor ? a zis aproape în șoaptă.

A ridicat privirea de pe caiet. În clipa aceea îmi devenise dragă. Neluțu fluiera prin curte un cîntec. Am luat caietul și l-am aruncat deasupra cărților ce-mi trebuiau a doua zi la școală. Didina s-a sculat. Mi-a spus că mă așteaptă cu dragoste la aniversare. Am ajutat-o să se îmbrace.

— Dacă găsești pe cineva, invită-l! Contez pe tine. Cum vrei să ne distrăm fără băieți? Pe tata l-am convins să nu se mai amestece în treburile mele. Sîntem aproape domnișoare. Pe vremuri, bunica avea copii la vîrsta noastră...

4

Era printre colege o fată, Elise, care mă atrăgea. N-aș fi putut să spun de ce. Stătea în banca a doua, în fața mea. În recreații îi căutam tovărășia. Mi-a declarat de la început că nu-i plac moldovenii. Sinceritatea ei m-a încîntat. La urma urmei, nici mie nu-mi plăceau oltenii, încît n-aveam nimic să-i reproșez. Citea literatură americană și franceză, și pe terenul acesta ne întîlneam. S-a minunat că știu atît de bine franțuzește, ca și cum mi-aș fi depășit condiția și m-aș fi furișat, necuviincioasă, în încăperi de taină, prohibite.

Încetul cu încetul s-a obișnuit cu mine. Mă tolera. A început să-mi împrumute cărți. Erau legate în pînză vișinie și purtau sigiliul familiei. Am observat că are o bucurie aproape maladivă de a face daruri, de a-și risipi nesăbuită generozitatea. Nu se interesa în legătură cu cărțile împrumutate și nici în ce măsură mi-au plăcut. Considera, pesemne, că trebuiau să-mi placă, din moment ce mi le alesese ea.

Odată am ieșit din curtea școlii împreună. Afară era ger. Purta palton de blană, singurul palton de astrahan din clasa noastră. În loc s-o iau spre gară, am condus-o. Elise îmi povestea despre un văr al ei, student în anul trei la Arhitectură, cu care se afla în corespondență. Scria frumos. Se apropia, prin stilul său pasionat și sobru, de Benjamin Constant. Apoi, se îndrăgostiseră, se îndrăgostiseră *epistolar*. Nu se văzuseră de ani de zile și nici nu-și trimiseseră fotografii, dar frumusețea sentimentului consta tocmai în puritatea gestului, în spiritualitate și mister. În ultima scrisoare, îi descria pe șapte pagini emoția ce o avusese întîlnindu-se cu farmecul poeziei lui Rimbaud.

La colțul străzii se oprise.

— Vezi casa aceea ? Acolo locuiesc.

Clădirea, construită la sfîrșitul veacului trecut, părea a unei vechi familii boierești. Avea fațada simplă, cu coloane înalte și scări de marmură și o marchiză arcuită ca o cochilie. În fața treptelor fusese presărat pietriș de rîu.

Îmi întinsese o mînă înmănușată.

— Sper că o să ții secretul confesiunii mele. Aș fi dezamăgită dacă l-ai trăda.

Printre colegele care-mi plăceau mai exista o fată durdulie, bondoacă, poreclită *Chantecler*. Porecla n-avea nici o legătură cu literatura lui Rostand, venea de la pronunția nefericită a cuvîntului, la una din lecțiile de franceză ale lui *madame* Dulong. Se chema de fapt Ecaterina. M-a invitat din prima zi să stau cu ea în bancă, un gest care m-a emoționat. Noi, fetele refugiaților, eram primite cu rezervă, ceea ce, pînă la urmă, ar fi putut părea firesc.

Pe Katy o iubea întreaga clasă, încît nu e de mirare că m-am atașat de ea. Avea teatrul în sînge. Le imita pe profesoare în mod desăvîrșit, făcînd din fiecare imitație un „rol". Trăia aievea personajul. Dar Katy nu era bufonul clasei. Își cîștigase, în decursul anilor, autoritate. Impunea. M-am întrebat adeseori de unde izvora atîta forță de a-i stăpîni pe oameni. Nici o decizie importantă nu se lua fără participarea și asentimentul ei.

În timpul orelor primeam de la colega mea bilete cu comentarii scurte despre defectele de exprimare, metehnele sau ticurile profesoarelor. Era metoda ei de a atenua lungimea insuportabilă a clipelor. Într-unul din bilete am întîlnit uimită textul : „Să n-ai încredere în bărbați. Am cea mai detestabilă părere despre ei." A fost, de altfel, singura confesiune pe care mi-a făcut-o. N-am auzit-o niciodată vorbind despre persoana ei.

Probabil că prezența Katyei mi-a dat puterea să înțeleg că se putea trăi oriunde cu puțin curaj. Mă aruncase soarta pe o insulă îndepărtată pe care n-apucasem s-o cunosc și în care mă simțeam străină, singură, împovărată de neliniștile unui viitor nesigur, aburos.

Am întrebat-o într-o zi pe Katy dacă pe frate-său nu l-ar interesa să vină la Ocnița, de ziua aniversară a Didinei. Avea un frate în clasa a opta. Katy s-a uitat la mine lung.

— De unde îl cunoşti pe Silviu ? a mîrîit.

I-am spus că nu-l văzusem în viaţa mea.

A izbucnit în rîs.

— Tu o să te îndrăgosteşti de prima creatură în pantaloni pe care o s-o cunoşti şi o să i te devotezi cu trup şi suflet pînă la mormînt. Aceasta e ursita ta.

Agapa dată de Didina a reunit pînă la urmă trei băieţi şi şapte fete. Am fost primiţi în camera cea mare, „salonul", ce suferise modificări spectaculoase : un şifonier masiv fusese scos afară, iar patul, ridicat pe verticală, elibera o bună parte din suprafaţa încăperii. Covoarele de lînă dispăruseră. De-a lungul zidurilor, gazda rînduise scaune. Interiorul semăna cu orice sală destinată unui bal sătesc.

Ni s-au servit pateuri şi tartine cu salam. Oficiul îl îndeplinea o soră a Didinei, Victoriţa, ce-şi petrecuse în jurul mijlocului un şorţuleţ de pînză ajurat. Stăteam pe scaune cu mîinile în poale şi ne priveam. Un tînăr, Vidu, despre care bănuiam că e iubitul sărbătoritei, se străduia să învioreze atmosfera făcîndu-i complimente Graţielei sau evocînd parada militară de la Bucureşti, de ziua regelui. Ne-a informat, modest, că e student la Drept şi că posedă un apartament pe strada *Doamnei*. Un alt băiat, pe care îl strigau Dinică, tăcea pe scaunul lui, închis în gînduri. Părea de-al casei, deoarece o ajuta pe Victoriţa să aducă sticlele cu vin şi să aşeze platourile cu antreuri pe măsuţă. Pe cel de-al treilea, Sergiu, ni-l trimisese Mira în ultimul moment. Venise îmbrăcat în haine de culoare închisă, cu *papillon* şi guler tare şi plastron strălucitor. Deşi nu cunoştea pe nimeni, în scurtă vreme tutuia pe toată lumea, luînd conversaţia pe contul lui. Se observa de la o poştă că e un profesionist al micilor sărbătoriri intime. Bria.

Didina alerga de colo-colo aferată. Se îmbrăcase într-o rochie de mătase roz şi îşi lăsase părul liber peste umeri. N-avea odihnă nici o clipă. „Doriţi ceva ?" spunea venind la cîte una dintre noi şi sprijinindu-şi graţioasă mîna pe spătarul scaunului. Părea o floare ce-şi deschisese cupa chiar în ziua aceea şi se grăbea să-şi pună în valoare farmecele mai înainte de a-şi pierde prospeţimea.

Pe urmă s-au adus paharele cu băutură iar Dinică a pus la patefon *Maria Lu*. Părinţii gazdei ne supravegheau

din pragul uşii, indulgenţi. Bătrînul era director administrativ al minei. Purta baston şi se întorcea acasă cu trăsura. Soţia lui se ofilise prea devreme. De cîte ori îmi apărea, vedeam figura unei tinere cu părul lung şi despletit, privind nostalgic valurile albe ale mării, aşa cum mi se arătase, copil fiind, într-un volum de versuri, ilustrat de Lamartine.

De cum sosise, Sergiu şi-a propus să se ocupe de persoana mea. S-a aşezat pe scaunul de alături şi a început asediul prin complimente din repertoriul oricărui bărbat de lume. Vorbea frumos şi nuanţat, găsea prilejul să strecoare cu abilitate citate latineşti, şi nu punea întrebări. Această însuşire mi s-a părut nepreţuită. Din cînd în cînd se întorcea spre fata din partea cealaltă, pe care o mîngîia cu nonşalanţă, şi revenea apoi la mine credincios, cu o asiduitate bine temperată. M-a invitat la dans. Mi-a confiat că în intimitate i se spune Gili, dar că nu-şi deconspiră numele decît fiinţelor pe ale căror buze vocabula îşi găseşte tonalitatea ideală. Dansa superb. Părinţii gazdei dispăruseră iar Vidu o strîngea pe Dida, emoţionat, la piept.

Încetul cu încetul, petrecerea s-a animat. Paharele cu băutură s-au golit şi s-au umplut din nou, şi patefonul ne oferea acum *C'est à Capri*, o melodie dulce pe care o fredonau toţi tinerii din Alutela.

— Azi eşti în vervă, mă uimeşti, a îngînat uitîndu-se la mine Graţiela.

A ridicat paharul şi a sorbit o picătură.

— Mă plictisesc îngrozitor. Ruralitarea mă dezgustă. Am sentimentul că particip la o chermesă populară cu must şi mititei. Cine e tipul care te curtează ?

I-am spus că nu ştiu. Că l-am cunoscut în seara asta.

Pe buze i-a apărut un zîmbet palid. A mai băut o gură din pahar. Dinică i-a făcut o reverenţă şi a invitat-o să danseze. Didina plutea în braţele lui Vidu. O clipă am avut senzaţia că visez. Că sînt acasă. Afară nu se întunecase încă. M-am dus la geam. M-am rezemat cu fruntea de fereastră. În zare se distingea conturul alb al muntelui de sare, strălucind în apele înşelătoare ale amurgului

5

Cam la o săptămînă după agapa Didinei, Gili mă aștepta în colțul Parcului. Eram cu Mira. Ne-a întrebat dacă ne poate conduce pînă la gară. Ninsese peste noapte și pe trotuar se depusese un strat subțire de zăpadă.

Purtam pe mine un palton cu blana de la guler roasă. Altul nu aveam, dar faptul nu mă indispunea în mod deosebit. Sub braț țineam o mapă cu desene executate în orele de clasă.

Gili își pierduse volubilitatea de la aniversarea Didei, sau poate că își impusese o revizuire a planurilor ofensive. Vorbea puțin și măsurat. Ne-a declarat că în curînd va face o călătorie în Capitală pentru reglementarea unor examene restante. Situația internațională se arăta din ce în ce mai complicată. Vom avea război. După părerea lui, nu va dura prea mult, dar un război e un război, oricine poate fi lovit de coasa morții. S-a oferit să-mi ducă mapa cu desene. Am refuzat.

— Nu vreți să mergeți duminică la o serată ? a zis. E dată de studenții de la Litere, în cerc intim. Intrați cu mine. La întoarcere, vă însoțesc pînă la gară.

Mira a declarat din capul locului că merge. Eu tăceam. Duminica dereticam întreaga casă și făceam mîncare. Și spălam. Aveam un coș întreg cu rufe izînite.

— Alaltăieri, spre dimineață, s-a sinucis Florida, ne-a informat cu precauție Gili. A luat o doză mare de calmante. Bătrînul a înnebunit. Și-a scos mașina din garaj și a plecat fără să lase nici o vorbă. Poliția a împînzit șoselele. Nu știe nimeni unde să-l mai caute. Săraca doamnă Axinteanu e singură cu moarta în palatul lor fastuos de sub Capela.

Pe Mira au podidit-o lacrimile. Și-a scos batista din poșetă. Mergeam încet, fără să scoatem nici o vorbă. La ora aceea Bulevardul zăcea încremenit în liniștea amiezii. Coroanele castanilor se împodobiseră cu promoroacă. N-o întîlnisem pe Florida decît o dată, la începutul lui noiembrie. Mă aflam cu Katy pe Terasă, tocmai ieșisem de la școală, și în dreptul bisericii Buna Vestire s-a oprit un Chevrolet din care a coborît o tînără cu părul auriu, căzut pe umeri, lăsînd întredeschisă portiera, și a trecut pe lîngă noi ca o prințesă, frumoasă, intangibilă, grăbită, în-

trînd pe ușa salonului de frizerie și coafură *Pompadour*.

— Era cea mai bogată moștenitoare a Alutelei, a comentat evenimentul Gili, ce naiba o să facă Axinteanu cu atîția bani? Se zice că în ajun se îmbătase într-un bar din Capitală și declarase prietenilor că vrea să-și cumpere un Klemm cu care să doboare recordul pe distanța Roma-Brazzaville, trecînd peste Sahara. Au dus-o la hotel întinsă pe bancheta Chevroletului.

— De ce s-a omorît? a zis printre suspine Mira.

Pășeam prin fața cinematografului. Pe un panou imens se anunța cu litere de-o șchioapă filmul „Omul din Dakota" cu Wallace Beery. Simțeam un soi de amețeală vagă. Povara mapei cu desene îmi devenise detestabilă. La un balcon, o doamnă își peria mantoul cu gesturi profesionalizate.

Îl auzeam pe Sergiu vorbind, dar nu înțelegeam ce spune. Mi-am petrecut sub brațul celălalt mapa cu desene. Trebuia să calc atentă, să nu alunec. Îmi revenea în minte imaginea vrăjită a Floridei plutind prin fața noastră ca o nimfă. Pe stradă se simțea mirosul de funingine.

— Ei bine, mergeți? a zis Gili scoțîndu-și o mănușă și netezindu-și reverul impecabil al paltonului.

Eram în fața gării. M-am uitat la Mira. Își băgase batista în servietă. A zîmbit. Birjarul care aștepta acceleratul de la ora două moțăia pe capra jerpelită a trăsurii.

— Eu merg, a spus. Ne întîlnim în fața pompei de benzină. Să vin în bluză, sau cu rochie de seară?

În zilele geroase, călătoriile cu trenul deveniseră un calvar. Mă ghemuiam pe bancă, îmi ridicam blănița de la guler și mi-o strîngeam în jurul gîtului. Didina suporta mai bine frigul, era obișnuită cu vînturile aspre ale iernii, trăia de mică în această regiune deluroasă în care șapte luni pe an putea să vadă, la marginea de miază-noapte a zării, viroagele acoperite cu zăpadă ale muntelui.

Am încunoștințat-o de sinuciderea Floridei. A scos un țipăt ascuțit.

— O, Doamne! a exclamat. Cu neputință! E de neînțeles!...

Mă tot pisa la cap că e cu neputință, ca și cum ar fi protestat că moartea îi jucase festa, luînd-o pe Florida fără asentimentul ei.

Vagonul era aproape gol. Doi inși fumau mahorcă trîntiți pe bancă. O femeie își lega broboada sub bărbie. În poală i se juca un puști blonziu și bucălat.

Didina mi-a povestit cu ochii în lacrimi cum se afla odată în magazinul cu delicatese al lui Safranian, și cum intrase năvălind pe ușă Florida, trăgînd un setter după ea, și o zărise, și o mîngîiase în trecere pe cap și îi spusese armeanului să-i umple o pungă cu smochine („Îți plac smochinele?" o întrebase) și cum ieșise tot atît de repede precum venise, fără să cumpere nimic, lăsînd în prăvălie un parfum subtil de lămîiță.

— O, Dumnezeule! a încheiat Didina, să se omoare tocmai ea!...

În ziua următoare a avut loc înmormîntarea. A fost evenimentul cel mai important al anului. Orașul era în doliu. Pe străzi, în magazine, se vorbea în șoaptă. Un duh al morții plutea deasupra Alutelei. Bătrînul Axinteanu fusese descoperit într-o speluncă din Craiova, beat mort. A refuzat să se întoarcă acasă. În urma intervențiilor făcute la Episcopie, ceremonia mortuară s-a desfășurat cu tot alaiul arhieresc. La școală ni s-a anunțat că sîntem libere. O parte dintre fete s-au dus la înmormîntare. Eu n-am avut puterea să mă duc. Elise venise îmbrăcată în negru. Era plînsă.

A fost un ger cumplit în ziua aceea. Pe crengile castanilor se depusese praf de promoroacă. Mergeam cu Katy de-a lungul pomilor pitici din Parc. Se auzeau bătăile de clopot de la biserica Toți S inții.

— Ce naiba taci? a mormăit cu glasul răgușit colega mea.

Pe străzile orașului bătea un vînt de gheață. La Poștă l-am întîlnit pe Gîngu, nebunul tîrgului. Se rezemase de zidurile roșii. Privea cu ochi apoși în zare. Părea că sprijină de mii de ani clădirea. Katy a scos din geantă un pumn de mărunțiș și i l-a strecurat în buzunarul zdrențăros.

— Eu plec acasă, a spus. Mi-e frig. Ai cunoscut-o?

Am clătinat din cap că nu.

— Era studentă la conservator. La clasa de vioară. A dat concerte strălucite la Viena. N-o să mai traverseze Sahara niciodată...

Ne-am despărțit. Am zăbovit puțin în fața Poștei, apoi în dreptul restaurantului *Select*. Salonul de coafură *Pompadour* era închis. Luminile strălucitoare dinăuntru dispăruseră în spatele perdelelor de catifea albastră. Am ocolit cofetăria și cafeneaua Gantu și m-am oprit la pompa de benzină. Din punctul acela, Bulevardul se desfășura superb, curgînd domol la vale și terminîndu-se la podul peste Hinta. Dinspre Capela soseau acordurile unui marș funebru. Cortegiul părăsise casa moartei, în frunte cu fanfara militară.

6

În anul acela Crăciunul a fost trist. Neluțu a ținut neapărat să facem pom. L-a împodobit chiar el, cu nuci și globuri și bomboane poleite. Pe crengi a prins bucăți de vată și cartonașe colorate și artificii. Era încîntat. A fluierat tot timpul. Cu două zile înainte ninsese și satul părea învești mîntat în giulgiu.

Dacă am avut o bucurie de Crăciun, a fost că am scăpat de școală. Călătoriile cu trenul mă exasperau. Stăteam în pat pînă la zece dimineața și citeam romanele legate în pînză vișinie împrumutate cu mărinimie de Elise. Neluțu ridica în curte palate și oameni de zăpadă. Venea în casă ud și trebuia să-l schimb și să-i atîrn pe sobă ciorapii și pantalonii bazonați la spate.

Didina mă vizita aproape zilnic. Se plictisea. M-a invitat la pomul de Crăciun, dar m-am văzut silită să o refuz, i-am spus că stau acasă cu tata și cu Nelu. Își terminase puloverul de lînă și căuta cît mai adesea prilejul să și-l pună în evidență. „Așa e că e frumos?" mă întreba executînd o piruetă, ca să i-l pot vedea din toate unghiurile. Lucra acum mănuși, apoi avea de gînd să-și facă o jachetă, un manșon și o fustă.

Cînd se ducea la Alutela, sosea cu știri. Ninsese mult, de o jumătate de metru. Terasa fusese înzăpezită. De Anul Nou se vor organiza concursuri de bob și săniuțe pe Capela, cu participarea celor mai buni sportivi din țară. Municipalitatea lucra de zor la repararea pîrtiei de bob. Platoul de deasupra foișorului de foc urma să fie

amenajat, se construiau trei trambuline mari de schi și chioșcuri pentru vînzarea produselor alimentare. În fine, pe strada Decebal se deschisese un magazin de giuvaericale foarte șic, ținut de un sas refugiat din Transilvania. La poarta casei Axinteanu drapelele de doliu nu se ridicaseră. Bătrînului i se pierduse urma. Se bănuia că a plecat în Franța.

— Chiar, zău, nu vii la pomul nostru? mă întreba reluînd aceeași temă, deși știa că mă irită.

Stătea de obicei o oră-două, împuindu-mi capul. Cînd întrecea orice măsură, îi declaram că intenționez că plec în sat. Mă conducea.

— Ascultă, ți-a plăcut Ovidiu? m-a iscodit într-una din după-amieze. Adică, e drăguț?

I-am zis că e drăguț. Didina și-a petrecut codița peste spate cu cochetărie.

— Mămica susține că e o partidă bună pentru mine. Dar trebuie mai întîi să-și ia licența. E abia în anul doi la Drept.

Neluțu își băgase capul prin deschizătura ușii. M-am răstit la el să iasă afară. Didina își mîngîia puloverul deasupra pieptului abia crescut.

— Pe urmă, a continuat, mi-e teamă să nu se îndrăgostească între timp de vreo colegă. În București sînt fete multe. Și toate umblă după măritiș.

Nu-și încheia considerațiile decît cînd izbuteam să născocesc un vicleșug: că m-a chemat un om la tata, la birouri, sau că mă pregăteam să fac cumpărături în sat. Se ridica, își îmbrăca paltonul, își potrivea pe cap căciula și mă aștepta.

— Te-ai mai văzut cu Grațiela? mă întreba.

Pe Grațiela n-o mai văzusem de cînd primiserăm vacanță. Mi se făcuse dor de ea. Se închisese în casă. Cînta la pian, probabil, sau citea, sau compunea scrisori pe care le expedia la post-restant la Bistrița. Dar dacă era bolnavă? M-am hotărît cu o zi înainte de Crăciun s-o vizitez.

Aveam întotdeauna un sentiment de jenă, sau mai degrabă o retractilitate irepresibilă de îndată ce pășeam în casa lor. Am ciocănit la ușă. Am așteptat, apoi am mai bătut o dată. Simțeam că fruntea mi se acoperă cu boabe de sudoare. După un timp a apărut în cadrul ușii maică-sa. Avea o mină speriată. M-a invitat să intru. Pă-

şea uşor, parcă s-ar fi temut să nu trezească pe cineva din somn. Mi-a spus să mă dezbrac. Se aşezase în pragul uşii, exact în locul de unde o privea pe Graţiela cînd exersa la pian preludiile lui Bach.

— Te cheamă Mariana, nu-i aşa ? a zis abia articulînd cuvintele.

I-am spus că mă numesc Tamara...

— A, da ! Tamara !... a repetat cantabil. E un nume slav.

Mă urmărea cu o perseverenţă ce mă descumpănea. Mi-a arătat un scaun. În ochi îi licărea, firav, un zîmbet.

— O cauţi, pesemne, pe fetiţa mea. E în oraş. Se întoarce abia diseară. Vrei s-o aştepţi ?

Ferească sfîntul ! Cum era să aştept pînă diseară ? Am protestat.

— Nu, nu ! a zis. Rămîi. Mi-eşti dragă. Graţiela te iubeşte mult. Sînteţi colege ?

S-a apropiat de mine şi m-a mîngîiat cu gingăşie pe obraz. Mi s-a părut o clipă că simt atingerea de gheaţă a morţii. Deodată m-a cuprins o spaimă îngrozitoare. M-am ridicat. Aş fi dorit să fug, să fug oriunde, cît mai repede. Să scap. Femeia mă privea cu ochi cuminţi, albaştri, de azururi.

— Nu vrei să-ţi cînt la pian ? m-a îmbiat cu aceeaşi voce îngînată. Îţi cînt ceva duios, sînt sigură că o să-ţi placă.

S-a instalat la pian, a ridicat capacul şi şi-a potrivit statura. Era frumoasă : o stampă veche, desprinsă din albumuri afumate. Vreo cîteva minute am trăit iluzia unui vis în care valuri înspumate izbeau domol şi ritmic faleza unui golf mirific. Îşi aplecase capul pe spate şi închisese ochii. Părea căzută în transă. Aveam impresia că-şi retrăieşte cu intensitate viaţa, că vrea să se descătuşeze de o vrajă blestemată ce-i sîngerase trist destinul. Apoi a terminat şi a rămas cu degetele pe claviatură. S-a întors spre mine.

— Chopin. Nocturna în si major, a zis în şoaptă.

Mi-am scos batista din poşetă. Simţeam că o să izbucnesc în plîns. Trebuia să plec. Mă retrăgeam cu spatele spre uşă. Femeia mi-a făcut un semn să aştept. S-a dus în camera de alături şi s-a întors cu o cutiuţă învelită în catifea oranj.

— E darul meu de nuntă. Păstrează-l ! Ai fost drăguță. O să-ți aducă fericire. Să nu-i spui Grațielei. Grația nu mă lasă să fac daruri. Îmi interzice chiar să cînt la pian. Nu cînt decît în lipsa ei. Cînt rar, cînd vine cîte cineva. E atît de tristă viața în casa asta !...

Și-a mai trecut o dată mîna fină peste obrazul meu. Mi se făcuse inima de gheață. Am ieșit. Fugeam. Zăpada scîrțîia sub tălpi. Nămeții se ridicaseră deasupra gardurilor. Din coșurile caselor se furișau închipuiri de fum. În dreptul porții am deschis cutia. Conținea o splendidă brățară de aur cu rubine.

La pomul de Crăciun n-am fost de față decît Nelu și cu mine. Îl îmbrăcasem pe Neluțu în haine noi, la două rînduri, cumpărate de la magazinul lui Pătrașcu de pe Știrbei Vodă. I-am pus cravată și batistă albă în buzunarul de la piept. Stinsesem lămpile. Pe crengile de brad își istoveau puterea lumînările colorate. Eu îmbrăcasem rochia de tul a mamei. O purtase, mi-a mărturisit, la primul bal al ei. Era atît de delicată încît nici nu-mi venea să o ating. Neluțu a cîntat colinde. Și-a dat silința să cînte cît mai tare. Știa o sumedenie. La pomul nostru, Moș Crăciun n-a mai trecut. Oficiul de împărțire a darurilor l-am făcut eu : cărți, obiecte de îmbrăcăminte ieftine și o pușcă mitralieră de care Nelu avea neapărat nevoie. Am intonat apoi *O, brad frumos !*

— Dar tatei, a zis Neluțu, tatei nu i-ai adus nimic ?

Ba da, cum ar fi fost posibil să-l uit ? Îi cumpărasem din oraș o pălărie și un fular. Umbla cu gîtul gol. De pălărie eram sigură că o să se bucure. Purta o pălărie veche, cu borurile răpănoase.

La ora zece, așa cum stabilisem, i-am spus lui Nelu să se culce. A mai privit o dată, buimac, haloul fascinat al pomului de iarnă și a trecut în camera cealaltă să se dezbrace. Cînta cu îndîrjire *O, brad frumos !*

Afară era întuneric beznă. Se auzeau în depărtare lăutari. La casele vecine clipeau lumini părelnice pe la ferestre. Mă cuprinsese frigul. M-am dus în cameră la Nelu. M-am așezat pe patul lui.

— O, Tami, ce frumos a fost la pomul nostru !... a murmurat.

Stătea să doarmă. Ţinea în braţe puşca mitralieră. L-am sărutat. Pe buze îi flutura un zîmbet eterat. În scurtă vreme i-am auzit suflarea ritmică. În camera cea mare focul se stinsese. Am aruncat un braţ de lemne şi l-am aprins. Am micşorat fitilul lămpii. Mi-am tras un scaun în dreptul geamului şi am rămas cu tîmpla rezemată de pervazul îngheţat. După vreo oră a sosit şi tata. S-a sprijinit cu precauţie de uşorul uşii.

— Nu te-ai culcat ? a zis.

Îl aşteptam în fiecare seară, cu toate acestea întrebarea venea inevitabil, constituind un fel de scuză, un subterfugiu al lui. L-am dezbrăcat de şubă. S-a aşezat într-un fotoliu. Părea intimidat de frumuseţea stranie a pomului.

— O, brad frumos !... a murmurat cu vocea tremurată.

Şi-a scos cravata de la gît şi a aruncat-o pe covor. S-a întors spre mine.

— Eşti fericită, fata mea ?

Am dat din cap că da. I-am ridicat de jos cravata. Mi-a zîmbit.

7

În ziua a treia de Crăciun m-am pomenit în casă cu Graţiela. Eram singură. Citeam *Lord Jim*, trîntită în pat. Am îmbrăcat în grabă un capot şi am invitat-o să ia loc. N-a vrut să se dezbrace. Mi s-a părut mai agitată ca de obicei. Pe plita din bucătărie lăsasem ceainicul să fiarbă.

— Ai fost la mine ? m-a întrebat.

Îşi cumpărase un palton de stofă cu nasturi de sidef şi se rujase. N-o mai văzusem niciodată fardată. Îi stătea bine. Am scos dintr-un sertar brăţara cu rubine şi i-am întins-o. Şi-a pus-o în poşetă cu o jenă rău disimulată.

— Ţi-a cîntat la pian ?

Am dat din cap că da.

— Îmi pare rău de cele ce s-au întîmplat. E vina mea. Trebuia să te previn. Odată şi odată tot ai fi aflat.

Pe buze îi apăruse un zîmbet.

— Şi-a risipit toate bijuteriile. De patru ani de zile face daruri. I-au mai rămas vreo cîteva inele şi brăţara asta...

Am întrebat-o dacă vrea un ceai. A refuzat. Ar fi băut, în schimb, o citronadă, îi era greaţă. Mi-a spus că nu găsise lămîi în Alutela.

— Ascultă, Tami, crezi că o să rezistăm pînă la urmă?

S-a întors spre mine. În ochii ei mi s-a părut că văd lumina azurie, rătăcită, a maică-si. Avea un fel de a privi ce mă neliniştea. În colţul gurii i se desenase conturul unui rictus obosit, dezagreabil.

— Am tot mai des momente de descurajare. Timpul trece greu. Lucrează împotriva noastră. Din Bistriţa pînă la noi scrisorile fac douăzeci de zile. Sînt cenzurate. Ce bucurie îţi mai poate oferi un gînd pe care l-au terfelit cu ochii nişte cerberi ?

S-a ridicat să plece. Îi preparasem citronada. A sorbit o gură şi a lăsat paharul pe masă aproape plin.

— Dacă se mai întîmplă să vii la mine şi să lipsesc de-acasă, s-o rogi să-ţi cînte sonata *Waldstein* de Beethoven. Îi faci o mare bucurie. Pesemne, o să-ţi dăruiască şiragul de perle pe care l-a purtat bunica la căsătorie. Sonata aceasta a cîntat-o în seara în care l-a cunoscut pe tata...

După o vreme a început să bată un vînt din sud şi timpul s-a încălzit. Ferestrele s-au dezbrăcat de stratul gros de gheaţă. Zăpada de pe case a scăzut. Pe drum zburau în plesnete de bice sănii încărcate cu bucăţi de sare. Afară răsărise soarele.

Într-una din aceste zile mi-am luat îngăduinţa să mă duc la Alutela. Trenul era gol. Mi se părea ciudat că nu aveam cu mine servieta. Pe banca alăturată stătea un domn în vîrstă care se cufundase în lectura unui ziar. Priveam pe geam. Mă iscodea un sentiment stupid de eliberare. Bătrînul m-a întrebat cît este ceasul, apoi a profitat de clipa de bunăvoinţă ce i-o acordasem ca să-mi destăinuiască gîndurile care-l frămîntau. Mi-a povestit că avea o fată căsătorită în Capitală cu un căpitan. Mergea la ei să-i vadă. De fapt, mergea la ea, fiindcă subunitatea

căpitanului fusese dislocată pe zonă, în Moldova. „Se pare că va fi război, spunea, deasupra Europei au început să se adune norii primejdioși ai morții...“

În Alutela, zăpada începuse să se moaie. Era plăcut. N-aveam nici un program. Orașul se deschidea de-a lungul Bulevardului pînă departe, unde se întrezărea statuia Independenței. Pe stradă, copiii se dădeau cu săniuța. Era, în joaca lor, o exuberanță contagioasă. Ferestrele ascundeau după perdele figuri zbîrcite de bătrîni ce urmăreau cu ochii aburiți mirajul iernii. La cinematograful *Colleoni* rula un film cu Greta Garbo.

Am întîlnit în centru o animație puțin obișnuită pentru orele de dimineață. Am dat o raită pe la librărie, am cumpărat o carte, pe urmă m-am decis să intru în magazinul de giuvaericale al sasului. Patronul m-a primit la ușă, mi-a făcut o plecăciune și s-a interesat cu ce-ar putea să mă servească. I-am spus că aș dori să văd brățări de aur. După vreo cîteva momente aveam în față un adevărat tezaur : brățări cu briliante, cu agate, brățări lucrate în filigran, monturi bogate, de o frumusețe stranie. Simțeam că amețesc. Le-am luat pe rînd în mînă, le-am mîngîiat, atingerea de gheață îmi da fiori. Le-am pus la loc cu venerație și spaimă.

— V-ați hotărît pentru ceva ? m-a întrebat.

Nu, nu mă hotărîsem, i-am spus, îmi trebuia răgaz, voi trece în altă zi cînd o să am mai multă vreme, și în timp ce părăseam grăbită încăperea mi s-a părut că mă apasă pe umeri privirea rece și vîscoasă a neamțului, ce-și rezemase trupul de una dintre vitrinele de sticlă ale prăvăliei.

Am mai intrat în magazinul de confecții *La Voaleta*, într-o dugheană cu mănuși și cu umbrele și într-un mic atelier pe Știrbey Vodă, unde am probat vreo cîteva pălărioare de sezon. Mă plictisisem. Pe stradă lumea se foia fără încetare. În dreptul pompei de benzină oprise un Ford albastru, demodat, cu canapelele de stofă jerpelite.

Mă pregăteam să mă îndrept spre piață cînd am simțit o mînă sub brațul meu.

— În fine, pisicuțele s-au hotărît să vină la oraș ! l-am auzit vorbind pe Genu. E un eveniment ce trebuie sărbătorit...

Tocmai ieșise din cafeneaua Gantu, lăsînd cu degajare ușa deschisă la perete. Un grup de tineri ne priveau zîmbind. I-am spus că nu sînt pisicuța lui și că prefer să-mi lase brațul liber. Mi-a dat drumul.

— Nu fi sălbatică, m-a sfătuit cu o blîndețe de duhovnic. Încearcă să te obișnuiești cu oamenii, să-i înțelegi. Ești tare neajutorată. Abia ai început să bîigui alfabetul. Îți pot fi de folos. Încrede-te în mine ! Îți vreau binele. Trebuie să ieși din fundătura aia odioasă, unde o să te măriți pînă la urmă cu învățătorul satului, căruia o să-i torni zece copii mai înainte de a te dumiri ce înseamnă viața.

M-a invitat în prima cofetărie ce ne-a ieșit în cale și a comandat cafele. Și-a pus pe masă tabachera de argint. Îi ocoleam privirea. Mi-a repetat că-mi este prieten, că n-am motive să mă tem de el. Sînt prea naivă, n-am ieșit în lume, spunea. Cînd o să mă trezesc, o să-mi dau seama că viața a trecut pe lîngă mine și că n-am rămas pînă la urmă decît cu un biet album de poze afumate.

Ni s-au adus cafelele. M-a întrebat dacă fumez. Și-a aprins țigara.

A abandonat moralizarea și a trecut la subiectul zilei : campionatele de bob. Orașul palpita de nerăbdare. Peste trei zile urma să aibă loc deschiderea oficială. Era întîia oară cînd Alutela găzduia o competiție atît de grandioasă. Treizeci de ziariști și de reporteri fotografici sosiseră deja cu acceleratul de după-amiază. Fuseseră primiți în gară de ajutorul de primar și de o delegație de doamne în frunte cu soția comandantului de garnizoană. Se întîlneau la prînz în holul hotelului *Royal* pentru o scurtă conferință. Mîine, cu trenul de la ora două, începea să vină întîiul lot de concurenți. Oficialitățile au anunțat că se vor acorda nenumărate premii și distincții.

— Te plictisesc ? m-a întrebat învăluindu-se în fumul albastru de țigară.

I-am spus că mi-e indiferent ce spune. A pufnit în rîs.

— Colega ta e mult mai înțeleaptă, mi-a declarat sentențios. E fată de la țară. Voi, *intelectualele*, aveți credința că găsiți în cărți răspuns la toate nenorocitele de întrebări pe care vi le pune viața. Vă înșelați !

M-a mîngîiat pe mînă. Avea pe deget un inel de aur mare, fără piatră.

— Nu vrei să ne întîlnim peste trei zile ? Te asigur că n-o să-ți pară rău. Ne ducem pe Capela, la concursul de *bobsleigh*. E un spectacol unic, o feerie, n-ai mai avut ocazia să vezi așa ceva.

Tăceam. Purta aceeași haină uzată dar bine întreținută. Mirosea puternic a parfum.

— Te aștept la ora nouă dimineața la pompa de benzină. Să nu întîrzii ! Să vii îmbrăcată gros. Poți să-ți aduci și un binoclu. În orice caz, să nu-ți uiți ochelarii de soare. Sînt absolut indispensabili la spectacole de acest fel...

Cafeaua rămăsese nebăută. Se răcise. Genu și-a stins țigara și a aruncat-o în scrumieră.

— Vii ? m-a întrebat în timp ce-și îmbrăca paltonul.

I-am răspuns că vin.

Deși îi promisesem, n-am fost în stare să mă hotărăsc să merg. În schimb, s-a dus Didina. M-am pomenit cu ea intrînd în casă îmbujorată. Și-a aruncat paltonul pe spătarul unui scaun și s-a pornit să-mi povestească minunățiile pe care le văzuse în dimineața aceea cu adevărat de basm, la care participase întreg orașul („Întreg orașul, Tami, chiar și copiii !"). Mi-a înfățișat imaginea Capelei învesmîntată în alb, și farmecul discret al brazilor, și clipele de taină cînd primul concurent a apărut ca o nălucă pe scocul serpentinelor, apoi mi-a relatat cum scînteiau pe pistă trupurile prelungi și zvelte ale boburilor, și cum se ridicau la curbe pe peretele de gheață și dispăreau în clipa următoare ca să apară iar, la altă curbă, albe în lumina transparentă a soarelui, și cum o liotă de oameni se înghesuise de-a lungul pistei, din vîrful dealului și pînă jos, sub zidurile mucegăiate ale Episcopiei, privind cu sufletul la gură primejdioasele viraje ale echipajelor.

Vorbea fără întrerupere, plimbîndu-se prin cameră, sau așezîndu-se și ridicîndu-se din nou, impacientă. Mă zăpăcise. Am întrebat-o dacă fusese singură. Mi-a spus că nu, o condusese Vidu.

— Știi, Tami, se organizase un bufet în dreptul trambulinelor, și după terminarea probelor de bob am fost cu el și am băut un coniac. Nu mai băusem coniac în viața mea.

Mă ametisem. Era atît de minunată pădurea, iar jocul de lumini și umbre pe albul nepătat al dealului atît de încîntător, încît m-aș fi culcat acolo, în zăpadă, să dorm...

Pînă la urmă s-a decis să se așeze pe un scaun. A tăcut. M-am dus să fac un ceai. Cînd m-am întors, privea pe geam. Își consuma în continuare preaplinul de impresii.

I-am pus o ceașcă aburită în față. Didina și-a îndreptat privirea către mine.

— Mă tem că m-am îndrăgostit de el... a zis în șoaptă.

8

Plecam din nou, în fiecare dimineață, spre gară, pășind năuci prin întuneric, abia ieșiți din visurile nopții, ferindu-ne să nu alunecăm, înfofoliți în haine groase și însoțiți de hămăitul adormit al cîinilor. Ne așezam pe bancă, în tren, și ne strîngeam paltoanele în jurul trupului. Vagoanele neîncălzite și murdare îmi repugnau.

În prima zi, nici n-am intrat în clasă bine, că am și aflat evenimentul ce avea să tulbure mai multe săptămîni în șir monotonia searbădă a orelor : Petruța Slătineanu se măritase. Colegele se adunaseră în grupuri mici și comentau. Ni se părea de necrezut. Bătea un vînt de neastîmpăr și curiozitate. Petruța devenise doamnă ! O anumită incertitudine plana asupra identității soțului. După opinia cea mai creditată, acesta ar fi fost veterinar, dar existau și alte presupuneri : că e învățător sau angrosist de vinuri. Să te căsătorești cu un angrosist de vinuri, ei bine, nu era chiar o nimica toată !

Spre locul liber al Petruței s-au îndreptat mai multe zile privirile încercănate ale colegelor. Figura insignifiantă a fetei devenise efigie și simbol. În prima recreație am primit din partea Katyei un bilet pe care mîzgălise cuvintele : „Sesam, deschide-te !“ Habar n-aveam ce intenționa să spună. N-am întrebat-o.

Ceea ce le răscolise fetelor invidia și nedumerirea nu era faptul că se măritase o colegă, ci că i se întîmplase acest lucru tocmai Petruței, ce nu fusese văzută niciodată vorbind cu un băiat. Era o *moacă*.

Fiorul rece al surprizei a fost înlocuit treptat cu mîngîierea reveriei. Îmi observam colegele. Stăteau la ore cu creionul în mînă, privind spre tabla acoperită cu formule, și visau. Un zgomot brusc, sau vocea ascuțită a profesoarei le deștepta. O nebunie dulce pusese stăpînire peste toate.

Mă întorceam cu Mira de la școală, într-una dintre zile, și Mira s-a oprit în fața panoului de afișaj din colțul Parcului. Se anunța turneul *Cărăbușului* bucureștean.

— Tu ai fost vreodată la Tănase? m-a întrebat suflîndu-și agresivă nasul.

Nu fusesem.

— Nici eu. Se zice că e încîntător amicul. Are o trupă de fetițe care dansează goale. Goale pușcă.

Expresia „trupă de fetițe" o importase de la Genu. Tot el, probabil, o informase și asupra vestimentației balerinelor. Pe Mira o apucase dorul să se ducă la revistă, numai că n-aveam voie de la școală. Prezența la spectacolele interzise se pedepsea extrem de aspru.

M-a luat de braț și am pornit, dar se posomorîse. Am mers un timp tăcute, pe sub castanii înghețați ai Bulevardului. S-a apucat să-mi relateze cum petrecuse ea vacanța. Nici vorbă de petrecere. Plictis îngrozitor. Fusese la un bal, atîta tot, o sală mare, îmbîcsită, plină de mitocănime. Orchestra n-avea decît un saxofon, o baterie și un acordeon. La ora unsprezece a trebuit să plece. Băieții se îmbătaseră.

— Ascultă, Tami, a zis deodată, de ce nu-ți iei o cameră în oraș pe timpul iernii? Ești frîntă de oboseală. Te văd cum ți se împăienjenește privirea în timpul orelor. Te-aș găzdui la mine pînă-ți găsești ceva ca lumea.

Treceam prin dreptul restaurantului *Mercur*. Luminile localului erau aprinse. Prin geamurile înalte se zăreau tejgheaua de metal și mesele acoperite cu fețe albe. Patronul, plecat puțin înainte într-o poziție obsecvioasă, purta o conversație cu un domn în vîrstă, în fața căruia fumega o porție de friptură cu cartofi prăjiți.

— Ce naiba s-o petrece în capul tău cînd ți se adresează cineva, iar tu te faci că nu auzi, și taci, și nu catadicsești să dai un semn de viață?

I-am spus că nu mă pot decide pe loc. Că sînt o sumă de dificultăți care mă împiedică să iau o hotărîre. Că o să reflectez. Ne apropiam de gară. La barieră așteptau vreo cîteva căruțe încărcate cu nutreț.

M-a invitat la ea, pînă să vină trenul. În cameră era frig. Pe soba de metal zăcea o oală cu lapte pe jumătate goală. A aruncat o cuvertură jerpelită peste patul desfăcut și a deschis ferestrele. Proprietăreasa discuta cu o femeie în fundul curții.

— Hai să-ți arăt ceva, a zis cotrobăind într-un sertar. Să-ți dai părerea.

Era fotografia unui tînăr blond, cu părul lins și ochii spălăciți. Pe spatele fotografiei tînărul însăilase cu o caligrafie echivocă : „În amintirea zilei în care ni s-au încrucișat destinele." Semna Romică.

— Îți place junele ?

Ce era să-i spun ? I-am spus că-mi place. Mira m-a cercetat bănuitoare.

— E ultimul adorator al meu. L-am cunoscut la bal. Apoi ne-am întîlnit la o petrecere familială. Mi-a făgăduit că-mi scrie. Urmează Politehnica.

Se străduia să aprindă focul în sobă. În încăpere se făcuse fum. Pe un perete lipise poza colorată a lui Garry Cooper.

— Nu vrei să bei un lapte ? E proaspăt. Ne aduce o femeie în fiecare zi.

Cînd a sfîrșit cu focul s-a îndreptat de șale și a aruncat fotografia în sertar. Am ajutat-o să se spele pe mîini. Lavoarul, pestilențial, mă dezgusta.

— De ce-mi ascunzi că te-ai văzut cu Genu ? bodogănea ștergîndu-se pe mîini. Acum vreo două zile, întîlnindu-l pe Terasă, s-a interesat de soarta ta. Zicea că ești „o femeiușcă". Nu știu cu ce-ai putut să-l superi, fiindcă e foc făcut pe tine. Te sfătuiesc să fii prevăzătoare, nu e bine să te iei în colț cu el.

A închis ferestrele. S-a aruncat pe un scaun. Se uita absentă la găinile din curte ce se băteau pentru un pumn de boabe.

— Chiar crezi că e drăguț ? și-a reluat un gînd mai vechi. Poți să-mi spui drept, fără ocoluri. Nu sînt îndrăgostită de el.

Am încercat să o conving că o fotografie e o fotografie. Adică o bucată de carton. Nu-ți dă decît iluzia realității.

Bolboroseala focului din sobă înviorase parcă atmosfera. Trebuia să plec. Mira stătea pe scaun, cu capul sprijinit în palme. Visa cu ochii larg deschiși la cine știe ce ținuturi depărtate, pierdute printre apele înșelătoare ale oceanului.

În tren m-am ghemuit pe locul meu. În față se așezase Grațiela. Citea o carte. Didina rămăsese în Alutela. Aveam o dispoziție din cele mai nefericite. Vagonul se umpluse cu muncitori care ieșiseră din tură. Am șters cu dosul palmei colțul de fereastră dinspre mine. Aș fi dorit să dorm.

— Ai auzit de Axintescu? m-a întrebat colega mea punîndu-și cartea în poală.

Ne-am privit.

— E disperat. Colindă barurile și restaurantele din Capitală și bea pînă cînd cade pe sub mese. A comandat pentru Florida un cavou de marmură și o sculptură în mărime naturală. A făcut contract cu unul dintre cei mai renumiți artiști din Franța. Lucrarea va fi gata peste un an. Va fi plasată la intrarea principală în cimitir.

Și-a potrivit codițele pe spate. Avea o frumusețe delicată și o finețe a trăsăturilor desăvîrșită. Semăna cu Carole Lombard.

— Se spune că poliția a găsit fiole de morfină în camera Floridei de la hotel *Ambasador*. Cred însă că e scorneală. Întotdeauna neghiobia brodează fantezii exorbitante. Pe un bilețel scrisese cu stiloul : „La urma urmei, nu contează decît viața." Sînt ultimele semne pe care le-a lăsat posterității.

Și-a aruncat privirea pe fereastră, apoi și-a reluat lectura. Pe banca de alături, un moșneag trăgea dintr-o țigară confecționată din jurnal. Simțeam senzația de vomă. Doi inși în spate discutau despre război. Nu le vedeam figura. Fuseseră chemate sub arme două contingente. Pe linia Bucureștilor treceau în timpul nopții vagoane cu muniții. În aer stăruia tot mai apăsător mirosul prafului de pușcă.

— Crezi că s-a sinucis din dragoste ? am auzit-o din nou pe Grațiela, ce-și ridicase ochii de pe carte.

I-am spus că n-am habar. Aș fi ieșit afară să vomit.

— Odată și odată tot trebuie să mori. E bine, oricum, să-ți fie limpede ideea aceasta...

9

Într-o duminică, în timp ce tata se spăla în ligheanul din bucătărie iar eu îi turnam apă, l-am informat că am intenția să mă mut în Alutela. Tăcea. I-am explicat că drumurile zilnice cu trenul mă extenuează. Pe urmă nu-mi mai rămîne suficientă vreme să învăț. Peste un an aveam de dat bacalaureatul.

S-a șters pe față și pe piept, apoi și-a îmbrăcat maioul și cămașa. Se bărbierise. A luat o sticlă cu colonie de pe policioară și s-a pulverizat. Și-a apropiat obrazul de oglindă ca să constate dacă se răsese bine.

— Cînd vrei să pleci ? a zis.

Puteam să plec și săptămîna viitoare.

— Ești sigură că nu greșești ?

S-a întors spre mine. M-a privit. În punctul acesta nu eram atît de sigură. Cu tata aveam întotdeauna dificultăți cînd îi ceream ceva. Era de acord, nu-mi refuza nimic, dar mă lăsa pe mine să port răspunderea, nu-și asuma, ca și în cazul acesta, nici un risc.

Și-a sprijinit oglinda de rama policioarei și s-a pornit să-și tundă mustața cu gesturi cumpănite. În seara precedentă venise mai devreme. Se văitase de dureri de cap.

— Probabil, îl vei lua cu tine și pe Nelu, a mormăit.

I-am spus că nu. Urma să locuiesc cu o colegă. N-aveam loc. Pe urmă, Nelu e băiat, suportă cu mai multă ușurință drumurile. Și în Alutela, cu cine care ar fi putut să se mai joace ?

Pe fruntea tatei a apărut o cută. În dimineața aceea arăta mai tînăr. Mi-am amintit de o zi de primăvară cînd am ieșit toți patru la pădure și am mîncat trîntiți

pe iarbă și am băut sirop de smeură din termosul pe care îl spărsese Nelu la întoarcere. Mama făcuse o albie de plăcinte iar tata ne-a cîntat din fluier pînă seara...

S-a apropiat de ciobul de oglindă și și-a mai cercetat o dată fața.

— Bine, a zis. O să angajăm pe cineva să țină casa. Vii sîmbetele ?

I-am spus că vin.

Cu aceasta, problema fusese practic rezolvată.

Neluțu, în schimb, n-a vrut în ruptul capului să înțeleagă. A protestat cu vehemență, a plîns. La prînz a refuzat să stea la masă. S-a dus în sat și nu s-a întors decît pe întuneric. S-a apropiat de mine și m-a mîngîiat pe păr, fățarnic.

— De ce pleci ? m-a întrebat.

Nu accepta realitatea decît din unghiul propriilor sale interese. Absența mea din casă îl deruta. În fundul sufletului îi dădeam dreptate. O judecată nepărtinitoare m-ar fi condamnat. Îl părăseam ca pe un pui de pasăre ce nu învățase încă taina zborului. I-am spus că nu trebuie să se îngrijoreze, că o să ne vedem aproape zilnic, că stau la Mira, lîngă gară, iar sîmbetele, cînd mă întorc acasă, o să-i aduc de fiecare dată cîte un dar.

Se smiorcăia. Se așezase pe covor, turcește, și plîngea.

— Ascultă, Tami, am descoperit la Alutela, într-un magazin, un tanc care se învîrtește cu cheiță și merge singur pe șenile și scoate flăcări. Mi-l cumperi ?

M-am prefăcut că stau pe gînduri, m-am mai codit un pic, apoi i-am spus că dacă e cuminte, da, i-l cumpăr. Condiția și prețul evadării mele din Ocnița au fost un tanc.

Așadar, într-o bună zi mi-am luat un geamantan de lucruri și m-am mutat la Mira. Entuziasmul fetei a fost de nedescris. Se bucura de parcă i-aș fi adus în casă raiul. Era victoria ei. Vom merge de acum înainte la cinema, ne vom plimba pe Bulevard și pe Terasă la ora cînd se lasă întunericul, vom flecări prin Parc, și ne vom pierde vremea prin magazinele din centru. Ne aștepta un viitor mirific.

Odaia Mirei, nu prea mare, era destul de încăpătoare. I-am dat de știre că-mi trebuie un divan. Nu sufeream să dorm cu cineva în pat. M-a asigurat că lucrurile

se vor aranja, că va vorbi în privința asta cu proprietăreasa. Ținea în casă o grămadă de lucruri netrebuincioase. Cu siguranță că avea și un pat. Era în stare să-mi făgăduiască, în exaltarea ei, și baldachinul Mariei Antoaneta.

Mai dificilă se prezenta problema șifonierului. Abia încăpea în el îmbrăcămintea Mirei. S-a oferit să-și scoată o parte dintre rochii și să le atîrne pe perete, acoperite cu un cearșaf. N-am acceptat. În fine, camera se afla într-o stare de dezordine și murdărie înfiorătoare. Simțeam că pe terenul acesta o să purtăm discuții neplăcute.

Proprietăreasa Mirei fusese soția unui plutonier major de infanterie. Am priceput din prima clipă că demnitatea gradului defunctului ei soț constituia podoaba cea mai de preț a inimii bătrînei doamne singuratice. Creștea găini și un porc pe care îl tăia, după tradiție, înainte de Crăciun. Ne-a invitat în casă. Avea o locuință spațioasă, cu patru camere. În dormitor trona deasupra patului figura mustăcioasă a plutonierului.

— Beți o cafea? ne-a întrebat.

A dispărut pe ușa care da în coridorul ce mirosea îngrozitor a gaz. Privirea Mirei iradia lumini de bucurie. Mi-a făcut cu ochiul.

— I-ai plăcut. Mă cam temeam de întîlnirea asta. Bătrîna e ciudată. E prima oară cînd îmi face cinstea să mă invite în camera cea mare.

Pînă să vină, ne-am delectat privindu-i dormitorul. Mi-a atras atenția pendulul din lemn sculptat, asemenea cu al bunicii. Aș fi jurat că e același. Perdelele erau lucrate cu croșeta. Pe pereți, o galerie de fotografii ar fi putut să ilustreze istoria romantată a familiei. Covoarele ajunseseră într-o stare jalnică. Un scrin cu lacul jupit depozita, probabil, toate suvenirurile gazdei.

Ne-a așezat cafelele în față, apoi s-a instalat într-un fotoliu cu ciucuri de mătase. Mă cerceta cu luare aminte.

— Deci, ești colega Mirei, a zis. Mă bucur. Mira e o fată foarte săritoare. O iubesc. Cum spui că te numești?

I-am spus că mă numesc Tamara.

Plutonierească a sorbit cu zgomot din cafea. Ne-a povestit că soțul ei fusese detașat pe vremuri în Moldova, și că au trăit acolo patru ani.

— E-he! a gîngurit. Ce tineri și frumoși eram! Da, patru ani am stat... La vîrsta aceea, un an mi se părea o viață...

Mi-a luat un scurt chestionar despre familie, situația materială și profesiunea tatălui. Răspunsurile, în general, au mulțumit-o. În sobă ardea un foc anemic. Noptiera fusese acoperită cu sticluțe de medicamente. Pe masă se zăreau un teanc de cărți de joc, o scoică și o revistă ilustrată.

Cînd am plecat, problema canapelei fusese rezolvată. Ne-a mai dotat cu o masă și un șifonier nefurnirat, dar cu oglindă. Ne-a atras atenția că oglinda e de cristal, să nu cumva s-o spargem. Ne-a avertizat să nu venim tîrziu acasă. Și să nu facem zgomot. Iar la întoarcere, să închidem bine poarta.

Am revenit în cameră la noi. Ne-am așezat pe pat. Lavoarul Mirei emana miros de tinichea coclită. Pe geamuri se prinsese chiciură. De pe perete, ne privea figura bărbătească a lui Garry Cooper.

Am întrebat-o dacă are lemne. Nu prea avea. Fura de la bătrînă.

— Fetițo, trebuie să te obișnuiești cu viața! Nu e chiar atît de roză precum o întîlnești în filme.

Recunoșteam ideile din repertoriul lui Genu. Mă cuprinsese teama. Mi-era frig. „Ești sigură că nu greșești?" îl auzeam pe tata. Afară, cîinele lătra bezmetic.

10

În prima seară după schimbarea domiciliului, Mira m-a luat cu ea „la promenadă".

— Trebuie să vezi orașul, mi-a zis. E o rușine să nu te fi plimbat pe Corso pînă astăzi.

Promenada constituia pesemne primul punct din planul pentru emanciparea mea. A fost o seară mohorîtă. Din dreptul Poștei și pînă la statuia Independenței un roi de oameni ale căror fețe le distingeam cu greutate alunecau de-a lungul Bulevardului pășind domol, împinși de valul următor, vorbind cu voce tare, spunîndu-și glume, schimbînd priviri cu înțelesuri, asemănîndu-se atît de mult unul cu altul încît păreau un singur ins multiplicat în zeci de exemplare. Luminile restaurantului *Gam-*

brinus dominau autoritar o bună parte din traseul promenadei. De după marile perdele întunecate răzbăteau în stradă acordurile valsurilor cîntate de orchestra lui Vasile Bălăeţu.

— La noapte e nuntă, mi-a comunicat cu oarecare tulburare Mira. Se căsătoreşte fata lui Agopian. A luat un negustor de stofe din Piteşti. Agopian i-a cumpărat Elvirei un Ford decapotabil, ultimul model. Era parcat azi-dimineaţă în faţa salonului de frizerie şi coafură *Pompadour*. Se adunaseră o sumedenie de gură-cască să-l admire.

Ne-am fîţîit pe stradă o oră. Obosisem. Începuse să se lase gerul. În dreptul cafenelei Ganţu stăteau plantaţi vreo patru tineri. Priveau apatici vînzoleala străzii. Fumau. Tipografia *Gutemberg* zăcea în întuneric. La cinematograful *Colleoni* rula un film fastuos cu Ginger Rogers.

— Ei, cum ţi s-a părut oraşul ? m-a întrebat acasă Mira, în timp ce-şi dezbrăca rochiţa.

Se necăja cu un fermoar pe care nu putea să-l mai deschidă.

— N-a fost grozav, a zis tot ea. Sînt seri plictisitoare cînd nu te întîlneşti cu nimeni. Dar nu e întotdeauna aşa. Oricum, am mai ieşit la aer. N-o să rămînem toată ziua zăvorîte în casă.

Proprietăreasa ne făcuse focul şi soba duduia. În cameră domnea o atmosferă îmbietoare. M-am aşezat la masă şi am deschis caietul cu probleme la algebră. Îmi aruncasem un capot pe mine. Mira îşi studia un neg ce-i apăruse pe obraz. Mi se părea extrem de amărîtă.

— Mi-am dat din prima clipă seama că nu prea ţi-a plăcut Romică, boscorodea de una singură. Nu ştii să minţi. Te dai de gol pe loc. Cred, însă, că ai avut dreptate, fotografia e doar o bucăţică de hîrtie, nu izbuteşte decît arareori să prindă viaţa.

Şi-a tras un scaun în faţa mea. Şi-a pus o mînă pe caietul de algebră.

— O să ne înţelegem bine, Tami. O să mă străduiesc să nu te supăr niciodată. Eşti o fiinţă admirabilă.

Făcea, într-adevăr, toate eforturile ca să mă simt bine. Am dăscălit-o că trebuie să deretică în cameră în fiecare zi, că trebuie să spălăm lavoarul şi să aerisim odaia.

Mă asculta docilă. L-am scos de pe perete pe Garry Cooper. Cu Garry Cooper lucrurile au mers ceva mai greu. Se obișnuise, zicea, să-i vadă zîmbetul cuceritor și tandru. Mi s-a destăinuit că-i trimisese odată o scrisoare pe adresa de la Hollywood, dar că nu binevoise să-i răspundă. Probabil, secretara, fiindcă avea cu siguranță o secretară, o aruncase, neînțelegînd limba română. O să încerce să-i scrie în franțuzește.

Am mai avut dificultăți cu raftul pe care își depozita ciorapii, lenjeria și bluzele murdare. I-am explicat că rafturile sînt destinate cărților. Am luat de la proprietăreasă un cufăr pentru rufele murdare și i-am cerut un coveraș de pus în casă.

— Ascultă, Tami, mi-a spus odată în timp ce-și pomăda un coș pe față, tu o să ajungi o profesoară excelentă. Ai haruri pedagogice. Vocația ta e să educi copiii.

Pe Nelu îl așteptam la tren în fiecare dimineață. Sărea din mers și mi se arunca în brațe. Mă pupa. Se apuca să-mi povestească năzbîtiile din ziua precedentă. Avea întotdeauna sacul plin. Mă informa despre vecini, despre lucrările la mină, despre amicii lui de joacă. Îl întrebam dacă-și respectă programul de învățătură pe care i-l făcusem. Ezita. Mă mîngîia pe mînă. Ar fi dorit să schimbe subiectul. Îi presimțeam tristețea ascunsă sub minciuna unui zîmbet. În dreptul panoului de afisaj din colțul Parcului ne despărțeam.

Într-una dintre recreații, Elise m-a luat de braț și m-a condus pe coridorul împodobit cu glastre de mușcate și cu portrete de savanți cu barbă. Un grup de fete mici se hîrjoneau în fața laboratorului de științe naturale.

— Am auzit că te-ai mutat în Alutela, mi-a vorbit. Mă bucur. Stai bine?

I-am spus că stau cu Mira. Elise și-a mîngîiat îngîndurată crucifixul. Pe frunte îi apăruse o cută fină, abia sesizabilă.

Ar fi interesat-o să știe ce intenționam să fac la anul, după încheierea școlii. Aveam proiecte? Era momentul să ne gîndim la lucrul ăsta. Pe ea, de pildă, o pasiona arhitectura, dar din păcate desena infect. Arhitectura putea constitui, neîndoielnic, un ideal. Să construiești palate, drumuri, viaducte, să inventezi orașe noi, să stai la masă cu planșeta în față și să privești cu ochii minții

o sală de concerte sau un teatru ce-ți aparțin doar ție, fiind un bun al tău, scornirea ta, ei bine, toate acestea sînt de natură să-ți încînte inima și să-ți dezmierde clipele de reverie.

Vorbea lipsită de entuziasm. Cita, probabil, pasaje din scrisorile primite de la vărul ei din București cu care se iubea epistolar. Eram convinsă că se adresează sie însăși, că-i foloseam doar ca un interlocutor de care avea nevoie ca să-și alunge neliniștile ce o bîntuiau.

— Tu ce părere ai ? m-a întrebat cînd și-a încheiat apologia arhitecturii.

Ne aflam exact în dreptul scărilor de la ieșire. De afară sosea spre noi un val de frig. Pe trepte se depusese un strat de gheață cristalină. Mi-am ridicat privirea. Am rămas înmărmurită. Elise plîngea.

— E mama grav bolnavă, a murmurat. Mă ierți că te-am ținut de vorbă cu prostii. Sînt răvășită. Cred că e cazul să intrăm în clasă.

La două zile după convorbirea noastră, Elise m-a invitat la ea acasă. A pretextat că taică-său îi cumpărase operele complete ale lui Marcel Proust și s-ar fi bucurat să mi le arate.

— Să vii la patru fix ! menționase. La ora cinci sosește medicul la mama.

M-a introdus în casă o fată îmbrăcată într-o rochie simplă, cu guler apretat și șorțuleț în față. Mi-a spus că domnișoara mă așteaptă. Vorbea în șoaptă.

Din holul somptuos, acoperit cu stucaturi bogate și cu portrete de familie, am nimerit într-un culoar de trecere unde am lăsat paltonul, apoi în camera Elisei. Stătea într-un fotoliu și citea. A pus un semn la carte și s-a ridicat. Plînsese. A schițat un zîmbet.

— Credeam că nu mai vii. Cu tine nu știu niciodată ce se întîmplă. Ești stranie, tăcută. Mă descumpănești.

Citea o carte a lui Gide, ceva grotesc și insalubru, sînt scriitori care-și dezvăluie în cărți toate ordurile, cu sentimentul că oferă lumii un model de probitate și candoare și curaj.

Zîmbea.

— Așază-te, te rog, Ileana a uitat să-ți ia bereta. Ce zăpăcită ! S-a înamorat de un băiat de prăvălie care o să-i facă pînă la urmă un bebeluș.

Mi-a cercetat ținuta. Venisem îmbrăcată în uniformă. În ochi i-am descifrat lumina unei ironii discrete. S-a dus la geam și a dat perdelele de-o parte.

— Să nu te superi că ți-am spus că ești stranie. Realitatea e că mă intimidezi. Există în ființa ta ceva ascuns, un teritoriu necunoscut, am sentimentul navigatorului ce poposește pe o insulă în care îl poate aștepta orice surpriză. E idiot ce zic, așa e ?

Am tăcut, dar mă uitam la ea, simțeam că e foarte tulburată. Se așezase în fotoliu. Cu degetele de la mîna dreaptă simula atingerea unei claviaturi imaginare.

S-a scurs așa un timp. Imensitatea casei nu trimitea spre noi nici un ecou. Încremenisem într-o liniște vrăjită. De afară se auzea arar hurducăiala vreunei căruțe rătăcite.

Și-a revenit tîrziu. Mi-a spus că taică-său sosise de curînd de la Paris și-i adusese rochii scumpe, bijuterii și cărți. Dar boala mamei îi răpise orice bucurie.

— Pe tata îl cunoști ?

Nu-l cunoșteam. Mi-a arătat cu un semn al capului portretul lui, în sepia, de pe bibliotecă. Pe rafturile lăcuite se lăfăiau edițiile legate în pînză vișinie ce-mi deveniseră familiare. De partea cealaltă a bibliotecii se afla pianul.

— Îl văd destul de rar. E încurcat cu fata unui senator din București, mai mare decît noi cu patru ani. Au un apartament în Cotroceni. Revine în Alutela doar cînd pledează într-un proces de marcă. Acum s-a întors din cauza mamei. E afectuos cu ea. O mai iubește încă. Mama nu știe absolut nimic despre această pasiune juvenilă.

A tras de un șnur și după cîteva momente a apărut subreta.

— Cum se simte mama ? a întrebat-o.

— Se simte bine, domnișoară. S-a interesat de dumneavoastră. A cerut o linguriță de sirop și o felie de portocală stoarsă.

— Servește-ne cu o dulceață !

S-a întors spre mine.

— Ai vreo preferință ?

N-aveam.

— Să aduci dulceață de smochine. Și apă de la gheață. Repede !

Subreta a ieșit.

— În fața slugilor trebuie să ai întotdeauna preferințe, m-a sfătuit cu sericizitate. E una dintre reguliile de la care nu te poți abate.

M-am uitat la ceas. Îmi rămăsese un sfert de oră pînă la cinci. Aveam senzația că am furat ceva și sînt pe cale să fiu prinsă.

— Părinții tăi se înțeleg? Se mai iubesc?

Se oprise înaintea unui raft din care desprinsese un teanc de cărți.

I-am spus că mama a murit de mult.

A așezat pe masă cinci volume *in octavo*, apoi și-a reluat locul în fotoliu. Mi-a întins la întîmplare o carte.

— E o ediție de bună calitate. Cu gravuri în lemn. Pe tata nu-l interesează Proust. Susține că e prea efeminat. Realitatea e că a început să îmbătrînească. A cantonat în universul sobru și edulcorat al lui René Bazin.

Ediția era într-adevăr superbă. Am mîngîiat coperțile legate în piele ale cărții. Pe prima filă se distingeau în filigran inițialele lui Marcel Proust.

Subreta a venit cu tava cu dulcețuri. Elise a concediat-o cu un gest discret.

— Deci mama ta e moartă... Îmi pare tare rău. Ți-am pus o întrebare stînjenitoare, dar cred că m-ai iertat, fiindcă am făcut-o fără voie. La gîndul că mama ar putea să moară, îmi pierd mințile. De o săptămînă nu mai întreprind nimic.

S-a ridicat din nou și s-a oprit lîngă fereastră. O rază rătăcită îi lumina o parte a chipului și părul. Venise vremea de plecare. Am încercat să gust dulceața. Îmi era greață.

— Aș vrea să mă mai vizitezi. De pildă, joile. La patru. Firește, dacă te simți bine aici, și dacă joile ești liberă. Azi n-am fost o amfitrioană ideală, dar îți promit că data viitoare o să mă revanșez. Prezența ta mă odihnește. Îmi dă viață.

Pusesem cartea peste celelalte cărți.

— Poți să le iei. Pe toate. Sînt darul meu. Cînd le citești, să te gîndești la mama.

În fața casei se oprise o trăsură. M-am sculat. Pe fruntea Elisei se juca o umbră. A tras de șnurul de mătase al perdelei. Mi-a zîmbit. S-a auzit un ciocănit la ușă. Era subreta. Îi anunța sosirea medicului.

11

Mergeam pe stradă, mă aflam în dreptul bisericii Toți Sfinții, cînd mi-a ieșit în cale Genu. Nu era singur. Îl însoțea un tînăr.

S-a oprit și mi-a făcut o reverență.

— Deci, pisicuțele s-au hotărît să cucerească Alutela ! a exclamat. Ne bucurăm din toată inima ! Și salutăm prezența lor încîntătoare !...

Mi l-a recomandat pe tînăr : Minel Costescu.

— Această fermecătoare domnișoară, s-a adresat amicului, această creatură blajină și ingenuă e, în realitate, mult mai rafinată decît i s-a putut părea unui bătrîn vulpoi naiv ca mine...

Era spre seară. Nu se întunecase. Pe stradă lumea își vedea de treburi. Aveam o poftă nebună să-l plesnesc, cu toată spaima ce-mi paraliza mișcările. Mi-am îndreptat privirea spre tînărul pe care-l cunoscusem. Zîmbea. L-a apucat de braț pe Genu și l-a împins înainte cu o autoritate evidentă. În grupul nostru se crease un echilibru care-mi dădea un provizoriu sentiment de siguranță.

Am mers un timp tăcuți. Pe urmă Genu a început să povestească minunățiile de la campionatele de bob. Simțeam în glasul lui un sunet amenințător. Zăpada se topise, trotuarele erau murdare, jilave. Trăsurile se îndreptau spre gară ca să întîmpine acceleratul de Sibiu.

— Hai să intrăm într-o cofetărie, a zis Minel. Pe stradă e urît și nu putem vorbi în voie. Propun la Coana Mița.

Băieții s-au privit. Am traversat Terasa și am intrat într-un local mărunt, cu șase-șapte mese, de o curățenie îmbietoare. Ne-am așezat. Minel m-a întrebat ce vreau. I-am spus că nu doream nimic. Patroana a venit spre noi. Era o ființă mare, obeză, cu figura bucălată și trandafirie. Respira greoi.

— Servește-o pe duduia cu o savarină, iar nouă fă-ne o cafea cu ciocolată. Și cîntărește un kilogram de portocale.

— Ce faci cu portocalele ? s-a interesat Genu. I le aduci ofrandă Beatricei ?

Minel și-a scos pachetul de țigări din buzunar și și-a aprins țigara. Părea extrem de tînăr. Nici douăzeci de ani. Purta pe sub palton o salopetă bleumarin acoperită cu pete de culoare. Pe frunte i se desena o cută transversală foarte pronunțată.

— Azi s-a făcut deodată cald, a zis. Peste o săptămînă-două terminăm cu iarna.

Se uita spre Genu, parcă de el ar fi depins sosirea primăverii. Patroana cîntărea bomboane cu cacao unei cliente. O fată curăța posacă mesele de marmură, ștergîndu-le cu cîrpa udă, apoi uscîndu-le cu un prosop.

— Ascultă, Minule, a spus Genu, tu cum ai proceda în locul meu, dacă ai avea întîlnire cu o fetișcană, iar dînsei pur și simplu nici nu i-ar păsa că ai așteptat-o?

Minel și-a așezat o mînă peste brațul lui. Pe frunte îi apăruse o pată vineție.

— Dacă ai intenția să continui cu mitocăniile, să știi că te pocnesc. Ai depășit orice măsură. Îmi pare rău că mă silești să procedez în felul ăsta. Învață să te porți cu o *domnișoară!*

În clipa următoare mă ridicasem. Minel m-a apucat de braț și m-a constrîns să stau. Nu mai trecusem niciodată printr-o situație atît de incomodă. Patroana și-a îndreptat privirile spre noi. Pe ușă intrau un domn în vîrstă și o fetiță blondă, dolofană.

Pe buzele lui Genu a apărut un zîmbet. Minel fuma. Se așezase picior peste picior și ne privea pe rînd, cu indulgență. La încheietura mîinii purta un ceas de aur. Avea pe degete, ca și pe salopetă, mici pete de culoare.

— Deci, a zis el, se pare că iarna e pe sfîrșite. Ce anotimp îți place, domnișoară?

Tăceam. Simțeam că dacă articulez o singură silabă, încep să plîng. Patroana a adus cafelele și savarina.

— Pe mine, toamna mă seduce din pricina varietății coloristice. Orașul nostru a fost creat de duhul vremurilor pentru a fi pictat.

Mi-a explicat că se ocupă în timpul liber cu pictura. Iar timpul liber e de dimineață pînă seara, nu-i așa? În artă, nu există respirație. Trăiești lucrînd, sau nu trăiești. O tușă de culoare înseamnă o clipă vie sau moartă, după cum se întîmplă.

— Ai cunoscut vreun pictor? m-a întrebat.

Nu cunoscusem.

— Cu atît mai bine. Artiștii sînt ființe dificile. Nu trebuie să te apropii prea mult de ei. Pot să trezească interesul doar de la distanță. Intimitatea lor e simplă și vulgară. Și primejdioasă, uneori. Sînt oameni. Oameni fruști.

Îl ignorase pe Genu cu desăvîrșire. Mi-a explicat că-și instalase atelierul în podul casei. Spărsese acoperișul și așezase în locul țiglelor un geam înalt. Schimbarea îl costase timp și bani, dar ce contează banii? Adevărata luptă o purtase cu familia. Părinții lui nu cred în artă. Din artă nu se cîștigă mai nimic, iar rostul unui om în viață e să cîștige, să cîștige tot mai mult și cît mai repede.

Fuma și mă privea cu un soi de curiozitate infantilă, de parcă ar fi descoperit o jucărie al cărei mecanism îi scapă. Pe buze i se descifra conturul unui zîmbet trist. La masa de alături, bărbatul cu fetița dolofană mîncau ecleruri. Celelalte mese erau libere. În aer mirosea a zahăr ars.

— Ascultă, Minule, o să întîrzii de la întîlnire, i-a atras atenția Genu cu grațioasă amabilitate.

Minel s-a întors spre el. Pe frunte îi revenise pata vineție. Și-a stins țigara.

— Te obsedează, observ, loialitatea *rendez-vous*-urilor. S-ar zice că-n privința asta ești cinstea întruchipată. Ce-ar fi să încerci să ne lași singuri? O să ne descurcăm și fără tine.

Mă cuprinsese o oboseală grea, chinuitoare. Mi s-a părut că-l văd prin ceață pe Genu zîmbind, pe urmă ridicîndu-se, lăsînd pe masă o bancnotă și ieșind cu demnitate din cofetărie. Bărbatul cu fetița dolofană dispăruseră. O liniște sîcîitoare pusese stăpînire peste clipe. Coana Mița număra preocupată bani pe marmura tijghelii.

I-am spus lui Minu că doresc să plec. În încăpere pluteau șuvițe leneșe de fum. Din spatele patroanei a apărut o fată cu o tavă de plăcinte, pe care a pus-o în galantar. Prin țesătura rară a perdelei se zărea clădirea impunătoare a Casei Ofițerilor. O sentinelă cu pușca la picior încremenise pe treptele de la intrarea principală.

Miriel s-a dus la casă, de unde s-a întors cu o pungă plină vîrf cu portocale. Mi-a oferit-o. Ne-am ridicat și am ieșit afară. Începuse să se întunece. Vitrinele își trimiteau în stradă lumina vlăguită. În dreptul librăriei ne-am despărțit. Am traversat Terasa, apoi Parcul. Am vrut să mă opresc pe Bulevard, m-am răzgîndit. Privirea mi s-a oprit asupra panoului de afișaj. La cinematograful *Colleoni* rula un film de dragoste cu Rita Hayworth. Am luat o portocală, am descojit-o. Am rupt o feliuță. Îmi aducea parfum de primăvară. Peste castanii Bulevardului ningea, în fantezia mea, cu flori albastre.

12

În fiecare sîmbătă la ora trei mă întorceam acasă. Veneam de mînă cu Neluțu. Situația lui la matematică era din ce în ce mai delicată. Mă întrebam neliniștită ce contribuție de vină îmi revenea și cum se vor desfășura în continuare lucrurile. În ceea ce-l privește, nici nu-i păsa. Trăia în lumea lui frumoasă, iresponsabilă. Creștea. Avea să ajungă un bărbat înalt.

Acasă o găseam pe Viorica. Era o fată de vreo paisprezece ani, bălaie, doar cu un an mai mare decît Nelu. Mi s-a părut isteață. Taică-său lucra de douăzeci de ani la sare și bea cu tata, seara, în crîșmă. Viorica ținea gospodăria toată. La ora de sosire a trenului își lepăda capotul dăruit de mine și îmbrăca o rochie curată. Ne aștepta în poartă. Ne făcea cu mîna.

Cu tata ne vedeam abia spre seară. Ne așezam tăcuți în fața mîncării încălzite în sufertașe. Neluțu înfuleca grăbit, apoi se sprijinea cu coatele pe masă și flecărea. Își descărca năduful dintr-o săptămînă. Cel mai adesea se plîngea de Viorica. E îndărătnică, spunea. Nu vrea să-i lustruiască ghetele, deși lui tata i le lustruia. Pe urmă, nu se poartă cuviincios. Cotrobăiește prin lucrurile mele. Odată a surprins-o îmbrăcată într-o rochie de mătase, fițiindu-se în fața oglinzii de la șifonier. I-a spus că o bate. „Încearcă, numai, și o să vezi", îi răspunsese.

— Aș fi bătut-o, Tami, pe cuvînt, o băteam măr, dar m-am temut de tata. Ce-o să ne facem fără ea în casă?

Pe Viorica o instruisem să nu-mi mai spună „domnișoară". Apelativul îmi amintea de fata cu șorțuleț și guler apretat din locuința fastuoasă a Elisei. Făcea în casă totul, de la spălatul vaselor și curățenia în camere pînă la despicatul lemnelor și încălzitul sobelor de zid. Îl îngrijea pe tata cu devoțiune. Îi curăța pînă și ustensilele de ras.

După-amiezele îi rezolvam lui Nelu problemele la matematică. Trebuia apoi să-i fac compunerile la română și să-l ascult la geografie. Îl chinuiam îngrozitor. Cu siguranță, sîmbăta constituia cea mai nefericită zi a lui din săptămînă. Spre seară mă trînteam pe un fotoliu și citeam. Îmi adusesem la Ocnița ediția de lux din Marcel Proust. Mi-era penibil să mă văd silită să-i dau Mirei deslușiri privind proveniența unor cărți atît de scumpe.

Din ziua în care mă mutasem la oraș, am observat la Grațiela o anumită reticență. Mă ocolea. La școală, rar dacă schimbam o vorbă. Pe Mira nu putea s-o sufere. Într-o duminică a ciocănit la ușa noastră. Am invitat-o, însă a refuzat să intre. Mi-am îmbrăcat paltonul și am ieșit cu ea pe uliță. Se afla într-o dispoziție lamentabilă. Mă obișnuisem să-i apreciez umoarea după cadența în care îi soseau scrisorile la post-restant, în Alutela.

Am luat-o la întîmplare spre stabilimentul balnear. Zăpada se topise. Tot drumul era acoperit cu bălți. În depărtare se zărea peretele abrupt al muntelui de sare. M-a întrebat cum mă descurc în noul domiciliu din Alutela. I-am spus că bine. Existau și anumite dezagremente, dar nicăieri nu poți găsi condiții ideale. A fost de acord. S-ar fi mutat și ea, însă situația lor familială era precară. Era precară din cauza maică-sii. Nu o putea lăsa în casă singură. Cu două zile înainte îi dăruise unei femei din sat inelul de logodnă, montat cu diamante. Valora enorm. N-au identificat încă femeia. Le e jenă să pună la discreția poliției un caz atît de delicat, de intim.

Am traversat grădina publică și ne-am oprit în fața porții stabilimentului. Printre zăplazuri se zărea bazinul de înot. Cabinele din jurul ștrandului erau închise. Doi brazi răzleți vegheau cărarea care urca domol spre gura ocnei.

— Ce faci duminicile în comună ? s-a interesat, trecîndu-și mîna pe sub brațul meu.

Simțeam în glasul ei inchietudine și teamă. N-aveam program, i-am spus. De obicei citesc. Sau îl ajut pe Nelu să-și pregătească temele.

Mergeam atente, străduindu-ne să ocolim băltoacele din cale. Ieșise soarele. Mi-am descheiat paltonul. Era o zi primăvăratică.

După o introducere confuză, mi-a declarat că vrea să-mi ceară un serviciu. Anume, să-mi sacrific o oră, duminicile, în cursul dimineții, și să mă duc în vizită la ea. Va aranja în așa fel încît să nu fie acasă decît mai-că-sa. Mă va primi în dormitor, voi asculta programul muzical obișnuit, îi voi zîmbi, voi căpăta apoi cadoul și voi ieși. Își va salva în felul acesta puținele bijuterii ce-i rămăseseră.

— Am observat că mama te simpatizează, a precizat. Își amintește deseori de tine cu plăcere. Nu cred că rugămintea mea te poate ofensa.

Era la ora cînd femeile se întorceau de la biserică. Soseau în grupuri, fără grabă. Se opreau în fața porților. Vorbeau. Sporovăiala lor mi se părea încîntătoare. Reprezenta întruchiparea nevoii de comunicare. De a-și transmite un gînd. De a se amăgi că nu sînt singure, că împărtășesc destinul unei colectivități în care fiecare interpretează partitura sa, inconfundabilă.

— Ești de acord ? am auzit-o ca prin vis pe Grațiela.

Tăceam. Ne aflam la cîțiva pași de casă. S-a uitat la mine. Mi-a surîs.

— Știam că n-o să accepți. Nu te condamn. M-am umilit, fiindcă nu întrevedeam altă soluție. Te rog să uiți discuția noastră. Și să mă ierți.

M-a strîns de mînă fără afecțiune și s-a depărtat. Un stol de corbi plutea în cercuri mari deasupra satului. Din depărtare se auzea un șuierat prelung de tren.

Duminicile la Ocnița mi se păreau pustiitoare. Ce-aș fi putut să fac ? Citeam, apoi ieșeam din casă și alergam pe ulițe haihui. Plimbările de una singură mă înviorau. Mergeam spre mină sau spre fabrica de țigarete. Mă atrăgeau în special cărările bătute ale salinei. Se lucrase pînă nu de mult cu deținuți și faptul îmi dădea un sentiment ciudat de teamă. Aș fi putut intra oricînd la subteran, dar mă împiedica de fiecare dată această spaimă vagă,

nejustificată. Prin sat umblau legende despre haiduci, tilhari și asasini teribili ce putreziseră pe vremuri sub bolțile de catedrală ale ocnei. Pe seama lor se născocise un adevărat folclor.

Odată, pașii m-au purtat spre cîrciuma unde obișnuia să-și piardă vremea tata. M-am uitat pe geam. Era cu încă patru inși la masă. Discutau. Le distingeam figurile cu greu, din cauza fumului din încăpere. Mi s-a părut că printre ei se află și tatăl Grației. Un lăutar bătrîn cînta la scripcă, apatic, încovoiat pe strunele viorii.

M-am depărtat. La marginea comunei era nuntă. Se auzeau chiuituri, trompete și glasul impasibil al unui țambal. Bătea un vînt călduț, primăvăratic. Deasupra satului se așternea, treptat, tăcerea nopții.

Acasă îl găseam pe Nelu jucîndu-se prin curte cu cîte un băiat. Îl izgoneam înăuntru. Îl dezbrăcam și-i pregăteam mîncarea. Mai aruncam în sobă o buturugă. În cui, deasupra unei lavițe, Neluțu își atîrnase pușca mitralieră. Mînca zorit. Între înghițituri, mi se plîngea de Viorica. Odată și odată avea să-i demonstreze cine e el. Văzuse într-un film o lovitură la stomac extrem de eficace. Va exersa această lovitură și i-o va aplica în clipa cînd o va stăpîni perfect. În fine, se ducea în camera cealaltă să-și pregătească patul.

Mă așezam la geam. Priveam afară. Odată cu sosirea primăverii, aveau să înfrunzească pomii. Castanii Bulevardului își vor întinde coroanele deasupra străzii. Terasa va înflori. Pe lacul din Zăvoi vor luneca din nou, magnific, lebedele. La Casa Ofițerilor vor străluci lumini de baluri. Iar oamenii, la rîndul lor, vor fi mai îngăduitori unii cu alții.

13

Proprietăreasa mă îndrăgise. Își făcuse obiceiul, din cînd în cînd, să mă invite la cafea. Am observat că mă chema cînd Mira nu era acasă. A accepta mi se părea o infidelitate din partea mea, dar îmi era cu neputință s-o refuz.

— Ce-ar fi să bem o cafeluță ? zicea crăpînd sfielnic ușa și petrecîndu-și prin deschizătură capul cu părul pus pe moațe și legat cu o basma.

Ne așezam în jurul mesei, în fotolii, și tăifăsuiam. La drept vorbind, lua conversația pe seama ei. Eu ascultam. Avea un repertoriu preferat de subiecte, dintre care cel mai adesea reveneau serbările de 10 Mai, plimbările pe malul Hinței, duminicile, și avansarea lui bărbatu-său la gradul de plutonier major.

— Ehei, fetițo, dacă s-ar fi întîmplat să ai norocul să fii în tribună cînd defilau batalioanele de infanterie prin fața Parcului, cu colonelul în frunte, călare pe un cal bălan, în timp ce toba și trompetele fanfarei făceau să ni se umple inimile de emoție, dacă ai fi putut să-i vezi pe ofițeri trecînd călare, în pas egal, înveșmîntați în uniformele de gală, cu tunică bleumarin și epoleți de aur și săbiile strălucind în razele firave ale dimineții, ei bine, n-ai mai fi uitat în viața ta acest spectacol.

Sorbea o gură de cafea și continua să-și depene mișcată amintirile, privind cu ochii lăcrimoși tabloul ce înfățișa un ins posomorît, cu fruntea îngustă, umerii obrajilor proeminenți și cu o mustăcioară neagră, răsucită cu rafinament deasupra buzelor. Adesea scotea o țigaretă dintr-un sertar ascuns al mesei, o frămînta impacientă între degete și surîdea. I se interzisese alcoolul și tutunul, dar afecta că nu se sinchisește. „La urma urmei, tot groapa ne înghite, nu-i așa?“ spunea cu un fel de șiretenie naivă, și se uita la mine așteptînd să-i dau îngăduința să fumeze. I-o oferam.

Bărbatu-său lucrase cea mai mare parte a timpului la manutanță. Avea serviciu bun. Venea acasă mirosind a pline. Mai mirosea și a țuică, e drept, dar nu întîrzia prea mult prin cîrciumi. Fusese un om cuminte, cumpătat. Se prăpădise prea devreme, răcind prin magaziile igrasioase ale regimentului și îmbolnăvindu-se de oftică. Ar fi putut, cu conformația lui robustă, s-o ducă pînă la 90 de ani.

Își desprindea batista cu ajur din mîneca halatului de casă și-și sufla nasul. Trecea apoi la greutățile gospodăriei și la obsesiile vieții singuratice.

— Să nu-ți închipui, zicea, că țin în gazdă fete pentru bani. Ferească sfîntul ! Am pensie frumoasă. Dar cum

să stau în casă, de dimineață pînă noaptea, fără să am un suflet lîngă mine ?

Se apleca deasupra mesei și îmi șoptea cu ton de confidență :

— Mi-e frică ! Numai ție mă destăinui. Mi-e frică noaptea ! Mă trezesc din somn și nu mai pot închide ochii și umblu cîte o oră-două prin camere, bezmetică, și mă așez într-un fotoliu și ascult. Sînt vocile atîtor morți pe care i-am înmormîntat, care mă torturează, nu mă lasă în pace !... Înghit o doză de valeriană, aprind lumina și mă culc pe pat. Abia spre ziuă dacă izbutesc să ațipesc un pic...

În zilele cu dispoziție bună, alături de ceașca de cafea îmi așeza pe tavă și o farfurioară cu dulceață de nuci zaharisite. În astfel de prilejuri îmi vorbea despre băiatul ei. Erau momentele cele mai dificile pe care trebuia să le îndur. Se prăpădise de copil, în clasa a cincea de liceu, fiind premiant pe școală și președinte al societății literare „Alutela". Ca să-mi dau seama cît de mîndru și frumos fusese, scotea albumul cu fotografii, îi netezea coperțile cu mîneca halatului și mi-l punea în poală. Nu mă slăbea din ochi pînă nu-l parcurgeam filă cu filă. Simțeam că o nemulțumește modul meu de a-mi manifesta compasiunea, deși mă străduiam să mă arăt înduioșată, și adevărul e că sufeream, bătrîna, însă, aștepta să fiu la unison cu gîndurile și simțirea ei, ceea ce, firește, îmi era peste putință. Mi-l lua pînă la urmă din brațe și-l strecura la loc în scrinul vechi, cu lacul jupuit. Se așeza tăcută în fotoliu.

— Dacă ar fi trăit Dorel, ar fi împlinit aproape 35 de ani... o auzeam vorbind printre suspine. Poate ar fi avut la rîndul lui copii și i-aș fi auzit acum prin casă zbenguindu-se, jucîndu-se de-a v-ați ascunselea sau plănuind atacuri temerare de cucerire a vreunei puternice cetăți învăluite în mister.

Într-una din după-amieze, în timp ce învățam, am auzit un ciocănit la ușă. După o clipă a apărut proprietăreasa. Mă invita să bem cafeaua.

— Chiar astăzi am prăjit-o, mi-a spus trăgîndu-mă de mînă pe culoar. E proaspătă. Am cumpărat-o de la domnul Agopian.

Cînd am intrat în dormitor, pe unul din fotolii am zărit un tînăr pomădat și roșu de emoție. S-a ridicat, bătrîna ne-a recomandat, iar tînărul mi-a sărutat cu afectare mîna.

— E nepoțelul meu, Răducu, am socotit că o cafea băută în trei o să ne mai învioreze gîndurile.

Fotoliul pe care mă așezasem mi s-a părut îngrozitor de moale și de incomod. Mă cufundam în el cu totul. Răducu se uita la mine galeș. Venisem îmbrăcată în capot, așa cum mă aflam cînd auzisem bătăile în ușă ale gazdei. Întîiului impuls, de a mă ridica și a pleca lăsîndu-i baltă, i-a luat locul o nesăbuită și odihnitoare nepăsare. Bătrîna ne supraveghea cu satisfacție.

Discuția a început cu aprecieri despre sosirea iminentă a primăverii, s-au evocat zăpezile frumoase de odinioară și bunele tradiții ale orașului de a se sădi în fiecare an brădet pe coastele Capelei. Pe urmă atenția s-a deplasat spre mănăstirile din jurul Alutelei, comori de artă și locuri sfinte de plăcută reverie. Răducu contribuia modest cu cîte o observație măruntă, de bun simț, dar greul conversației îl susținea plutoniereasa. Era în vervă. N-o mai văzusem niciodată punînd atîta suflet pentru o cauză iremediabil compromisă.

Răducu mi-a destăinuit că e funcționar la Poștă. Primea salariu bun, iar taică-său ținea în arendă o vie în apropierea Drăgășanilor, ce-i rotunjea substanțial veniturile. Avea intenția să-și cumpere o casă în Țigănie.

— Copii, zicea bătrîna, nu vă sfiiți, serviți prăjiturele, sînt cu alune și stafide. Ți se topesc în gură.

Pe Mira n-o informasem despre vizitele mele la proprietăreasca. Ce haz ar fi făcut dacă m-ar fi văzut în clipa aceea ținînd farfurioara cu prăjituri în mînă și străduindu-mă să nu mi se desfacă reverele capotului sub care se vedea furoul. Răducu mă privea blajin, cu un soi de profesionalitate ce mă făcea să presupun că mai fusese invitat și în alte case, pentru a bea cafea și a cunoaște tinere dispuse să-și arunce pe umeri povara dulce a căsniciei.

— Să știi, vorbea plutoniereasa, că nu găsești în tot orașul băiat mai harnic și mai gospodar ca el. Îi seamănă lui taică-său. Pe urmă e cuminte. Nu bea. Așa e că nu bei, drăguțule?

Răducu a confirmat că nu bea. Adică, bea doar cîte un pahar, la o ocazie. Plutoniereasa a clătinat din cap cu

îngăduință. Și-a amintit din nou de răposatul, care mai da și el pe gît un păhărel, a evocat frumoasele dumineci de odinioară, cînd se duceau cu decovilul la prins păstrăvi, pe valea Pletoriței, și a conchis că un păhărel, băut cu prieteni în situații fericite, îi e plăcut chiar și lui Dumnezeu.

Și-a șters o lacrimă. Răducu și-a cerut permisiunea să aprindă o țigară. S-a interesat din care parte a Moldovei vin. I-am spus că de prin zona Botoșanilor. Ne aflam într-o decentă atmosferă de familie.

Pe urmă m-am uitat la ceas și am sărit în sus. I-am explicat proprietăresei că aveam la ora cinci o întîlnire cu un frate al tatei. Răducu a făcut un gest de înțelegere, privindu-mă timid și binevoitor, și *rendez-vous*-ul nostru a luat sfîrșit. Proprietăreasa m-a condus afară.

— Îți place ? m-a întrebat în șoaptă.

Eram în fața camerei. Afară cîinele lătra cu furie. Am informat-o că n-am intenția deocamdată să mă mărit. Voiam să-mi termin școala și să mă înscriu la facultate. Nutream ambiții ce depășeau condiția unui funcționar de poștă. În fine, existau și alte considerente strict familiale.

Proprietăreasa s-a uitat la mine cu o privire plină de reproșuri.

— Nu știți să vă cunoașteți interesele, a zis. Umblați cu mînecile lustruite, dar vă țineți mari, de parcă ați coborî din cine știe ce familie princiară.

M-a mîngîiat pe păr fără afecțiune. Se ofensase. Mi-am aruncat o rochie pe mine și am zbughit-o în stradă. Din ziua aceea nu m-a mai chemat să bem cafea, iar pe Răducu nu l-am mai zărit, deși probabil că va mai fi poposit în dormitorul ei cu iz de naftalină.

14

Acomodarea cu traiul nou din Alutela s-a petrecut pe nesimțite. După o săptămînă mă deprinsesem atît de bine cu colega mea încît aveam impresia că niciodată nu locuisem în alt loc. Mîncam la prînz într-un restaurant murdar de lîngă gară, iar seara ne preparam ceva în fugă pe plita din bucătărie a gazdei. Nici Mira și nici eu nu eram gurmande.

Am stabilit de la început ca fiecare să-și vadă singură de treburile sale. Aveam o viață proprie, i-am spus, nu era neapărat nevoie să ne confesăm. A fost de acord. De asemenea, aveam preocupări și gusturi diferite. Firesc era să nu călcăm nici una dintre noi pe teritoriul sentimental al celeilalte. Să ne păstrăm autonomia, pe cît posibil. Mira mă urmărea cu un aer de fetiță pedepsită. Tăcea. Era uimită de harurile mele de legislator.

A înțeles din tot ce-i predicasem că seara trebuia să ies singură la promenadă. Își pusese mari nădejdi în mine că o s-o însoțesc. A fost întîia mare deziluzie pe care i-am produs-o.

Mă aflam într-o după-amiază în librărie, căutam *La Medeleni*, ce apăruse într-o ediție populară, și am simțit pe braț atingerea ușoară a unei mîini. Minel m-a tras de-o parte și mi-a surîs. Purta aceeași salopetă pătată de culori, dar își schimbase paltonul cu un pardesiu ușor din stofă gri.

— Ești singură ? m-a întrebat.

Am dat din cap că da.

Abia atunci am observat prepelicarul mare, cu ochii verzi, febrili, ce se lipise de piciorul lui. Îi ajungea pînă la șolduri.

— Acesta e Lord Finley. Te înștiințez că numele nu i l-am pus eu. L-am cumpărat cu titlu de noblețe cu tot.

Lord Finley a lătrat o dată scurt și a făcut un pas spre mine. Mi-a întins o labă. L-am mîngîiat pe cap. Prepelicarul mă fixa de parcă ar fi dorit să mi se adreseze.

— L-ai cucerit, mi-a declarat Minel. În general, nu e prietenos cu oamenii. Sînt singura făptură pe care o iubește. Afecțiunea lui e odihnitoare. Ne înțelegem bine, ca doi bătrîni care au trăit o viață împreună.

Ne-am pomenit în stradă. Lord Finley a luat-o înainte spre pompa de benzină. Mă aflam în dispoziția afectivă în care orice aș fi întreprins mi-era tot una. La ora aceea orașul nu începuse să se populeze. În stația de taxiuri din fața Administrației financiare șoferul ațipise cu capul pe volan.

M-a întrebat dacă aveam vreo treabă prin oraș. Ar fi putut să mă conducă. I-am spus că n-am nici un program. În clipa următoare am regretat, răspunsul meu

putea fi socotit o invitație la plimbare, și chiar așa era, o invitație adresată unui necunoscut despre a cărui existență nu știam mai mult decît despre a oricăror alți oameni de pe stradă.

— Atunci, a zis, să ne lăsăm conduși de bunul simț al lui Lord Finley. E bine educat. Nu caută niciodată cartiere dosnice sau rău famate.

Mergeam și-mi povestea despre un unchi al lui care picta, pictase toată viața numai peisaje, și avea un cîine lup ce-l însoțea aproape pretutindeni. Cînd lupul a murit de bătrînețe, unchi-său s-a închis în casă și nu s-a mai atins de sculele cu care își înfrumusețase existența. După un an s-a dus și el în lumea dreptților. Vreo cîteva tablouri de-ale lui se află în camera cea mare, unde doarme taică-său. Sînt scene de pe malul Hinței, banale dar pline de simțire. Unchi-său nu depășise niciodată limitele unui amatorism boem și inocent.

La stația de benzină ne-am oprit. Lord Finley ne aștepta. Și-a consultat stăpînul din priviri, apoi s-a îndreptat spre monumentul Independenței.

Plecasem pentru prima oară haihui cu un străin. Trebuia să se întîmple odată lucrul acesta, m-am gîndit. Acum sau mai tîrziu. Probabil, fiecare fată trece prin astfel de momente în care îi e indiferent ce se întîmplă. Minel preluase povara conversației pe contul lui. Vorbea despre un pictor, Reynolds, de care nu mai auzisem. Își desfăcuse pardesiul. Părea un muncitor ce se întoarce seara de la lucru.

L-am ascultat un timp, vorbea frumos, vorbea, neîndoielnic, pentru sine, ca să-și alunge propriile-i gînduri și frămîntări chinuitoare, și astfel nici n-am observat cînd am trecut pe lîngă monumentul de piatră de sub poalele Capelei. Mergeam pe o străduță ce cobora în curbă spre Zăvoi. Lord Finley zburda înaintea noastră, fericit.

— Pesemne că te plictisesc, a zis scoțînd din buzunar pachetul de țigări și aprinzîndu-și o țigară. Să știi că n-am talentul de a întreține o conversație. N-am *uzanță*. Din cauza asta prietenii mă ocolesc. În societate fac figură de ursuz.

A tras un fum și s-a uitat la mine.

— Îți plac așa cum sînt ? Ursuz ?

I-am spus că da.

A izbucnit în rîs. Pe urmă s-a închis în el și a tăcut. Am mers mult timp fără să scoată o vorbă. Fuma. Trăia o stare de surescitare ieșită din comun. Lord Finley se apropiase și mergea înaintea lui, adulmecînd.

— M-am înțeles cu Genu să te lase în pace, a zis cînd ajunsesem în strada Știrbey Vodă. E preferabil să n-ai de-a face cu indivizi ca el.

Mi-am ridicat privirea. Își petrecuse o mînă prin blana moale și catifelată a lui Lord Finley.

I-am spus că în principiu nu-mi plac sfaturile. M-am obișnuit de multă vreme să procedez așa cum cred eu de cuviință, chiar dacă se întîmplă să greșesc.

Pe fruntea lui Minel se așezase o cută verticală. A surîs. Prin dreptul nostru treceau căruțe îndreptîndu-se spre Olănești. Bărbații conduceau pe capră. Mi se părea că văd pe fața lor zîbîrcită o demnitate aspră de stăpîn, de șef de trib.

— Încotro mergem ? l-am auzit vorbind.

Am luat-o spre Zăvoi.

— Deci, n-ai nevoie de povețe. E bine că privești în felul acesta lucrurile. Nici eu nu sufăr dădăceala. De fapt, nu-ți oferisem sfaturi, ci un avertisment.

Lord Finley se desprinsese iar de noi și o luase înainte. Aveam o poftă nesăbuită să-i spun că e un încrezut, că lumea se învîrtește în jurul său orbită, fascinată de farmecele lui irezistibile, dar am tăcut. Își aruncase mucul de țigară. Mergea cu mîinile înfipte în buzunarele murdare ale salopetei. Pe obraz i se zărea o tăietură fină de la bărbierit.

— Aici, a zis făcînd un semn cu capul spre Zăvoi, am izbutit cele mai bune peisaje. Toamna. Lumina e distribuită cu o grație desăvîrșită, din care cauză suprafața lucrurilor capătă dimensiuni surprinzătoare.

Mi-a arătat o linie imaginară ce demarca desprinderea copacilor de cer.

— Iradiația luminii, seara, prin foșnetul frunzișului, e atît de vie încît îmi dă iluzia că o aud. Am sentimentul acesta. Că aud lumina. Ca și cum ar sosi spre mine acordurile siderale ale unei fugi de Bach.

Ne rătăcisem pe o alee presărată cu pietriș. În dreapta noastră se deschidea imaginea întristătoare a lacului. Cinci

bărci stăteau legate cu odgoane de un pilon de lemn. Erau acoperite cu frunziș. Pe podul chinezesc se opriseră doi tineri înfiorați de umezeala apei.

Minel s-a întors spre mine.

— Te plictisesc îngrozitor, sînt conștient, dar nu putem să stăm alături fără să simulăm un gest oricît de simplu de comunicare.

Mi-a surîs. Cînd surîdea, figura i se destindea și căpăta o frumusețe palidă, fragilă. I-am spus că-mi place să-l ascult, chiar dacă nu pătrund deplin finețea gîndurilor sale. Sînt foarte obedientă, am adăugat.

M-a luat de mînă ca pe un copil și m-a condus spre o bancă. Și-a dezbrăcat raglanul și l-a întins pe lemnul mucegăit și umed. M-a invitat să mă așez. Și-a pipăit mecanic buzunarul salopetei. Lord Finley se oprise pe alee. Găsise un ghemotoc de cîrpă pe care-l cerceta cu circumspecție.

— De două săptămîni mă tot gîndesc ce să întreprind ca să-ți descopăr numele. Spre marea mea rușine nu-l cunosc. Pe Genu mi-a fost silă să-l descos.

Și-a aprins țigara. Îi vedeam profilul și venele albastre de la tîmplă. Sub salopetă purta o cămașă de poplin, murdară de asemenea de pete de culoare.

I-am spus că mă numesc Tamara.

— Tamara, deci ? E un nume care-mi sugerează albastrul liniștit al mării. Îl voi picta deasupra ușii atelierului. Cînd am pictat un nume, nu-l mai uit. Mi se întipărește în suflet. Crezi în semne ?

L-am întrebat ce fel de semne.

— Semne magice, firește. Simboluri. Eu cred. Popoarele sălbatice își însușiseră o știință foarte avansată a semnelor. Păcat că noile civilizații au neglijat-o.

Vorbea cu o convingere molipsitoare. Lord Finley sosise lîngă noi și se încolăcise la piciorul băncii, în iarba putredă. Aveam senzația, de mai bine de o oră, că trăiesc nelegiuit, că încalc principii implacabile, într-o totală nepăsare de ceea ce o să urmeze. Mă simțeam bine. Îmi savuram greșeala. Mi-am îndreptat privirea spre podul chinezesc. Băiatul și fata ce se sărutaseră cu cîteva minute înainte dispăruseră.

L-am întrebat dacă în momentul cînd pictează un nume deasupra ușii din atelier îl șterge pe cel de dinain-

tea lui, sau numele conviețuiesc în încăpere în bună înțelegere.

Minel a rîs.

— Ia uite ce idei pot să se nască în mintea unei domnișoare! Desigur că îl șterg pe celălalt! Dar nu e regulă. Sînt și situații cînd îți vine greu să treci cu pensula peste un nume...

A tras un fum și a aruncat țigara pe pietriș. Lord Finley a clipit neliniștit. Își sprijinise capul pe pantofii mei.

— Nu vrei să vii într-o după-amiază pe la atelier? O să-ți arăt ce am lucrat în ultimele luni. Mai mult natură moartă și portrete. Am un caiet de schițe desenate la fereastră. L-am intitulat *Vederi din fugă.*

Deasupra noastră începuse să se lase seara. Era răcoare. M-am uitat la ceas. În depărtare, dincolo de lac, se întrezăreau terenurile pentru golf și tenis, protejate cu un gard înalt de sîrmă. Prin ramurile sălciilor desfrunzite se jucau luminile amurgului.

L-am anunțat că trebuie să plec. Lord Finley a ciulit urechile. Ațipise. M-am ridicat. Minel și-a aruncat raglanul pe spinare. Ne-am îndreptat spre lac. Zăvoiul mirosea mîl și a frunze veștede.

— Cînd vii la mine? a întrebat.

I-am spus că nu știu. I-am explicat că sînt extrem de ocupată.

Ne-am despărțit în dreptul pieții. Lord Finley rămăsese pe trotuar. Cînd mi-am întors privirea, l-am zărit exact în locul unde îl lăsasem. Se uita la mine.

15

Într-una dintre dimineți, în recreația mare, ne-am pomenit în clasă cu Petruța. Venise îmbrăcată într-un *deux-pièces* din stofă bună, cu guler alb, răsfrînt, și un batic subțire de mătase petrecut în jurul gîtului. Apariția ei a fost electrizantă. Părea de nerecunoscut. A fost pupată, sufocată de îmbrățișări și mîngîieri, ca un sportiv care coboară de pe podiumul învingătorilor. Au urmat o mie de întrebări la care a răspuns grăbită, s-au consumat surîsuri, lacrimi, șoapte, gînduri nerostite. În fine, clopo-

ţelul a sunat, Petruţa ne-a trimis o sărutare din vîrful degetelor parfumate, şi a dispărut pe uşă. Pe coridor s-a încrucişat cu profesoara de chimie.

O uitasem pe Petruţa. Şi iată, era din nou prezentă printre noi, înfloritoare, neîngăduit de veselă, fardată fin, şi etalînd un aer de nerușinată fericire. În timpul orei, *Chantecler* mi-a scris pe un bileţel: „La toamnă se numără bobocii." Ceea ce mi se părea ciudat la Katy era severitatea cu care judeca pînă şi cele mai mărunte lucruri. Ce i se întîmplase oare, ce existenţă dusese în satul ei sărac, pitit la poalele unor coline împădurite, de căpătase o astfel de încrîncenare împotriva vieţii?

Un fapt nesemnificativ în aparenţă fusese totuşi remarcat de întreaga clasă: Petruţa nu ne arătase fotografia iubitului ei soţ. Era o obligaţie elementară, şi nu şi-o respectase. O ploaie de reflexii şi cuvinte rele s-a dezlănţuit din toate părţile. Părerea cea mai ademenitoare, că se căsătorise cu un bărbat în vîrstă, a cîştigat de la început sufragii. În scurtă vreme n-a mai existat nici o îndoială. Orice femeie tînără ce se mărită îşi expune fără ocolişuri temeiul fericirii sale. Fuseserăm mistificate. În sufletele simple ale fetelor s-a instalat încetul cu încetul liniştea. După vreo două zile, Petruţa a fost din nou uitată.

Aşa cum stabilisem, în fiecare joi la patru după-masă sunam la uşa casei cu coloane înalte şi scări de marmură. Eram primită de subretă, îmi dezbrăcam demiul în vestibul şi intram în camera Elisei. O găseam trîntită pe o canapea, citind o carte.

— Oh! exclama, ce bine îmi pare că ai venit!

Se ridica şi mă îmbrăţişa cu gestul unui senior care-şi primeşte generos vasalii. În încăpere mirosea a coji de portocale. Fotoliile stil ne cuprindeau cu generozitate între braţele acoperite de mătase fină. Ne priveam. Elise se îngrijea din timp să aranjeze pe biroul ei mici obiecte de jad sau porţelan, de fiecare dată altele, care creau o atmosferă de intimitate.

Îmi da la început un *compte rendue* asupra sănătăţii mamei sale. Se simţea mai bine. Medicul o asigurase că e în afara oricărui pericol. Îi trimisese o infirmieră de la spital care stătea cu ea în timpul nopţii. Infirmiera se dovedise a fi o toantă, dar ce puteau să facă? N-aveau de unde să găsească alta care să o înlocuiască.

Fotoliul era comod, stăteam în el împărăteşte. Mă îmbrăcam în rochia bleu cu anemone, sau în rochiţa bej, cu franjuri. Aceste două vestimente epuizau de fapt întreaga-mi garderobă. Elise îmi sugerase că e de preferat să n-o mai vizitez în uniformă. Uniforma, zicea, e semnul mediocrităţii, al locului comun. O porţi numai în cazul cînd eşti silită să te supui autorităţii.

Trecea după aceea la micile necazuri ale gospodăriei. Odată cu îmbolnăvirea mamei, întreaga răspundere a casei rămînea pe capul ei. Aveau bucătăreasă, subretă, vizitiu şi un majordom care, în lipsa tatei, nu făcea nimic. Trebuia să le supravegheze activitatea, să-i mustre, să-i strunească. Pe Alfred, majordomul, îl surprinsese bînd din sticlele cu whisky ale tatei. Îl certase. Era atît de beat încît nu înţelegea o iotă. Se mulţumea să spună, invariabil, „Desigur, domnişoară", privind-o tîmp şi străduindu-se să se menţină într-o poziţie demnă. L-ar fi concediat, dar tata ţinea enorm la el. Cînd are oaspeţi, Alfred îi e indispensabil.

Trăgea de şnurul de mătase şi-i comanda subretei dulceţuri şi cafele. Ceream de obicei dulceaţă de smeură sau mandarine. Elise se arăta satisfăcută.

— E foarte important să ştii ce vrei, zicea, în societate şovăiala şi timiditatea sînt taxate adesea drept obtuzitate.

Mi se plîngea apoi de Lina, bucătăreasa. Fura. Se înhăitase cu un negustor de mărunţişuri de peste rîul morilor şi îi căra din casă, pe ascuns, tot ce-i cădea în mînă. Ce e drept, făcea mîncăruri excelente, lucrase înainte la generalul Petculescu, dar cum puteau să ţină lîngă ei o hoaţă ?

Se aduceau cafelele. Scotea dintr-o cutie o ţigaretă cu carton şi o aprindea cu afectare.

— Nu vrei să tragi un fum ? mă întreba, deşi ştia că o refuz, e cel mai inocent capriciu pe care mi-l permit. Fumez doar două-trei ţigări pe săptămînă.

Îmi surîdea. Avea într-adevăr o viaţă complicată, chinuită de răspunderi şi de griji. În fiecare luni şi vineri o vizita *Fräulein* Augusta, profesoara de pian. *Fräulein* Augusta era o fiinţă uscăţivă şi severă, care-şi dădea silinţa să o transforme într-o adevărată virtuoasă. Credea în rolul

ei misionar. Doi dintre cei mai buni elevi ai săi își continuaseră cu brio studiile la conservatorul din Paris, cu Margueritte Longue. Metoda de predare era nemțească : rigoare, exactitate, disciplină. Nu admitea nici o abatere de la program. Din cauza aceasta, zilele de pian o oboseau îngrozitor. Plîngea cu capul în perne după plecarea ei, plîngea în hohote, descătușată de tirania clapelor de fildeș. Urmau după aceea lecțiile de franceză cu domnișoara Steriade și cele de italiană cu domnul Enzo Marinetti, profesorul de la liceul de băieți.

— L-ai cunoscut pe Marinetti ? spunea Elise trăgînd un fum și aruncîndu-l spre tavan, cu capul sprijinită de spătarul moale al fotoliului.

În colțul buzelor îi apărea un zîmbet palid.

— E delicios ! Sînt singurele ore care-mi fac plăcere ! E un domn înalt, cu ochelari, manierat și încîntător de neîndemînatic. Imaginează-ți, îmi face curte ! Pe tonul cel mai delicat, firește. Îl surprind, în timp ce încerc să pun un verb la subjonctiv, că mă privește din dosul ochelarilor, cu expresia idioată pe care o au bărbații cînd se aprind în fața unei fuste. Odată, în timp ce-și bea cafeaua, a vărsat mai mult de jumătate de ceașcă pe covorul de Mosul cumpărat de tata din Bagdad.

După cafea, ni se serveau fursecuri sau tort de ciocolată. Elise nu se atingea de ele. Era îngrozită la gîndul că se îngrașă. Îmi arăta o carte nouă, reviste franțuzești de modă, sau cîte o ilustrată trimisă de taică-său de la Viena sau Milano. Despre studentul la arhitectură nu-mi mai pomenise. Asupra subiectului plana un aer de incertitudine și taină.

Într-o zi, după desfășurarea ritualului cafelei, m-a înștiințat că maică-sa ar dori să mă cunoască. Aveam ceva împotrivă ? A tras de șnurul soneriei și i-a comunicat subretei să ne anunțe cînd doamna dispunea să ne primească. M-a pus în gardă să vorbesc cu vocea coborîtă și să-i ofer bolnavei o mină optimistă. Era de preferat să-i spun cuvinte calde, încurajatoare. O vorbă bună ar fi putut să-i amelioreze starea depresivă, de angoasă care o tortura de luni de zile.

În fine, am fost chemate. Am traversat imensul hol de la intrare, apoi un coridor și m-am trezit într-un interior intim și bine luminat de două largi ferestre acoperite de perdele fine. În pat zăcea o ființă transparentă, încă tînără, cu părul alb la tîmple și ochii știnși, fără expresie. Mi-a întins o mînă albă. A schițat un zîmbet.

Vorbea în șoaptă. Regreta că mă primește în condiții condamnabile, de vină, însă, era boala. Făcea mari pauze între cuvinte. Ar fi dorit să aibă zile să o vadă pe Elise căsătorită, dar cine știe dacă Dumnezeu îi va îngădui acest hatîr. Își da perfect de bine seama că i se apropie sfîrșitul.

I-am spus, la rîndul meu, că arată excelent, că trebuie să aibă încredere în viață. Fiecare dintre noi parcurge uneori momente grele, dar zilele cețoase trec, și după ploaie se ivește întotdeauna soarele. Simțeam că izbucnesc în plîns. Elise stătea în fața mea, de partea cealaltă a patului. Pe frunte nu i se juca nici o lumină.

— Nu vrei o băutură cu lămîie, mamă ? a întrebat-o.

Femeia a clătinat din cap. Și-a îndreptat privirile spre mine.

— Ești frumoasă... a murmurat cu glasul atît de stins încît abia am auzit-o.

Pe stradă tropotea un cal. Zăream pe geam clădirea în cărămidă roșie a liceului *Mihai Viteazu*, clopotnița Episcopiei și brazii de sub poalele Capelei.

M-a luat de mînă și m-a ținut vreo cîteva momente.

— Îți mulțumesc că ai venit. E neplăcut să stai în compania unui om bolnav. O să mai vii ?

I-am spus că o să mai vin, dacă o să-i facă, bineînțeles, plăcere.

M-a petrecut cu ochii pînă am ieșit pe ușă. Aveam senzația că o să leșin. Cînd am ajuns în camera Elisei, m-am sprjinit de lemnul lăcuit al pianinei. Lumina mă orbea. Elise m-a luat de braț.

— Ți-e rău ?

Am dat din cap că nu.

— Acum o săptămînă, mama a primit o anonimă în care i se dădeau detalii despre viața dublă a tatei. A rupt scrisoarea și a aruncat-o pe covor. A fost convinsă că e o mistificare...

16

Sosise primăvara. Vremea se încălzise. Proprietăreasa punea răsaduri în grădină. În curtea noastră înflorise mărul. Stăteam cu Mira la fereastră și admiram îndemînarea cu care mînuia bătrîna săpăliga. Găinile zburătăceau în jurul ei vioaie.

— Ieri l-am văzut pe Vidu, a zis. A întrebat de tine. S-a întors din Capitală. Mi-a spus că în maximum o lună avem război.

În cameră domnea o ordine fără cusur. Găsisem flori în piață și cumpărasem cîteva garoafe pe care le pusesem într-o vază. Căzusem de acord cu Mira să ținăm pe noptieră fotografia tînărului blond, cu părul lins și ochii spălăciți. Avea nevoie de un idol.

— E foarte îndatoritor, băiatul, a continuat colega mea. Ne-a invitat pe amîndouă, într-o seară, la cinematograf. Rulează un film cu Joan Crawford și Melvyn Douglas. L-a văzut la București. E admirabil. Mergem ?

I-am spus că nu mă duc. Mi se făcuse o poftă nebună să ies afară și să respir parfumul delicat al primăverii. Mi-am aruncat o rochie pe mine. M-am pieptănat. Pe drum trecea o unitate militară.

Mira mă urmărea în tăcere. O dădăcisem să nu mă mai întrebe unde plec. Nici eu n-o întrebam pe ea. Era, îi explicasem, o chestiune de bună creștere. Mi-am pus puțin parfum prin păr și pe jachetă. Sticluța rămăsese pe jumătate goală. Se folosea fără sfială de bunurile mele, i se părea firesc să împărțim pînă și obiectele cele mai intime. În privința aceasta se dovedea ineducabilă.

În stradă, eliberată de privirile iscoditoare ale Mirei, m-a copleșit un sentiment ciudat de ușurare. M-am îndreptat spre Bulevard. În curtea regimentului, un grup de militari strînseseră mormane de frunziș cu măturile. În aer se simțea mirosul caracteristic de gunoaie arse.

Am mers o vreme fără nici o țintă. Afară era soare. Grădinile din fața caselor se învioraseră, prinseseră culoare. Balcoanele înfloriseră. Era întîia primăvară petrecută în Alutela. Pierdusem sentimentul timpului. Mă socoteam aici de totdeauna.

Castanii Bulevardului se împodobiseră în verde. Coroanele înfrunzite acopereau întinsul străzii. Prin curți, bătrînii se așezaseră în scaune de răchită și tăifăsuiau. Era o oră a liniștii și tihnei.

În colțul Parcului, avizierul anunța sosirea în localitate a renumitului magician și iluzionist Renato Barantini. Spectacolele urmau să aibă loc la cinematograful *Colleoni*. Fotografia marelui magician, acoperind mai mult de jumătate din întreg avizierul, îmi amintea prin nu știu ce asociație stupidă de portretul tatălui Elisei. Programul cuprindea, pe lîngă numere de iluzionism în masă, ședințe de telepatie, hipnotism și prestidigitație. Spectatorilor ce dovedeau curaj li se făgăduiau cadouri și surprize.

La Poștă m-am întîlnit cu Grațiela. Era îmbujorată. M-a sărutat. Mi s-a părut frumoasă, diafană. Primise o scrisoare, o strecurase cu cîteva secunde înainte în poșetă.

— Nu vrei să ne tratăm cu o prăjitură ? a zis. E o zi fermecătoare, astăzi !

M-a luat de braț. Purta sub brațul celălalt un vraf de note muzicale. Mi-a explicat că tocmai ieșise de la lecția de pian. Făcea de două ori pe săptămînă ore cu o profesoară ce locuia pe lîngă catedrala luterană. Era extrem de obosită, simțea nevoie de puțină relaxare, ce fericire că mă întîlnise !

N-o mai văzusem niciodată într-o dispoziție atît de afectuoasă. Exulta. Mi-a povestit că în ultimele luni muncise ca o roabă. Exersa aproape patru ore zilnic. Găsise o profesoară care o pusese serios la treabă. Era nemțoaică. O chema *Fräulein* Augusta.

Ne-am oprit în dreptul bisericii Buna Vestire.

— Ai preferințe pentru vreo cofetărie ?

I-am spus că mi-ar plăcea la coana Mița.

Terasa începuse să se populeze. Restaurantul își deschisese umbrelușele de soare. Vitrina salonului de frizerie și coafură *Pompadour* ademenea pe trecătoare cu noile modele de coafură și ondulații permanente. Un vînzător de ziare striga cît îl țineau plămînii știrile ediției de seară.

Ne-am așezat la o masă în dreptul geamului. Am comandat o savarină, iar Grațiela un tort de ciocolată. Cofetăria era goală. Patroana conversa în șoaptă cu un domn cu pălărie și monoclu.

— Și despre ce-ți vorbeam? Despre *Fräulein* Augusta. Cînd a aflat că știu germana, s-a bucurat ca un copil, nici n-a mai vrut să audă să discutăm altfel decît nemțește. I-am cîștigat încrederea. E ferm convinsă că Germania va cuceri întreaga Europă. De altminteri, o bună parte a și înghițit-o. Îmi împrumută cărți, reviste ilustrate. Mă răsfață. E bavareză. Taică-său a emigrat după război și s-a statornicit în Alutela. Era constructor. A murit acum doi ani, lăsînd-o sigură. De cîte ori vorbește despre el își caută cu discreție batista și-și șterge lacrimile. Și iată, anii au trecut și a rămas nemăritată...

În ochii Grației licărea lumina unei răutăți ascunse. Și-a scos oglinda și s-a privit o clipă. Mi-a surîs.

— Aveai vreo treabă anume în oraș? m-a întrebat.

Mi-am cercetat mecanic ceasul.

— Ei bine, nu te țin prea mult. Decît atît cît să mîncăm în tihnă prăjiturile. La șase am tren. Cînd mă gîndesc la satul în care ne-am împotmolit, îmi vine să mă arunc în Hința. De la o vreme, tata a început să bea. Se întoarce acasă mohorît. Miroase a țuică. O mîngîie pe mama pe obraz și îi promite că pînă la sfîrșitul lunii ne mutăm în Alutela. Dar știu că n-o să ne mutăm. *Știu sigur*. Mama zîmbește blînd, iar eu asist neputincioasă la această comedie și simt că înnebunesc. Înnebunesc de-a binelea.

Patroana a sosit cu prăjiturile. S-a interesat dacă mai dorim ceva. Mi s-a părut că ne surîde. Pe ușă tocmai intra un domn ferchezuit, ținînd în mînă un baston iar cu cealaltă strunind un cîine lup cu zgardă de argint. I-a spus jivinei să se așeze pe podea. S-a îndreptat spre galantar și a cerut fursecuri la pachet și un kilogram de frișcă proaspătă.

— Știi cine e insul? m-a întrebat în șoaptă Grația. E Axintescu...

Pălise. Se uita la el hipnotizată.

— S-a întors acum o săptămînă de la Paris. A adus de acolo un criminalist celebru. Are ideea fixă că Florida a fost asasinată. A sesizat parchetul. S-a deschis anchetă. Paharul cu care a băut tranchilizantele a dispărut. Ori, nu putea să înghită o cutie de pastile fără să bea măcar un pic de apă. De asemenea, băiatul care i-a servit la masă în noaptea aceea jalnică a decedat subit, la două zile după sinuciderea Floridei. Era tînăr. N-avea nici 25 de ani...

Bărbatul a plătit, și-a luat de zgardă cîinele și a ieșit. S-a auzit declicul unei portiere. Mașina s-a urnit din loc și în clipa următoare a dispărut din orizontul nostru.

Grațiela s-a uitat la mine.

— Tu ce crezi ?

Mi-am exprimat părerea că orice supoziție e inutilă. Rămîne faptul că a murit.

Figura Grațielei exprima neliniște.

— Cînd cineva s-a hotărît să-și ia viața, înseamnă că a ajuns la capăt. Că, practic, nu mai sînt soluții. Că îi mai trebuie doar curajul să pășească dincolo...

Întreaga bună dispoziție în care o găsisem i se risipise. Privea pierdută pe fereastră. De partea cealaltă a drumului se înălța clădirea Casei Ofițerilor. În dreptul treptelor de la intrare staționa trăsura regimentului.

— Plecăm ? m-a întrebat.

Cînd am ieșit afară, ne-a izbit o boare de vînt proaspăt. Ne-am despărțit în ușa librăriei. Paloarea de pe față i se accentuase. Mă cuprinsese o teamă tulbure, ca înaintea unui pericol iminent. Am urmărit-o pînă a dispărut în forfota de pe Terasă. M-am uitat la ceas. Era devreme. Băieți și fete se îndreptau spre centru ținîndu-se de mînă. Privirile bărbaților mă mîngîiau în trecere. Am respirat adînc. Lumina soarelui aluneca deasupra coamei înverzite a Capelei. Prin liota de lume de pe promenadă mi s-a părut că-l văd zburdînd zănatic pe Lord Finley.

17

Fragmente de jurnal

Joi

Zi mohorîtă. Plouă. Din cauza ceasului deșteptător al Mirei, întîrziem la ora de franceză. Rămînem pe coridorul rece, în picioare, ca două deținute. Mira îmi spune că a primit scrisoare de la Romică. O scoate din buzunarul rochiei de uniformă. Vrea să mi-o arate. Refuz. Intimitatea aceasta rustică mă îngrețoșează.

Lui Katy i-a murit un frate. Lipsește de la școală. Didina s-a mutat în locul ei. În timpul orelor visează cu ochii pe fereastră sau desenează rochii lungi de bal.

— Îți mai aduci aminte de Dinică ? mă întreabă.

Îi spun că nu.

— Băiatul pirpiriu și săritor, care m-a ajutat să mă descurc de ziua mea. Ei bine, a fost mobilizat. La Timișoara. Într-un regiment de infanterie. E sergent major.

Sîmbătă

Proprietăreasa mă cheamă în bucătărie. Îmi dă cinci ouă.

— Sînt proaspete, mă asigură. Din săptămîna asta.

Mă mîngîie pe păr.

— Nu vrei să vii diseară în salon ? Am invitați. Sărbătoresc 50 de ani de la căsătoria mea cu Sandu.

O informez că sîmbetele plec la Ocnița. A clătinat din cap. E îngrijorată serios de viitorul meu. Fiind singură, își revarsă generozitatea asupra creaturilor din jur : o pasăre, o floare, pisicile și ciinii de pe stradă. Adesea, obiectul generozității sale se întîmplă să fiu eu.

Duminică

Azi l-am bătut pentru întîia oară pe Neluțu. A spart serviciul de compot al mamei. A plîns o oră. De ciudă, mi-a reproșat că nu-mi respect făgăduielile. Are dreptate. E vorba despre tanc.

Pe tata îl doare de la o vreme capul. Nu spune, dar îl simt sleit. Azi n-a băut. A stat întins pe pat, cu mîinile sub ceafă. Îmi e o milă nesfîrșită de el.

Citesc *Le cimetière marin*. Impresie extraordinară. Halucinație, basm ?

Marți

Mă plimb pe malul Hinței, după-amiaza. Singură. Lumina soarelui, venind spre mine, adusă de oglinda valurilor.

E prima zi în care Alutela mi se pare țărm de vis. E un semn de convertire ?

Aștept vacanța Paștelui fără emoții.

Miercuri

S-a întors Katy. Colegele vorbesc în șoaptă. Se zice că frati-său a fost ucis pe frontieră, în urma unui schimb de focuri. Era soldat în termen.

Muncesc enorm la matematică. Mira susține că o supără lumina, noaptea, deși are un somn adînc și sănătos. Va trebui să-mi caut locuință.

Seara am întovărășit-o în oraș, la promenadă. În dreptul Poștei ne-am întîlnit cu Minu. Era cu o fată înaltă, suplă, cu alură de ogar. M-a salutat. Părea jenat. Însoțitoarea s-a interesat de mine. Am regretat din suflet că n-am rămas acasă. Notez : *să-mi fie de învățătură.*

Joi

La ora de filosofie, profesoara ne vorbește despre freudism. Motiv de comentarii în recreație.

Elise mă anunță să nu vin astăzi. E ocupată. Taică-său s-a întors din Capitală. Primește oaspeți. A angajat doi chelneri și un ober de la *Elisée*.

— Te superi ?

Are privirea mată, impersonală, pe care am mai întîlnit-o o dată, în dormitorul maicăi-sii. Îmi dă în compensație *Poèmes saturniens*.

Discuțiile cu ea mă obosesc. Dar nu întotdeauna.

Sîmbătă

Azi, Grațiela a primit scrisoare. Iradiază.

În tren, am conversat despre Chopin. Susține că tot ce a compus emană dragoste.

A rezolvat problema bijuteriilor. E încîntată. Le-a depus în bancă. I-a povestit bătrînei că le furase un fost ocnaș. A plîns o săptămînă, maică-sa, acum s-a liniștit. „Ce-o să mai dăruiesc ?" șoptește singură prin casă.

Citesc Flaubert. Lectura mea fără sistem e delectantă. Îmi place să mă las în voia întîmplării.

Neluțu mă întreabă în timpul cinei dacă am și eu, ca alte fete, un iubit. Îi spun că n-am. Că dacă mă mai întreabă vreodată așa ceva, îl plesnesc.

Luni

Vacanța aceasta nu-mi aduce nici o bucurie.

Am fost la tata. Am coborît cu liftul în salină. Spectacolul m-a tulburat. Mi s-a părut că văd bărbați livizi,

legați în fiare, lovind cu tîrnăcopul în peretele de marmură al sării. Cînd am ieșit afară, am avut senzația că lumina soarelui îmi pîngărește văzul.

La prînz, Neluțu îmi întinde un plic. Caligrafia mi-e necunoscută. Îl desfac : „Lord Finley te așteaptă." Semnează M.

Joi

E Joia Mare.

Seara am fost la slujbă. Femeile se îmbrăcaseră în port național. Costumele, aici, sînt foarte fine. Bărbații ascultă slujba într-o împietrire milenară. Par, toți, îmbătrîniți, mi-au dat iluzia că sînt născuți bătrîni, că n-au fost tineri niciodată.

Pe tata îl găsesc acasă. Stă întins pe pat, cu ochii în tavan. Cînd am intrat pe ușă, nici nu s-a clintit. Îl iscodesc dacă i-e foame. Tace. Neluțu se zbenguie prin cameră cu tancul. A înnebunit.

Sîmbătă

Mă vizitează Didina, dimineața. Mă înștiințează că Vidu s-a întors în Alutela pentru vreo două zile. A invitat-o la Înviere, la Episcopie. Ce să facă ?

Îi spun să meargă.

— Dar unde o să dorm la noapte ? se nedumerește.

Nu pot să sufăr să se culce alții în patul meu. Deci, tac. Așteaptă un timp, nerăbdătoare, pe urmă pleacă, trîntind cu sete ușa. Și-a uitat la mine baticul de mătase *rose bonbon*.

Duminică

M-am dus de dimineață să mă plimb prin sat. Am nimerit la puțul vechi de sare. Se aude că a fost pe vremuri exploatat de daci.

Zi tristă. Fără soare. Ciocnim ouă. Tata ne povestește cum a împușcat în tinerețe un porc mistreț. Neluțu îl ascultă ca prostit. De cîte ori ne spune istoria cu mistrețul, înseamnă că tata e în dispoziție bună. Apoi m-a întrebat deodată de ce nu mă întorc în sat. Am fost atît de uluită de logica întrebării încît n-am replicat nimic. N-a insistat.

Marți

Citesc de două zile *Les Thibault*. Impresia fadă. Nu e mediul meu.

Scrisoare de la Mira. Se plînge de plictis. Romică n-a venit de sărbători acasă. O soră a ei e însărcinată în luna a șasea. În vară au botezul. Cumnatu-său e veterinarul satului.

Plimbare, seara, în grădina publică. La întoarcere mă întîlnesc cu Grațiela. A cîntat la pian. Are figura hieratică a unui înger care plutește, palid, printre nori.

Miercuri

Mă duc, după-amiază, în Alutela. Am poftă să mănînc o prăjitură. „Bine ați venit !" îmi spune coana Mița, înainte de a apuca să intru în cofetărie. Am devenit persoană cunoscută.

Zăvoiul, primăvara, etalează o bogăție nemaiîntîlnită de culori. Mă așez pe banca unde am stat cu Minu. Pe *court*-urile din apropiere se joacă tenis. În aer stăruie parfum de flori.

La întoarcere, în tren, se nimerește să am în față o pereche tînără. S-a întunecat. Mă ghemuiesc pe locul meu de lîngă geam. Mă învăluie încet tristețea. Intenționez să scot o carte din poșetă. Mi-aduc aminte că nu am.

Joi

Discuție cu Viorica : o întreb ce intenții are pentru viitor. Nu înțelege.

— Aha ! exclamă într-un tîrziu.

Vrea să se căsătorească, evident. Pînă la urmă o să se mute la oraș. Nu au pămînt.

Mă interesez pe cine i-ar plăcea să ia.

Rămîne un moment meditativă. Surîde.

— Aș vrea să fie băiat de prăvălie într-un magazin de porțelanuri.

Mi s-a părut frumos.

Vineri

Neluțu îmi aduce un nou bilet : „Lord Finley te așteaptă duminică în Parc la ora patru."

— Cine e Lord Finley ? mă întreabă.

Îl pun să-și facă temele la matematică. Mă așez pe pat. Citesc *Adolphe* de Benjamin Constant. Mă plictisesc. În curte e răcoare. Mă plimb pe drum o vreme fără noimă. Țăranii vin cu sapele pe umăr de la cîmp. Mă iscodește un sentiment ciudat de bucurie și neliniște și teamă. Cînd mă întorc, pe la ferestre au apărut luminile opaițelor.

Duminică

Găsesc pe o carte a mamei, din tinerețe, o adnotare : „Să nu crezi niciodată în omul bun..." Ce o fi vrut să spună ? Comunicarea mea cu mama, peste ani, mă tulbură. Am pus un semn în carte și am închis-o, dar am revenit.

După-amiaza îmi fac bagajul. Mîine începe școala.

Spre seară, tata a venit cumplit de beat...

18

I-am vizitat atelierul într-o după-amiază de început de mai. Mă aflam în magazinul lui Agopian, armeanul îmi cîntărea un kilogram de zahăr, cînd am simțit pe braț aceeași atingere ușoară, ca o mîngîiere. În stradă, s-a oferit să-mi ducă plasa cu cumpărături.

Am mers un timp tăcuți. L-am întrebat unde e Lord Finley. A surîs. Mi-a spus că locuința lui era pe aproape, pe o stradă îngustă ce urcă spre Capela.

Am traversat o curte neîngrijită, năpădită de verdeață, și am nimerit pe o scară șubredă, din scîndură, care suia spre cer. Atelierul constituise cu ani în urmă o latură a podului, dar suferise transformări și căpătase înfățișarea unei încăperi destul de spațioase, avînd peretele dinspre apus acoperit cu sticlă. Era atrăgător.

M-a invitat să mă așez pe unul dintre taburetele pitice pe care, susținea, și le făcuse singur din lemn de carpen. Prin cameră zăceau la întîmplare panouri, stive de cartoane, cutii și pensule, borcane goale, cîrpe îmbibate de culoare. Pereții erau împodobiți cu pînze. Intrasem într-o lume nouă, miraculoasă.

— Ți-e teamă ? m-a întrebat

I-am spus că da.

A izbucnit în rîs.

— Nu mă așteptam să te întîlnesc. Intrarea ta aici aș fi dorit să aibă fast, să fii primită cu un braț de flori și să-ți așez pe frunte o cunună....

S-a întins într-un fotoliu incomod, de forma unui jilț de stranã, lucrat pesemne tot din lemn de carpen. Îmi vorbea despre Lord Finley. Plecase de la ora patru dimineața la vînătoare. Se va întoarce seara, glorios. Pe el, uciderea jivinelor și a păsărilor îl dezgustă. E singura problemă de morală în care au disensiuni. Încolo, se înțeleg ca frații, prietenia lor e simplă și curată.

Mi-a zîmbit. Mă străduiam să mă obișnuiesc cu atmosfera ciudată a atelierului. Deși dezordinea era descurajantă, ansamblul mi se părea plăcut. Deasupra ușii picntase cu penelul patru litere de formă și culoare diferite, care împreună alcătuiau numele meu. Dădeau impresia unor semne cabalistice.

Și-a scos pachetul cu țigări din buzunarul salopetei și și-a aprins țigara.

— Te-am așteptat. Te aștept de un secol. Am răbdare. Știam că odată o să vii.

I-am spus că aș fi dorit să-i văd tablourile. Minel mă observa atent, ca pe o jucărie interesantă.

— Atelierul îți stă la dispoziție. Aici, la mine, ești stăpînă. Și liberă să faci ce vrei.

Nu vream de fapt să văd nimica. Doream să plec. Aveam presentimentul că făptuisem un gest definitiv, irevocabil. Mă comportasem ca o femeiușcă. Îmi venea să plîng.

— Îmi dau prea bine seama ce-ți trece acum prin minte, a zis. Ce naiba, nu sînt mîncător de oameni ! De vreme ce ai intrat aici, comportă-te firesc ! Ai căpătat expresia unei ființe hăituite.

A scotocit într-un sertar infect și a venit cu o portocală. Mi-a întins-o. Am clătinat din cap, că nu mănînc.

— Hai să-ți arăt niște desene ! Le-am făcut după plimbarea noastră în Zăvoi. Sînt fleacuri, dar or să te familiarizeze cu stilul meu.

Mi-a întins o mapă. Am deschis-o. Minel s-a așezat în jilțul lui. Erau crochiuri, simple linii figurînd copaci cu ramurile frînte, alei pustii, și bărci abandonate sub sălcii desfrunzite. Conturul a două trupuri tinere se reflecta sub arcul unui pod de lemn.

— Dacă îți convin, ți le ofer. O să-ți aducă aminte de ziua cînd ai intrat întîia oară în sanctuarul meu.

Mă cuprinsese o amețeală vagă, vedeam desenele ca printr-o apă tulburată, la drept vorbind nu înțelegeam nimica, ce-aș fi putut să-i spun ? Mi-am petrecut o mînă peste frunte. I-am surîs. Aș fi dorit un pic de apă, am zis.

Scăunelul scund pe care stam era inconfortabil. Mi-am potrivit rochița peste genunchi. Prin geamurile mari se deschidea priveliștea Capelei. Doi brazi plantați în curte acopereau o parte a peisajului. Lumina soarelui cădea încet spre asfințit.

Minel mi-a dat să beau dintr-un ulcior de lut pe care mîzgălise flori de cîmp albastre. Am înghițit o gură. Apa era sălcie. Am pus ulciorul pe covor.

— Aș vrea să te simți liberă, a declarat. Atelierul meu să fie casa ta. De ce nu-ți scoți jacheta ? E cald. O să-ți arăt portretul mamei, în ulei. M-am chinuit cu el o lună. Cîți ani ai, Tami ?

Șaptesprezece ani, am spus.

S-a așezat pe un covoraș de iută, pe podea. Își luase scrumiera lîngă el. Fuma.

— Cred că-ți dai seama că m-am îndrăgostit de tine, e limpede ca bună ziua, sinceritatea mea nu trebuie, însă, să te oblige cu nimic. De altminteri, ești foarte voluntară. Poți pleca oricînd și poți veni oricînd. Nu-mi datorezi nimic, nici chiar surîsul pe care te-ai străduit să mi-l oferi mai adineaori.

Tăceam. Minel fuma preocupat. Am constatat că are salopetă nouă, sau poate era aceeași, spălată de curînd. Purta pe buzunarul de la piept o monogramă.

— Fiindcă s-a spus ce era mai important de spus, te poți uita acum peste tablouri. E o chestiune de uzanță.

Tăceam în continuare, obstinația mea îl sîcîia. S-a ridicat și mi-a adus o pînză ce reprezenta figura unei femei de o frumusețe stranie. A pus-o lîngă jilț, în așa fel încît să poată primi lumină de afară.

— Această doamnă este mama. Portretul e convențional, dar mama ține mult ca un portret să semene leit cu originalul, și m-am supus capriciilor ei. Și totuși, nu e entuziasmată. Nu crede în vocația mea.

A luat portretul și l-a rezemat de un perete.

— Părinții tăi te înțeleg ? Există armonie între voi ?

Îmi petrecusem o codiță între dinți și o rodeam cu poftă.

— De ce te ambiționezi să nu rostești o vorbă? Te-am ofensat? Te-a iritat vreun gest al meu? Nu m-am purtat cuviincios cu tine?

I-am spus că nu am mamă. Că situația mea familială e complicată.

Minel a adus un vraf de pînze neînrămate și le-a înșirat de-a lungul peretelui din fața mea. Recunoșteam clădirea Poștei, Episcopia, podul peste Hința, un colț din Parc. Predomina aproape obsesiv culoarea ocru.

Și-a stins țigara. A aruncat scrumiera pe o laviță sculptată.

— Îți pare rău că ai venit?

Am clătinat din cap.

— O, Doamne! În ce încurcătură m-ai băgat! Ce-ți place din nimicurile astea?

I-am arătat la întîmplare Episcopia. Minel a observat-o cu luare-aminte.

— Nu e rea. Am prins-o dintr-un unghi interesant, care o proiectează parcă în veșnicie. Mi-am dat din prima clipă seama că dimineața, în zori, lumina soarelui îi scoate în valoare frumusețea mult mai pregnant decît în celelalte ore. Puneam să sune ceasul și la ora cinci mă aflam sub brazii de pe pîrtia de bob. Acolo am lucrat.

Mi-a spus că întreprinderea i-a luat o săptămînă. Era pe atunci în vorbă cu o fată, Beatrice, care îl însoțea în fiecare dimineață, întindea o pătură pe iarbă, lîngă el, și îl privea pictînd. Îi aducea pateuri, sanvișuri cu șuncă și apă cu ulciorul de la fîntîna lui Turbatu. Pe urmă Beatrice s-a încurcat cu un sublocotenent, a mai continuat să se abată pe aici, venea o dată sau de două ori pe săptămînă, era îndrăgostită de atelierul lui. Pe sublocotenent l-au transferat la Slobozia. S-a măritat cu el.

A luat o pensulă de pe covor și a băgat-o într-un dulap cu rafturi. M-am interesat dacă în locul sacru de deasupra ușii a fost înscris și herbul Beatricei.

Minel a izbucnit în rîs. Rîdea deschis, firesc, simțeai că-i face realmente plăcere să-și dezvăluie firea.

— A fost, desigur! O să-ți arăt portretul ei. Era extrem de dificilă la pozat. Avea temperament de primadonă. Se agita, vorbea fără încetare. Cînd pictez, detest pălăvrăgeala. Prefer să mă întorc în mine însumi.

Din stradă se auzea un zgomot de trăsură. Lumina soarelui pălise.

L-am întrebat de ce s-au despărțit.

— Ți-am explicat. S-a îndrăgostit de un sublocotenent. Adică, nu știu exact dacă s-a îndrăgostit, femeile au suflet complicat, în orice caz un timp n-a mai venit la mine, iar cînd s-a întors, știam că n-o mai pot iubi. I-am spus-o. A continuat să vină, totuși, și legătura noastră a ținut pînă a plecat. Mi-a scris alaltăieri o scrisoare. E însărcinată. O să aibă un copil.

A scormonit printr-un morman de rame și panouri și a scos o pînză de proporții mari pe care a sprijinit-o de spătarul jețului.

— Am intitulat-o „Bal la Casa Ofițerilor". E o fantezie în bleu în care am încercat printr-o metaforă să mă îmbăt de fascinația iluzorie a fastului, a fericirii.

Uleiul reprezenta o sală largă, cu candelabre somptuoase aruncînd lumini înșelătoare asupra perechilor de dansatori care zburau pe marmura albastră, înlănțuiți de o dementă vrajă a simțurilor, abandonați într-o irresponsabilă uitare de sine.

— I-am oferit-o la plecare. N-a vrut s-o ia. Consideră lucrarea o replică a mea la modul ușuratic în care și-a croit destinul. Nu neg că ar putea să fie așa. Respect opiniile oamenilor. Panoului i-ar conveni o cameră înaltă, cu stucaturi bogate, cu lumină multă și mobilată în stilul rococo.

Minel a ridicat tabloul și l-a depus deasupra stivei de panouri. Cînd s-a întors, pe buze i se desena un zîmbet. Și-a pipăit mecanic buzunarul salopetei.

— Cu ce să te servesc ? Am un șerbet de caise. Hai să sărbătorim cu un pahar de apă sosirea ta aici !

I-am spus că trebuie să plec.

— Mai stai puțin ! Am neglijat să ți-l arăt pe tata. Merită. Ți-l scot imediat.

În timp ce se îndeletnicea să caute pînza, mi-am aruncat privirea prin atelier. În fund, în partea camerei opusă geamului, se aflau un pat și o noptieră, despărțite de restul încăperii printr-un panou mobil. Alături de noptieră era chiuveta. Pe o măsuță fuseseră îngrămădite o spirtieră, cești și cîteva ibrice de cafea. Cuierul conținea, pe lîngă alte obiecte de îmbrăcăminte, și un capot de damă, gen chimono.

· S-a întors cu un panou pe care l-a fixat în locul unde stătuse „Balul". S-a îndepărtat de el, ca să obțină perspectivă. Era executat în maniera celuilalt portret, fără tentația de degradare a liniilor. Asemănarea bărbatului de pe panou cu Minu mi s-a părut uluitoare.

Mi-a explicat că l-a lucrat acum doi ani, în perioada în care se înscrisese la Belle Arte. I-l arătase lui Pallady. Pallady a mormăit că „merge". Dacă ar încerca un nou portret al tatei, astăzi, l-ar gîndi cu totul altfel. Dar tata e refractar ideii de pictură. Nu are decît două pasiuni : baroul și vînatul. Pictura, după el, e o joacă. O faci în timpul liber, ca divertisment.

Afară începuse să însereze. M-am ridicat. Mi-am luat sacoșa cu cumpărături. Simțeam nevoia să fiu singură, să stau întinsă în patul meu, cu mîinile sub cap, ca tata, și să plîng. Știam că o să mai vin. O să mă reîntorc ca Beatrice, nerăbdătoare de fiecare dată, nestăpînită, febrilă, îndrăgostită de atelierul lui...

M-a luat de mînă și m-a condus pe scările de scîndură. O dîră de întuneric tăia în două curtea. Pășeam cu precauție. În spatele unei perdele mi s-a părut că alunecă o umbră. Pe crestele Capelei se proiectau vitralii de lumină.

19

Ne aflam în perioada apăsătoare a tezelor. În clasă domneau neliniștea și teama. În recreații, ne priveam tăcute. Învățam. Doar cînd și cînd se auzea ecoul unui rîset.

O admiram pe Mira. Avea în privința școlii o atitudine de un calm desăvîrșit. Mai rămăsese o dată repetentă în clasa a treia, era obișnuită cu dificultățile. Acasă, învăța o oră, pe urmă dispărea. Habar n-aveam unde se duce. Se întorcea pe întuneric. Înfuleca ceva în pripă și se trîntea pe pat.

— Cum naiba poți să stai atîtea ceasuri cu nasul în carte ? mă întreba cu o uimire sinceră.

Cînd nu pleca, ieșea în curte și stătea de vorbă cu proprietăreasa. O ajuta la treburi. Îi pregătea mîncarea porcului sau își făcea de lucru prin grădină. De la o

vreme, fotografia lui Romică de pe noptieră dispăruse. În locul lui zîmbea acum, simpatic, Nelson Eddie.

— M-am întîlnit cu Genu, aseară, pe Bulevard, mi-a spus odată în timp ce răsfoia prin cartea de istorie. Am stat de vorbă. Insinua că te-ai fi îndrăgostit de un băiat care pictează, Minu.

Și-a ridicat privirea. Mă chinuiam cu o problemă la trigonometrie.

— Există în Alutela un băiat cu numele de Minu ?

Am tăcut. Simțeam asupra mea privirea batjocoritoare a Mirei.

După vreo două zile, pe cînd ne îndreptam spre școală, m-a informat că se văzuse iar cu Genu. „Ce face pisicuța ?" o întrebase. În continuare, i-a vorbit din nou de Minu, apoi de o fată, Beatrice, ce se căsătorise cu un sublocotenent de cavalerie, care fusese mutat disciplinar din garnizoană, încît i se învălmășiseră în minte toate și nu mai pricepuse nimic pînă la urmă.

— Ce e cu povestea asta, Tami ?

Am implorat-o să nu-mi mai pomenească niciodată numele lui Genu. I-am amintit apoi că stabilisem să nu se mai amestece în treburi ce mă privesc numai pe mine. Murea de curiozitate să știe totul. Pînă la școală a fluierat în nervi o arie leșinată din *Traviata.*

Îmi luasem obiceiul ca seara, după terminarea lecțiilor, să ies o oră să mă plimb. Mă îndreptam de regulă spre Hința și hoinăream prin lunca rîului pe o potecă ce șerpuia în preajma unui cimitir sătesc. Cînd se întuneca, mă întorceam. Vedeam în depărtare luminile orașului care urcau pe Bulevard, printre castani, pînă sub zidurile monumentului Independenței.

În alte zile mergeam pe linia ferată, de-a lungul clădirilor mărunte ale regimentului, și mă îndreptam spre Cetățuia. Imaginea bisericii, clădită cine știe cînd pe un moț de deal, mă emoționa. Aflasem că acolo fusese omorît un voievod, cu secole în urmă. Aproape toate locurile purtau aici, în taină, legenda lor. Peste puțin, aveam să împlinesc un an de la sosirea pe meleagurile acestea. N-aș fi crezut că mă voi atașa atît de repede de ele. Constituiau o parte din existența mea.

Odată, întorcîndu-mă din drumurile mele fără țintă, am întîlnit-o în poartă pe proprietăreasă. Mă aștepta impacientă.

— E cineva la Mira, a zis. Te roagă să rămîi la mine pînă pleacă.

M-a introdus în dormitor. M-a întrebat dacă mi-e foame. Se învîrtea prin cameră fără astîmpăr. Din cauza vremurilor tulburi, zicea, e viața tot mai dificilă. În piață totul s-a scumpit. Nu mai găsești, ca altădată, măsline, untdelemn din Grecia sau pește proaspăt. Chiriile, de asemenea, au crescut. O pensie modestă abia îți ajunge s-o duci de azi pe mîine. Iar viitorul nu ne pregătește nici o bucurie. A trăncănit pe tema aceasta o oră. Aveam de învățat. Eram îngrozitor de enervată. Abia pe la vreo nouă seara mi s-a comunicat că pot intra.

În cameră m-a întîmpinat un iz puternic de parfum de proastă calitate. Scrumiera era plină cu mucuri de țigară. Noptiera Mirei adăpostea o sticlă de mastică goală. Am deschis fereastra. Pe masa mea de lucru, pe cărți, pe bluza așezată pe spătarul scaunului, pe unde te uitai zăreai un strat prăfos de scrum. Mi-am îndreptat privirea către Mira. Tăcea.

Am deșertat scrumiera în sobiță. Mi-am scuturat bluzița. Îmi venea să plîng.

— Să nu-ți închipui că o să-ți cer scuze, a zis după o vreme Mira. Sînt sigură că asta vrei. Să-ți fac frumos o temenea.

M-am așezat la masă. Am deschis caietul de franceză. Știam că n-o să pot citi, dar trebuia să-mi caut o ocupație.

— Te-am învățat cu mofturi. Cu răsfățuri. În casa asta te-ai lăfăit cum ai poftit. Îmi pot și eu permite luxul, o dată, să mă distrez. Nu crezi ?

I-am spus, cît am putut mai liniștită, că nu îi reproșez nimic. Că aș dori puțină liniște. Atît.

— Adică, a zis Mira, consideri că sînt toantă ? Că nu-mi dau seama ce e în mintea ta ? La urma urmei, ce să-mi reproșezi ? Că am avut pe cineva în vizită ? Că a fost un prieten să mă vadă ? Pe tine te spionează cineva unde pleci serile ? Ce drumuri bați ? M-am săturat de aerele tale de mironosiță. Sînt sătulă pînă peste cap.

Părea turbată. Vorbea incontinent, rostind cele mai insalubre lucruri ce-i veneau la gură. M-am ridicat, mi-am luat puloverul și am ieșit afară. M-am așezat pe banca unde stătea proprietăreasa seara și sporovăia cu vreo vecină. Pe cer ieșise luna. Era răcoare.

Simțeam că îmi plesnește capul de durere. Aș fi plecat acasă chiar în clipa aceea, dar n-aveam tren. Mi se părea că sînt murdară, pîngărită. Nu eram obișnuită cu scene de o grosolănie atît de violentă.

Am stat în curte pînă în clipa cînd s-a stins lumina în cameră la noi. Mi se făcuse frig. Trompeta regimentului suna de stingere. Pe cer a lunecat o stea și s-a pierduit în hăuri.

M-am strecurat pe ușă, străduindu-mă să nu fac zgomot. M-am dezbrăcat pe întuneric. În aer stăruia mirosul de tutun și de colonie ieftină. Din partea Mirei nu se auzea nici o mișcare. Mi-am aruncat la întîmplare lucrurile pe un scaun și m-am băgat sub pătură.

— Ai adormit ? i-am auzit după o vreme glasul.

Tăceam.

A coborît din pat și s-a suit în patul meu. M-a mîngîiat. Băuse zdravăn. Mirosea. Proprietăreasa pusese radioul tare. Se transmitea un buletin de știri.

— Ascultă, Tami, m-am cam pilit, acesta-i adevărul. Am vorbit prostii. Mă ierți ?

Tăceam cu încăpățînare. M-am răsucit cu fața spre perete. Mi se pusese un nod în gît. Aveam senzația de greață.

— N-aș vrea să mă consideri cine știe cum. A fost un prieten din copilărie. Trăim la vîrsta cînd trebuie să avem un prieten, nu ? Sînt singură, îngrozitor de singură, și am băut în seara asta un pahar și m-am simțit o oră fericită...

Mă mîngîia pe păr, plîngea, mă împresurase o tristeță neagră.

— Știi, Tami, o să simți și tu odată ce simt eu acum, și o să fii mai îngăduitoare. O să vezi...

A plîns un timp tăcută, apoi s-a întors la ea în pat.

— Tamara ! m-a strigat. Mă auzi ?

I-am spus că o aud.

— Mă ierți ? Așa e că mă ierți ?

I-am spus că o iert.

20

Proprietăreasa cea nouă era o ființă dolofană și limbută. Îmi fusese recomandată de o mătușă a lui Katy. M-a cercetat din cap pînă-n picioare, cu ochii mici și ageri de negustorească.

— Deci, vrei să închiriezi și pentru timpul verii?

I-am spus că vara o să vin mai rar, dar am nevoie de o locuință. Mă pregăteam să dau examen de admitere la facultate.

M-a dus în cameră. Față de încăperea întunecoasă și mizeră a Mirei, odaia mi s-a părut încîntătoare. Ferestrele amîndouă dădeau spre Parc. Avea pe jos covoare, iar mobila, deși modestă, era nouă. În geamuri se răsfățau ghivece cu mușcate.

— Nu pot să-ți fac reducere pe timpul verii, a precizat madam Cotigă. Am foarte mulți solicitanți, mai mulți decît ai crede. La noi, sezonul călduros e plin de excursioniști. Ei bine, îți convine?

Ne-am înțeles. După-amiaza mi-am adus bagajele. L-am cunoscut cu acest prilej și pe consortul gazdei. Am intuit imediat că omul nu se amesteca în treburile casei. Stăpînul absolut era soția.

A doua zi, pe seară, proprietăreasa a bătut la ușa mea. Voia să afle cum mă simt. S-a așezat pe un scaun. Se îmbrăcase într-un capot cu flori care lăsa să i se vadă pieptul opulent.

— Ești ordonată, a constatat. Mă bucur. Te-ai aranjat destul de bine. Ca să ne înțelegem împreună, trebuie să stabilim mai dinainte niște lucruri. În primul rînd, fii atentă să nu lovești sau să nu zgîrii mobila. Am cheltuit pe ea o groază de parale. Pe urmă, să menajezi cît poți covoarele. Îți scoți pantofii afară și-ți iei papucii. În felul acesta procedăm și noi, și nu ne cade rangul. În fine, să nu-mi aduci bărbați în casă. Ești frumușică, și la vîrsta ta roiesc bărbații în jurul fetelor. Dacă aduci pe cineva, îți faci bagajele. Să fie clar. N-am chef să mă arate vecinele cu degetul.

S-a aplecat și a cules o scamă de pe covor. Și-a pus-o grijulie în poală.

— În ceea ce privește bucătăria, îți stă la dispoziție. Poți să gătești cît vrei. Mănînci acolo. E curat. Să nu vii cu mîncare în cameră. Dacă îți trebuie lapte, îți cumpăr.

Proprietăreasa s-a foit în scaun, indiciu că nu își terminase lecția. Mi-am aruncat privirea pe fereastră. Era o seară minunată.

— În general, acestea sînt pretențiile noastre. Ia spune, de ce ai plecat de la plutoniereasă ?

I-am replicat că în obligațiile mele nu intră și confesiunile intime.

Madam Cotigă s-a uitat la mine drept.

— Cum zici că te numești ?

— Tamara.

— Ascultă, mititico, afară poți să faci ce vrei. Nu mă interesează. În casa mea, eu sînt aceea, însă, care stabilesc îndatoririle și modul tău de comportare. E clar ?

S-a ridicat. Deși era obeză, se deplasa cu o vioiciune incredibilă. A mai cules un fir de ață de pe scaunul tapisat și s-a îndreptat spre ușă, demnă.

— Dacă ai nevoie de ceva, sau dacă ai nemulțumiri, nu te sfii să mi le spui. Vreau să te ajut. Îmi pari o fată de ispravă.

Relațiile cu Mira n-au suferit, după mutare, schimbări esențiale. M-am străduit să o conving că țin la ea ca și înainte. Am asigurat-o că scena petrecută în seara aceea am șters-o din memorie. După vreo două zile m-a rugat s-o duc la noua locuință.

— Oho ! a exclamat din ușă, te-ai boierit ! Îți mai lipsește o cameristă și gata, ai pătruns în societatea înaltă...

Simțeam că o irită noul meu confort. N-a vrut să se așeze. A pipăit cu mîna plușul canapelei. Era îngîndurată.

— Vezi, Tami, cît de simplu se confecționează iluzia fericirii ? Mă tem că n-o să ne alegem cu multe bucurii din viața asta. E dată naibii de cotită. De mincinoasă.

După vreo cîteva minute a plecat. Lăsase în urma ei o dîră de tristețe. M-am trîntit pe pat. Mi se întipărise în minte figura Mirei, de țărancă umilită de necazuri și frustrată.

Schimbarea locuinței a avut, pe lîngă avantaje, și neajunsuri. Mă depărtasem simțitor de gară. Îl așteptam pe Nelu, dimineața, în dreptul panoului de afișaj din colțul

Parcului. Mă săruta, îmi arunca în grabă o vorbă-două și fugea spre școală. A trebuit să i-l prezint proprietăresei. L-a mîngîiat pe cap, l-a întrebat cum se numește și ce e tata. Mi-era o teamă îngrozitoare să nu-i răspundă vreo obrăznicie.

— O iubești pe surioara ta? îl iscodea în timp ce arunca o mînă de orez în cratița de pe mașina de gătit.

Neluțu s-a comportat cum se cuvine. Îi cumpărasem un pachet de ciocolată.

— Ascultă, Tami, femeia asta e foarte antipatică, mi s-a destăinuit în stradă. Cum a putut să se îngrașe în halul ăsta?

Ceea ce o fascina pe Mira, relativ la noua-mi reședință, era apropierea ei de centru, de promenadă. Nici nu ieșeam din casă bine și mă trezeam în inima orașului. Acolo, seara, se întîlnea tot tineretul Alutelei. În schimb, mă depărtasem mult de Hința. Plimbările pe malul Hinței îmi deveniseră indispensabile.

Într-o seară, cînd nu se întunecase încă, proprietăreasa a bătut la ușă. M-a invitat la ea. Odaia, după toate aparențele, servea drept cameră de lucru. Mașina de cusut era deschisă. Pe masă se aflau vreo cîteva cearceafuri albe, călcate de curînd. O stivă de cearceafuri necălcate zăcea pe o sofa acoperită cu o cuvertură.

— Stai jos. Îmi pare rău că trebuie să purtăm discuția asta, dar e mai bine să punem lucrurile la punct de la început. Îmi place să vorbesc deschis.

S-a așezat pe un taburet, lîngă mașina de cusut. Ținea în mînă un tișlaifăr.

Mi-a comunicat că e informată despre purtarea mea necuviincioasă la fosta gazdă și despre faptul că îmi plac băieții. La urma urmei, eram tînără. Nu mă condamnă. Firește, dacă aș fi fost fetița ei, ar ști ea cum să procedeze ca să mă facă să înțeleg ce înseamnă o viață demnă și cinstită, dar nefiind cazul, se rezumă la a-mi atrage atenția că în casa sa nu tolerează libertinajul și desfrîul. La ea nu este pension de dame.

A aruncat tișlaifărul peste mașina de cusut. S-a ridicat. Își compusese o atitudine de generoasă îngăduință și sobrietate.

— Și eu am fost de vîrsta ta, a zis, și știu ce înseamnă nebunia tinereții. Nu am de gînd să-ți fac morală. Cred

că pricepi ce obligații ai. Pari dezgheţată. Dacă respecți aceste îndatoriri și ții la onorabilitatea casei, o să ne înţelegem de minune.

Pe fața unsuroasă i-a apărut un zîmbet.

Am întrebat-o cine o informase despre purtarea mea urîtă la plutoniereasă. Madam Cotigă m-a privit nedumerită.

— Cum cine ? Toți vecinii ! La noi orașul este mic, fetițo. Se află totul. Hai, nu fi necăjită ! Cînd o să ajungi bătrînă, o să-ți aduci aminte cu nostalgie de vremurile astea fericite.

Am înțeles după tonalitatea cu care debitase ultimele vorbe că întrevederea noastră se încheiase. Am ieșit. M-am dus în cameră la mine și am deschis ferestrele. În fața casei, la cîțiva pași, se ridica un zid înalt de piatră, cu contraforți, ce trebuie să fi delimitat pe vremuri cetatea Alutelei. Era acoperit cu iederă și iarbă. De partea cealaltă a zidului începea Parcul. Am respirat adînc. Pe stradă nu se vedea țipenie de om. Cuvintele proprietăresei le uitasem. Nu mă priveau. În clipa aceea mi s-a părut că viața e frumoasă, și chiar era, și frumusețea vieții depindea de mine în primul rînd, aveam intenția să trăiesc și să mă bucur de darurile ei. Din Bulevard veneau un zumzet vag de voci, și rîsete, și glasuri ascuțite. Am stins lumina. Am rămas mult timp, în întuneric, cu ferestrele deschise.

21

Un vis pe care l-am avut la începutul lunii iunie :

Eram la Cetățuia. Mă aflam în vîrful dealului, de unde se vedea întreaga panoramă a Alutelei, ce se întindea de sub Capela pînă în lunca înverzită a Hinței. Nu mai călcasem niciodată în locurile acelea. În curtea vechii mănăstiri crescuse iarbă înaltă. Biserica era deschisă. Un autobuz murdar de praf urcase pînă sus, în moțul dealului. Parcase pe pajiștea din fața mănăstirii. Șoferul citea în cabină ediția de dimineață a *Universului.*

Mi-am luat inima în dinți și am pășit înăuntru. Era întuneric. Nu vedeam nimic. Treptat am început să desci-

frez în beznă umbre cenușii care stăteau în strane neclintite. Am auzit apoi un glas frumos de fată. Dădea detalii despre construcția bisericii.

„Arhitectura, spunea fata, e simplă. Se observă stilul economic, fără ornamentații inutile, ba poate chiar sărăcăcios, al meșterilor din veacul al șaptesprezecelea. Construcția, în plan treflat, pune în lumină altarul sprijinit de patru stîlpi. Absidele au suferit, probabil, modificări în urma incendiului de la 1694. Catapeteazma, sculptată în lemn de tei, e originală. Ar merita atenție candelabrul de argint din naos, datînd din secolul al optsprezecelea, și două iconițe dăruite schitului de Brâncoveanu cu ocazia vizitei făcute în partea locului, prilejuită de festivitățile înscăunării episcopului de Rîmnic. Biserica a fost pictată de trei ori. Pictura actuală e recentă : 1876. Din vechea frescă se păstrează numai un fragment din capul mucenicului Dimitrie și tabloul ctitorilor, scăpat ca prin minune de cutremure și de incendiul amintit."

S-a oprit și a întins o mînă spre peretele pronaosului, pe care se jucau luminile a două sfeșnice lucrate în aur. În aer se simțea miros de ceară și tămîie.

„Acum, o mică lecție de istorie, a continuat cu vocea îngînată fata. Biserica a fost zidită de boierul Axintescu, mare vornic sub Constantin Șerban. Tabloul ne redă familia ctitorului : el, soția și cei trei băieți. Se poate observa desenul primitiv, nesigur al figurilor, în special al doamnei (ochi inexpresivi, privire fixă, hieratică) și încălcarea legilor elementare ale perspectivei. Pictura e interesantă, totuși, numărîndu-se printre puținele vestigii ce ne-au mai rămas de la zugravii populari din părțile Olteniei în secolul al șaptesprezecelea. Boierul trebuie să fi avut vreo patruzeci de ani cînd s-a zidit biserica. Era înalt, spătos. Își alesese schitul drept loc de veci. În aripa din dreapta a pronaosului, sub fereastră, se găsește piatra de mormînt cu inscripția cioplită încă de pe cînd era în viață. Mormîntul e gol. La patru ani de la înălțarea mănăstirii a primit firman domnesc de la Stambul. În drum spre Dunăre, a fost surprins de cetele voievodului, tăiat și aruncat la cîini. Ștefan, rămas ostatec la Stambul, a fost ucis la insistențele boierilor potrivnici și azvîrlit în apele Bosforului. Vlăduț a fost măcelărit chiar în incinta schitului (pe locul infamiei s-a înălțat o cruce), iar trupul

i s-a risipit în cele patru vînturi. Avea pe atunci vreo opt sau nouă ani. Doar Dan, cel mai nevîrstnic dintre ei, s-a bucurat de un destin ferice. A reușit să scape de urgia domnitorului, să treacă în Transilvania și să ajungă în Italia, unde a fost crescut de un văr al lui Costache Axintescu, Manea, mare demnitar la Padova. S-a întors la București sub Gheorghe Duca și a urcat pînă la demnitatea de paharnic. Din spița lui se trage neamul Axinteștilor, care au jucat un rol de seamă în istoria acestor locuri, în secolele următoare."

S-a întrerupt ca să se odihnească. Și-a potrivit o bucă blondă ce-i căzuse rebelă peste frunte.

„Acum, puteți să mergeți să vedeți chiliile din curte și crucea care amintește de uciderea nefericitului Vlăduț."

Statuile din strane au prins viață. S-au ridicat și au ieșit afară, tîrîndu-se într-un convoi de trupuri învesmîntate în pelerine negre. În biserică am rămas doar eu și fata.

„Dorești să vezi mormîntul ?" m-a întrebat cu o voce de cristaluri.

S-a apropiat. M-a mîngîiat pe față. Avea o mînă fină, parfumată.

„Nu mă cunoști ? Eu sînt Florida. Ultimul din descendenții Axinteștilor. Te-am întîlnit o dată pe Terasă, în timp ce mă îndreptam grăbită spre salonul de frizerie și coafură *Pompadour*."

Mă cuprinsese teama. Simțeam pe frunte broboane înghețate de sudoare.

„Acestor biete ființe (a arătat cu mîna spre umbrele ce părăsiseră biserica) le trebuie povești cu crime, cu dragoste pasionale, cu intrigi de culise, trădări și lespezi de morminte goale. Îi pasionează fleacurile astea. Trăiesc din ele. Sînt hrana lor. Le-o ofer în fiecare zi cu dărnicie. Înfăptuiesc un act de caritate. Nu le pretind nimic în schimb..."

M-a îmbiat să stau într-una dintre strane. Era frumoasă ca un înger. În părul blond îi strălucea un ac cu diamante.

„Ca să le satisfac plăcerea, exagerez pe ici pe colo realitățile. În fond, tot una este. Sînt niște troglodiți. Abia coboară dealul Cetățuii și uită tot. Se întoarce fiecare la poftele și aspirațiile sale triviale. De pildă, rolul Axinteștilor în secolul al optsprezecelea a fost neînsemnat. Un

mare vornic a murit decapitat de Mavrogheni. În rest, persoane insignifiante. De asemenea, ce înseamnă demnitatea de paharnic sub Gheorghe Duca ? Nimic ! Mormîntul, însă, într-adevăr e gol. Problema l-a preocupat mulți ani pe tata. Voia să se înmormînteze aici, dar are temeri. A fost zidit pentru Costache Axintescu și încălcarea voinței ctitorului ar fi o profanare."

M-a luat de mînă și m-a condus în fața lespedei de piatră. Inscripția cu litere chirilice îmi era inaccesibilă. A aprins o lumînare și a așezat-o la capătul mormîntului. A stat o vreme nemișcată. Mi s-a părut că doarme.

„L-ai cunoscut pe tata ?" m-a întrebat după o vreme.

Am dat din cap că nu.

„E singura făptură care m-a iubit cu adevărat. Avea încredere în mine. Ar fi sacrificat orice ca să mă știe fericită. Dacă am plecat, doar pentru el îmi pare rău. A suferit cumplit. În fine, nu mai e nimic de îndreptat."

Se așezase pe lespedea înghețată. Lumina slabă a lumînării îi așeza pe față umbre stranii. A pipăit cu mîna textul criptic. Părea o vrăjitoare în timpul săvîrșirii ritualului.

„Inscripția pe care o vezi închide în ea destinul meu și al familiei. Dacă aș fi știut s-o descifrez, poate aș fi avut o altă soartă..."

Mi s-a părut că deslușesc în ochii fetei un surîs. Mi-a arătat tabloul votiv de pe peretele pronaosului.

„Măceluri, crime făptuite noaptea, în taină, trădări, violuri, spolieri, cam asta este viața. Familia noastră e veche, a dăinuit prea mult, trebuia odată și odată să se stingă.."

Și-a scos cu grație acul din părul auriu și a lăsat să-i cadă pletele pe umăr. Splendoarea frumuseții ei mă fascina.

„S-au răspîndit pe seama morții mele o sumedenie de istorii indecente. Jurnalele au anunțat că m-aș fi otrăvit cu sedative. Ei bine, n-am luat în viața mea un sedativ ! Lucram la pian cinci-șase ore zilnic. Primisem o ofertă pentru trei concerte în Austria. Eram îndrăgostită. Aveam doar douăzeci de ani. De ce să-mi fi scurtat de bună voie viața ?"

S-a apropiat de mine și mi-a șoptit cu vocea tulburată.

„Iubeam un tînăr ! O, Dumnezeule, cît l-am iubit ! Trăiam cu el în gînd și fiecare clipă i-o dăruiam ca e

ofrandă. Mă răsfăța. Eram a lui. Mergeam odată cu căderea serii pe potecile misterioase ale Hinței și ascultam tăcuți cadența timpului. Sau ne plimbam prin preajma Cetățuii. Strămoșii îmi urmăreau destinul de pe pereții afumați ai schitului. Îmi numărau minutele și clipele..."

Feștila lumînării clipea din ce în ce mai slab. Pronaosul zăcea în întuneric. Abia mai distingeam caligrafia ciudată a literelor încrustate în piatră.

„Vrei să privim o clipă cripta ?" m-a întrebat Florida.

Nu ! am strigat.

Mă cuprinsese o teamă îngrozitoare. Voiam să fug. Florida și-a trecut o mînă peste obrazul meu de ceară.

„Să nu te sperii ! N-ai nici un motiv. Istoria Axinteștilor nu te atinge cu nimic. E privilegiul nostru..."

A împins cu mîna lespedea. Părea ușoară ca o frunză veștedă. Feștila se stinsese. Îmi auzeam bătaia rară a inimii.

De ce ai căzut atunci sub zodia morții ? am întrebat-o.

„Cum ? Tot n-ai înțeles ? În spița mea străveche n-a existat nici o femeie care să iubească. Am fost întîia dintre ele. Și ultima. A trebuit să ispășesc această cutezanță. Am murit din dragoste..."

Mi-am aruncat privirea în criptă. Într-un sicriu de aur zăcea o fată tînără, de o frumusețe răpitoare, cu părul blond, căzîndu-i peste umeri. Mi-a surîs. Pe fruntea-i palidă îi apăruse semnul morții...

22

În ultimele săptămîni de școală am învățat aproape fără întrerupere. Eram de capul meu. Puteam să țin lumina aprinsă toată noaptea. Îmi cumpărasem o veioză și citeam în pat. Cînd oboseam, stingeam lumina și deschideam fereastrele. Parfumul Parcului mă amețea.

Întrerupsesem plimbările de seară. În schimb, ieșeam din cînd în cînd după-amiaza. Îmi cumpăram de-ale mîncării, fleacuri. La prînz luam masa în continuare la birtul pestilențial de lîngă gară. Odată, m-am întîlnit pe stradă cu plutoniereasa. Purta în mînă o sacoșă. M-a oprit. M-a sărutat cu zgomot pe amîndoi obrajii. Mi-a reproșat că

sînt cea mai ingrată ființă de pe lume, că am uitat-o, că plecarea mea o întristase pînă în fundul sufletului. M-a invitat în casă. Am refuzat. Părea mîhnită sincer. Pînă la sfîrșit am fost silită să accept.

M-a introdus în dormitor. A vrut să-mi dea dulceață, i-am spus că nu mănînc. Aveam senzația de vomă.

— O, Doamne ! Ce frumoasă te-ai făcut ! zicea din cînd în cînd uitîndu-se la mine ca la o minune. Ai mai crescut.

M-a înștiințat că scroafa îi născuse cinci purcei, că prețul laptelui e în creștere, că șeful garnizoanei se schimbase și că Răducu, nepoțelul ei, s-a însurat cu fata șefului de post din Armășeanca.

După un sfert de oră i-am declarat că plec. A protestat, și-a șters o lacrimă și m-a condus pînă la poartă. N-aveam nimc cu ea. Dar nu puteam să-i mai suport prezența. Mă dezgusta.

Într-o după-amiază m-am întîlnit cu Genu. Eram în dreptul bisericii Buna Vestire, mă îndreptam spre piață, și m-am trezit cu el în cale. Mi-a zîmbit.

M-a întrebat dacă-i permit să mă conducă. Tăceam. A mers un timp cu mine fără să-mi vorbească. Pe urmă a deschis discuția despre război. Primise ordin de mobilizare. Era sergent major de infanterie.

— Peste o săptămînă plec. Nu pot să spun că nu mi-e frică, dar sper. Într-un război nu moare toată lumea. O parte scapă. Nădăjduiesc să mă prenumăr printre aceștia.

Am observat în tonul lui, de obicei ironic, un sunet vag de disperare. Își aprinsese o țigară. Fuma.

— Vezi, pisicuțo, viața poate fi și veselă și tristă. Acum a început să fie tristă. O vom trăi și noi așa cum e.

În dreptul magazinului lui Scorobete m-am oprit.

— Sînt nevoită să te părăsesc, l-am anunțat. Am de făcut o groază de cumpărături.

Știam că n-o să scap așa ușor de el. M-a luat de mînă. M-a mîngîiat.

— Dacă am fost vreodată necuviincios cu tine, a șoptit, îți cer iertare.

Mă privea cu o duioșie de care nu-l credeam capabil.

I-am spus că nu-l urăsc.

Pe stradă era aglomerație. Mi se părea că toată lumea ne observă, că sîntem centrul atenției tuturor.

— Cînd pleacă cineva la luptă, e obiceiul să-i urezi noroc. Să-i adresezi o vorbă bună. Nu merit nici atîta lucru de la tine ?

Am repetat că nu-l urăsc.

Pe buzele lui Genu a răsărit un zîmbet.

— Îți mulțumesc. Să știi că o să mă întorc ! Pe mine, moartea nu mă găsește așa ușor. O să ne mai vedem. Poate o să mergem, totuși, odată, împreună, să urmărim campionatele de bob...

În piață îmi plăcea să mă opresc în fața tarabelor cu mărunțișuri și să privesc diversitatea inimaginabilă de obiecte ce se ofereau doar pentru cîțiva lei. În dreptul pescăriei era coadă. Din dreptul bisericii Sfîntu Dumitru și pînă la hală se întindeau dughenele prăvăliașilor care-și scoteau un scaun în stradă în așteptarea clientelei. Vorbeau unul cu altul. În aer mirosea a pește, a ceapă și a zarzavaturi proaspete.

— Domnișorică, hai să-ți ghicesc ! striga cîte-o țigancă îmbrăcată într-o rochie largă, înfoiată, pictată într-o mie de culori. Hai să-ți vrăjesc de dragoste ! Hai să-ți aduc iubitu-n casă !

Pe una din străzile înguste ce pătrundeau în furnicarul pieței se afla o prăvălie mică de stofe și materiale pentru doamne, a fraților Cotigă. Intram. Patronul mă întîmpina cu un zîmbet îndatoritor și-mi arăta un scaun răpănos pe care mă așezam. Probabil, unul dintre frați murise, fiindcă de cîte ori mergeam în prăvălie, nu-l găseam decît pe soțul proprietăresei mele. Dugheana lui era mai totdeauna goală. Cred că se plictisea îngrozitor.

Cotigă îmi vorbea de obicei despre război. Avea opinii proprii, emitea păreri, făcea prognoze. Războiul însemna pieirea omenirii. Noi învățasem la istorie despre lupte și încăierări între popoare, încît războiul care abia începuse nu însemna mai mult decît o luptă în plus. Odată și odată trebuia să se încheie.

Plăcerea lui Cotigă de a mă vedea în prăvălia lui era învederată. Îmi arăta materiale de rochiță, stofe de taioare, fulare, baticuri, cordoane și eșarfe. Îi cunoșteam întreaga prăvălie din fir a păr. Deși știa că nu cumpăr nimic, își răvășea metodic rafturile, ca să-mi arate totul. Uza de întregul repertoriu al elocvenței sale profesionale, fără să facă economie de efort și folosind expresiile cele mai alese pentru a-mi arăta bunăvoința sa. Mă emoționa.

— Mai treceți pe la mine domnișoară, îmi striga din ușă, și îi simțeam privirea urmărindu-mă pînă la debitul de după colț.

Într-una din după-amieze, venind din piață, am trecut pe lîngă librărie, pe urmă pașii m-au purtat spre stația de benzină și m-am trezit pe strada ce suia în pantă spre Capela. Mă stăpînea un sentiment de oboseală și inutilitate.

Am urcat cu sufletul la gură treptele de scîndură. În capul treptelor mă cuprinsese amețeala. Am ezitat o clipă, am bătut.

Minel nu era singur. Pe pat, zăcea un tînăr îmbrăcat într-un tricou cu mîneci scurte. Fuma. Lord Finley mi-a sărit în brațe. Încăperea se învîrtea cu mine și am simțit nevoia să stau jos. M-am așezat pe jilțul negru ce semăna cu o strană.

Mi-a trebuit un timp pînă să mă dezmeticesc. Lumina soarelui se revărsase asupra atelierului, venea din spate, mă avantaja. Mi-am pus poșeta pe covor. Bărbatul continua să stea trîntit pe pat. Avea alături un pahar cu băutură. Se comporta ca și cînd n-ar fi observat sosirea mea. Minel s-a apropiat de mine.

— S-a întîmplat ceva ? m-a întrebat îngrijorat.

I-am spus că am venit să-l văd. Atît. Acum, că îl văzusem, puteam să plec.

— Jenică, a strigat Minel spre tînărul întins pe pat, vii mîine. Ai face bine să constați că am musafiri.

Mi-am potrivit codițele pe spate. Da, am repetat, trecusem doar să-l văd. Nu mai știam nimic de el. O parte dintre tineri au fost mobilizați. Se pare că războiul a început de-a binelea.

Lord Finley se lungise pe covor și mă privea. Bărbatul s-a sculat și și-a băut paharul. Părea mai vîrstnic decît Minu, poate din pricina mustăților bogate ce-mi aminteau de Taras Bulba, așa cum îl știam de pe coperta cărții citită cu vreo patru ani în urmă.

— Cine e fata ? a zis uitîndu-se la mine.

— Jenică, a mîrîit Minel, ți-am spus că am musafiri. Treci mîine după-masă. Să-mi aduci culori ! Și pensule !

Jenică m-a cîntărit din ochi o clipă, fără prea mare interes, și a ieșit. Lăsase în urmă un iz de țuică și de tutun de proastă calitate.

N-am stat decît vreo cîteva minute. L-am întrebat dacă primise ordin de mobilizare. Nu primise.

— Te-am așteptat în fiecare zi, a zis. Iar zilele sînt lungi și triste. De cînd ai fost la mine, n-am mai pus mîna pe penel.

Mi-a așezat în brațe mapa cu desene pe care o uitasem. M-a întrebat dacă am nevoie de ceva. Nu, nu îmi trebuia nimic. L-am anunțat că mă mutasem, stăteam într-o căsuță de sub Parc.

— Ascultă, Tami, ne vedem prea rar, mi-e dor de tine, de cîte ori aud în curte pași, tresar și mă reped în capul scărilor și aștept. Atelierul meu e plin de schițe de-ale tale făcute din memorie, te desenez și în vis. Te port în mine.

Mi-a spus o mie de cuvinte de dragoste. M-a sărutat pe păr, m-a mîngîiat.

Am apăsat pe clanța ușii.

— Cînd vii ? m-a întrebat

I-am spus că nu știu.

Lumina soarelui incendiase atelierul. Am ieșit. Am coborît în fugă treptele, am traversat peluza acoperită cu un strat de iarbă și am ajuns în stradă. Simțeam că mi se taie respirația. Mi-am ridicat privirea. Pe cerul alb alunecau cinci avioane în formație.

23

Se îmbolnăvise tata. Am renunțat la școală și am rămas acasă, să-l îngrijesc. Avea dureri abdominale. Am apelat la un medic din comună. L-a consultat, i-a spus să stea la pat și i-a prescris vreo două feluri de drajeuri, pe urmă a plecat cu cabrioleta, lăsînd pe drum un nor de praf.

Pe tata nu-l auzisem niciodată văicărindu-se. Răbda în tăcere. Durerile recente m-au alarmat. L-am sfătuit să stea cu mine o săptămînă, în Alutela, pentru a-și face analizele și a fi supravegheat de un medic bun. A refuzat.

Cînd și-a mai revenit, s-a ridicat din pat și a plecat la mină. Mi-a spus că pot să merg la școală. L-am ascultat.

În clasa noastră, fetele așteptau nerăbdătoare vacanța mare. Majoritatea dintre ele se duceau la țară. În recreații se vorbea cu glasul coborît. Un sentiment de plictiseală și pustiu plutea pe coridoare. Pe fetele din clasa a opta le observam îngrijorate, aveau de dat bacalaureatul.

— Vii astăzi pe la mine ? m-a întrebat Elise într-una dintre pauze. Doresc să ți-o prezint pe verișoara mea, Cristina, este elevă în București, la Carmen Sylva. Stă numai două zile.

M-a luat de braț. În ultimele săptămîni nu-i mai făcusem vizitele obișnuite din cauza tezelor. Ne-am așezat pe o bancă în curtea școlii.

— E un lucru deranjant ce vreau să-ți spun. Dar iată ce e : m-aș bucura dacă ai veni îmbrăcată cu o rochie mai ca lumea. Cristina e puțin cam snoabă. Bucureștencele au altă educație decît noi.

Tăceam. Elise și-a scos de sub bluziță crucifixul. Și l-a băgat nervoasă între dinți.

— Probabil, n-ai. Nu-ți fă probleme. Îți pot împrumuta o rochie de-a mea. Ne potrivim la talie. O vei primi la ora trei prin cameristă.

I-am spus că nu pot accepta aranjamentul.

Elise s-a întors spre mine. M-a privit. Mi s-a părut că plînge, dar nu plîngea. Era într-o stare de excitație neobișnuită.

— Cred că m-am exprimat greșit. Nu e vorba de împrumut. Ți-o fac cadou. N-ai dreptul să refuzi un dar făcut din inimă de o prietenă.

Pe coridoare, clopoțelul anunța sfîrșitul recreației. M-am ridicat. I-am declarat că hotărîrea mea e luată. Sînt lucruri care nu țin de mîndrie, ci de instinct. Mi-e teamă să apar în haina altuia. Există riscul de a nu fi confundat.

De învățat, în ultimele zile ale școlii, n-am mai învățat. Situația școlară fusese încheiată. După-amiezele citeam sau mă plimbam de una singură de-a lungul Hinței. Plimbările își pierduseră fiorul de odinioară. Eram extrem de obosită, dormeam puțin, mă ridicam în capul oaselor în timpul nopții, și rămîneam mai multe ore în șir, cu ochii treji, privind desenele indescifrabile ale tapetului.

O luam cu mine, în unele după-amieze, pe Mariela, o colegă ce locuia pe aceeași stradă. Era o ființă liniștită și naivă. Vorbea tot timpul, îi plăcea să se asculte, se confesa, și, ceea ce mi se părea mai important, nu mă solicita,

îmi lăsa deplina libertate de gîndire. Visam alături, una lîngă alta, pe traiectorii ce n-aveau să se întîlnească niciodată.

Veneam la ea la poartă și o strigam. Se îmbrăca în fugă și apărea îmbujorată.

— Vai, draga mea, cît te-am făcut să aștepți ! Te rog din suflet, iartă-mă !

Ne îndreptam de regulă înspre Capela, deoarece Capela intra în favorurile ei. Urcam pe treptele de la statuia Independenței și ne așezam pe o bancă, de unde se vedea întregul Bulevard, pînă la podul peste Hința.

Cel mai adesea îmi vorbea despre iubitul ei, Horațiu. Mi-l imaginam, după descrierea înflăcărată a Marielei, ca pe un Siegfried blond, înalt, purtînd pe frunte însemnul gloriei și nemuririi. Era locotenent de infanterie. Fusese avansat cu o lună înainte. Scotea înfrigurată din poșetă fotografia tînărului și mi-o arăta. Mi se părea drăguț. Îl cunoscuse la o serată la Casa Ofițerilor, unde își făcuse, după expresia ei, „intrarea în lume".

— Ai fost vreodată la Casa Ofițerilor ? mă întrebase.

O, Doamne ! Cum era posibil ? Nu-i venea să creadă. Adică, nu mă invitase nimeni pînă acum ? Ei bine, nu-i nimic ! Vom merge împreună. Mă va aduce ea și cu Horațiu. Firește, va trebui să așteptăm puțin, e vreme de război, cît poate ține un război ? Va trebui să avem un pic răbdare.

Cînd pomenea despre război, privirea i se împăienjenea de lacrimi. Peste o lună, unitatea lui pleca pe front, cu destinație necunoscută. Fixaseră logodna în decembrie, cu ocazia sărbătorilor Crăciunului. Se va întoarce oare pînă în decembrie ?

— Vezi, Tami, banca aceea ? îmi spunea de fiecare dată făcîndu-mi semn cu capul spre o bancă de lîngă monumentul Independenței. Acolo, într-o seară neuitată de sfîrșit de martie, ne-am sărutat întîia oară...

Îmi relata apoi despre părinții săi. Bătrînul era judecător la secția I-a. Îl iubea. Se opusese la început căsătoriei cu Horațiu, zicea că n-agreează militarii, însă Horațiu îl sedusese, plăcea oricui, avea un farmec unic, irezistibil. Se împrieteniseră. Jucau în fiecare seară domino sau table pe terasă și beau cafele tari, iar tata îi povestea despre

isprăvile din celălalt război, luptase la Oituz și Mărășești, și-și desfăcea cămașa și-i arăta un semn la umăr, unde primise un glonte de șrapnel.

— Oh ! Tata e o ființă adorabilă ! Se spune despre oamenii dreptății că sînt severi, dar el este blîndețea întruchipată...

În ceea ce o privea pe maică-sa, entuziasmul Marielei era mai ponderat. O cunoscusem. Avea figura palidă, emaciată, a unei ființe suferinde de o boală grea. Vorbea puțin, mai mult tăcea, părea absentă, pierdea controlul clipelor. Prezența ei mă stînjenea.

Odată, urcînd cu Mariela pe o cărare șerpuită, spre Foișor, acoperită cu frunziș și bălării, mi-a declarat că a rămas însărcinată. Ne-am așezat pe iarbă. În jurul nostru se întindea pădurea nesfîrșită. Mariela gîfîia ușor.

Părinții știu ? am întrebat-o.

Nu știau. Abia de trei sau patru zile și-a dat seama. Și-a scos batista și și-a șters o lacrimă răzleață.

Se sfătuise cu Horațiu. Îi propusese să se căsătorească acum, înainte de plecarea regimentului. Horațiu ezita. Un om, cînd pleacă la război, zicea, nu știe dacă se va mai întoarce. De ce să o lase văduvă cu un copil ? De ce să-i strice pentru totdeauna viața ?

Vorbea și-și frămînta nervoasă mîinile. Era drăguță. Își tăiase părul scurt. În iarnă își serbase aniversarea de optsprezece ani.

— Ce fac, Tamara ? Ce să fac ?

Habar n-aveam ce-ar fi putut să facă. Nu mă gîndisem niciodată la așa ceva. Mă cuprinsese un sentiment de milă, de neliniște, de jenă. I-am luat o mînă și i-am mîngîiat-o. Plîngea încet, cu ochii aburiți de lacrimi.

În perioada aceea, prin orașul nostru au început să treacă tancurile.

24

Madam Cotigă mă chema în fiecare seară în bucătărie să-mi dea laptele. Cu acest prilej stăteam de vorbă. Discuțiile cu ea erau chinuitoare, însă le suportam din obligație, altă cale nu aveam de ales. Făcea la început o

scurtă apreciere asupra vremii (ploioasă, călduroasă...), apoi trecea la subiectul ei festiv : copiii. Ar fi dorit să aibă un copil, dar Dumnezeu nu se îndurase să le binecuvînteze căsnicia. Glosa pe această temă minute în șir. Simțeam că înnebunesc. Fusese în București, la doctori mari, făcuse o intervenție chirurgicală, urmase tratamente, băi, dar fără nici un rezultat. Și anii au trecut iar azi speranța de a mai vedea în casă un prichindel se risipise cu desăvîrșire.

Ofta. Își strecura o mînă în buzunarul capotului cu flori, scotea batista și-și sufla cu zgomot nasul. Dacă făceam vreun gest că vreau să plec, mă reprima autoritară :

— Stai ! Unde fugi, fetițo ? Nu vezi că îți vorbeam ?

Era bolnavă, ca și plutoniereasa, de singurătate. Cu soțul ei epuizase în lungii ani de căsnicie, întregul repertoriu, iar cu vecinele se săturase să pălăvrăgească. Fu însemnam în viața ei un debușeu, o piață nouă de desfacere a gîndurilor și simțirilor atîta vreme tăinuite. Mă ispiti ideea să cred că închiriase camera cu acest scop : ca să mă prindă în capcană. Să se descătușeze prin intermediul meu de interdicțiile de care ne vorbea la școală profesoara de psihologie, și de tăcerile chinuitoare ale clipelor. Eram izbăvitoarea ei.

Cînd am atins o anumită cotă de intimitate, discuțiile s-au deplasat, așa cum prevedeam, spre proprietarul magazinului de stofe pentru dame. Se cunoscuseră la o mătușă a ei (ea fiind orfană) și neavînd avere și nici dotă, se măritase pînă la sfîrșit cu mitocanul. Cînd pronunța cuvîntul *mitocanul*, își îndrepta privirile spre dormitor, unde obișnuia Cotigă să-și citească ziarul la ora aceea. În douăzeci de ani de căsnicie, îi transformase viața într-un calvar. N-a dus-o niciodată la un teatru, la un bal, n-au fost măcar o dată să se plimbe pe Capela. Nu-i cumpărase un bilet la circ ! O închisese în casă ca pe o roabă, ținînd-o departe de toate bucuriile ce pot să facă fericită o fată tînără și plină de temperament ca ea.

— Mă asculți ? se repezea la mine, cînd observa că-mi scapă privirea pe fereastră.

Discuțiile țineau în general o oră. Intram la mine în cameră sleită. Mă trînteam pe pat. Erau momente cînd mă gîndeam să-mi caut o nouă gazdă, dar cine-mi garanta că o să găsesc ceva mai bun ?

Se întîmplau și seri în care o găseam în dispoziții dulcoase, confesive. Îmi povestea că se îndrăgostise odată de un tînăr care lucra ca grefier la tribunal. Era distins și educat. Dar legătura lor sentimentală n-a durat decît un an, fiindcă tînărul fusese transferat la Caransebeș. Se iubiseră platonic. Își scriau. Păstrează și acum pachetul cu scrisori, ascuns în fundul șifonierului cu haine.

Îmi surîdea sfioasă. Își potrivea reverele capotului deasupra pieptului ce-și revărsa preaplinul cu generozitate.

Cu o zi înainte de plecare, o invitase în apartamentul lui din bulevardul Elisabeta. S-a comportat ca un gentlemen. Nici n-a încercat măcar să o sărute. Au stat pe scaune, unul în fața celuilalt, și s-au privit tăcuți. Au plîns. În ziua următoare a plecat definitiv din Alutela. De atunci nu-l mai văzuse niciodată.

— Pe vremea noastră, a comentat madam Cotigă, femeile nu-și ridicau juponul în fața primului bărbat care-i ieșea în cale. Mai exista rușine, credință în Dumnezeu. Azi, fetele nici nu așteaptă să le crească bine sînii și se pudrează, ies pe Bulevard și-și mișcă atîtătoare șoldurile, așteptînd să-i cadă în brațe vreun băiat.

Se uita la mine mustrătoare, fiind una din reprezentantele categoriei înfierate.

Mă ridicam să plec.

— Te rog să nu-ți duci laptele în cameră ! Îl bei aici. Și să mai controlezi o dată poarta, înainte de culcare, să vezi dacă e închisă bine.

Într-o după-amiază am auzit un ciocănit la ușă. Citeam. Madam Cotigă nu venea de obicei la ora asta.

— Hai, scoală-te ! a zis. Trec tancurile !

Deși nu mai văzusem tancuri decît la cinema, problema nu mă interesa în mod deosebit. Dar cu madam Cotigă nu se puteau purta discuții în contradictoriu. M-am îmbrăcat.

În colțul Parcului, în dreptul panoului de afișaj, dar și pe partea cealaltă a Bulevardului, se adunaseră un roi de oameni. Priveau buimaci. Dinspre statuia Independenței coborau la vale în direcția Hinței coloane verzi de tancuri cu țeava tunurilor îndreptată înainte, amenințător, aliniate într-o ordine perfectă, zmulgînd din caldarîmul străzii bucăți de smoală și aruncîndu-le aiurea, spre marginea trotuarului, ornată de municipalitate cu pansele.

Turelele erau deschise. În fiecare nișă, un soldat german înveșmîntat în uniformă cenușie, cu arma petrecută peste piept, stătea încremenit, formînd același trup cu masa de oțel strălucitoare. Un zgomot infernal de fiare acompania spectacolul.

Ceea ce m-a emoționat a fost senzația de forță oarbă, dezlănțuită, imposibil de oprit, și disciplina exemplară a mașinilor care soseau la intervale regulate, una după alta, lăsînd impresia unui teribil mecanism al morții, de neînvins.

Au tot trecut vreo două ore. Cînd ultima mașină a dispărut în zare, deasupra străzii s-a așternut o liniște funebră. Nu ne venea să credem că orașul e din nou pustiu. Asfaltul Bulevardului părea arat cu plugul. În aer stăruia miros de fum și de benzină.

M-am strecurat prin gloata curioasă și am ieșit în centru. În fața bisericii Buna Vestire vreo trei trăsuri dădeau de veste că înăuntru se oficia o nuntă. Restaurantul *Parc* de pe Terasă era aproape gol. La o masă, doi domni în vîrstă jucau table. Purtau bastoane și pălării de pai cu boruri tari.

Am traversat Terasa, apoi am luat-o pe strada Știrbey Vodă. La librărie m-am oprit doar un moment, ca să-mi arunc privirea peste romanul *Lorelei* ce apăruse în vitrină. Aveam un sentiment de spaimă și de gol. Contactul cu mașinile blindate mă amețise. Aș fi băut ceva.

Știam că pînă la sfîrșit o să ajung la el, dar amînam. Afară începuse să se întunece. Orașul ațipise. Oamenii mergeau pe stradă vorbind în șoaptă. O conspirație a spaimei pusese stăpînire peste tot.

Am ciocănit la ușa lui. Am așteptat. După vreo cîteva momente mi-a deschis. Lord Finley nu era acasă. M-a luat de mînă, m-a așezat pe un scaun. Atelierul zăcea în semiîntuneric. Pe șevalet se afla o schiță de portret a unei fete. Aș fi putut fi eu.

— Rămîi în noaptea asta aici ? m-a întrebat.

I-am spus că nu.

Minel s-a așezat în jilț. Și-a scos pachetul de țigări din salopetă. Și-a aprins țigara.

Tăcea, tăcerea lui venea spre mine, mă învăluia. Mi se părea odihnitoare. I-am declarat că vreau să beau ceva. Mi-a adus un pahărel pe jumătate plin. L-am ridicat, l-am dat pe gît. Simțeam că-mi arde gîtul. Am zîmbit.

— Ți s-a întîmplat ceva ?

Nu. Nu mi se întîmplase absolut nimic. M-am rezemat cu ceafa de pervazul geamului.

Crezi că o să mă iubești întotdeauna ca acum ? l-am întrebat.

Mi se părea stupidă întrebarea, dar toate fetele o pun. Eram o fată, ca oricare, o fată singură. Jucam scenariul pe care îl joacă oamenii de mii de ani.

— Mai vrei să bei ? a zis Minel.

Am dat din cap că nu.

Minel fuma. Aveam impresia, așa cum sta chircit și incomod, că se găsea în jilțul lui de totdeauna. Că acolo îl voi găsi fumînd și mîine, și poimîine, oricînd.

Azi după-masă au trecut coloanele nemțești de tancuri, am spus. Mi-e teamă că într-o zi o să îmbraci o haină ostășească și o să pleci. Încerc să-mi șterg din minte gîndul ăsta.

Lumina din atelier scăzuse. Abia îi distingeam figura. Minel a scăpărat chibritul și a aprins o lampă cu petrol. A așezat-o pe măsuță. A tras perdelele. Nu-l mai văzusem niciodată pînă atunci atît de mohorît.

— Rămîi în noaptea asta aici ? a repetat.

Tăceam.

Și-a stins țigara. Și-a umplut paharul. Pe sub fereastră se auzea un zgomot de căruță.

— Cred că o să te iubesc întotdeauna, a murmurat. Chiar dacă o să greșesc. Fiindcă sînt om, și pot greși. Dar niciodată n-o să mai iubesc o ființă așa cum te iubesc pe tine, acum.

M-am ridicat. Mi-am potrivit codițele pe spate. Simțeam arsura tare a băuturii prin tot trupul. Amețisem.

— Mai vii ? m-a întrebat.

L-am mîngîiat pe față. I-am spus că o să mai vin.

25

Aproape nici nu mi-am dat seama cînd s-a încheiat anul școlar. Era o zi ploioasă, rece. O parte dintre fete plecau la țară chiar în ziua aceea. Veniseră îmbrăcate în fulgarine. Stăteau pe coridoare în grupuri mici. Tăifăsuiau. Mai toate aveau pe cineva în familie care se ducea

pe front. Dar nimeni nu vorbea despre război. Războiul era o ficțiune. Un loc îndepărtat și straniu, unde se aud bubuituri de tun iar oamenii mănîncă în tranșee din gamele.

— Prevăd o vară ticăloasă, mi-a spus Mira. Nici o distracție. O să primesc bătaia de la tata chiar din prima zi. Dacă mă bate, se simte cu conștiința împăcată. O face mai mult din obligație. Se duce după aceea la cîrciumă și bea un kilogram de țuică, și mă iartă.

S-a uitat la mine. Mi-a zîmbit. Ținea în mînă un fir de crizantemă. Rămăsese corigentă la matematică și la franceză.

— Plutoniereasa închiriază camera pe timpul verii unui student la medicină care efectuează practica în Alutela, la spital. M-a invitat la ea în dormitor să mi-l prezinte. Studentul seamănă puțin cu Robert Taylor.

Mi-a făcut cu ochiul. În firea Mirei exista ceva ce mă atrăgea. Avea un mod tenace, sănătos de a înțelege viața. Și de a o trăi. Știa să-ți dăruiască un zîmbet exact în clipa cînd simțeai nevoia de afecțiune. Și era complet lipsită de prejudecăți.

— Ce faci la vară ? m-a întrebat.

Am ridicat din umeri.

— Știi, Tami, îmi pare rău și astăzi de ziua idioată în care am băut mastică. Ți-am dus lipsa. Mă învățasem atît de mult cu tine, că dimineața, cînd mă uitam spre patul tău și mă trezeam de-a binelea și-mi aduceam aminte că ai plecat, plîngeam ca o neroadă, singură.

A izbucnit în rîs. Purta un trenci jegos și ros la guler. Se înălțase. Rochia de uniformă îi rămăsese mică.

Vreo cîteva din fete plecaseră la țară cu o zi sau două înainte. Veniseră părinții cu căruțele sau cu șaretele ca să le ia. Nu-i mai păsa nici uneia din noi de școală. Se discuta despre parfumuri, rujuri, rochii și taioare pentru toamnă.

În recreația mare, Elise m-a luat de braț și m-a condus pe coridorul întunecos și umed ce ducea la cancelarie. Ne-am stabilit lîngă fereastră. Ploua mărunt. Femeia de serviciu desfunda burlanele în curte.

— N-ai mai venit la mine, mi-a reproșat cu indulgență.

Am șters cu palma geamul aburit din dreptul meu. Era o vreme de octombrie.

— De o săptămînă, mama se simte iarăși rău. Întreabă în fiecare zi de tine.

I-am spus că îi doresc din suflet sănătate. Ce puteam să-i spun ? Mi-am amintit figura ei lividă, pe care abia licărea un semn de viață. Mi-am amintit și zgomotul trăsurii ce trecea pe strada Praporgescu. Și uitătura stranie a Elisei.

M-a înștiințat că taică-său sosise ieri din București. Stă patru zile. Ar fi dorit s-o interneze la clinica lui Hațieganu, dar mamei îi e o frică îngrozitoare de spital. Se teme să n-o opereze.

Și-a petrecut o mînă mîngîios pe după gîtul meu. Parfumul ei mă încînta, schimba întotdeauna nuanțele, pentru varietate.

— Ce-ai mai citit ? m-a întrebat.

Tăceam. Mă străduiam să-i sesizez intențiile. Voia ceva anume și nu găsea o breșă prin care să pătrundă în sistemul meu de apărare.

— Eu am citit în ultimele zile Joyce, *Ulysses*, într-o traducere franceză. E o carte delicioasă. N-am înțeles nimic !... Papa mi-a adus din București un vraf de cărți. Nu vrei să treci poimîine pe la mine să le vezi ?

I-am spus că plec din Alutela. Elise își retrăsese mîna. Și-a potrivit cochetă gulerul imaculat al uniformei. Purta peste rochiță o jachetă fină, croită impecabil.

— Nu poți rămîne o zi în plus ? a insistat. Pe mama ar bucura-o extraordinar prezența ta.

În ochi îi apăruseră lumini de lacrimi. I-am promis că vin.

M-a îmbrățișat. M-a sărutat pe amîndoi obrajii.

— Te-aștept atunci la ora patru. Uitasem să te informez că am concediat-o pe Ileana. Am o subretă nouă, stilată. A lucrat în casa lui Vereanu, subsecretarul de stat de la Agricultură.

La prînz ne-am despărțit. S-au consumat efuziuni, făgăduieli că ne vom scrie, ne-am dăruit garoafe rămase din buchetele pe care le oferisem profesoarelor. S-a plîns. Pe urmă școala a dispărut definitiv din sfera tulbure, neliniștită a gîndurilor noastre.

În drum spre casă am venit cu Mariela. De cînd stăteam pe aceeași stradă, obișnuiam să ne întoarcem împreună. Era grozav de abătută.

— Ascultă, Tami, nu vrei să mă acompaniezi la gară mîine dimineață ? Pleacă regimentul.

Ținea în mînă o sacoșă plină cu caiete. De ce le-o mai fi luat la școală ? Ploua. Pe stradă se formaseră băltoace.

— Nu pot să mă duc singură. Nu e chic. Pe urmă, cu tine o să mi se pară mai ușoare clipele.

Ne oprisem în fața avizierului din colțul Parcului. La cinematograful *Colleoni* rula un film italian cu Gino Cervi.

Am întrebat-o ce-a făcut cu sarcina. A ridicat din umeri. Ce era să facă ? Exact ceea ce se face în astfel de situații. Horațiu fusese nespus de afectuos. O însoțise personal la doctor. A prezentat-o drept soția lui. E un doctor nou, sosit abia de două luni în Alutela.

Mi-a surîs. Mi s-a părut că îmbătrînise... Pe reverul stîng al pelerinei își prinsese o garoafă albă.

— Vin să te iau, mi-a declarat la despărțire. Te strig din stradă pe la ora nouă. Horațiu a fost aseară în vizită la noi. A rîs cu tata, am jucat pinaclu, ne-a spus glume... Nici n-ai fi zis că pleacă a doua zi pe front. S-a stabilit definitiv logodna în decembrie.

În ziua următoare, gara îmi oferea priveliștea cea mai neașteptată. Nu mi-aș fi închipuit vreodată că pe peronul îngust, cu acoperiș de tablă, unde așteptasem singură un an de zile să plece trenul de Ocnița, putea să încapă atît puhoi de oameni. Își dase întîlnire acolo toată Alutela. Pe linia a patra staționa o garnitură lungă cu vagoane pline cu ostași. În dreptul liniilor, gradați cu arma în bandulieră alergau fără încetare, într-un du-te-vino ametitor.

— Cum crezi că o să-l găsesc în îmbulzeala asta îngrozitoare ? se văicăra pierită Mariela.

Soldații stăteau de vorbă și glumeau în ușile deschise ale vagoanelor. Lumina soarelui cădea piezîș, venind din dreptul Hinței. Pe fețele persoanelor de pe peron citeam durerea și îngrijorarea. Ici-colo cîte o femeie vîrstnică plîngea.

În fine, Mariela și-a zărit iubitul și a zburat spre el, lăsîndu-mă în mijlocul mulțimii de oameni împietrite. Mi-am petrecut codițele pe spate. Deși eram înconjurată de atîta lume, nu mă simțisem niciodată așa de singură. Fanfara militară intona un marș eroic.

Acesta era războiul, m-am gîndit. Un tren care se duce, o mare de priviri care așteaptă, apoi incertitudinea, hazardul. Mă cuprinsese un soi de oboseală. Soldații discutau de la distanță cu rudele de pe peron. Comunicau mai mult prin semne. Rîdeau. Cîntau din frunză. Fluierau.

Deodată am simțit o mînă strîngîndu-mă de braț și m-am trezit cu Genu lîngă mine.

— Deci, ai venit să mă petreci, pînă la urmă...

M-a mîngîiat pe păr. În haine militare, își pierduse strălucirea pe care o arbora pe Bulevard. Mi se părea exagerat de vesel. Era băut.

— Ascultă, pisicuțo, trăiește-ți viața, mi-a spus sentențios. Războaiele ne aduc aminte că viața trebuie trăită. Trebuie trăită pe nerăsuflate, abuziv, din plin.

M-a mîngîiat din nou. I-am dat de-o parte mîna. Aveam senzația de frustrare, simțeam că sînt murdară de sus și pînă jos, ca în ziua cînd discutasem cu madam Cotigă.

— Fii rezonabilă, Tamara, în două-trei minute trompetul o să sune de plecare. Ostașii care merg să lupte pentru patrie trebuie să fie încurajați măcar cu un surîs.

I-am spus că îi doresc din inimă să se întoarcă teafăr. A zîmbit.

— Pot să te pup pe frunte, pisicuțo ?

Am dat din cap că da.

În clipa următoare dispăruse în mulțime. M-a podidit deodată plînsul. Mi-am scos batista. Plîngeam prostește, plîngeam ca o nebună. În jurul meu, aproape toată lumea lăcrima.

Gornistul a sunat apoi plecarea. Gradații s-au urcat pe treptele vagoanelor. Un ofițer fugea pe lîngă garnitură, gîfîind. Striga ceva, dar nimeni dintre noi nu înțelegea ce spune. În fine, trenul s-a urnit din fața gării, s-a auzit un fluierat prelung, fanfara intona același marș eroic, mulțimea înghesuită fremăta. De-a lungul peronului murdar s-au ridicat deodată sute de batiste, ca niște steaguri triste ale speranței. După vreo cîteva clipite, trenul a dispărut. Lăsase în urmă mirosul caracteristic de cărbune.

Pe Mariela am găsit-o rezemată de zidul cenușiu al gării. Plîngea. Ținea în mînă o garoafă ofilită. Cînd m-a văzut, s-a înviorat. Pe buze i-a apărut un zîmbet palid.

— Crezi că o să se întoarcă, Tami ? m-a întrebat.

26

Mă pieptănam. Întotdeauna mi-a făcut plăcere să mă pieptăn. Purtam cosițe lungi, care-mi cădeau pînă la mijloc. Mi-am apropiat obrazul de oglindă. Probabil, orice fată se întreabă dacă e frumoasă. Sînt zile cînd întrebarea devine obsedantă. Există în viața fiecărei fete astfel de zile. Nu multe. O, Dumnezeule, nu multe !...

Mi-am pus furoul. Mi-am petrecut o mînă peste sîni. Mi-era o teamă îngrozitoare să nu fac sînii mari. Femeile cu sînii mari mă dezgustau. Am scotocit prin garderobă. Aveam de ales între rochița bej și rochia cu anemone. Mi s-a părut că rochia cu anemone e mai potrivită. Am scos din cutiuța cu cosmetice o sticlă de parfum cu pulverizator. Mi-o dăruise tata, în toamnă, de ziua mea. N-o folosisem niciodată. M-am parfumat pe rochie, pe păr.

Am stat un timp în cumpănă dacă să pun cordon sau nu. Mi-am pus. Cordonul îmi făcea o talie subțire. M-am mai privit o dată în oglindă. În camera de alături, proprietăreasa pălăvrăgea de zor cu o vecină.

Cam asta e, mi-am zis. Mai trebuie să hotărăsc un lucru : să mă rujez, sau nu ? Mi-am desenat conturul buzelor cu rujul și m-am uitat atentă cum îmi stă. Mi s-a părut că aduc cu una din fetele pe care mi le arătase Mira, odată, în fața hotelului *Ambasador*. M-am șters cu o batistă. În linii mari, nu mai aveam probleme. Puteam pleca.

Mi-am aruncat privirea pe fereastră. Afară era soare. Pe stradă trecea un domn bătrîn ținîndu-se în urma unei doamne. Pășeau cu o demnitate impresionantă. I-am urmărit pînă au dispărut în dreptul panoului de afișaj din colțul Parcului.

La ora asta trebuia să fi sunat de mult la ușa casei cu coloane a Elisei. Subreta îmi va fi ieșit în cale, mi-ar fi făcut o reverență, m-ar fi introdus în holul somptuos și mi-ar fi spus cu grație că domnișoara mă așteaptă. Era întîia oară cînd nu-mi țineam cuvîntul. Elise se va înfuria teribil. Va face criză. Dar nu-mi păsa. Nimic nu mai avea vreo importanță pentru mine în clipa aceea.

M-am strecurat pe ușă, am încuiat cu cheia, am ieșit. Afară m-a întîmpinat parfumul proaspăt al glicinei de pe zidurile Parcului. Am respirat profund. Castanii de pe

Bulevard înnebuniseră. Mergeam încet, de teamă să nu-mi tulbur bucuria. Orașul îmi făcea impresia că doarme adînc.

Cu șase luni înainte, mă gîndeam, orașul mi se arăta străin. Și iată, acum mă încîntă să privesc clădirea roșie a Poștei, cafeneaua Gantu, în fața căreia fumează tinerii cîte o țigară seara, restaurantul *Elisée*, unde se duce protipendada Alutelei, cofetăria de lîngă cafenea, Terasa, Palatul de justiție... În capul Bulevardului trona ca o regină femeia dăltuită în piatră care simboliza obținerea Independenței.

M-am așezat pe banca unde se sărutase prima oară Mariela cu Horațiu. Mi-am amintit de ochii plinși ai Marielei, în gară. Îi vine rîndul fiecăruia, odată, să plîngă, mi-am zis. Pe o bancă alăturată se așezaseră doi tineri. Se priveau tăcuți. Băiatul trebuie să fi fost student, îl observasem în grupul din fața cafenelei Gantu. Pe fată n-o văzusem niciodată. Am mai rămas un timp și am plecat. Apropierea lor îmi devenea stînjenitoare.

Lumina soarelui mă îmbătase. Mi-am potrivit rochița peste pulpe. Mă ispitea un sentiment de fericire și de teamă. Mă îndreptam spre casa lui.

Am mers pe strada Carol, pînă în dreptul bisericii Toți Sfinții, apoi am luat-o pe străduța care urca domol spre cer. Am traversat peluza acoperită cu verdeață. M-am pomenit deodată la capătul de sus al treptelor de lemn.

Cînd am intrat în casă, l-am găsit pe Minu în fața șevaletului. Picta. S-a întors spre mine. A aruncat penelul într-o cană. Mi-a surîs.

M-am așezat pe un scaun. L-am rugat să-mi dea ceva să beau. Mi-a adus același păhărel cu băutură, pe jumătate plin.

— Ai vreun necaz ? m-a întrebat îngrijorat.

I-am spus că îl iubesc. I-am spus că mi-era teamă, dar dacă o să beau o gură, o să-mi treacă.

Minel și-a scos pachetul de țigări. L-a așezat pe masă. M-a privit.

— Și mie îmi este teamă, a zis atît de încet încît abia i-am descifrat cuvintele.

Am dat paharul repede pe gît. Simțeam arsura rea a băuturii. Am surîs.

O să mă iubești întotdeauna ca acum ? l-am întrebat.

Mi-era indiferent dacă o să mă iubească întotdeauna. Era suficient că mă iubește acum. M-am ridicat. Atelierul se clătina ușor. Tablourile rezemate de perete se perindau prin fața mea bezmetic. Da, nu-mi păsa dacă o să mă iubească întotdeauna. Acest cuvînt, *întotdeauna*, nu exista.

Minel și-a aprins țigara. Mă urmărea.

I-am spus să-mi umple încă o jumătate de pahar cu băutură. M-am îndreptat spre pat. Am tras perdeaua paravanului. Pe pat zăcea o cuvertură neînfățată. Noptiera era murdară de scrum și mucuri de țigară. Mi-am scos rochița. Am aruncat-o pe podea. Simțeam că mă îneacă plînsul. Nu-mi pasă, mă gîndeam, dar îmi venea să plîng și în timp ce îmi scoteam ciorapii, Minel a apărut cu băutura.

— Mai bei ? a zis.

I-am spus că nu, că nu mai e nevoie să mai beau.

PARTEA A DOUA

1

DEȘI ÎI OPUSESEM O REZISTENȚĂ ÎNCĂPĂȚÎNATĂ, tata a stăruit să chem de ziua mea băieți și fete, și să petrecem. Ideea de a face o petrecere asemănătoare cu aceea a Didinei mă dezgusta. I-am înșirat metodic toate neajunsurile ce decurgeau din întreprinderea aceasta hazardată, l-am implorat, am plîns. A fost cu neputință să-l conving.

— O să-ți comand o rochie frumoasă pentru aniversare, a zis. Te duci în Alutela și o lucrezi la cea mai bună croitoreasă din oraș.

Vorbea de rochie de parcă mi-ar fi cumpărat o vilă la Sinaia. Am surîs. Era atît de suferind încît mi se părea o infamie să-l mîhnesc. Pînă la urmă am cedat.

În timpul verii, tata s-a simțit ceva mai bine, dar la începutul lui septembrie durerile i-au revenit. Îl surprindeam din ce în ce mai des întins pe pat, cu mîinile sub cap, privind absent spre ochiurile înguste ale ferestrei. Mă întrebam ce rațiune îl va fi determinat să mă sărbătorească, de vreme ce-l știam indiferent la astfel de mărunte vanități. De cînd murise mama, în casa noastră se așternuse doliul. Nu știu cît a iubit-o, dar mi-am dat seama cît a suferit în urma dispariției ei. În fond, durerea e o virtute la fel de nobilă ca și iubirea. Pentru această suferință tăcută, trăită în taină, i-am purtat întotdeauna stimă.

Beleaua organizării „dansului" mă indispunea. N-aveam experiență în domeniul acesta. Pe urmă, casa noastră era mică. Odaia tatei nu putea adăposti mai mult de șase invitați. Am construit diverse scheme, am rînduit mobilierul în fel și chip, dar spațiul rămînea același. Nici arhitectul cel mai ingenios n-ar fi putut să mă ajute. Problema nu-și găsea soluție.

Mă aflam în tren, mergeam spre Alutela, ploua, pe geamurile negre de funingine șuvoaiele de apă formau desene cabalistice, și în timp ce deschisesem o carte cu gîndul să citesc, m-a fulgerat ideea de a o consulta în privința aniversării pe Didina. Stătea pe bancă, în fața mea. Lucra o jachetică pentru Victoriță.

— Oh ! Tami ! e extraordinar ! a exclamat. Vei împlini, deci, optsprezece ani !

Și-a continuat efuziunile un sfert de oră, ca și cum cine știe ce pricopseală era că împlineam o vîrstă pe care și-o sărbătorise ea însăși, cu un an înainte. A evocat fiorul clipelor aniversare, speranțele și nostalgia feciorelnică ce pîlpîie timid în inima adolescentă, și-a amintit momentul solemn cînd taică-său a sărutat-o emoționat pe frunte, și multe altele. Intrase în domeniul poeziei. Cînd și-a epuizat imaginația, am deplasat discuția pe terenul arid al greutăților de organizare. Didina a căzut pe gînduri.

Colega mea era dintre făpturile ce-și risipeau entuziasmul tot atît de repede pe cît se aprindeau. Avea un suflet bun și tandru. Fusese destinată să iubească și să-și împărtășească dragostea ursitului fără rafinamentele obișnuite sexului frumos. După un timp de meditație, a hotărît să-mi pună la dispoziție camera cea mare.

— Va trebui să obțin consimțămîntul tatei, a subliniat, dar tata nu-mi refuză niciodată o dorință.

Era atît de fericită că putea să-mi facă un serviciu și atît de emoționată de generozitatea ei, încît pînă la Alutela n-a mai tricotat deloc. Și-a înghesuit în geantă lucrul și s-a pornit cu mine la taifas. Mi-a împărtășit în primul rînd rețeta unui tort cu nucă extraordinar pe care o primise de la o verișoară a maică-si, apoi a stabilit meniul : tartine, crap cu maioneză, friptură la cuptor, pateuri calde, prăjituri și vin. De vin se va îngriji ea însăși. Un frate al tatei poseda podgorie la Drăgășani. S-a oferit să mă ajute la bucătărie. Mă copleșise. Problema aniversării fusese rezolvată.

— Ei bine, dar băieții ? Ce facem cu băieții ? a întrebat.

Se întorcea din nou, după un an, la delicata chestiune a dansului. Fiindcă o petrecere fără băieți, adică fără dans, nu-și avea rostul. Iar azi, din pricina războiului,

problema se complicase și mai mult. O parte dintre tineri plecaseră pe front. Băieții constituiau, fără îndoială, dificultatea cea mai importantă.

Se întristase brusc. Pesemne, se gîndea la Vidu. A rămas un timp fără să scoată o vorbă. Fusese atît de aprinsă la gîndul că se va distra, că va îmbrăca din nou rochița bleu cu volănașe și va zbura nebună în ritmul unui vals de Strauss, încît acum, cînd jocul iluziilor se destrămase, căzuse într-o stare de prostrație.

Am luat de pe banchetă cartea și am deschis-o. Citeam o carte despre război, de Duhamel. Mă fascina.

— Ce facem ? m-a întrebat cu un fel de disperare în glas.

I-am sugerat că am putea organiza un ceai, doar între fete. Am sta de vorbă, am servi o prăjitură, o cafea, și am bea un păhărel de *cherry-brandy*. Didina se uita la mine de parcă aș fi fost bolnavă. Cum să petreci la o aniversare fără dans ? Cînd am ajuns în Alutela, chestiunea rămăsese exact în punctul în care ne împiedicasem.

Din cauza stării sănătății tatei, îmi luasem obiceiul să mă întorc acasă, la Ocnița, și joia, în afara sîmbetelor și duminicilor. Mi se părea istovitor, dar nu-mi venea să-l las pe tata prea mult singur. Viorica intenționa să se angajeze în Alutela, la fabrica de pielărie, și numai sporirea substanțială a salariului a convins-o să nu ne părăsească. Mi se plîngea de Nelu. A amenințat-o într-o zi că o va ucide.

— Zău, domnișoară, credeți-mă, nu vă mint ! Mi-a spus că o să mă pîndească o dată, cînd dorm, și o să-mi dea în cap cu tîrnăcopul.

Neluțu își luase corigența la matematică și tata era în culmea fericirii. Îi dăruise un *Stukas* și îi cumpărase un costum de haine bleumarin. Am constatat că începuse să se uite după fete. Scria scrisori de dragoste pe care le ascundea stîngaci într-un caiet de geografie. Se adresau unei ființe numită Costinela. L-am descusut cine e Costinela. S-a uitat la mine drept.

— Eu te întreb pe tine cine e Lord Finley ?

Am înțeles că deschisese fără rușine bilețelele pe care mi le trimisese Minu. În clipa aceea l-am urît.

De cînd îl părăsisem, mutîndu-mă în Alutela, afecțiunea lui față de mine scăzuse mult. Pe vremuri n-ar fi îndrăznit să-mi pomenească de Lord Finley. Am observat, apoi, că revederile din fiecare dimineață, din colțul Parcului, pierduseră din spontaneitatea și căldura de odinioară. Se transformase. Se ferea de mine. Îmi devenise, într-un fel, ostil.

Într-o duminică, în timp ce-i rezolvam o ecuație la matematică, m-a întrebat dacă n-aș vrea să-l iau în cameră cu mine, la Alutela. Aveam pe lîngă pat, și o canapea, pe care ar fi putut să doarmă foarte bine. Îmi aducea și argumente de morală : de ce pe mine tata mă privilegia, în vreme ce pe el, deși era mai mic, îl obliga să facă zilnic două drumuri și să se scoale la ora cinci în fiecare dimineață.

Probabil, se gîndise multă vreme pînă să-și formuleze noile revendicări. Mi-am ridicat privirea de pe carte. L-am mîngîiat pe creștet. I-am explicat că nu pot învăța cu el în cameră. Că nu pot învăța cu nimeni. Și că în anul acesta aveam de dat bacalaureatul. Pe urmă, trebuie să țină cont că eu sînt fată, iar el băiat, ba încă băiat mare, din moment ce în locul compunerilor la română, pe care i le făceam de altfel eu, se îndeletnicea cu redactarea unor scrisori de dragoste pe cît de idioate, pe atît de agramate.

Neluțu și-a băgat creionul în nas. Era semnalul că urma să spună o obrăznicie.

— Ascultă, Tami, mă consideri tont ? Crezi că nu știu de ce-ai plecat la Alutela ? Voiai să scapi de noi. Ai un iubit...

În clipa aceea l-am pocnit. Am dat cu sete. L-am lovit peste ureche. S-a aruncat pe pat și a început să urle. Plîngea cu disperare. Am ieșit în curte. Era o dimineață minunată de septembrie. Simțeam în palmă dogoarea loviturii. Era întîia jertfă pe care o aduceam iubirii mele. Vor mai urma și altele, probabil. Vor continua să vină una după alta, fără încetare. Aceasta e regula, gîndeam. Fiindcă și în dragoste, ca și în viață, trebuie să existe reguli. Implacabile.

2

Cu toate că în timpul verii venisem foarte des în Alutela, încît prezența mea a continuat să-i fie tot atît de obișnuită ca și înainte, madam Cotigă a ținut să celebreze începutul anului școlar făcînd în cameră o curățenie generală. Mi-a declarat că nu putea să se abată de la niște habitudini pe care și le impusese singură de ani de zile. A curățat parchetul, l-a dat cu ceară, a scos covoarele în curte, punîndu-l pe Cotigă să le bată și să le perie cu grijă, a lustruit noptiera, patul, șifonierul, masa. Era în odaia mea o curățenie strălucitoare.

În prima zi de școală m-a chemat la ea în sufragerie. Intram acolo pentru întîia oară. Mi-a spus să stau. Se instalase într-un fotoliu încăpător, care-i îmbrățișa cu generozitate formele.

A început cu un elogiu, în care recunoștea că-mi respectasem în general angajamentele și că ar trebui la drept vorbind să fie mulțumită de comportarea mea. Și chiar era. Veneam devreme acasă, nu-i tulburam programul, n-o deranjam, păstram odaia în deplină curățenie. În fine, nu auzise nici o vorbă prin vecini. Vecinii sînt cîinii credincioși ai casei. Latră de fiecare dată cînd nu e în ordine cîte ceva.

Ajunsă în punctul acesta s-a oprit și m-a întrebat dacă doresc dulceață de smochine. I-am mulțumit, i-am spus că nu doresc.

— Faci rău, fetițo ! E excelentă. Deși am fiert-o acum un an, nu s-a zaharisit deloc. Și și-a păstrat parfumul fin, de fructă proaspătă.

Se îmbrăcase într-un capot *bleu-ciel*, cu stele mici și albe, ca un decor de operetă, care-i punea în valoare sînii planturoși și talia măreață. S-a așezat temeinic în fotoliu. Mi-a surîs.

— Ei bine, după cum ziceam, nu pot să-ți reproșez nimic. Ar însemna să-ți fac o nedreptate. Există însă un lucru ce mă deranjează îngrozitor. Hai să vorbim deschis ! E vorba de bărbatu-meu...

Și-a scos batista din mîneca halatului și și-a șters nasul. M-a privit. În ochi îi apăruse o lacrimă.

I-am spus că nu înțeleg la ce anume se referă.

— Fetița mea, știu că între voi nu e nimic. L-am dus pe mitocan la Bistrița, acum o săptămînă. L-am pus să jure pe moaștele sfîntului Grigore Decapolitul. Din partea mea nu mai există nici o bănuială. Dacă ar exista, am discuta problema în alți termeni. Dar lumea are gură și vorbește. Se zice că-i faci vizite la magazin. Eu n-aș avea nimic să calci din cînd în cînd pe acolo, ești tînără, îți place, poate, să vezi o stofă, un batic, dar sînt destule magazine în Alutela, slavă Domnului ! Cotigă nu e singurul. Aș vrea, deci, să te rog, ca începînd de astăzi să nu mai dai prin prăvălia lui. Mi-ai lua o piatră de pe inimă.

M-a învăluit într-o privire drăgăstoasă. Asigurările Decapolitului mă ridicaseră în ochii ei. Mi-am luat poșeta. M-am sculat. Am întrebat-o dacă pot să plec.

— Chiar nu vrei să servești o linguriță de dulceață de smochine ? zicea în timp ce mă împingea spre ușă. E delicioasă. Îmi pare rău că mă refuzi. Ai grijă să nu lași prea mult ferestrele deschise. Intră praful. Și să n-atingi perdelele cu mîna. Le-am spălat alaltăieri.

Deci, începusem încă un an de școală. Ultimul. Eram în clasa a opta *literară*. Gineta, o fată subțirică și timidă, și-a exprimat dorința să stea cu mine în bancă. M-am consultat cu Katy. N-a obiectat nimic.

La fiecare început de an aveam de suferit din pricina mirosului de gazolină cu care se spălau podelele. Simțeam că-mi intră în pori, în sînge. Mă otrăvea. Nu rezistam mai mult de patru ore. Plecam acasă. Deschideam ferestrele și mă trîntcam pe pat. Zăceam bolnavă. Abia după-amiază îmi reveneam. Beam lapte. Aveam credința că laptele îmi face bine. Că mă purifică.

Gineta mi-a arătat de la început o afecțiune stingheritoare. Ceea ce mă deranja erau exploziile de admirație și complimentele exagerate cu care mă asedia. I-am declarat că modul acesta de a mă trata îmi repugnă. Gineta și-a cerut iertare. Mi-a promis că o să se poarte exact cum îmi convine mie. Ciudată ființă, am socotit. În anul precedent, nu cred că discutasem împreună mai mult de trei sau patru ori.

Elise, în schimb, mă evita. Deși îi cerusem scuze, nu-mi putea ierta impolitețea de a o fi lăsat să mă aștepte. Mi-a amintit, ceea ce nu mai făcuse niciodată, că-mi împrumutase cărți pe care nu i le restituisem. Am asigurat-o că a doua zi i le aduc.

— Trimit subreta, nu te deranja, a spus. Sînt grele. Fixează o oră. Subreta mea e foarte punctuală.

Față de anul precedent, lipseau din clasă cinci eleve. Trei dintre ele căzuseră la corigența la latină. Celelalte două se retrăseseră, fiindcă tații lor muriseră pe front și le lipseau mijloacele materiale de a continua liceul.

Războiul începuse să devină o realitate pentru fiecare dintre noi. În urma măsurilor de camuflaj, orașul se cufundase în întuneric. Fusesem obligați să punem la ferestre hîrtie neagră. Pe stradă, becurile îmbrăcaseră același strai de doliu. De două ori pe săptămînă, garnizoana organiza cu populația exerciții de apărare antiaeriană. La ora zece dimineața începea să se audă urletul de groază al sirenelor. Întîi pornea să sune sirena fabricii de pielărie, apoi aceea, stridentă, a fabricii de cherestea. Ieșeam din clase împreună cu cadrele didactice și năvăleam în pivnițele reci ale liceului, ce folosiseră pe vremuri drept depozit al unui angrosist de vinuri. Mirosul de alcool se impregnase în pereții umezi, amestecîndu-se cu cel de mucegai. Stăteam în întuneric. Așteptam. Se auzeau o glumă, un suspin, un rîset. Adeseori femeia de serviciu aducea în beci o lampă de petrol, și atmosfera de mister și taină se destrăma, pierdea o parte din fiorul său irezistibil. Pe urmă sirenele anunțau că exercițiul s-a încheiat. Ieșeam din pivniță tăcute și intram în clasă, dar pînă la sfîrșitul orei nimeni nu mai era în stare să asculte ce vorbește profesoara. Ne cuprinsese un sentiment de ostilitate față de școală, ca și cum școala ar fi pus la cale jocul primejdios de-a moartea și războiul.

Pe la începutul lui octombrie s-au înființat și la liceul nostru cursuri de inițiere sanitară. În fiecare vineri sosea un doctor de la secția de chirurgie a spitalului și ne învăța să curățăm o rană, să punem un bandaj, să oprim hemoragii ușoare. Ni se părea interesant, iar doctorul era drăguț și tînăr, și fetele se înamoraseră de el. Vorbea frumos. Pînă atunci, nici un bărbat nu mai urcase pe podiumul de la catedră. Aveam în școală numai profesoare. Pe urmă, însă, am trecut la partea practică. Mergeam pe grupe la spital, cu rîndul, și aplicam pe viu învățăturile predate. Contactul cu bolnavii m-a răvășit. Cînd mi s-a arătat întîia plagă deschisă la stomac, am leșinat. Am fost adusă acasă cu trăsura directoarei. Din ziua aceea n-am

mai călcat pe coridoarele spitalului. Am obținut permisiunea de la direcțiune să fiu scutită de cursurile de inițiere sanitară.

Sirenele, inițierea sanitară, camuflajul nu arătau decît o față a războiului. Cealaltă față era cu mult mai tristă, mai respingătoare. În fiecare săptămînă poștașul suna la ușa cîte uneia din casele modeste, cu parter și curte largă, împodobită cu straturi de pansele, și aducea un plic închis și sigilat. În poartă apăreau drapele negre. Femeile își ștergeau o lacrimă. Se închinau. Pe urmă, drapelele se ridicau și se mutau la poarta altei case. Încetul cu încetul, Alutela intrase în hora nebunească a morții.

3

În prima săptămînă, Mariela lipsise de la școală. Cînd a venit, m-a invitat la ea. Mi-a spus că are să-mi comunice o sumedenie de lucruri. Avea întotdeauna sacul plin cu vești.

— Azi am primit scrisoare de la Horațiu, m-a anunțat de cum trecusem pragul. O, Doamne ! Ce frumos îmi scrie ! Dar nu vreau să anticipez. Ia loc. Așază-te pe canapea ! E mai comod. Sînt singură acasă. Tata s-a dus la Tribunal iar mama e în vizită la o mătușă. Stă mult. Ce bine că putem pălăvrăgi în voie !

Ne aflam în dormitorul ei. Ferestrele dădeau spre Parc. Odaia semăna cu cea în care locuiam, cu singura deosebire că era mai mare și fusese mobilată cu mai mult rafinament. A scos dintr-un sipet un teanc de plicuri legate cu o panglică albastră și mi-a adus mobilul fericirii sale : scrisoarea. Era o biată bucată de hîrtie mototolită și mîzgălită în grabă cu creionul. Fusese scrisă în tranșee, mă gîndeam. A vrut să mi-o citească. Am refuzat. I-am spus că mă jenează intimitățile, iar pe de altă parte nici lui Horațiu nu i-ar conveni să afle că rîndurile sale au căzut sub ochii altei ființe decît aceia ai alesei inimii. La argumentul acesta a cedat.

— O, Tami, ce fericită sînt ! a suspinat. Trăiește !..

Și-a pus scrisoarea în deschizătura rochiei. Mi-a povestit că unitatea lui înaintează, că timpul e frumos, deși au început să bată vînturile iernii, că seara se distrează fumînd țigări *Plugar* și bînd cîte un pahar de coniac cu căpitanul, că au moralul ridicat...

— Cred că moralul contează cel mai mult, și-a dat cu presupusul Mariela.

S-a ridicat, a dat ocolul camerei, apoi s-a așezat din nou. Și-a pipăit scrisoarea de la piept cu afecțiune.

— În perioada de refacere (nu prea pricep ce înseamnă „perioadă de refacere") subunitatea e cartiruită în sat. Atunci se taie păsări, se frig pe jar mărunt, se pregătește o oală de mujdei, se face mămăligă și seara, după ce se stinge jarul, ofițerii se așază în jurul meselor și joacă poker. Din cînd în cînd se aude răpăind cîte o rafală îndepărtată de mitralieră.

Probabil, mă gîndeam, știa pe dinafară textul punct cu punct. N-ar fi putut să învețe pe de rost nici patru versuri din Virgiliu, dar proza junelui locotenent o memorase. Cînd și-a încheiat discursul, a respirat adînc. S-a întors spre mine.

— Ce-ai zice, Tami, dacă am bea și noi un păhărel de coniac? Nu-i spunem tatei. La urma urmei, băutura nu e apanajul exclusiv al ofițerilor.

Ridea. Era drăguță. Așa cum se purta, cu părul scurt, tăiat rotund la spate, părea cel mult în clasa a șasea. Înflorise.

A dat o fugă în sufragerie și s-a întors cu o tavă pe care se aflau paharele, o sticlă și o farfurioară cu fursecuri.

— Îți place coniacul? m-a întrebat.

Am dat din cap că nu.

— Nici mie. N-am băut decît o dată, cu Horațiu, în ziua cînd m-am dus la el întîia oară

Mi-a zîmbit.

— A fost mult mai ușor așa. Horațiu are experiență. În preajma lui mă simt puternică, vitează.

M-a invitat să iau fursecuri. A umplut paharele. Din camera vecină se auzea cîntatul singuratic al unui canar.

— M-am învățat să tot vorbesc de mine, de bucuriile și de necazurile mele, dar despre tine niciodată nu discutăm nimic. Tu nu iubești pe nimeni, Tami?

În clipa aceea aș fi dorit să-i spun că da, că orice fată care are optsprezece ani iubește, dar am tăcut. Am luat paharul. Am ciocnit. Am pus pe buze o picătură. Semăna la gust cu băutura îngrozitoare înghițită în atelierul lui Minel.

Colega mea golise între timp o jumătate de pahar. S-a sprijinit cu spatele în fotoliul îmbrăcat în catifea albastră. Pe buze îi strălucea un zîmbet.

— Tu știi ce înseamnă *bivuac ?* am auzit-o ca prin vis. De cînd îmi scrie de pe front, vocabularul meu s-a îmbogățit cu o mulțime de cuvinte și expresii : atac de noapte, avangardă, cuib de mitralieră, recunoaștere... O să devin extrem de doctă în probleme militare. Eu mă amuz, dar el, sărmanul, își duce viața cu aceste cuvinte curioase. Sînt plînea lui de fiecare zi...

Mi-a povestit că acum o lună primise o scrisoare în care, pe o pagină întreagă, se aflau doar două vorbe : *te iubesc.* A sărutat scrisoarea. A fost cea mai frumoasă epistolă primită de la el.

Și-a înlăturat cu mîna o buclă de pe frunte.

— Cînd o să te îndrăgostești și tu, o să înțelegi ce înseamnă aceste două vorbe simple, *te iubesc.*

A ridicat paharul și l-a dat pe gît. A izbucnit în rîs. A devenit apoi deodată serioasă. Vreo cîteva momente n-a mai rostit nimic.

— Ascultă, Tami, nu ți-am mărturisit un lucru... De cînd am fost atunci la doctor, visez aproape în fiecare noapte băiețelul. Era copilul meu. Al nostru. Voiam atît de mult să-l am ! Să-l simt cum crește în mine, cum prinde viață... Doream atît de nebunește un copil !...

Se ridicase. Se uita la mine cu o expresie hăituită, de fugar.

— Tu știi ce simte o femeie cînd își omoară propriul copil ? E imposibil de descris ! E înspăimîntător !...

Pe obraji i se scurgea o lacrimă. Și-a mai turnat o jumătate de pahar de băutură. Și-a petrecut distrată mîna peste eticheta sticlei de coniac *Martel.*

— Hai să vorbim de lucruri vesele, a zis.

Mi-a povestit că începuse să-și croiască toaletele pentru logodnă. În fond, cît mai era pînă în decembrie ? Un fleac ! Își comandase o rochie de seară lungă, din lamé, și două rochii simple, dar fine, de o distincție discretă, pentru interior. Considera că e de ajuns. La nuntă, firește

că problema va fi mai complicată, dar pînă atunci avea tot timpul să-și făurească planuri. Nu se grăbea. Judecătorul îi promisese că-i dăruiește un inel cu briliante și că o va trimite să-și facă Dreptul la Paris. Ea nu ținea atît de mult să facă Dreptul, era ideea fixă a tatei. De patru generații avuseseră în familie juriști. Cu ea își încheia ursita dinastia. Pesemne, îl dezamăgise îngrozitor că se născuse fată, dar o iubea și așa. Se consola cu gîndul că o fată poate deveni la urma urmei un as al barei. Știa o sumă de exemple. Le oferea cu bucurie oricui.

A izbucnit din nou în rîs. Deși era grizată, mi se părea atrăgătoare, agreabilă. N-avea nimic din aerul vulgar al fetelor care au băut un păhărel în plus.

— Tu nu bei, Tami ? m-a întrebat cu o mîhnire sinceră.

I-am spus că nu mă simt așa de bine. În realitate, băutura îmi da senzația de greață. Am ridicat paharul și am sorbit o înghițitură.

— Dacă ar intra acum pe ușă tata, cred că ar rămîne înmărmurit. Iubita lui fetiță, nevinovată și curată, stînd așezată cu coatele pe masă și dînd paharele pe gît ca un salahor...

Și-a pipăit cu mîna broșa de la piept și a găsit scrisoarea. A tresărit de parcă atunci ar fi descoperit-o prima oară.

— Cît timp voi mai primi scrisorile acestea ? m-a întrebat cu glasul răgușit. Există cineva care ar putea să-mi spună *cît timp* ? Și dacă într-o zi poștașul îmi va șopti cu mutra ponosită că gata, nu vor mai sosi scrisori de dincolo, că misiunea lui e încheiată ? Dacă se va întîmpla ca într-o bună zi să-mi spună lucrul ăsta ? Ce mă fac ?

Plîngea. Am încercat s-o mîngîi. Făcuse o criză. Plîngea în neștire, cu capul sprijinit pe masă. O mînă îi atîrna de-a lungul scaunului. Mototolise în pumn scrisoarea. M-am ridicat. În clipa aceea a intrat pe ușă judecătorul. A cîntărit situația dintr-o privire.

— I-e rău ? m-a întrebat.

I-am spus că a băut puțin. Dar o să-i treacă.

A luat-o în brațe ca pe o păpușă și a dus-o în camera cealaltă. Paharul Marielei se vărsase. Rămăsesem singură.

4

În după-amiaza zilei următoare, m-am dus la Minu. L-am găsit în jilțul lui episcopal, fumînd. Lord Finley mi-a făcut obișnuita manifestație de simpatie. Minel i-a poruncit să iasă afară. Ciinele și-a întors privirea către mine, trist, a apăsat cu laba pe clanța ușii și s-a trîntit pe trepte umilit.

Mi s-a părut că Minu e în dispoziție proastă. Din august își găsise un post la fabrica de pielărie, care fusese militarizată, și se întorcea acasă obosit și fără chef. Nu mai lucra la șevalet deloc. Făcea desene în tuș și în cărbune, și acuarelă. Se plictisea.

— Azi ne îmbătăm, a declarat ritos. Am luat salariul.

S-a tras cu jilțul lîngă mine. Mi-a petrecut o mînă după umeri. M-a sărutat.

— Ești necăjită ?

I-am spus că tata ține cu tot dinadinsul să-mi sărbătorească aniversarea, la Ocnița. Aveam preocupări. Toalete, invitați, bucătărie... Ai vrea să vii ? l-am întrebat.

Minel a izbucnit în rîs.

— Vă arde de petrecere și tunurile bubuie. N-o să rămînă din micuța noastră Europă decît o zare neagră, infectă, de funingine.

Mi s-a părut că e băut. Dar nu băuse. Fuma și se uita la rotocoalele de fum cum se înălțau spre bîrnele de lemn ce susțineau acoperișul.

Aseară se certase cu bătrînul, mi-a mărturisit. Îl îngrijorau purtările și viitorul său. Preocuparea pentru viitorul unicului său moștenitor era mai veche ; de la o vreme, însă, nu-l mai lăsa să doarmă, îi tulbura odihna. Îl obseda.

Aici Minel s-a întrerupt ca să-mi explice că în concepția tatei viitorul nu e un timp determinat, nu e o noțiune temporală, ci înseamnă pur și simplu carieră, căpătuire, rost.

„Așa încît, băiete, ce-ai de gînd să faci ? îl iscodise. Te-ai întrebat vreodată *serios* ce gînduri ai ?“ Deși îi explicase bătrînului de mii de ori că este pictor (și nici n-avea nevoie la o adică să-i explice, putea și singur să-și dea seama), nu izbutise să-l convingă că și pictura face

parte din ceea ce înțelege el prin viitor. Îi găsise o profesiune : inginer. Sau arhitect. Arhitectura, ca și pictura, era o artă, dar o artă din care se cîștigă bani.

M-a mîngîiat pe păr. Atelierul zăcea într-o dezordine cumplită. O rază rătăcită de soare cădea pe șevaletul gol.

— Ce facem, Tami ? Ce ne facem ? Fiindcă acuma sîntem doi...

Îmi mai pusese și în alte rînduri întrebarea. Situația noastră nu se arăta încîntătoare. Dar nu ne prea păsa. Minel era o fire care trăia în viitor, nu în prezent. Știa că o să ajungă un pictor mare. N-avea în privința asta nici o îndoială. Mă emoționa credința lui. Oricum, îi da o șansă. Pe mine, deocamdată, mă interesa un singur lucru : să trăiască. Și în vremurile noastre, problema vieții se dovedea destul de complicată.

S-a ridicat și a luat de pe un raft o pungă cu bomboane de ciocolată. A pus-o lîngă scaunul meu.

Bătrînul, și-a continuat Minel confesiunea, parcurge o criză. Îmbătrînește. Ideea că îmbătrînește îl îngrozea. Pierduse săptămîna asta un proces răsunător la Curtea de Casație și două zile a refuzat să mai mănînce. Înfrîngerile îl umileau. Aparținea familiei orgolioșilor. Duminică fusese cu Lord Finley la prepelițe și nu se întorsese cu nimic. Eșecurile lui trebuiau să le suporte maică-sa și el. În primul rînd, firește, maică-sa. Îl asculta, în timp ce croșeta un guler de dantelă, și tăcea. Sau ridica spre el privirea răbdătoare, credincioasă, a lui Lord Finley. I se părea grețos.

— Servește-te, mă îmbia, sînt de la coana Mița.

Serveam. Minel mă lua în brațe, se învîrtea cu mine prin atelier ca un nebun, înconjurînd un taburet sau șevaletul, trecînd prin fața geamului înalt, se învîrtea cu mine pînă amețeam, apoi mă depunea pe scaun cu afectare.

— Contesă, domnul conte vă iubește, declama.

Îmi trebuia un timp ca să-mi revin. Mă îndrăgostisem de un smintit. Am înțeles din prima clipă că o să-l iubesc, și tot din prima clipă am știut că e un smintit. N-aveam de ce mă plînge. Problema mi se oferise rezolvată.

— Ce-ar fi să merg la aniversarea ta ? a zis scoțîndu-și pachetul de țigări din buzunarul salopetei. Ce lovitură aș da ! Imaginează-ți, dacă vrei, privirile smerite, curioase și impaciente ale domnișoarelor din clasa a opta îndreptate asupra mea, imaginează-ți drăcușorii de gînduri ne-

astîmpărate ce le vor tulbura căpșoarele drăguțe, pieptănate, ondulate, și parfumate cu parfumuri fine, apoi discuțiile și comentariile nevinovate și suspinurile în legătură cu destinul nostru... Imaginează-ți toate astea, și mărturisește dacă spectacolul nu merită un fotoliu de orchestră.

Își aprindea țigara. Îmi da să trag un fum. Îl auzeam în dosul ușii pe Lord Finley, scărpinîndu-se. Schelălăia ușor, ca să înțelegem că nu e mulțumit de modul în care e considerat.

— Ia spune-mi, Tami, ai mai iubit pe cineva ? mă întreba.

Tăceam. Îmi mai pusese întrebarea de zeci de ori. Zicea că se amuză să-mi vadă mutra indignată, fiindcă de fiecare dată mă înfuriam. Îmi lua o coadă și mi-o despletea. Își cufunda obrazul în părul mătăsos. Mă parfumam cu un parfum pe care îl primisem de la el.

— Mă tot gîndesc de la o vreme să-ți fac portretul și nu mă pot decide. Ca să pictezi femei frumoase îți trebuie școală. De pildă, aș ucenici un timp la Prado, copiind după Velásquez sau Murillo. Acum un an primisem o bursă de studii pentru Franța, dar Franța nu mai este. Războiul mi-a ucis toate speranțele. Adică, nu chiar toate, exagerez, păstrăm, oricare dintre noi, naivi, cîte o revervă tainică, din care consumăm, prevăzători, o rație, zi de zi.

Îmi surîdea. Mă lua din nou în brațe și alerga cu mine prin atelier, bezmetic, pînă obosea. Mă așeza pe pat. Îngenunchea pe dușumea și mă privea.

— Alaltăieri, mama mi-a vorbit întîia oară despre tine. Eram la ea în cameră. Lucra. Și-a ridicat privirea ostenită de pe dantelă și m-a întrebat cu simplitate dacă te iubesc. Drăguț din partea ei ! M-a emoționat. O mamă se gîndește întotdeauna la primejdiile dragostei. Ea știe ce pericole îi pîndesc pe bieții tineri, asediați din toate părțile de fete deșucheate, ce urmăresc să-i prindă în lațul lor și să-i subjuge pentru totdeauna. „Tu ai iubit vreodată ?“ am întrebat-o A pălit. O clipă am crezut că o să leșine. Pe frunte i se zbătea o venă fină. Mi-a spus să ies afară. Am ieșit. La cină, a venit cu ochii plînși.

Fuma și-și scutura țigara pe poddea.

— Mai vrei să-ți dau un fum ? mă întreba.

Îi reproșasem odată că miroase groaznic a tutun și-mi luasem obiceiul să trag un fum, ca să suport mirosul mai ușor. Își petrecea o mînă pe sub capul meu.

— Dacă am fi trăit vremuri normale, aș fi fugit cu tine în lume. Ai fi venit cu mine ? La urma urmei, puțin îmi pasă, te răpeam. Dar e război și sîntem înmatriculați ca niște răufăcători. Nu pot să fac un pas fără să dau de știre unde mă găsesc. Nu mi-a rămas nici libertatea de a dispune de propria-mi persoană...

Îmi da să trag un fum. Strivea țigara de noptieră.

— Ascultă, Tami, ai mai iubit pe cineva vreodată ?

Îmi surîdea. Afară se auzea schelălăitul trist al lui Lord Finley. Îl cuprindeam cu brațele pe după gît.

Nu vrei să mă mai învîrtești puțin prin cameră ? îl întrebam.

5

I-am spus în recreație Mirei că duminică îmi sărbătoresc aniversarea la Ocnița. Am rugat-o să-mi facă bucuria și să-mi fie oaspete.

S-a depărtat de mine, privindu-mă cu luare-aminte.

— Cîți ani ai împlinit fetițo ?

Se minuna că împlinisem optsprezece ani, de parcă cine știe ce ispravă făptuisem.

Mi-a promis că vine. Cum naiba să nu vină ? Vin și băieți ?

Problema era că nu veneau băieți. Se întristase.

— Întotdeauna ai fost sucită, a zis. N-am mai văzut în viața mea aniversare fără dans. Pînă și babalicii de șaptezeci de ani pun cîte o placă la gramofonul rablagit și se mai fîțîie puțin prin cameră, valsînd. Păi dacă nu dansăm, ce facem ?

La despărțire, m-a anunțat să trec după-amiază pe strada Gării. Primise un pachet de acasă.

În ziua aceea au sunat din nou sirenele. Se adăugase, la cele două, și sirena Primăriei. Direcțiunea a luat măsuri să se monteze rețea electrică în pivniță, așa încît pe timpul cît dura alarma ardea un bec ce lumina anemic fostul beci al angrosistului de vinuri. Se adusese și o bancă, pentru cadrele profesorale.

Nu mai fusesem în odaia Mirei de cînd o părăsisem. Am regăsit-o exact în halul în care o văzusem cînd am intrat pentru întîia oară acolo. Divanul meu fusese scos. Fusese scos și șifonierul cu oglindă. Pe scaune atîrnau furouri, sutiene și ciorapi jegoși. Fotografia lui Gary Cooper se lăfăia victorioasă deasupra patului. Pe prești, zăceau gunoaie și resturi de mîncare. Impresia ce mi-o făcea odaia era de promiscuitate.

M-am așezat pe un scaun. Simțeam că mă pîndește plînsul. Colega mea se afla într-o dispoziție exuberantă. Și-a scos rochița și a rămas într-un combinezon murdar.

— Ascultă, Tami, sper că nu te-am ofensat că l-am repus în drepturi pe Gary Cooper, dar nu pot sta cu ziduri goale. Îmi trebuie un divertisment, în fine, un decor...

I-am declarat că n-am nimic cu Gary Cooper.

Am observat că raftul pe care-l folosisem drept bibliotecă fusese încărcat cu alimente, papuci de casă și obiecte de uz casnic. Pe masă se găsea un număr din revista *Adler*. Coperta arăta un tînăr și drăguț ostaș german stînd în fotoliu picior peste picior, alături de soție, fumînd și răsfoind o carte. Zîmbeau.

— După cum vezi, s-au mai produs schimbări în cameră, dar atmosfera a rămas în general aceeași, a zis Mira. E plăcut, așa e ? Dacă știam că vii, dădeam puțin cu mătura prin casă. Dar să lăsăm nimicurile. Să-ți spun o noutate de zile mari. O să rămîi năucă. S-a măritat plutonier eas a...

Se așezase în fața mea, de partea cealaltă a mesei, și se uita la mine, pentru a savura efectul loviturii. S-a scărpinat la umăr. Mirosea de la distanță a transpirație.

M-a informat că noul soț fusese proprietarul unui magazin de fierărie, lîngă Piață, pe care-l lichidase cu ani în urmă, ca să se odihnească la bătrînețe. Avea, după părerea ei, mai mult de 75 de ani. Se instalase la plutoniereasă de o săptămînă. E foarte nostim. E prototipul bunicului hazliu și cumsecade, care aduce bomboane nepoților și îi sărută drăgăstos pe frunte.

— Fetițo, dacă i-ai vedea pe la vreo șase seara stînd pe bancă în curte și tăifăsuind, te-ai emționa pînă la lacrimi. Sînt delicioși ! Proprietăreasa a întinerit. Și-a cumpărat capoate noi, pantofi, rochie de seară, ciorapi de lux și o pălărie cu voaletă de toată frumusețea. Alaltăieri au ieșit pe Corso să se plimbe. Au plecat de braț. Benone,

așa îl cheamă pe bătrîn, făcea eforturi disperate să-și mențină o ținută bărbătească. Îi reușea cu greu. Cînd mă întîlnește, îmi zice „păpușică" și mă mîngîie pe păr. Are o nepoată de la fiică-sa, de treizeci și doi de ani. E farmacistă la Tîrgoviște.

Se oprise să se odihnească. Neîndoielnic, nu-mi plăsase decît o părticică neînsemnată din veștile pe care avea de gînd să mi le împărtășească. S-a auzit un fluierat de tren. Sosise personalul de la ora patru.

— Ceea ce mi s-a părut mai amuzant e că plutoniereasa a ținut să facă nuntă la biserică. E exact ce-ți spun ! S-au cununat acum o lună la biserica Buna Vestire. Mi-a arătat fotografiile, sînt piese de album. Benone îmbrăcat în frac, plutoniereasa în rochie albă, fecioreInică. Cînd m-am întors de-acasă, din vacanță, m-a invitat la ea în dormitor. Mi l-a recomandat. Bătrînul mi-a făcut o reverență, sărutîndu-mi mîna cu curtoazie. Abia m-am abținut să nu pufnesc în rîs. Plutoniereasa supraveghea atentă scena. Ne-a servit cafele. Mi s-a plîns că viața singuratică e dificilă, că vremurile sînt din ce în ce mai grele, etcetera, etcetera. Bătrînul aproba din cap la fiecare propoziție a nevestei. „Ce zici, îți place soțul meu ?" a zis. I-am spus că e un domn distins. Cuvîntul ăsta, *distins*, a înnebunit-o. S-a dus și a mai pus să fiarbă de o cafea. Între timp, Benone mi-a declarat amabil că sînt manierată, frumușică și alte complimente răsuflate. Nu ți le înșir că n-are rost. Cînd a intrat nevastă-sa cu tava cu cafele, și-a suspendat elogiile și a trecut la prețul mereu în creștere al zarzavaturilor pe piață. E mare pezevenghi, babacul. A fost o seară reușită.

După epuizarea subiectului cu nunta, Mira a cotrobăit în șifonier și a pus pe masă doi pui fripți, o jimblă și o sticlă cu vin roșu. A rupt picioarele și aripile de la pui și le-a întins pe farfurie. M-a invitat să mă servesc. Ca să-mi arate cum să procedez, a luat cu mîna un picior și a început să înfulece din el cu poftă. Se murdărise de grăsime pînă la urechi.

— Hai, nu mănînci ? mi-a zis cu gura plină.

Prînzisem doar cu două ore înainte. I-am spus că nu mi-e foame. Pe fața Mirei se citea o indignare sinceră.

— Să știi că-mi sare țîfna, m-a amenințat. Eu nu te-aș refuza chiar dacă m-ai servi cu broaște.

M-a asigurat că au fost tăiați aseară. I-a adus de la Ionești un văr al ei, care trecuse pe la taică-său. Bătrînul avusese în toamna asta o recoltă de struguri cum nu mai pomenise din moși-strămoși. Era în toane bune. I-a făgăduit că-i face două rochii noi, palton, un pardesiu la primăvară, și dacă ia bacalaureatul, o trimite un an la București, la facultate. De probă.

Am rupt o aripă și am gustat din ea, ca să n-o supăr. Mira s-a șters pe mîini cu un șervet soios și a umplut paharele. Vorbea fără întrerupere, cu o poftă nepotolită, contagioasă.

— M-am întîlnit acum vreo două zile cu Gili, în fața cafenelei Gantu. A reușit să scape deocamdată de război. Era îmbrăcat în haine militare. M-a informat că e mobilizat la *partea sedentară*. Și-a luat examenele toate cu bile roșii. M-a întrebat de tine. Spunea că ar vrea să te întîlnească. Eu nu mă bag în chestii de-astea, i-am zis. Chiar nu mă bag. Așa e că e bine cum i-am zis ?

Am ridicat paharele. Am ciocnit. Pusese sticla exact deasupra tînărului ofițer german ce răsfoia destins o carte în atmosferă de familie.

— Oh ! Am uitat să-ți spun o veste tristă ! A murit Romică... A căzut în august, la Odesa. Acum, cînd știu că nu mai e, îmi pare rău că m-am certat cu el. Avea un suflet bun, curat. *De mortuis nil nisi bene.*

Și-a băut paharul. A plescăit din buze, mulțumită. A luat apoi din farfurie un alt picior. Pînă diseară, mă gîndeam, va termina cu puii și cu tot ce-i trimisese taică-său în pachet.

— Tu te-nțelegi cu gazda ? E de treabă ? m-a întrebat.

I-am spus că e de treabă.

— Hm ! a făcut cu tîlc colega mea.

În cîteva momente a devorat și celălalt picior de pui. Avea un stil de a mînca dezagreabil, care-mi anihila intențiile bune de a termina bucata de aripă pe care mi-o pusese în farfurie.

Mira se ocupa acum de vin.

— Benone îl cunoaște bine pe Cotigă, a zis în vreme ce-și umplea paharul. Au stat cu magazinele alături douăzeci de ani. Îl căina pe bietul om. Nevastă-sa a fost o poamă. Dar nu o pomiștină oarecare, ci una din acelea

îndrăcite, cum rar au oamenii norocul să găsească în viață, care pleca de-acasă și lipsea cu săptămînile, ba chiar cu lunile, și cînd se întorcea, Cotigă o primea plîngînd și-i săruta papucii și o acoperea cu mîngîlele și cu daruri. Pe urmă, femeia s-a îmbolnăvit de glande, a naibii boală, cum s-o fi legat tocmai de ea, și s-a îngrășat așa cum vezi că e, și și-a pierdut din trecere, firește, însă își mai dă din cînd în cînd în petec și acum, dar de plecat de-acasă nu mai pleacă, și bietul domn Cotigă e fericit. În casa lor domnește liniștea și înțelegerea.

Pe coridor se auzea un zvon de glasuri, între care se distingea tonalitatea dominantă a plutonieresei. Ieșeau în curte. Mira s-a ridicat în grabă, m-a tras de mînă și m-a dus lîngă fereastră.

— Hai ! Hai să-i vezi ! Sînt o comoară !...

Ne-am dat după perdele. Întîi a coborît plutoniereasa, apoi Benone. Plutoniereasa s-a așezat pe bancă. Benone a dat o raită pe la cotețul cîinelui, l-a mîngîiat pe cap și a vorbit cu el vreo cîteva momente. Dulăul dădea satisfăcut din coadă. Nu prea fusese de multă vreme răsfățat.

— Așa e că e nostim ? mi-a spus în șoaptă Mira.

Era un bătrînel ca toți bătrînii.

6

Sărbătorirea aniversării mele l-a decepționat pe tata. Nu știu ce sentimente și speranțe investise în această zi festivă, dar mi-am dat seama că-și imaginase cu totul altfel lucrurile. Trăia cu gîndul în trecut. Nu recepționa evenimentele prezente, sau îi lipsea capacitatea de a le evalua.

Aniversarea am organizat-o pînă la sfîrșit la noi acasă, în camera cea mare. Am fost cu totul șase fete. Surpriza zilei ne-a oferit-o Grațiela, care a condus cu tact și însuflețire conversația. Ne-a povestit despre adoratorii ei din Bistrița, despre cenaclurile literare la care luase parte, despre misterul zidurilor vechi ale orașului și cîte și mai cîte. Era îndrăgostită, după cum presupuneam, de un medic ce se ocupa în timpul liber de literatură. Îl chema Septimiu. Scria sonete și poeme în metru

antic. Compunea probabil și epistole, pe care le depunea din cînd în cînd la post-restant cu destinația Alutela. Cînd se întîmpla să fie în dispoziție bună, Grațiela era cu adevărat tulburătoare. S-ar fi putut îndrăgosti de ea orice bărbat. Avea un farmec straniu, mă gîndeam că e descendenta îndepărtată, pe una dintre ramurile spiței, a cine știe cărei vechi familii de grofi maghiari, ce-i dăruiseră rafinamentul artei și mentalitatea aristocrată de stăpîn.

Discuția a gravitat, în cea mai mare parte a timpului, în jurul dragostei. S-au enunțat păreri și aforisme, s-au strecurat înțepături răutăcioase, s-au auzit suspinuri, confidențe. Didina ne-a anunțat că în toamna viitoare se mărită. Colegele au aplaudat. A fost îmbrățișată. Paharele cu vin de Drăgășani au fost golite și s-au umplut din nou. Urmau să locuiască în București, într-un apartament din cartierul Cotroceni, pe care tatică-său îl arvunise, ca să nu-l piardă. Avea terasă cu vedere spre grădinile palatului. Părinții lui Ovidiu se obligaseră să-l mobileze.

Didina ne debita aceste amănunte cu un entuziasm ce depășise cota ei obișnuită. Băuse trei pahare. Dar băuserăm cu toate, încît luptam în luptă dreaptă, cu aceleași scuturi și aceleași spade.

O vreme, conversația s-a oprit asupra mobilării unei locuințe de noi căsătoriți. Răspunderea și-a asumat-o Mariela, care trecuse prin mai toate casele de vază ale Alutelei. Dar fetele aveau și ele opinia lor, încît o chestiune atît de delicată, cum ar fi alcovul, a stîrnit nenumărate controverse și a rămas pînă la urmă nesoluționată.

În fine, s-a vorbit despre toalete, despre materiale de paltoane, despre umbrele, pălării, poșete și despre articole cosmetice. Cosmeticele fine se găseau din ce în ce mai greu, din pricina războiului. Pe piață, predominau parfumurile mediocre, importate din Germania. Fiindcă venise vorba de Germania, Gineta, care tăcuse mai tot timpul, ne-a informat că în octombrie sosește în Alutela un regiment de geniu, nemțesc. Va fi încazarmat, probabil, în clădirile școlii normale, ce se desființase. Un regiment echivala în ochii fetelor cu un număr oarecare de tineri ofițeri simpatici, spilcuiți, ce beau un coniac la

Ganțu și se plimbă seara pe Terasă în uniforma lor călcată impecabil, schimbînd surîsuri și promițînd din ochi discrete și înfiorate speranțe viitoare.

— Ei bine, dar cum te înțelegi cu neamțul ? intervenise Mira, care vedea întotdeauna partea practică a chestiunii. În școala noastră nu se predase pînă atunci limba germană.

Din vreme în vreme, Viorica ne aducea platouri cu tartine, pateuri și plăcinte. Aproape nimeni nu se atingea de ele. Didina îmi împrumutase patefonul. Își alesese cîteva din discurile preferate : *Ramona, Amazonas, Vivere*, cîntat de Tito Schipa, și cantonetele lui Tino Rossi.

— Vă place *Amazonas?* ciripea Didina, ca să ne aducă aminte că fusese prima melodie pe care o dansase cu Ovidiu, acum doi ani, la aniversarea unei verișoare a ei din Alutela.

Cînd spiritele s-au mai încălzit, au început confesiunile în grupuri de cîte două sau trei fete. Gineta a mărturisit că nu se sărutase pînă atunci cu nici un tînăr. Băieții, în general, sînt încrezuți și se gîndesc numai la lucruri josnice. Cînd pronunțase expresia „lucruri josnice", și-a coborît privirea, rușinată. Didina a mărturisit că ea se sărutase cu mai mulți băieți, ba chiar fusese îndrăgostită prin clasa a șasea de un tînăr care e acum student la matematică, dar nu vedea nimic urît sau compromițător în faptul că te plimbi cu un tînăr.

— Ce ziceți fetelor, nu am dreptate ? striga ca s-o audă toată lumea, iar fetele dădeau din cap aprobator și mai sorbeau o gură din paharul cu licoare.

Problema care a absorbit o parte a conversației a fost aceea a carierii universitare. Mariela și Didina au declarat de la început că se mărită. Grațiela urma Conservatorul, iar eu am spus că merg la Litere. Cu Mira chestiunea era mai complicată. Nu se decidea dacă să facă Dreptul sau Academia de comerț. La Drept, zicea, băieții sînt mai fini, au maniere, știu să se poarte cu o fată. Gineta s-a destăinuit că o să se facă profesoară de latină.

— De ce ai invitat-o pe netoata asta ? mi-a reproșat în șoaptă Mira. Îmi strică cheful. Auzi idee, să vrea să ajungă profesoară de latină !...

Pe la vreo șapte seara Viorica a venit cu tortul. Apariția tortului a fost întîmpinată cu strigăte de veselie.

Făcusem tortul după rețeta indicată de Didina. Glazura purta inițiala T și cifra 18. S-au ridicat cu toate în picioare, i-au admirat finețea, perfecțiunea și strălucirea formei. Didina s-a oferit să-l taie.

— Ferice de bărbatu-tău, a exclamat entuziastă Mira. Eu nu m-aș chinui pentru al meu să-i fac asemenea construcție de ciocolată, chiar dacă m-ar îmbrăca de sus și pînă jos în aur.

— N-ai nici o teamă, n-o să te îmbrace în aur nimeni, a ricanat Didina în timp ce depunea pe farfurie prima porție.

— Mai bine ai fi mai grijulie cu arvuna apartamentului din Cotroceni. Să nu rămîi pînă la urmă cu buza arsă, a zis Mira.

Didina și-a întrerupt activitatea și s-a întors spre ea. Ținea cuțitul în mînă. O fată a vărsat paharul din greșeală. Vreo cîteva momente am rămas încremenite, pe locurile noastre. La patefon se auzea o cantonetă cîntată tremolat de Tino Rossi.

— Hai, dați-o naibii, n-are voie omul să glumească ? a spus Mira. Ce stați așa ca niște paparude ?

S-a ridicat și a pupat-o pe Didina pe amîndoi obrajii. Didina a izbucnit în plîns. A aruncat cuțitul pe masă și s-a așezat. Scîncea ca un copil bătut. Vreo două fete au sărit s-o liniștească. Petrecerea alunecase pe o pantă proastă.

Între timp paharele au fost umplute și farfuriile cu tort își așteptau admiratoarele. Didina s-a șters la ochi cu colțul batistei ajurate.

— Oh ! Draga mea ! a suspinat, ce proastă sînt ! Să plîng tocmai la ziua ta aniversară !

Neluțu își introdusese capul prin deschizătura ușii. I-am poruncit să plece. Fetele au ridicat paharele și au cîntat „Mulți ani trăiască !“ În ochii tuturor sclipea o lacrimă.

— Nu ține nimeni o alocuțiune ? a întrebat ușor grizată Mariela.

— O cuvîntare ! Da ! O cuvîntare ! a strigat și Mira.

S-au invitat una pe alta. Am izbucnit în rîs. Paharele au fost golite.

Cînd au plecat, la ora nouă, se cercheliseră de-a binelea. Am mers în grup pînă la gară. Plecau doar Mariela și Gineta. Pe Mira o găzduia Didina. Insistase. Voia să-i dea dovadă că o iubește, că nu-i mai poartă pică.

— Ei, cum a fost ? m-a întrebat acasă tata.

M-am așezat pe pat. Eram strivită de oboseală. Mi-am despletit codițele.

— V-ați amuzat ?

Am dat din cap că da.

— Sînt uneori petreceri la care te mîhnești, în loc să te distrezi, și-a spus în continuare gîndul.

Tăceam. Se rezemase de perete. Avea dureri abdominale.

— Ascultă, Tami, ești îndrăgostită ? m-a întrebat.

Voia să se apropie de mine. S-a oprit. De afară se auzea lătratul adormit al cîinilor.

— Tată, am zis, te rog să nu te superi, aș vrea în seara asta să mă lași în pace. Sînt foarte obosită.

În clipa aceea l-am privit. Plîngea. Șiroaie mari de lacrimi i se scurgeau pe față. Neluțu deschisese ușa. Ne observa. Aveam senzația ciudată că sînt străină, că nu-i cunosc. Că nu mă leagă absolut nimic de ei.

M-am ridicat și am ieșit în curte. Era întuneric. Mi-aș fi băgat obrazul într-un lighean cu apă rece.

7

Fragmente de jurnal

Marți

Azi după-masă, madam Cotigă și-a permis să facă un control inopinat la mine în cameră. Lucram un comentariu pe un text de Tacit. Am invitat-o respectuos ca altă dată să ciocănească întîi la ușă, așa cum se obișnuiește.

— Credeam că ai ieșit, s-a bîlbîit.

Mințea. Aude întotdeauna cînd plec de-acasă.

— E adevărat că fosta ta proprietăreasă s-a măritat cu boșorogul de Benone ? m-a întrebat.

I-am spus că nu știu.

A scotocit într-un sertar al șifonierului. Se prefăcea că are nevoie de un ghem de ață.

Gineta mi-a cerut să-i dau o poză. La ce îți folosește ? am întrebat-o. A rămas năucă. Nu se așteptase la întrebare. I-am promis că-i dau.

Sub streașina de-afară am un greier. Îmi cîntă în fiecare seară.

Joi

Sîntem chemate în recreația mare în careu. Ni se comunică să aducem bani. O să primim în schimb mască de gaze. Profesoara de chimie ne face o demonstrație elocventă asupra modului în care se utilizează masca. Seamănă perfect cu un cimpanzeu.

Elise :

— Am auzit că ți-ai sărbătorit aniversarea.

N-a fost chiar o agapă, încerc să mă justific. Ci o întîlnire între fete.

— Te felicit. O să-ți trimit prin Vera „Operele complete" ale lui Verlaine, într-o ediție foarte bună.

Mă îmbrățișează.

Îi spun că-mi vine greu să mai primesc cadouri de la ea, cînd eu nu pot să-i dau în schimb nimic.

— O, draga mea, păstrează-ți orgoliul pentru situații în care merită să-l risipești. Cadourile mele sînt niște fleacuri. Doar nu-ți închipui că ți le ofer ca să te umilesc...

Vineri

Neluțu a fost la mine după ore. Am lucrat cu el la matematică. Nu înțelege. Mă exasperează.

— Ascultă, Tami, chiar ești convinsă că sînt prost ?

Îi spun că nu e prost.

— Dacă m-aș face pictor, de exemplu, crezi că aș mai avea nevoie de trigonometrie ?

Îl cercetez atentă. Și-a introdus creionul în ascuțitoare. Efectuează operația cu un calm desăvîrșit. A scotocit cu siguranță în sertarele de la noptieră și a descoperit desenele lui Minu.

Dacă te mai amesteci în treburile mele, îl avertizez, să știi că nu te mai iubesc. Te las de capul tău. Mă spionezi. Te porți în modul cel mai josnic cu putință.

Neluțu ridică spre mine o privire îngerească.

— Cum crezi tu, Tami, că e posibil să nu mă mai iubești ?

Duminică

Tata mă anunță că intenționează să se interneze în spital. A stat întreaga zi întins pe pat.

— Ce facem cu Neluțu ? mă întreabă.

La mine nu pot să-l aduc. N-ar accepta madam Cotigă. În două zile ar răsturna întreaga casă.

Îl văd pe tata clătinînd din cap mîhnit.

— Îi scriu chiar astăzi Marianei. Sînt sigur că o să-l ia la ea. E un suflet bun, deși e rea de gură.

După-amiaza mă duc în vizită la Grațiela. Mi-a cîntat mici piese de Chopin și Liszt. Mă înștiințează că în maximum o lună se mută în Alutela. L-a convins pe taică-său să iasă din groapa asta murdară și sărată.

— De unde ai ediția splendidă din Proust ?

Îi spun că am primit-o cadou de la Elise.

— „Timeo Danaos...“ o aud pe Grațiela rostind ca pentru sine.

Surîde apoi amar.

— În toată lumea asta pestilențială, doar mama e capabilă să facă daruri fără să pretindă în schimb nimic...

Miercuri

De două zile plouă fără încetare. A sosit toamna..

Aștept ceva și nu știu ce. Am fost la Minu. Mi-a spus că vrea să se înroleze în aviație. E nebun. Susține că moartea, sus, aproape de albastrul cerului, e mai decentă.

Și-a dat demisia de la fabrica de pielărie. S-a certat cu șeful. S-a angajat la Banca de comerț. N-am înțeles exact ce face acolo.

Cînd cobor pe trepte, presimt în spatele perdelelor privirea tristă, de o frumusețe stranie, a maică-si.

Vineri

Continuă să plouă. E frig.

Alarmă. Din nou în pivniță. O profesoară a căzut pe scări și s-a lovit. A fost o scenă de un comic trist.

Gineta m-a invitat la ea acasă. N-am refuzat-o, dar nici nu i-am promis. Afecțiunea ei exagerată mă descumpănește. Nu sînt obișnuită să fiu tratată astfel.

Proprietăreasa mi-a confirmat căsătoria dintre plutonierească și Benone. Benone, zice, e un pungaș. A fost salvat de faliment, în timpul crizei, de Cotigă. De atunci îl ponegrește pe unde poate.

— Dacă ai ști ce ticăloasă e lumea ! suspină dîndu-și ochii peste cap.

Citesc Plutarh.

Sîmbătă

Se zice că mîine sosește regimentul de geniu nemțesc. În școală, agitație.

La ora de latină, profesoara mă elogiază în fața clasei. A fost penibil. Traducem din Virgiliu.

În tren, Didina lucrează un flanel pentru Ovidiu. Mi-l tot arată, ca să-i spun că e frumos. Ovidiu îi scrie în fiecare săptămînă.

— Ascultă, Tami, tu ai trăi cu un tînăr, înainte de a te căsători cu el ? mă întreabă din senin.

Îi spun că nu mi-am pus problema aceasta.

Stătea cu lucrul în poală și se uita pe geam. Trenuțul se oprise în cîmp. Ieșise soarele. În zare se contura o pădurice. Aș fi dorit în clipa aceea să fiu cu Minu și să mă plimb cu el prin iarba necositâ. Didina a suspinat. A început să tricoteze.

Duminică

Plimbare la gura de salină părăsită, cu Grațiela. Mi-a vorbit despre Septimiu. E prima oară cînd îmi face confidențe. Mi-a spus că s-a mutat la Cluj. Lucrează la clinica de neurologie. Am întrebat-o de ce a rămas în teritoriul ocupat. Nu mi-a răspuns.

S-a plîns de maică-sa. De cînd i s-au sustras bijuteriile, oferă bibelouri, cărți, argintărie, tot ce găsește mai de preț în casă. Alaltăieri, îi dăruise femeii care le aduce lapte ceasul cu brățară, din aur platinat.

— Știi ce e curios ? Că pare un om *perfect normal*. Iar tata o iubește așa cum o iubea la douăzeci de ani ! Situația depășește puterea mea de înțelegere...

Pe Nelu l-am oprit în casă. Nu-și face temele. L-am întrebat ce-ar zice dacă ar trebui să stea o vreme la Craiova, la tanti Mariana. S-a uitat la mine speriat.

— Vreți să mă dați ?

I-am explicat că numai obiectele se dau, nu oamenii. E vorba doar de o scurtă perioadă, în cazul cînd tata se internează în spital. A refuzat să mai învețe. S-a dus în odăița lui și a început să tragă cu pușca mitralieră. A tras mai mult de un sfert de oră. Asasinatul, m-am gîndit, ca și războaiele, este o modalitate de defulare a instinctelor. A celor mai urîte dintre ele.

Azi tata a stat întreaga zi întins în pat.

Luni

M-am dus la Minu. Am dat cu ochii de tînărul rufos cu care mă mai întîlnisem o dată, în primăvară. Ne-a prezentat. Era îmbrăcat în haine militare.

— Poimîine se îmbarcă, mi-a explicat Minel după plecarea tînărului. Se duce cu un regiment de moto. E mort de frică. Mi-a adus tablourile lui, să le păstrez. Mi-a spus că, dacă nu se mai întoarce, să le dăruiesc Pinacotecii. E dement.

Era în dispoziție proastă. Cu o zi înainte, maică-sa l-a întrebat din nou de mine. O interesa familia mea. O asigurase că n-are intenția să se însoare. S-a liniștit.

— Chiar vrei să ne căsătorim ? m-a întrebat.

I-am spus că dacă mă iubește, nu mai vreau nimic.

L-a dat afară pe Lord Finley. Și-a aprins țigara. A rămas mult timp tăcut.

Marți

Sofica n-a venit la ore. Ni s-a comunicat că taică-său a căzut pe front.

În recreație, Mira m-a tras lîngă fereastră.

— Diseară e o piesă cu Birlic la cinematograful *Colleoni*. Vii cu mine ?

I-am spus că am de învățat.

— Ascultă, am o prietenă în clasa a șaptea, Sonia, care te vede trecînd pe strada ei. Stă pe o uliță de sub Capela. Susține că intri la un pictor, Minu. Ce naiba cauți acolo ? Minte ?

Am tăcut. Afară, un electrician se cățărase pe stîlp și controla rețeaua. Mira s-a scărpinat sub braț.

— În fond, ce mă privesc pe mine treburile tale ?

Madam Cotigă m-a ținut de vorbă o oră, ca să mă informeze cu lux de amănunte despre sosirea regimentului nemțesc. M-a asigurat încă o dată că Benone e un tîlhar și un colportor de vești. Am reușit să mă sustrag spunîndu-i că mă doare capul.

Am învățat pînă tîrziu. Mă simt grozav de ostenită.

Miercuri

Elise mi-a împrumutat o carte, *Le Grand Meaulnes*. A zis că *trebuie* s-o citesc.

Stau la fereastră și privesc cum plouă. Sub ochii mei se află zidurile Parcului, acoperite cu mușchi și plante agățătoare. Ici-colo cîte un contrafort. Visez castele bîntuite de fantome, cu săli de bal în care dansatorii cu peruci pudrate părăsesc la ora douăsprezece noaptea imensele încăperi, lăsîndu-le pustii. Mă plimb atunci pe dalele de marmură și îmi ascult ecoul pașilor, bătînd în ritm cu inima. Mă plimb prin beznă, pînă încep să apară zorile.

Seara am dat o fugă după cumpărături. Orașul cufundat în întuneric mă deprimă.

Vineri

I-am dat Ginetei o fotografie veche, de cînd aveam vreo paisprezece ani. M-a sărutat. A zis că e extraordinară. M-a invitat din nou la ea. Susține că maică-sa dorește mult să mă cunoască. I-am promis că săptămîna viitoare s-ar putea să vin.

Sofica se retrage de la școală. A trecut prin clasă să ne vadă. Ne-am îmbrățișat. Era în doliu. E cea mai mare dintre șapte fete. Trebuie să o ajute pe maică-sa la cîmp.

Pe Minu l-am găsit în fața șevaletului. Lucrează un afiș pentru municipalitate. Vrea să-i arate tatei că se cîștigă bani și din pictură. Nu e sigur, însă, că o să-l convingă.

— Ce-ar fi să ți-o prezint pe mama ? a zis în timp ce-și aprindea țigara.

Se uita la mine. Vorbea cu toată seriozitatea. E uneori atît de aiurit încît mă apucă frica.

— Iubită mamă, privește-o, e prințesa T., din spița ilustră a Cantacuzinilor. Îți cer consimțămîntul și binecuvîntarea de a ne uni pe veci destinele...

A delirat vreo cîteva minute în acest registru. L-am implorat să înceteze. Mă enerva. Părea în transă.

M-a luat în brațe.

— N-o să mi te răpească nimeni, a zis. Nici moartea...

Sîmbătă

Mariela m-a înștiințat că a primit scrisoare de pe front. Horațiu a avut o inflamație la un picior dar i-a trecut. La ei a nins. Nu e sigur că o să se poată întoarce în decembrie pentru logodnă. Nu se dau permisii. Era cu ochii în lacrimi.

După-amiază i-am făcut lui Nelu o compunere nenorocită la română. Stă lîngă mine. Mă supraveghează. Ba uneori chiar intervine, are ideile lui proprii.

— Ce-o să mă fac eu fără tine, Tami, în cazul că o să ne despărțim ?

L-am întrebat dacă își mai aduce aminte chipul mamei. A stat să se gîndească. Da, și-l aduce aminte, vag. De pildă, odată îl îmbrăca în pijama și i-a cîrpit o palmă, fiindcă își băgase picioarele amîndouă pe același crac.

O mai iubești ? am insistat.

— Ascultă, Tami, rîzi de mine ? Cum poți să mai iubești o ființă care nu mai e ? Care a murit ?

Duminică

Plouă. Cînd plouă la Ocnița, peisajul e de o tristețe disperantă.

Tata a stat în pat. L-au mai lăsat durerile. M-a înștiințat că îi scrisese Marianei. Sosește săptămîna viitoare. O să ne anunțe ziua telegrafic.

— Dacă o să mor, va trebui să intri în serviciu. Ce faci cu facultatea ?

I-am spus că n-o să moară. A surîs.

După-amiază m-am pomenit cu Grațiela. Exulta. Peste cinci zile se mutau în Alutela. Închiriaseră o casă pe strada Praporgescu, în apropierea liceului de fete. A fost s-o vadă. Trei camere, un hol, bucătărie, dependințe. Și-a ales și camera. Ba chiar și locul unde își va pune pianul. Ferestrele odăii dau spre grădină. Vor trebui să-și cumpere covoare noi. Și mobilă. Și o sumedenie de nimicuri.

— Tami, sînt fericită ! Mă înțelegi ?

Am stat pînă tîrziu în compania lui *Grand Meaulnes*.

8

Trăiam o toamnă umedă și rece. Castanii de pe Bulevard păliseră. Trotuarele se acoperiseră cu frunze veștede, murdare. Nu mai mersesem să mă plimb de-a lungul Hinței de luni de zile. Nu mai fusesem nici la Cetățuia. De cînd se îmbolnăvise tata, mă cuprinsese o spaimă rea, stăruitoare.

Aproape toată vremea învățam la greacă și latină. Erau materiile principale pentru bacalaureat. Citeam pînă la două noaptea, cînd simțeam că pleoapele mi se lipesc, și adormeam de multe ori cu cartea în brațe.

Apropierea tezelor ne strecura în suflet o îngrijorare nouă. Ne construiam proiecte, strategii, pentru a depăși momentul. Se fabricau fițuici. Ne aranjam în bancă după modele prin care puteam obține rezultate optime.

Într-una din acele zile am fost acasă la Gineta. Locuia pe o străduță liniștită ce duce la Zăvoi. Ideea pe care mi-o făcusem despre modul ei de viață s-a dovedit cu totul eronată. Stătea într-o vilă impozantă, construită în piatră, urcînd cu grație, în terase, spre coastele împădurite ale Capelei. Pe lîngă ea, clădirea cu coloane a Elisei părea o casă oarecare.

Gineta mă aștepta la poartă. Ne-am sărutat.

— Nu mai speram să vii, mi-a zis, te-aștept de-atîtea săptămîni încît credeam că ziua asta e mincinoasă.

M-a introdus în hol, apoi într-o încăpere mare, impunătoare, la ușa căreia vegheau doi cavaleri înveșmîntați de sus și pînă jos în zale. În mînă țineau cîte o halebardă. Încăperea adăpostea armuri din diferite epoci : pistoale, arbalete, arcuri, buzdugane, hangere, săbii, suliți, iatagane, ba chiar și un mortier. Întreg mobilierul era lucrat din lemn sculptat.

— Dacă te deranjează, putem să mergem în bibliotecă, e mai intim. Aceasta e camera de arme a tatei.

I-am spus că aș prefera biblioteca.

Gineta părea puțin dezamăgită. Am traversat un coridor, o încăpere populată cu o întreagă menajerie de animale împăiate, apoi o alta, cu scaune rînduite ca la teatru și cu un pian cu coadă cocoțat pe un podium („E camera

de muzică", mi-a explicat), și am ajuns în fine în bibliotecă. Aveam senzația că trăiesc în vis.

Biblioteca era o încăpere înaltă, avînd o scară în spirală ce urca pe o platformă prin care se făcea accesul la rafturile de cărți superioare. O masă stil și cîteva fotolii capitonate completau ansamblul. Pereții fuseseră acoperiți cu cărți.

Ne-am așezat. Gineta mă privea cu ochii ei albaștri, buni, de ciine credincios. Deși se îmbrăcase într-o rochiță fină, de mătase, nu intra în rezonanță cu decorul somptuos. Părea un musafir sărac, ca mine.

Mi-a spus că locuiește aici doar de doi ani. Ea e născută în București. Dar taică-său fiind militar, a colindat cu el prin toată țara. Ostașul, mi-a explicat ca unei școlărițe, n-are niciodată un domiciliu permanent. Se duce acolo unde îl trimite țara.

— Dacă ai ști prin cîte locuri n-am umblat! La Timișoara, la Brașov, la Iași, la Tîrgu Mureș... Acuma e pe front. Conduce o divizie de infanterie.

S-a apucat să-mi povestească viața ei de la liceul *Elena Cuza* din Craiova, unde urmase clasa a șasea. Între timp, îi admiram biblioteca. Avea mai mult de 20 de mii de cărți, în cea mai mare parte legate în pînză. Nu mai privisem niciodată o asemenea minunăție. Nici chiar biblioteca liceului n-ar fi putut-o concura.

— Din cauza nestatornicirii într-un loc, vorbea Gineta, a vagabondajului continuu, nu m-am apropiat de nici o fată, ești prima mea colegă cu care am simțit că pot să stabilesc o legătură afectivă. Ai o naturalețe, o puritate sufletească rară. M-am îndrăgostit de tine...

A surîs. În cameră era răcoare. Datorită ușilor capitonate, nu ajungea la noi nici semnul cel mai slab de viață. Păream abandonate într-o criptă tapetată peste tot cu cărți.

Ca să schimb vorba, am întrebat-o ale cui sînt miile de tomuri, adică cine le citește.

Gineta a rămas o clipă descumpănită.

— Știi, Tami, cărțile n-au totdeauna destinația de a fi citite. Pot fi privite, numai, admirate, așa cum ai considera un tors de Michelangelo. E o bibliotecă de familie, cea mai mare parte a tomurilor sînt tipărite în secolul al optsprezecelea și al nouăsprezecelea, dar posedăm și exem-

plare mult mai vechi, avem și incunabule. Bunicul dinspre tată coboară dintr-o spiță de boieri și cărturari împătimiți, agoniseala lor s-a adunat cu timpul și a format această catedrală de volume, care a devenit un bun ce se transmite din tată în fiu. Nu cred că tata a citit mai mult de zece cărți din tot ce vezi aici. Nici n-are timp. Citește mama, în schimb. De altfel, mama trăiește mai mult în lumea fantezistă a cărților decît în cea reală.

M-a privit. Părea jenată că o determinasem să-mi dezvăluie taine de familie. Căzusem, fără să fi prevăzut, pe o planetă nouă, și încercam să mă dezmeticesc, să-mi temperez emoția și teama în fața acestei lumi misterioase, incredibile.

De cîte ori se mută, vorbea, părinții cheamă o echipă de specialiști din București care împachetează cărțile și demontează construcția complicată a stelajelor. Mutatul îi costă o groază de parale, fiindcă în afara cărților, mai au probleme delicate și cu celelalte două săli, de arme și de vînătoare. O ordonanță (generalii au două ordonanțe, mi-a explicat Gineta) e selecționată dintre tehnicienii care se pricep să întrețină armurile și animalele împăiate. Tata își petrece cea mai mare parte a timpului în sala armelor. Și-a instalat acolo un divan și o masă. Primește musafirii tot acolo. Doar cînd avem recepții, se folosește salonul mare, situat în aripa cealaltă a vilei. Existența lor, în rest, e tristă, trăiește fiecare pe cont propriu. Tata e foarte ocupat. Călătorește mai tot timpul. Plecarea lui pe front nu a modificat prea mult relațiile familiale. Cînd stă acasă, se retrage în sala armelor și scrie. Se întîlnesc la masă. Mănîncă în grabă, le spune „poftă bună" și le părăsește. Nu ține minte să se fi purtat vreodată altfel.

Mi-a surîs. Spunea aceste grozăvii ca și cum mi-ar fi povestit o carte. Mi se făcuse frig. Am întrebat-o dacă nu poate să-mi împrumute o jachetă. A apăsat pe clapa unei sonerii și în cîteva momente a apărut pe ușă Ileana, fosta subretă a Elisei. Era îmbrăcată în același șorțuleț imaculat, cu guler alb, și arbora un zîmbet cuviincios și pudic.

— Da, domnișoară, a zis.

I-a poruncit să caute în șifonier jacheta bleu cu care ieșise aseară pe terasă.

— La noi, a spus Gineta, e întotdeauna frig, chiar și în august. Clădirea e construită sub poalele Capelei. Dar m-am obișnuit. Mă acomodez ușor cu clima, cu orașele, cu oamenii...

Ileana a adus jacheta și a întrebat-o dacă domnișoara mai are și alte dispoziții. Pe față nu i se putea distinge nici un semn că m-ar mai fi văzut vreodată. Gineta a concediat-o.

— Și cum ziceam, pe tata îl vedem destul de rar. Nu mă iubește. Se poate să fi avut o deziluzie în tinerețe care să-i fi marcat destinul. Pe mama o tratează cu o politețe rece. Doar cînd avem recepții, și recepții am avut din ce în ce mai rar în ultimii doi ani, dansează primul dans cu ea și îi acordă o oarecare considerație, de ochii lumii. Ține la demnitatea, la prestigiul casei. Am uneori presentimentul că ne urăște...

Mi-am strîns jacheta în jurul umerilor. Înghețasem. Prezența apăsătoare a cărților mă înfricoșa. Eram obișnuită ca ele să-mi vorbească, să comunice cu mine... Atîtea mii de cărți încremenite în rafturi ca niște piese de muzeu mumificate, aliniate într-o ordine perfectă, expunîndu-și orgolios cotoarele acoperite cu pînză aurită, pe care nici o ființă să nu le mîngîie, să nu le întoarcă paginile înfiorată !...

Tu le-ai citit ? am întrebat-o.

Gineta a tresărit. Era cu gîndul în lumea ei cețoasă, învăluită în mistere.

— Oh ! Te referi la cărți ? Cum crezi că aș fi putut să le citesc ? Sînt scrise în latină, în germană, în engleză... Și în franceză, bineînțeles. Eu am biblioteca mea particulară, cu ediții bune, apărute în ultimele trei decenii. De cărțile acestea nu se atinge nimeni. Chiar ordinea în care se găsesc în rafturi e stabilită. Cînd nu e tata acasă, îmi place să-mi petrec aici o oră-două. Le scot din raft, le răsfoiesc, le adulmec izul vag de mucegai și de vechime... Făptuiesc un lucru nepermis, știu bine. Am sentimentul de impietate față de șirul lung de cărturari care s-au deleotat atîtea secole cu ele.

Și-a potrivit rochița peste genunchii descărnați și firavi. La gît purta un lănțișor de aur.

— Trebuie să ți-o prezint pe mama. Vrea să te cunoască. Dar aș mai amîna, intimitatea noastră îmi e mai agreabilă.

Mi-a povestit că prima serată la care a participat s-a petrecut în casele de la Craiova. Cu o zi înainte împlinise șaptesprezece ani. Acolo, la Craiova, a fost pentru întîia oară fericită. Locuiau într-o clădire mult mai somptuoasă decît aceasta, aveau grădină mare, cîteva hectare, și bazin de înot. Dar nu confortul o interesa, și nici plimbările cu mama, seara, pe *Unirii*, sau toaletele pe care i le comandau la București, ci faptul că se îndrăgostise. Se îndrăgostise de un tînăr sublocotenent, ce absolvise chiar în anul acela școala militară.

A urmat povestea dragostei înflăcărate dintre ei, biletele pe care și le trimiteau în taină, suspinele în singurătate și întîlnirile fugare în pronaosul bisericii Sfîntu Dumitru, unde, la lumina palidă a lumînărilor, și-au spus cele mai sfinte cuvinte de iubire. S-au hotărît să se căsătorească. Băiatul avea înaintea lui o carieră strălucită. Era în anul doi la Drept. Dorea să intre în justiția militară.

Gineta s-a sculat, a scos un tom din rafturile lustruite ale bibliotecii și mi-a întins o poză de mărimea unei cărți poștale.

— Știi, Tami, eu l-am omorît. Și cînd omori un om pe care îl iubește, e foarte greu să-ți mai imaginezi că viitorul îți mai poate rezerva vreo bucurie...

Se rezemase de spătarul fotoliului și mă privea. Figura tînărului sublocotenent mi se juca prin fața ochilor în ape tulburate. Am așezat-o pe masă, ca pe un obiect casabil.

— O țin aici fiindcă mi-e teamă să n-o găsească tata. Dacă o descoperă, mă internează din nou la ospiciu. Acolo, chiar dacă e vorba de un stabiliment de lux, e foarte tristă existența. Mai tristă chiar decît în casa asta...

Și-a ridicat spre mine ochii albaștri.

— Mă ierți că-ți spun aceste lucruri, Tami. Nu le mai știe nimeni, afară de părinții mei. Dacă ar afla colegele, ce subiect drăguț le-aș pune la dispoziție.

M-a întrebat dacă îmi place tortul de lămîie. Îl făcuse special în cinstea mea. A pus fotografia în carte și cartea în bibliotecă. S-a întors spre mine.

— Spuneam că hotărîsem să ne căsătorim, dar hotărîrea noastră n-avea nici o valoare fără încuviințarea tatei. Știam că n-o să accepte. E foarte dur. Și inflexibil. Dar speram. Cînd ești îndrăgostită, speri orice. Chiar lucrurile cele mai extravagante. Și într-o bună zi, Dorel s-a pre-

zentat în uniformă de paradă la noi acasă, a fost primit în sala armelor, și-a prezentat omagiile respectuoase și cererea în căsătorie. Tata l-a ascultat impacient, iar la sfîrșit l-a întrebat dacă mai are ceva de adăugat. Nu mai avea nimic. I-a spus că este liber. În ziua următoare, primise ordin de mutare în altă garnizoană.

Gineta mi-a zîmbit. Se așezase în fotoliu. În dreptul meu se afla un raft cu operele lui Erasm în latinește.

Mi-a povestit în continuare că luaseră decizia să se omoare. Ideea, însă, îi aparținuse ei. Dorel abia împlinise douăzeci de ani. La vîrsta asta, poți face orice nebunie de dragul unei fete pe care o iubești. În plus, era la mijloc orgoliul lui de militar. S-au dus în parc, se înserase, s-au așezat pe o bancă în apropierea podului de piatră, aleile erau pustii, s-au mai îmbrățișat o dată, și-au spus adio, pe urmă și-au alăturat în veșnicie capetele, tîmplă lîngă tîmplă, Dorel a scos pistolul și a tras. S-a prăbușit în iarbă. Glonțul n-a mai avut puterea să o ucidă și pe ea...

Gineta s-a apropiat de mine și și-a înlăturat o buclă ce-i acoperea urechea dreaptă.

— Vezi semnul ăsta ? E urma glonțului. S-a înțepenit în osul temporal...

Simțeam cum mă împresoară spaima. Am scos din raft *Elogiul nebuniei*. Era o ediție englezească editată la Cambridge în secolul al șaptesprezecelea. Purta pe pagina de gardă semnătura unui prinț Bibescu.

— Te plictisesc ? m-a întrebat Gineta.

Am dat din cap că nu.

— Ba da ! Dar trebuie să mă confiez cuiva și singura făptură căreia pot să-i spun aceste lucruri ești tu. Sînt zile, săptămîni în șir, cînd viața mi se pare foarte greu de suportat. Dealtminteri, mă întreb cum mai trăiesc. Am fost cinci luni de zile internată într-o casă de sănătate în Elveția. Expresia aceasta, casă de sănătate, nu trebuie să te înșele, înseamnă balamuc. Cînd am ieșit de-acolo, uitasem totul. *Totul*, înțelegi ? Abia treptat am început să prind putere, să-mi revin, și să-mi aduc aminte de trecut. Pe urmă ne-am mutat în Alutela. Sosisem din Elveția de două luni.

A apăsat pe clapa sonerlei.

— Cu ce să te servesc ? *Maman* o să se supere grozav dacă o să audă că nu ai luat nimic.

I-am spus să-mi dea o feliuță din tortul cu lămiie.

— Ileana, servește tortul, i-a poruncit subretei care apăruse în cadrul ușii. Și spune-i mamei că dacă vrea să o vadă pe Tamara, e liberă să vină. O primim.

9

Pe la sfîrșitul lui octombrie a sosit de la Craiova Mariana. Am așteptat-o în gară. A coborît din tren cu trei valize mari.

— Vai, Tami, ce înaltă te-ai făcut ! a fost întîia exclamație pe care a formulat-o.

Mătușa Mariana se exprima în aforisme și în exclamații. Nu semăna deloc cu mama. Era mai tînără ca ea cu patru ani. I-am spus că ne așteaptă o căruță.

— Cum o căruță ? s-a mirat.

A trebuit s-o vadă ca să se convingă. Mi-a fost cu neputință să-i explic că în Ocnița nu exista decît o singură trăsură, a directorului întreprinderii de exploatare a sării.

Hodorogitul monoton și tropotul egal al cailor au mai calmat-o. Și-a potrivit cu grație pălărioara. Stătea pe capră ca o prințesă în emigrație. Se înserase, dar încă mai era lumină.

— E chiar atît de grav bolnav Mihai ? s-a interesat cu aerul naiv pe care-l au femeile cînd vor să-și deghizeze neîncrederea.

I-am spus că nu știu. Trebuie să se interneze. E vorba de o operație la stomac.

— Și în ce clasă este Nelu ? a mai întrebat.

Pînă am ajuns acasă, a aflat cu amănunte tot ce dorea să știe despre situația din familia noastră. Era pe cale de a săvîrși un act de generozitate și intenționa să știe dinainte în ce măsură binemeritam favorurile ei și capitalul pe care urma să-l investească.

Pe tata l-a găsit întins pe pat. L-a sărutat. I-a spus să nu se scoale. S-a dezbrăcat de pardesiu și mi l-a aruncat în brațe. Mirosea a apă de colonie Chanel.

— Deci, iată-ne după doi ani din nou împreună ! a glăsuit, scoțîndu-și pieptenele și aranjîndu-și părul ondulat. N-aș zice că v-ați ales o locuință strălucită. Cum naiba stați înghesuiți în chichineața asta care stă să cadă ?

A făcut o scurtă dar severă inspecție prin toată casa. A ridicat chiar și capacele de oală din bucătărie. S-a întors profund nemulțumită. S-a așezat pe scaun și l-a chemat pe Nelu lîngă ea. De fapt, problema pentru care bătuse atîta drum era Neluțu. Îl lua sau nu îl lua ? Aceasta era întrebarea.

Cu o zi înainte, avusesem o discuție lungă cu Neluțu despre plecarea sa. De modul cum se va purta cu tanti Mariana depindea într-o măsură decisivă hotărîrea ei. Neluțu, din păcate, era extrem de indecis și circumspect. N-ar fi dorit să plece, dar nici cu mine nu i-ar fi plăcut să stea. Știa ce îl așteaptă. Eram cicălitoare și pretențioasă. Îl bruftuiam. Pe urmă, noutatea și seducția unui oraș mai mare, cum e Craiova, îl ispiteau.

Mătușa Mariana l-a mîngîiat pe cap și l-a supus unei anchete ce gravita în jurul situației școlare. Răspunsurile lui Neluțu au satisfăcut-o. Avea aproape zece la toate obiectele. Mințea cu o nerușinare ce mă înspăimînta. L-a întrebat apoi dacă o iubește. Aici, Neluțu s-a gîndit puțin și a zis „depinde".

— Adică, cum „depinde" ? s-a rățoit la el mătușa Mariana.

Neluțu a reflectat din nou și i-a răspuns că dacă-l ia cu ea, cum ar fi fost posibil să n-o iubească ?

Avea un ton atît de inocent și natural încît mă emoționase și pe mine.

— Băiatul e inteligent, a decretat cu gravitate Mariana. Seamănă cu maică-sa.

S-a stabilit să-l ia peste trei zile. Între timp, urma să rezolvăm problema tatei.

În general, spitalele mă înfricoșează. Fusesem internată doar o dată, cînd avusesem scarlatină, la patru ani. N-am amintiri precise din perioada aceea, dar am rămas cu o repulsie instinctivă pentru mirosul de dezinfectante. Din întîmplare, spitalul se afla pe strada unde locuiam în Alutela.

L-am dus pe tata la un medic pe care mi-l recomandase Mariela. L-a consultat sumar, i-a spus că are ulcer

și că probabil trebuie operat. L-a internat la secția de chirurgie, ce se afla într-unul din pavilioanele centrale ale spitalului. Aveam permisiunea să-i vizitez în fiecare miercuri și duminică.

— Vii miercuri ? m-a întrebat cu disperare tata.

Cum naiba să nu vin ? L-am sfătuit să stea cuminte în pat, să fie curajos și să mă aștepte. Era un sfat ridicol, dar nu găsisem altceva mai bun. Probabil, toată lumea folosește trucul acesta, e greu să inventezi ad-hoc formule de încurajare. În cameră cu el se mai aflau două persoane. Nu le-am văzut. Știam doar că există. Mi se făcuse o greață îngrozitoare. L-am sărutat pe tata în grabă și am fugit. Simțeam că dacă mai rămîn o clipă, vomit.

Mai dificile au fost momentele cînd a plecat Neluțu. Intrase în panică. Jucase un rol, un rol care-i plăcuse, dar piesa se sfîrșise și se afla acum în fața realității implacabile.

— Ascultă, Tami, cît stă tata în spital ? mă întreba în timp ce-i aranjam hăinuțele în geamantan.

Se învîrtea în jurul meu, sărind într-un picior. Avea un dar deosebit de-a scoate omul din sărite.

— Pe urmă, dacă moare, cu mine ce se-ntîmplă ? Rămîn definitiv la tanti Mariana ?

I-am spus că tata n-o să moară. Se va face bine în curînd. Iar el se va întoarce, și la anul îi vom găsi și lui o gazdă în Alutela.

Neluțu mai dădea o raită prin grădină, fugărind găinile vecinilor, și se întorcea din nou pe capul meu.

— Și dacă totuși moare, zicea, ce gînd aveți cu mine ?

L-am amenințat că dacă mai vorbește despre moartea tatei, îl plesnesc.

S-a oprit din țopăială. Ne-am privit. În camera vecină, mătușa Mariana fluiera o arie dintr-o operetă.

— Tami, știu bine că tata e grav bolnav, a spus în șoaptă. De ce mă mai minți ? De luni de zile geme noaptea. *Eu* dorm aici cu el, nu tu !

Am angajat, pentru plecare, același căruțaș. Mătușa Mariana s-a cocoțat pe capră. Eu și Neluțu ne-am trîntit în fîn. Plouă mărunt. Mătușa Mariana și-a deschis umbrela. Cu o zi înainte fusese în Alutela. Își luase pudră, ruj de buze și parfum.

— În tîrgurile astea prăpădite găsești mai repede un lucru fin decît la noi. Îmi pare rău că nu mi-am cumpărat perdele.

Pe drum s-a întreținut cu căruțașul. L-a interogat cum e recolta în anul acesta, cum stau cu țuica și dacă are vreun flăcău pe front. Avea. Mătușa Mariana a clătinat din cap înduioșată.

— La urma urmei, cine n-are ? a suspinat.

S-a apucat să-i povestească despre un frate al lui bărbatu-său care murise în septembrie la Odessa. Lăsase acasă un băiat și o fată. Acum, copiii au rămas orfani, săracii !... E atîta suferință și nenorocire în lumea asta !...

Căruțașul o aproba din cap cu înțelepciune, în timp ce-și mîngîia cu vîrful biciului bălanii. La gară am ajuns murați. Mătușa Mariana a coborît cu sprinteneală de pe capră. Ne-a surîs.

Pînă să vină trenul, mi-a dat o sumedenie de indicații în privința organizării raționale a gospodăriei. Trăiam în mod intolerabil. Ca niște troglodiți. Aveam nevoie de o casă mare, luminoasă, și pentru numele lui Dumnezeu, ne trebuia puțin confort ! Neluțu își scoase pușca mitralieră. În cîteva secunde lichidase un acar, trei pasageri, de altfel singurii ce populau peronul, și îl pîndea de după colțul gării pe impiegatul de mișcare, ce aștepta în fața telegrafului sosirea trenului.

— Tami, o să-mi scri ? m-a întrebat cu ochii în lacrimi de la fereastra vagonului de clasa a doua.

I-am spus că da, firește că o să-i scriu.

Mătușa Mariana îmi făcea bezele.

— Găsiți-vă o locuință omenească, a mai apucat să glăsuiască, și în timp ce trenul se îndepărta, numai mînuța slabă a lui Neluțu am mai văzut-o un timp, ca o bătaie de aripă rănită.

10

Mi se întîmpla adeseori, venind la ora prînzului spre casă, să văd trecînd pe Bulevard formațiuni de trupe sub drapel german. Mă opream să le privesc. Cîntau frumos. Era atîta simetrie și exactitate în sistemul lor de a măr-

şălui încît păreau un mecanism desăvîrşit. Cîntau de obicei aceeaşi melodie, cîntau chiar şi pe ploaie. Mă gîndeam că ar fi cîntat chiar dacă s-ar fi cufundat pămîntul, primiseră un ordin, îl executau. Trotuarele se populau imediat cu oameni curioşi să-i vadă. Cu vremea, prezenţa lor intrase în atmosfera anodină a urbei.

Din toamnă, renunţasem la birtul pestilenţial de lîngă gară. Luam prînzul la un han din preajma pieţii, *La Măruţelu*. Birtaşul mă aştepta. Îmi rezervase o masă lîngă fereastră, curată ca oglinda. Se apropia de mine şi îmi spunea obsecvios „sărut mînuţa domnişoară". Era plăcerea lui. Îmi aducea el însuşi felurile de mîncare, deşi avea un personal destul de numeros. Cînd se întîmpla să nu-l găsesc în han, îi resimţeam absenţa.

La Măruţelu lua masa uneori şi Mira, deşi la gară îi venea mai la îndemînă. Susţinea că îi e urît să stea cu blidul în faţă, fără să aibă cu cine să mai schimbe o idee.

— Noi, îmi spunea, eram în jurul mesei, acasă, zece guri. Se auzea o hărmălaie nemaipomenită. Mîncam în fugă, să nu se termine mîncarea. Dacă ne tîndăleam, sau dacă stam de vorbă, rămîneam flămînzi.

Într-adevăr, îşi isprăvea mîncarea din farfurie cu o repeziciune extraordinară. De obicei, mai lua o porţie. Între timp mă informa despre relaţiile conjugale dintre proaspeţii însuraţei. Plutoniereasa îi spunea bărbatului Bubicu, iar el o alinta Puicuţa. Bubicu făcea piaţa, spărgea butuci de lemne, săpa grădina, hrănea găinile şi porcul. Puicuţa se ocupa doar cu bucătăria. Duminicile, Bubicu şi Puicuţa se îmbrăcau în straie noi şi se duceau la cimitir să aprindă cîte o lumînare la mormîntul foştilor consorţi. Mormintele erau aproape. Destinul le hărăzise această mică înlesnire. Bubicu o învăţase table pe Puicuţa şi seara, după ce dădeau huroaie porcului, jucau o linie sau două în dormitor, ca să le treacă vremea.

— Ascultă, mi-a zis Mira într-o zi, în timp ce devora o porţie de cîrnaţi pe varză, am auzit că Genu ar fi murit pe front. Să fie adevărat ?

Patronul venise lîngă masa noastră şi se interesa dacă dorim să mai servim ceva. I-am spus că nu.

— Eram în recreație, și o moacă dintr-a cincea, din satul meu, mi-a zis că știe ea de la o fată că maică-sa ar fi primit scrisoare. Dar nu cred. Genu nu e omul care să-și vîndă pielea atît de ieftin.

Mi-am amintit figura lui în gară. Într-adevăr, nu era dintre bărbații ce se predau așa ușor în fața morții.

— Știi, Tami, cu Genu am fost în seara aceea la plutonierească, cînd am băut mastică... Nu pot să zic că l-am iubit. Dar am ținut la el. Era întotdeauna vesel. Și mie îmi plac băieții veseli...

S-a șters la gură cu șervetul. Și-a introdus o scobitoare în dinți.

— De tine îmi vorbea cu o oarecare aversiune. Habar n-am cu ce îl supărasesi. Spunea că ești o muierușcă rafinată și primejdioasă. Sînt realmente expresiile lui. Rafinamentul ca rafinamentul, să zicem. Dar nu înțeleg, de ce primejdioasă ?

Am pus banii pe masă și m-am ridicat.

— Te-ai supărat ? a murmurat posomorîtă Mira.

În ziua aceea mă invitase Grațiela s-o vizitez în noua reședință. Mă aflam într-una din dispozițiile mele negre, dar apucasem să-i promit. Stătea la cîțiva pași de poarta școlii. N-a trebuit să sun fiindcă am găsit-o în curte. Citea într-un fotoliu de răchită, acoperită cu un pled.

S-a bucurat. Mi-a spus că sînt întîiul oaspete al ei în casă nouă. Îi adusesem un buchet de crizanteme.

— Oh ! Tami ! De ce ai cheltuit atîția bani ?

M-a introdus în camera de lucru. Își cumpărase un birou, fotolii, scaune capitonate și o canapea. Pereții tapetați în roz purtau tablouri de Petrașcu și Tonitza. Interiorul era de o distincție fără cusur. Un teanc de partituri de Bach zăceau pe o măsuță lîngă pianină.

Mi-a povestit întreaga aventură a mutatului, dezagrementele acestei întreprinderi, enervarea... Cum taicăsău era extrem de ocupat, pe seama ei căzuse rezolvarea mai tuturor dificultăților. Ea cumpărase mobila, tot ea o aranjase, pusese galerii, perdele noi, se ocupase de repararea instalației în baie. Firește, cheltuise enorm, dar banii au tendința să se devalorizeze, la urma urmei, pentru ce să-i ții ?

— Ca să-ți dai seama cîtă muncă m-a costat, imaginează-ți că de două săptămîni n-am apucat să cînt la pian măcar o oră ! Sînt dezolată ! Pe deasupra, *Fräulein*

Augusta s-a îndrăgostit de un maior german. De cînd s-a încartiruit în Alutela regimentul, nu-și mai găsește un pic astîmpăr. A înnebunit de tot. Și-a comandat toalete noi, a început să iasă seara la plimbare, vorbește de serate și de baluri. „Acum ori niciodată !“ par să grăiască ochii ei albaștri-spălăciți.

S-a așezat la pian și a executat vreo cîteva măsuri dintr-o tocată.

— Mi-a spus o fată că ești îndrăgostită de un pictor, a zis în timp ce-și ridicase mîinile de pe claviatură.

Tăceam.

A mai cîntat vreo cîteva minute, apoi s-a întors spre mine cu taburet cu tot.

— De ce te ascunzi ? Nu e o rușine să iubești. Tăcerea ta e jignitoare.

I-am replicat că nu vreau să jignesc pe nimeni, dar socotesc că sentimentele intime nu sînt bijuterii de pus în galantar.

A închis capacul pianinei și s-a ridicat. S-a dus la geam și a dat perdelele de-o parte. Se înserase.

— Dorești să vezi și restul casei ? m-a întrebat.

Doream, am zis, dar aș fi preferat să vin în altă zi. Nu mă simțeam așa de bine.

Grațiela a mai rămas o vreme în cadrul geamului. S-a așezat apoi într-un fotoliu, lîngă mine. Și-a scos din buzunarul rochiei de casă o țigară, a aprins-o. Făcuse gestul cu atît aplomb de parcă ar fi fumat de totdeauna.

— De două săptămîni n-am mai primit nici o scrisoare de la Cluj. Poate că sînt oprite la cenzură, mă gîndesc, dar știu că e o fantasmă, o amăgire. Bărbatul acesta este viața mea...

Și-a petrecut o mînă în deschizătura adîncă a rochiei de casă. Își mîngîia, probabil, crucifixul.

— E groaznic să te duci în fiecare zi la poștă și să întrebi dacă la numărul cutare a sosit ceva, iar fata din spatele ghișeului să-ți spună, în timp ce ștampilează niște plicuri, că nu, drăguță domnișoară, n-a sosit nimic, mai treceți, fără să-i pese că vorbele acelea zise în fugă poate că ți-au pecetluit destinul.

A tras un fum și a stins țigara în scrumieră. Abia o aprinsese. Obrazul îi căpătase o paloare ca de ceară.

— Ce vrei să-ți cînt la pian ? m-a întrebat.

I-am spus să cînte Bach. Pe fruntea Graţielei a apărut o cută. A vrut să se ridice, s-a răzgîndit.

— Uitasem să-ţi comunic sfîrşitul procesului lui Axintescu. S-a judecat acum o săptămînă la Curtea de Casaţie. N-a existat nici o dovadă certă de asasinat. Au fost aduşi experţi de la Berlin. S-a deshumat cadavrul. Florida s-a sinucis cu o doză uriaşă de ciclobarbital...

S-a aşezat la pian.

— Îţi cînt tocata în do major de Bach-Busoni.

11

Fragmente de jurnal

Marţi

La prima oră, m-am pomenit cu Mira în banca mea. Plîngea.

— A murit Genu, a zis. Am fost la el acasă. E doliu.

Am încercat s-o potolesc. Înnebunise. Se uitau colegele la ea.

— Puţin îmi pasă de colege. A fost ucis un om... Pricepi ? E mort...

După-amiază, stau cu Eneida în faţă fără să pot traduce un vers. Deci, Genu a dispărut... „Vezi, pisicuţo, viaţa poate fi şi veselă şi tristă", mi-a spus odată, în dreptul bisericii Buna Vestire. În clipa asta viaţa nu mai e nici veselă nici tristă pentru el. Fiindcă, pur şi simplu nu mai e.

La prînz a nins. Pe urmă, zăpada s-a topit. Abia e jumătatea lui noiembrie.

Miercuri

Gineta m-a înştiinţat că mamei i-a plăcut de mine. A insistat să vin mai des la ele. S-a interesat ce e tatăl meu.

— Vai, Tami, ce ruşine, la întrebarea asta, n-am ştiut ce să răspund ! Am zis, la întîmplare, arhitect. Te supără ?

I-am spus că mi-e indiferent.

S-a apropiat jenată și mi-a mărturisit cu glasul coborît că maică-sa o surprinsese pe Ileana pupîndu-se cu una dintre ordonanțe, în sala armelor. („Se aflau chiar pe divanul tatei!"). A avut un șoc. E foarte ambarasată. Cînd o să afle tata, îl va trimite imediat pe front pe bietul om. Pe fată, însă, n-o putem concedia. E vrednică. Stilată. Și în vremurile astea grele, pe cine mai găsești în loc?

La tata la spital.

Mă așez pe patul lui. Se simte mult mai bine decît acasă. E chiar vesel. Mi-a prezentat vecinii de salon: un muncitor la fabrica de pielărie, operat la un rinichi, și un funcționar de bancă. Funcționarul, ca și tata, așteaptă ziua operației. E înspăimîntat. Se teme de un cancer la plămîn. Se plimbă prin salon cu mîinile la spate, ca un animal într-o menajerie.

Îl întreb pe tata dacă are vreo dorință. Zîmbește. Ar dori să se întoarcă acasă, evident.

Azi m-am simțit extrem de obosită. Am învățat, pe urmă m-am trîntit pe pat, cu un roman infect de Gide în brațe.

Mi-e teamă că am rămas însărcinată

Vineri

Am fost la Minu. L-am găsit pictînd.

M-am așezat pe un scaun. Știa de Genu. Aflase de trei zile. M-a întrebat dacă nu vreau să beau ceva. I-am spus că nu. Era într-o dispoziție păcătoasă.

— Mă tot gîndesc, cînd stau pe patul ăsta mizerabil, și n-am ce face, și afară plouă, și ceața se așază pe ferestre ca o rîie, cum o să arate bărbatul care o să te strîngă în brațe și care o să-ți spună că ești iubirea și speranța și destinul lui. Fiindcă odată și odată o să plec. Iar tu o să-ți trăiești în continuare viața...

A scos o sticlă din dulap și și-a umplut paharul.

— Chiar nu dorești să iei o înghițitură?

Am dat din cap că nu.

— Dacă o fi să mor, de un singur lucru îmi pare rău. Că nu-l cunosc. Că n-o să am prilejul să-i văd mutra. Aș vrea să-ți urmăresc odată viața la cinematograf. A doua viață, cea de după mine. Ar fi un spectacol nu numai interesant, dar și extrem de trist, la urma urmei...

Simbătă

Încerc să învăț. N-am chef. Pe Bulevard e întuneric. Ne-am procurat cu toți lanterne. Lanterna a devenit un obiect la fel de necesar ca ochelarii.

Vitrinele întunecate sînt dezolante. Chiar și la Ganțu e întuneric. Găsesc la librărie *Rusoaica*, într-o ediție nouă. O cumpăr. De cîte ori mă aflu în librărie, îmi aduc aminte de Lord Finley, de ochii lui frumoși, patetici.

Merg singură prin negură. E frig. La o fereastră se aude o nocturnă de Chopin. Mă opresc să ascult. Îmi place să-mi imaginez o cameră înaltă, în care arde focul, lumina delicată a candelabrului, și mîinile prelungi și fine ale unei femei, alunecînd pe clape.

Pe stradă, lumea care trece se uită curios la mine. Sînt nevoită să mă urnesc din loc. Am sentimentul de clandestinitate.

E prima sîmbătă în care nu mă urc în trenul de Ocnița.

Citesc Tit Liviu.

Duminică

Mă vizitează Mariela. E veselă. Se pare că Horațiu o să vină totuși de Crăciun. E în funcție de dispoziția generalului.

— Știi, Tami, cine e comandantul diviziei în care luptă *el* ? Nici n-o să crezi ! Tatăl Ginetei !

E agitată, nu-și găsește locul. O informase o colegă dintr-a șaptea. Susține că e un monstru, o gorilă, că e complet lipsit de suflet. Iar ea, o fată atît de gingașă, de delicată !

Rămîne un timp pe gînduri.

— Ce-ai zice dacă aș ruga-o să-i scrie generalului în legătură cu permisia lui Horațiu ? E vorba de logodna noastră !

Am opinat că n-are nici o șansă.

Mariela mă privește cu ostilitate. Mai stă puțin și pleacă. Trîntește ușa.

La tata la spital.

Mirosul de medicamente îmi produce greață... Îl găsesc pe tata jucînd table cu funcționarul de la bancă. Îi luase un marț. Mi s-a părut că-l deranjez. Era în zaruri.

— Cum merge școala ? m-a întrebat, în timp ce își făcea o poartă în casă.

I-am spus că bine.

Marți

Scrisoare de la Nelu. Detalii despre cameră (e „drăguță") și despre viața în familie. Și-a uitat acasă tancul. E disperat. Mă imploră să i-l trimit imediat cu poșta. Cît despre școală, nu suflă nici o vorbă. Învață la colegiul *Carol*.

Scrisoarea e însoțită de un bilețel al Marianei. Băiatul e zburdalnic, zice. Se vede că a fost lăsat de capul lui. Dar cît va sta la ea, nădăjduiește să îndrepte lucrurile. Mă întreabă dacă se găsesc în Alutela nasturi de sidef pentru palton. Să-i cumpăr zece-douăzeci de nasturi. Și niște ață albă, fină, pentru cusut perdele.

Afișele anunță sosirea trupei lui Tănase. În clasă e zarvă. Direcțiunea ne-a interzis spectacolul. Deși nu mă interesează genul, sînt solidară cu indignarea clasei.

— Eu merg, mi-a declarat decisă Mira. Or să mă elimine o săptămînă. Cu atît mai bine. Tot intenționam să mă mai odihnesc un pic. Trimestrul ăsta parcă nu se mai sfîrșește.

Nu pot să învăț. Privirea îmi zboară pe fereastră. Aș vrea să îmbătrînesc cu un an sau doi. Să sar în timp. Mi-e foarte greu să-mi mai trăiesc prezentul.

Joi

Mă aflu în atelierul lui Minel. Minel pictează. Din cînd în cînd se întoarce către mine. Îmi surîde.

— Dacă te plictisești, pot să renunț, îmi spune.

Mă bucură să-l urmăresc pictînd. Impresia e aceea pe care o aveam cînd eram mică și priveam prin geamurile luminate, seara, interioare umile de subsol. Mi se dezvăluia o lume *adevărată*, frustă, o lume văzută ca prin gaura cheii. Nefalsificată.

L-am întrebat ce-ar face dacă aș rămîne însărcinată.

— Cred că voi fi un tată bun, a zis.

Ies seara, singură, o oră, și mă plimb pe străzi întunecate. Un tînăr fluieră *Lanterna*. Mă gîndesc la tata. De cînd s-a internat, se simte mult mai bine. L-au lăsat du-

rerile. Se pare că n-o să fie necesară intervenția chirurgicală. Am încercat să stau de vorbă, ieri, cu medicul salonului, dar l-a chemat exact în clipa aceea directorul spitalului.

Stau noaptea în compania lui Plutarh.

Vineri

Am dat întîia teză, la geografie. Profesoara a venit în doliu. Nu știe nimeni cine i-a murit. Probabil că un frate. A stat tot timpul la catedră, cu ochii pe fereastră. S-a copiat, firește.

Didina m-a căutat în recreație. Era îngrijorată. Ovidiu primise ordin de chemare. Divizia lui e în țară, dar poate să se deplaseze oricînd în zona frontului. E sublocotenent de infanterie.

— De cînd nu mai veniți la Ocnița, mă simt atît de părăsită ! Merg singură cu trenul. Acasă n-am cu cine să mai schimb o vorbă. Oh, Tami, ce nefericită sînt ! Peste trei zile trece Vidu să mă vadă.

Cotigă a scuturat covoare întreaga după-masă.

Sîmbătă

Discuție cu Elise.

— Am auzit că ai fost acasă la Gineta.

I-am spus că da.

— Pe mine de ce mă ocolești ? Sînt șase luni întregi de cînd n-ai mai binevoit să-mi faci o vizită...

Mergeam de braț pe coridor. Simțeam instinctual că trebuie să tac. Fiindcă țin la ea și nu vreau s-o jignesc. În fața cancelariei ne-am oprit.

— E cazul să interpretez tăcerea ta ca un refuz ?

În glasul ei sunau ecouri triste.

Cînd vrei să vin ? am întrebat-o.

Elise m-a sărutat. Mi-a spus că mă iubește, că duce dorul conversațiilor noastre lungi, copilărești.

— O să te anunț. O să te anunț îndată ce o să pot.

M-a mai pupat o dată. Probabil, maică-sa e iar bolnavă.

După-amiaza am făcut cumpărături. Cînd merg în Piață, trebuie să dau un mic ocol, ca să nu nimeresc pe strada lui Cotigă. I-am luat lui Nelu o căciulă pentru iarnă.

La întoarcere, am trecut prin fața Casei Ofițerilor, apoi am traversat Terasa. Salonul de frizerie și coafură *Pompadour* își camuflase vitrinele cu mari perdele negre. Biserica Buna Vestire era deschisă. Am intrat. Nu se afla țipenie de om înăuntru. Am cumpărat o luminare. Am aprins-o. „Într-un război, nu moare toată lumea, o parte scapă", îl auzeam pe Genu. Mă podidise plînsul. Am plîns un timp nestingherită, în pronaos, cu gîndurile risipite în voia sorții, atît de singură cu mine însămi, atît de liberă de orice spaime, încît aveam impresia că aud bătaia nesfîrșită a vremii.

Duminică

Azi l-am găsit pe tata deznădăjduit. Stătea întins pe pat, cu perna ridicată. Nici nu m-a sărutat. Îl anunțaseră că trebuie să se opereze. Că operația e singura soluție de scăpare. Funcționarul de la bancă fusese operat alaltăieri. Murise în ziua următoare. Patul era gol.

— Acum trei zile am jucat cu el o tablă, chiar în locul ăsta. Îmi luase o partidă. Jubila. Cine ar fi crezut că omul obținuse ultima victorie penibilă din viața sa ?

Nu-și mai venea în fire. Se răsucea pe pernă. Se apleca și bea o gură dintr-un pahar cu ceai de pe noptieră. Mă privea.

I-am spus cuvinte de îmbărbătare. Mi se făcuse o milă nesfîrșită de el. L-am mîngîiat pe păr.

— Ascultă, Tami, dacă mor, să ai grijă de Nelutu. Să nu-l lași în străini. E singura dorință pe care ți-o transmit cu legămînt.

M-a strîns de mînă.

— Miercuri vii ?

Am dat din cap că da.

— Mă operează săptămîna viitoare. Mi-e teamă că am cancer la stomac...

Marți

A nins aproape toată ziua.

Teză la latină. Un text din Pliniu cel Bătrîn.

Mă simt sfîrșită.

Lui Mira i-a murit un frate în Rusia. A plecat acasă.

M-am dus la Minu, la atelier. Nu l-am găsit. Am colindat nebună prin oraș. Orașul sub zăpadă, frumos spectacol !

La coana Mița, cofetăria goală. Am comandat un tort cu ciocolată. Am încercat să gust o linguriță. Mi se făcuse greață. Am ieșit.

Acasă, întinsă în pat. Văd pe fereastră fulgii de zăpadă zbenguindu-se deasupra Parcului.

N-am nici o îndoială. Sînt însărcinată.

12

— Corespondența noastră, spunea Elise, frumoasa noastră dragoste epistolară a durat trei ani. A fost un vis duios, cum n-o să-mi mai rezerve viața, poate, niciodată. Mi-am consumat în anii aceștia toată pasiunea mea, trăiam în fiecare zi cu gîndul la scrisoarea următoare, ca în romanele foiletoane din vremea lui Balzac. Eram întotdeauna suspendată între scrisoarea ce mă răscolise cu o zi înainte și cealaltă pe care o așteptam înfiorată, pîndind poștașul în spatele perdelelor din camera de lucru.

A luat o linguriță din tortul de lămîie. M-a privit.

— Hazardul a făcut ca tatei să-i cadă în mînă una din scrisori. Tata e un om de o distincție desăvîrșită. Nu mi-a comunicat nimic. A pus un detectiv particular să-i cerceteze viața lui Valeriu. Individul i-a întocmit o fișă amănunțită în care figura desfrîul în barurile cele mai deșucheate ale Bucureștilor, libații și orgii prin case rău famate și, ceea ce m-a dezgustat la culme, pederastia. Avea atracție pentru băieți de cincisprezece-șaisprezece ani... Într-una din după-amieze m-a chemat la el în cameră și mi-a întins hîrtia. „Fetița mea, a zis, e prima indelicatețe pe care o comit față de tine, dar am crezut că e de datoria mea s-o fac. Consideră, dacă dorești, că n-am luat cunoștință de această fișă. Ești liberă să-ți hotărăști destinul cum dorești."

În timp ce îmi vorbea, își plimba distrată privirea pe filele unui volum de Valéry. Părea că-mi povestește o întîmplare de demult, pe care o uitase și de care-și adusese aminte întîmplător.

— Adesea mă gîndesc ce tristă ar fi viața dacă am avea la dispoziție, fiecare dintre noi, o fișă a semenilor noștri. Probabil, iubirea ar deveni un sentiment uitat...

Stăteam de vorbă de o oră. În șemineu ardeau butuci de lemn ce aruncau lumini ciudate pe covor. Eram extenuată. Învățasem pînă la patru dimineața.

— Interesant e faptul că îl iubesc și astăzi, deși nu ne-am văzut de patru ani. Firește, nu-i mai scriu. Nici el nu-mi scrie. Dar am trăit atît de plin iubirea noastră, încît oricîte murdării aș mai afla în legătură cu viața lui particulară, nu mi-ar schimba întru nimic pornirile și firea.

Mi-a surîs. A mai servit o linguriță de tort, apoi a împins pe masă farfuria. I-am comunicat că trebuie să plec. A protestat.

— Nici n-ai gustat măcar din porția ta ! Ce s-a întîmplat cu tine ? Ești bolnavă ?

Tăceam.

— Nu mi-ai vorbit nimic despre Gineta. Cum stă ? Se zice că locuiește într-un adevărat palat, cu sală de recepție, cu chioșc de vînătoare, bazin de înot, etcetera, etcetera...

I-am spus că sînt într-adevăr bolnavă.

M-a luat de braț și m-a însoțit în hol.

— Cînd mai vorbim ?

Era întîia oară cînd nu-și suna subreta să mă conducă. M-a sărutat pe amîndoi obrajii. A rămas pe trepte. Ningea.

Am mers un timp pe stradă fără țintă. Se înserase. Contactul cu aerul de-afară m-a înviorat. Aveam senzația de greață. Zăpada se așezase pe trotuar de două degete. Am nimerit pe strada Decebal, pe urmă la benzinărie. Găsisem Bulevardul în plină animație. În fața cafenelei Ganțu, cîțiva băieți stăteau de vorbă și fumau.

Am zăbovit o clipă în dreptul unui magazin de încălțăminte, apoi am coborît spre librărie. Pe bască mi se așezase un strat de nea. Cînd am intrat pe ușa librăriei, m-am pomenit că-mi sare în brațe Lord Finley. Mi-am ridicat privirea instinctiv să-l caut pe Minu. Stătea de vorbă în fața unui stand de cărți cu Grațiela.

După un schimb sumar de vorbe, ne-am lămurit că sîntem cunoștințe vechi. Ne-am spus cuvinte drăgălașe. Ne-am zîmbit. Pe Grațiela o preocupa o carte de Camil Petrescu. N-o găsea. Minel îl mîngîia pe ceafă pe Lord Finley.

— Nu poți afla nimic ca lumea în librăria asta, o auzeam pe Grațiela, utilizînd tonalitatea cea mai seducătoare a vocii sale.

Minel tăcea. Îl deranja vădit prezența noastră.

În fine, am ieșit afară. Continua să ningă. Lord Finley pornise înainte spre pompa de benzină. Am mers toți trei pînă la colț, pe urmă Grațiela s-a scuzat că trebuie să plece acasă.

— Ce facem ? m-a întrebat Minel. Treci pe la mine ?

Am dat din cap că da. Simțeam că-mi vine să vomit. Mi-era o teamă groaznică să nu vomit pe stradă.

Cînd am intrat la el în casă, m-am lăsat să cad pe primul scaun ce mi-a ieșit în cale. Atelierul fusese măturat. Probabil, trimisese maică-sa pe cineva să-i facă puțină curățenie. Pe Minu nu-l preocupa problema asta.

— Ți-e rău ? m-a întrebat.

A îngenunchiat în fața mea. Îngălbenise.

— Sînt însărcinată, i-am spus.

Minel și-a sprijinit o mînă de genunchii mei. M-a mîngîiat. În ochi îi apăruse o lacrimă. A stat mult timp tăcut, atît de mult încît credeam că niciodată n-o să mai vorbească. În fine, s-a sculat. Mi-a dezbrăcat paltonul. L-a aruncat pe o laviță. M-a ridicat în brațe și m-a culcat pe pat. M-a sărutat pe frunte. S-a dus apoi să aprindă focul.

— Aș vrea să beau ceva, am zis. Mi-e greață.

În cîteva momente focul a început să pîlpîie. Minel a așternut pe mine un pled. Mi-a adus un păhărel cu coniac. L-a pus pe marginea noptierei.

— Ți-e mai bine ?

Am dat din cap că da. Am luat paharul. L-am băut.

— Știi, Minule, aș fi dorit grozav să am copilul ăsta. E un dar al cerului. Dar nu se poate. Trebuie să termin clasa a opta. Micuțul vine în primăvară.

Minel se așezase pe podea. Din cînd în cînd mai arunca un lemn în sobă.

— Adică vrei să zici că hotărîrea ta e luată ?

S-a scotocit prin salopetă și și-a scos pachetul cu țigări. Și-a aprins țigara.

— O hotărîre ca aceasta nu se ia de unul singur. Sîntem doi.

Da, i-am răspuns, dar trebuie să-mi termin studiile. Trebuie să-l întrețin pe frate-meu la școală. Problema aceasta este exclusiv a mea.

Mi-a dat să trag un fum. M-a mîngîiat pe frunte.

— Ascultă, Tami, pînă la urmă o să faci cum vrei. Nu pot să te opresc. N-am mijloace la îndemînă. Dar dacă o să ucizi copilul, te avertizez că grozăvia aceasta o să se ridice întotdeauna între noi...

I-am spus să-mi umple încă o jumătate de pahar. Simțeam că mă pîndește plînsul. Eram deconcertată. Nu mă așteptasem să întîmpin o rezistență atît de înverșunată din partea lui.

Minel mi-a adus paharul. Mi-a surîs.

— E prima oară cînd nu ne înțelegem, a constatat. Nenorocirea e că e vorba de o problemă foarte gravă.

M-am ridicat în perne.

— Contează chiar atît de mult în viața ta acest copil ? l-am întrebat.

— Ascultă, Tami, bea-ți paharul ! Nu trebuia să faci din mine un complice. N-aveai dreptul... Puteai să termini cu copilul singură. Mă simt de pe acum murdar de sînge...

Mi-a pus paharul în mînă.

— Bea-l ! a zis.

13

În săptămîna aceea l-au operat pe tata. Am alergat tot timpul între școală, casă și spital. Am dat o teză la istorie și una la filosofie. Eram năucă.

Pe tata l-am mai vizitat o dată, înaintea operației. Pe urmă mi s-a interzis să-l văd. I s-a găsit un cancer la stomac, metastazat. L-am întrebat pe doctor ce semnificație are cuvîntul acesta. M-a luat galant de braț și m-a condus spre ușa cabinetului.

— Trebuia să fie operat acum un an, a zis. I-au mai rămas puține șanse. Ai mamă ?

I-am spus că nu.

— Îmi pare foarte rău, duduie. Cred că mai are maximum o lună de trăit...

Pe stradă fulguia. Am întîlnit în drum o florăreasă și am cumpărat un buchețel de crizanteme. Afișele de pe panoul de sub Parc îi îndemnau pe cetățeni la respectarea

cu rigurozitate a dispozițiilor în privința camuflajului. La cinematograful *Colleoni* rula o comedie muzicală cu Kristine Söderbaum.

Acasă am găsit în crăpătura ușii o scrisoare de la Nelu. Mă informa că o duce bine, că tanti Mariana e drăguță, că-l iubește, că a rugat-o să-l sărute noaptea, înainte de culcare. Cu unchiul Sandu se înțelege de minune. L-a învățat să demonteze și să monteze un aparat de radio. Îi face problemele la matematică, dar la română trebuie să se descurce singur. Nu au specialiști în casă. Seara, ies cîteodată să se plimbe toți trei în parcul public. „Ce face tata?" mă întreba. „Cînd sînt speranțe să se întoarcă acasă?"

Nu suferisem de singurătate niciodată. Simțeam, de rîndul acesta, că sînt singură. Mă învîrteam prin cameră fără să pot lega un gînd. Mă agățam de amintiri, căutam cîte o lumină în anii dinainte, ai copilăriei. Cel mai ades îmi revenea în minte chipul mamei, dar izbuteam cu greu să reconstitui imagini limpezi. Aveam impresia stranie că nu trăise aievea niciodată, că existase doar în viziunile închipuirii mele.

M-am dus în după-amiaza aceea la Mariela. Se chinuia cu un text din Pliniu. M-a ajutat să-mi scot paltonul și mi l-a pus pe umăr, în cuierul din antreu. M-a invitat să stau. Era mirată că venisem fără să-i fi dat de știre.

— Ți s-a întîmplat ceva? m-a întrebat. Ești palidă.

I-am spus că tata a suportat o operație. Că nu sînt șanse să mai scape. Că trebuie să stau de vorbă cu un om.

— O, Doamne! a zis în șoaptă. Ce nenorocire!

Mi-a povestit cît suferise ea cînd i-a murit bunica. Plînsese două săptămîni aproape fără contenire. Bunica o crescuse. Era o ființă blîndă, drăgăstoasă. N-a fost în stare nici măcar să meargă la înmormîntare. A stat bolnavă în pat. Avea pe vremea aceea cincisprezece ani...

Căzuse într-o stare de duioasă și ingenuă melancolie. Caietul cu traducerea din Pliniu zăcea în fața ei, deschis. Din camera alăturată se auzea un zvon de glasuri. Pe masă se zărea un buchețel de crizanteme aidoma aceluia pe care-l cumpărasem eu.

— Ai rochie de doliu? m-a întrebat cînd a ieșit din starea de prostrație.

I-am spus că nu.

— Hai să încercăm dacă îţi vine rochia mamei ! Aveţi aceeaşi talie. Nouă nu ne trebuie. De ce să cheltuieşti atîţia bani ?

Am refuzat. I-am explicat că tata nu murise. Şi nu obişnuiesc să pun pe mine lucruri de împrumut.

— Cum vrei, a zis. În vremurile noastre, toaletele de doliu s-au scumpit. Croitoresele sînt ocupate pînă peste cap. Nu e atît de simplu să te îmbraci în negru, adică să ai o rochie decentă.

Mă înăbuşeam. În cameră era prea cald. Uşiţa de la sobă se înroşise. Mi-am descheiat un nasture la bluză. Uitasem să mă pieptăn. Arătam, probabil, îngrozitor.

Mariela îmi povestea despre demersurile pe care le făcuse în legătură cu permisia lui Horaţiu. Se hotărîse să se ducă la Gineta. Trebuia să încerce. N-avea astîmpăr. Dacă destinul îi va fi cumva prielnic ? A sunat la uşa unei vile înzorzonate, construită fără gust. A apărut o fetişcană cu şorţuleţ şi rochie scurtă. „Pe cine să anunţ ?" zisese. În fine, a intrat. Gineta o primise într-o sală mare, în care se aflau tot soiul de armuri şi arme, un fel de expoziţie militară. În şemineu ardeau cîţiva butuci. Îi expusese în detaliu situaţia. Gineta, care la şcoală e o elevă blîndă şi modestă, se transformase, printre cavalerii aceia îmbrăcaţi în zale, într-o făptură rece, gravă, cu principii ipocrite şi prejudecăţi de mare doamnă. A ascultat-o pînă la sfîrşit cu o bunăvoinţă prefăcută, apoi i-a explicat ca unei şcolăriţe în clasa întîi că la armată există o disciplină intangibilă, pe care laicii, adică ea, n-aveau cum s-o înţeleagă. Iar taică-său fusese pus exact ca să vegheze respectarea acestei discipline. Că niciodată n-a făcut concesii.

— Ascultă, Tami, îmi venea să-i ard vreo două palme, îmi venea să-i strig în gura mare că e o mironosiţă, că e o zdreanţă umedă, scîrboasă, îmi venea să scot din panoplie un iatagan şi să lovesc cu el în geamuri, în ziduri, în mobilier, să risipesc prin încăpere toate uneltele acelea ingenioase născocite de om ca să omoare oameni. Cînd am plecat, m-a întrebat dacă doresc să-mi dea trăsura. Am refuzat. I-am spus că pot să merg la fel de bine şi pe jos.

S-a dus în camera de alături şi a venit cu o farfurioară cu dulceaţă. Am rugat-o, dacă se poate, să deschidă un pic fereastra. A deschis-o.

— Ce e cu tine, Tami ? Ești bolnavă ?

Am asigurat-o că n-am decît o vagă indispoziție trecătoare.

— Așa încît, logodna noastră a rămas un vis. O să ne logodim de Paște. Războiul trebuie să se termine odată. Toate războaiele se termină. Toaletele sînt gata. Am scăpat de-o grijă. Să știi că sînt într-adevăr o grijă, o să vezi ! Fiindcă o să-ți vină și ție odată rîndul. Rămîne doar să nu mă îngraș în lunile acestea. Știi, Tami, de cînd am fost atunci, la doctor, am o tendință supărătoare de îngrășare. Țin regim.

A rîs. Simțeam că greața mi se accentuează. M-am dus la geam. Ninsoarea încetase. Pe stradă trecea cîntînd o unitate militară.

— Tu cum te înțelegi cu Pliniu, draga mea ? Îți vine greu ?

Nu. Nu-mi venea prea greu. Sînt obosită, asta-i tot. Iar boala tatei îmi fură toate clipele.

M-am ridicat să plec. În timp ce-mi îmbrăcam paltonul, am întrebat-o de adresa doctorului unde fusese cu Horațiu. Îmi trebuie pentru o servitoare a unei prietene a gazdei.

În poartă, Mariela s-a uitat la mine cu ochii ei frumoși, albaștri.

— Ești însărcinată, Tami ?

O, Doamne ! am exclamat. Ce gînduri îți mai trec prin minte !... Cum o să fiu însărcinată ?

14

Cînd s-a întors la școală, Mira m-a întrebat în primul rînd ce face tata. Purta o rochie neagră, ponosită. Îi murise fratele cel mare. Îi ziceau „nenea".

— A fost o înmormîntare fără mort. Colivă, popă, lumînări și bocete. Dar tocmai mortul nu era. Aveam în locul lui o bucățică de hîrtie ștampilată. Am mai înmormîntat doi frați, dar niciodată n-am simțit durerea de a nu putea să-i mai privesc măcar o dată figura galbenă și rece a celui drag. Îl dau în moașe-sa pe gheață de război ! Îți ia și vii, și îți ia și morții...

Lipsise între timp la două teze. Mi se plîngea că n-area chef să învețe. Plutoniereasa pune radio tare, seara, probabil că Bubicu aude prost. Ar vrea să-și schimbe gazda. De cînd se măritase baba, mai toate treburile îi mergeau pe dos.

Mi s-a permis să-l văd pe tata abia după o săptămînă de la operație. Îl transferaseră într-o rezervă cu un pat.

— Era să mor ! mi-a spus cînd am intrat pe ușă. Nici nu speram că o să mai pot scăpa...

Slăbise îngrozitor. Avea figura descărnată și ochii mari, lunatici. Articula cuvintele cu greutate. S-a interesat cum merg cu școala, ce vești am de la Nelu, dacă se împacă bine cu tanti Mariana. Pe urmă, mi-a povestit cum decursese operația. Priveam pe geam. Făceam eforturi să-mi țin plînsul.

— Sînt toți drăguți cu mine. E o soră, Marioara, care a lucrat la Ocnă. Are doi copii. Stă aici, pe pat, unde stai tu, și-mi povestește despre dragostele ei din tinerețe. A fost iubeață foc. „Ce facem unchiule ? îmi zice. O păcălim pe tînăra cu coasă ?". Aici, la noi în secție, aproape în fiecare zi se duce un om...

A dat deoparte pătura. Mi-a arătat bandajul. Un bandaj enorm, pătat cu iod. Dintr-un salon alăturat s-a auzit un strigăt de durere. Pe urmă s-a făcut tăcere. Pe coridor trecea o targă cu rotile.

I-am spus că trebuie să plec. Mi se pusese în vedere să nu-l țin decît cinci minute. Mințeam. Simțeam că-mi vine să vomit.

— Cînd te mai văd ? m-a întrebat.

În ușă apăruse sora cu o trusă de injecții. L-am sărutat. M-a prins de mînă și m-a mai reținut o clipă.

— Tamara, nu uita de Nelu ! a zis.

Aceasta e situația, mă gîndeam. Mă aflam într-un punct mort. Mergeam pe stradă, cu mîinile în buzunarele paltonului, într-o deplină libertate a spiritului, apropiată de starea de beție. Era o oră la care lumea nu ieșise încă la plimbare. În fața cafenelei Ganțu domnea pustietatea. M-am apropiat de geamurile înalte, acoperite cu perdele. Doi tineri se aflau în jurul unei mese de biliard. Loveau o bilă roșie cu niște bețe.

M-am îndreptat pe urmă spre Terasă. Terasa era goală. Zăpada se topise și formase băltoace mari, murdare. La agenția de bilete Bertolucci se anunța turneul

Operei din București, cu *Traviata*. M-am hotărît deodată să intru în salonul de frizerie și coafură *Pompadour*. Nu îndrăznisem să pătrund acolo, pînă în clipa aceea, nici cu gîndul. Am apăsat pe clanță, am intrat. M-a izbit aroma îmbătătoare de cosmetice. Sub căști se aflau doar două doamne. Coafezele se așezaseră pe scaune, la fereastră, cu spatele în sus.

— Cu ce să vă servim ? s-a adresat politicoasă o femeie de vreo patruzeci și cinci de ani, extrem de elegantă, purtînd pe pieptul halatului imaculat o monogramă.

I-am spus că m-ar interesa să știu în ce măsură mă avantajează tăiatul cozilor.

Femeia m-a invitat să mă așez pe un scaun. A dat jos-o parte casca. Mi-a desfăcut o coadă, apoi pe cealaltă. Mi-a pieptănat. S-a învîrtit în jurul meu, considerîndu-mă din toate unghiurile. Mi-a strîns apoi tot părul în coc și l-a legat cu o panglică. S-a mai uitat o dată, privindu-mă din față și din spate. A lăsat să-mi cadă părul jos.

— Duduie, cred că tunsoarea scurtă vă vine excelent. Ce vîrstă aveți ?

I-am spus ce vîrstă am.

Pe buze i-a apărut un zîmbet profesional. Dar nu mi se părea vulgară, dimpotrivă, mă atrăgea, avea un fel seducător de a discuta cu mine.

— Ei bine, v-ați decis ? Vă tundem ?

Am dat din cap că da.

Mi-am prins un pumn de păr în mînă. Îmi venea să plîng. O doamnă din cele două de sub cască se sculase. Se examina atentă în oglindă. Avea vreo șaptezeci de ani. Cealaltă i-a cerut coafezei o țigară.

Femeia s-a oprit în fața mea cu foarfecele în mînă. M-a mîngîiat pe față.

— Să știți, dacă vă pare rău și nu mai vreți să vi-l tăiați, eu nu mă supăr. Am mai avut situații asemănătoare. E greu să te desparți de niște cozi așa frumoase.

A rîs.

— Odată și odată tot o să le dați jos. Considerați că aceasta e momentul cînd v-a sosit sorocul. Vă asigur că astăzi o să vă vină mai ușor să suportați.

S-a apucat de treabă. În cîteva minute, pe podea se adunase un morman de aur. Stăteam înțepenită, ca la fotograf. Obrajii mi se udaseră de lacrimi. N-aveam puterea să gîndesc. Nu regretam. Plîngeam, atîta tot. În

timpul acesta, coafeza îmi povestea că are și ea o fetiță, ceva mai mică decît mine, pe care o tunsese. Azi, doamnele nu se mai poartă cu cosițele curgînd în rîuri peste umeri. La modă este părul scurt.

M-a pieptănat. A luat o sticlă cu pulverizator, m-a parfumat, apoi m-a pieptănat din nou. S-a depărtat de mine, ca să mă vadă în perspectivă.

— Cum vi se pare ? m-a întrebat.

Din cauza lacrimilor nu vedeam nimic. I-am spus că bine.

— Vă vine minunat. Vă rog să aveți încredere în mine. O să-i produceți o surpriză deosebită prietenului dumneavoastră. Cînd vă mai tundeți, să știți că sînt în tura de după-amiază. Mă numesc Clarisse.

M-am ridicat. Mi-am petrecut o mînă peste părul scurt. Plîngeam. M-am dus la casă. Am plătit.

Pe urmă am ieșit afară, pe Terasă, și aerul de seară m-a înviorat. Mi-am scos batista și m-am șters pe față. Era lumină încă. Am coborît spre Piață. În dreptul coanei Mița se opriseră doi tineri. Mi s-a părut că-l văd pe Minu. Aș fi dorit să stau cu el de vorbă, dar nu în seara asta. În seara asta nu !

Am mers o vreme în neștire, am traversat podișca peste rîul Morilor și am trecut pe lîngă un șir de case cu etaj, cochete. Ferestrele se luminaseră.

Mergeam încet. Un tînăr s-a ținut în urma mea un timp. M-a întrebat ceva. Mi se făcuse frig. Urmam o cale al cărei capăt îl știam prea bine. În depărtare se auzea sunînd trompeta regimentului.

Urcam acum pe strada care duce spre monumentul Independenței. Am mers pe *Carol,* am depășit răscrucea de unde se vedea biserica Toți Sfinții și am ajuns la seminar. În dreptul unei case mici dar grațioase m-am oprit. Era o casă cu parter și cu verandă, în stilul oltenesc. Pe stîlpii care susțineau acoperișul se ridicau tulpine de glicină. Am încercat la poartă. Era deschisă. Am intrat în curte. Aveam doar șase trepte de urcat. Am pipăit cu mîna butonul soneriei. Am ezitat. Din curtea alăturată a început să latre un cîine. Ferestrele erau cu toate luminate. Mă cuprinsese teama. Pe stradă a trecut un domn. Mi s-a părut că se oprește și se uită lung la mine. Am apăsat pe sonerie.

După un timp, în ușă a apărut o fată. M-a invitat în casă. M-a ajutat să-mi scot paltonul. Mă aflam într-un antret, ce mirosea puternic a dezinfectante. S-a uitat la mine.

— Poftiți înăuntru, a zis. Ați prins o seară bună. Înaintea dumneavoastră sînt numai trei persoane.

15

Am fost o zi bolnavă. Am stat în pat, în pijama, uitîndu-mă pe geam. Aproape toată ziua a plouat. Aveam pe pătură o carte de Dos Passos. Citeam o pagină sau două și o închideam. Realitatea lui mă dezgusta. Mă dezgusta în general realitatea.

Odaia mea era plăcută. În sobă ardea focul. Mi-l aprinsese madam Cotigă în persoană. Venea din sfert în sfert de oră să mă vadă. Nu bănuiam ca într-o inimă încercată de mari și nemiloase intemperii să fie atîtea resurse de afectivitate.

— Fetițo, acopere-te bine! mă boscorodea. Pe vremea asta mizerabilă trebuie să fii cu ochii în patru. Mai vrei să-ți fierb un ceai?

Trebuia să-i spun că da. Cînd dispărea pe ușă, deschideam fereastra și îl vărsam în curte. Procedeul mi se părea ignobil, dar n-aveam ce să fac. Îmi adusese șapte ceaiuri.

— Mi-aduc aminte cît de sensibilă am fost și eu la vîrsta ta. Săraca mama se temea să nu fac oftică. Dar n-am făcut. N-aveam decît treizeci și cinci de kilograme! Cînd mă curta Cotigă, eram subțire ca o căprioară.

Cînd pomenea de talia ei din tinerețe, își mîngîia mijlocul cu un soi de nostalgie tragică. Mă îngrozeam la gîndul că aș putea ajunge vreodată de proporțiile ei. Dar ea, madam Cotigă, se obișnuise, nu se mai sinchisea, își plimba grăsimile prin casă cu o dezinvoltură și sprinteneală demne de invidiat.

A doua zi m-am ridicat din pat și am plecat la școală. Se apropia vacanța de Crăciun. În clasă se vorbea de balul organizat la Casa Ofițerilor de sărbători, în cinstea aliaților germani. În mintea fiecărei fete se legăna, măcar pentru o clipă, speranța unei invitații.

Sosirea mea la școală fără cozi a provocat senzație, cum era de așteptat. S-au pronunțat păreri contradictorii. Majoritatea fetelor au declarat că sînt „încîntătoare". Am fost pupată, întoarsă și pe față și pe dos. Mai rămăseseră în clasă doar șase fete cu codițe.

Într-una dintre recreații, Elise s-a așezat în banca mea. Citeam un text din Titus Livius.

— Arăți extrem de chic, a zis. Ai fost la *Pompadour* ?

Am dat din cap că da.

— Probabil că te-a tuns Clarisse. E stilul ei. La ea mă tund și eu. E o profesionistă foarte bună. A lucrat în tinerețe la București, pe Academiei. Se zice că era de o frumusețe rară. S-a încurcat cu un escroc care a plecat în Franța cu toată agoniseala lor, lăsînd-o singură, cu două fete și fără para chioară.

S-a uitat pe cartea mea. A răsfoit-o. Părea extrem de iritată.

— De altminteri, voiam să-ți spun cu totul altceva. L-au arestat acum o săptămînă pe Valeriu, sub acuzația de pederastie și proxenetism. Are un dosar atît de bine ticluit, încît primește cel puțin cinci ani de închisoare. Firește, operația a condus-o, din umbră, tata. Mi-e greu să exprim ce sentimente îi port din cauza aceasta. Alaltăieri, după o lungă chibzuială, am luat pachetul de scrisori, mai mult de două sute, și l-am ars. Am ars cu ele toată adolescența, și speranțele, și dorul, și credința, și puritatea mea. A fost un autodafé în toată regula. Am plîns de dimineața pînă seara. A doua zi n-am mai putut să merg la școală...

Și-a așezat o mînă pe brațul meu.

— Îmi pare rău că nu ți-am arătat vreo cîteva din ele, să le citești. Scria divin. Avea idei de o mare adîncime și expresivitate. Purta în sînge arta. E incredibil ca un suflet ca al lui, atît de fin și de sensibil, să poată fi mînjit de un dosar cu probe. Dar asta este. Trebuie să privim realitatea așa cum e. Le-am ars, și o să-mi pară rău, fiindcă erau dovada unică, irepetabilă, că poate să existe fericire. E greu de presupus că o să am puterea să-mi clădesc cu timpul un alt castel la fel de mîndru și de nobil...

Dintre colege, cea mai afectată că mi-am tăiat podoaba cozilor a fost Gineta.

— Cum, Tami, să arunci la coșul cu gunoi un dar atît de prețios ca părul ? Erai ca o icoană ! Îmi vine să înnebunesc de supărare. De ce nu mi-ai cerut și mie sfatul ?

I-am spus că obișnuiesc de multă vreme să hotărăsc cu singură asupra vieții mele.

Gineta a tresărit, de parcă aș fi lovit-o.

— Tu ai trimis-o pe Mariela la mine, acum o săptămînă ? m-a întrebat.

Am dat din cap că nu.

Mi-a sărutat. În ochi i se ivise o lacrimă.

— Te rog din suflet să mă ierți ! Te-am bănuit pe tine. A fost acum cinci zile tata. A stat puțin. Venise într-o misiune specială. L-am rugat cu lacrimi să-l ajute pe Horațiu. L-am implorat. I-am spus că Mariela e cea mai bună prietenă a mea. Că mă ajută să-mi fac lecțiile. Că o iubesc. Ei bine, rezultatul a fost că-l va trimite imediat în linia întîi, ca să mă învețe minte să nu mă mai amestec altă dată în treburile sale personale.

S-a uitat la mine. Plîngea de-a binelea.

— Dacă o să moară, bietul băiat, o să mai port o viață pe conștiință...

După-amiază m-am dus să-l văd pe Minu la atelier. Pieta. A aruncat penalul și m-a ridicat în brațe. M-a privit. Stăteam într-o poziție foarte incomodă, suspendată în aer, am țipat, smintitului nici nu-i păsa, s-a învîrtit cu mine prin cameră o vreme, a valsat, s-a învîrtit pînă n-am mai știut ce se întîmplă, și m-a depus apoi în jilțul său episcopal.

— Prințesă, grațiile excelenței voastre m-au înrobit. Vă cer să-mi acordați cu generozitate mîna. Să ne unim destinele pe veci...

Mi-a trebuit un timp ca să-mi revin. Avea momente cînd părea nebun și chiar era, probabil, dar îl iubeam așa cum e, sminteala constituia o parte din personalitatea lui.

— Te anunț solemn că astăzi sărbătorim logodna noastră. Iar în ianuarie ne căsătorim. Am și găsit o locuință drăguță, pe o alee ce coboară prin spatele Episcopiei. Un pod, de fapt. Dar pentru început, e bun și ăsta.

A scos o sticlă și pahare și le-a pus pe masă. Pe urmă s-a uitat la mine lung.

— Ești splendidă ! O să te plimb în limuzină prin tot Parisul, și o să înnebunesc Parisul cu frumusețea ta. O să devin cel mai invidiat bărbat din lume...

L-am întrebat dacă băuse. A surîs.

— Dacă aș fi știut de la început că ești așa frumoasă, nu mi-aș fi îngăduit vreodată să mă gîndesc la tine, ca la iubita mea. Nici n-aș fi îndrăznit măcar să te privesc! Ești mai atrăgătoare decît modelele lui Botticelli. Nu te merit...

Cînd și-a sfîrșit elogiile adresate indirect Clarissei de la salonul de frizerie și coafură *Pompadour*, m-a anunțat că avusese ieri o convorbire cu doamna Lavinia Costescu, mama sa, și că aceasta își dăduse consimțămîntul să ne căsătorim.

Am ridicat paharele. Am ciocnit.

— Nu vreau să crezi că aveam nevoie de consimțămîntul ei, puțin îmi pasă de aura burgheză a familiei, sînt liber, o știi bine, dar am făcut-o ca să te conving să ții copilul. Să nu te simți străină în familia noastră.

Am dat paharul tot pe gît. L-am așezat pe masă. Era un vin dulceag și tare.

Copilul nostru nu mai este... i-am spus.

Minel ținea paharul în mînă. Nu-l băuse. Se uita buimac.

— Adică vrei să zici... s-a bîlbîit.

Simțeam privirea lui asupra mea și nu îndrăzneam să-i spun că nu de mama sau de familia lui depinde fericirea noastră, ci de noi înșine. Că dacă ne iubim, nimic nu mai contează. N-aveam curaj să-i spun așa ceva.

S-a dus la geam și a rămas acolo un timp, privind cum plouă. Mi-am umplut paharul.

În cazul în care ții să plec, chiar plec, i-am spus.

Tăcea.

M-am ridicat. Mi-am îmbrăcat paltonul. Minel s-a întors spre mine.

— Nu țin să pleci! l-am auzit strigînd. Te aștept de două zile ca pe o regină, mă uit din sfert în sfert de oră pe fereastră, bezmetic, pîndesc momentul în care să te aud urcînd pe trepte, turbez de nerăbdare să te văd, și tu susții că țin să pleci?

S-a apropiat. Mi-a smuls paltonul și l-a aruncat pe un scaun. Era atît de iritat încît mi se făcuse frică.

— Stai jos! a zis.

M-am așezat. Minel și-a luat paharul și l-a băut. Și-a ridicat spre mine ochii verzi și umezi.

— Copilul acesta o să rămînă totdeauna între noi... a murmurat.

După o jumătate de oră, băuse toată sticla. M-a invitat la dans. I-am spus că nu dansez.

— Dacă ai fi văzut-o pe mama ce emoționată era cînd a aflat că e bunică ! a zis.

A izbucnit în rîs.

— Știi, Tami, m-am înscris la o școală de piloți de vînătoare. În martie plec cu destinație necunoscută. Ai ratat ocazia de a deveni o văduvă frumoasă, cu copil. Culoarea neagră îți stă bine. O să încerc să fac portretul unei văduve cu părul blond și cu zăbranic. Ideea asta îmi scăpase. O să-l intitulez „Pierduta".

A scotocit într-un dulap și s-a întors cu o sticlă plină. A umplut paharele. M-a îndemnat să beau. Băusem două. Eram suficient de amețită.

— O ! Tata ! Am uitat să-ți spun de tata ! Venise de la tribunal, se dezbrăca, se cunoștea după figură că obținuse un succes de bară, exulta, și în momentul acela i-am comunicat că mă însor și că iubita-i noră îi va face un moștenitor. „Da, da, a zis, bine băiete, poate că în felul ăsta o să înțelegi mai bine viața", și s-a grăbit spre dormitorul mamei, ca să-i comunice cum a decurs procesul. Săracul tata ! În clipa aceea mi-a fost așa de milă de modul jalnic în care a ajuns, încît realmente am avut senzația de greață.

Și-a băut paharul. I-am spus că a băut prea mult.

M-a mîngîiat pe păr. Pe trepte se auzea scîncitul trist al lui Lord Finley.

L-am întrebat dacă e adevărat că pleacă.

A rîs.

— Ți-e teamă că o să mor ! Firește !... Voi fetele purtați, față de sexul nostru, povara asta în plus : trăiți continuu în spaimă și nesiguranță. Veniți pe lume cu vocația nădejdilor deșarte, a așteptării... Sînteți niște martire în felul vostru. Îmi sugerați imaginea frumoaselor prințese palide și triste, cu fruntea sprijinită de zidul rece al castelului, ce adăstau odinioară, cu ochii plini de lacrimi, să audă goarna izbăvitoare ce anunța sosirea cavalerului din Cruciade...

E adevărat că pleci în martie ? am insistat.

Minel a tresărit. Pe buze i se desenase un zîmbet.

— A fost destul de veselă logodna noastră. De fapt, toate logodnele sînt vesele. Îmi pare rău de podul pe care-l arvunisem. Cu harul tău de gospodină, l-ai fi transformat în două luni într-un palat.

M-a mîngîiat pe păr, pe faţă.

— Iubito, ce fericit aş fi dacă aş putea să te iubesc mereu aşa cum te-am iubit şi te-am dorit în clipa în care te-am văzut păşind pe uşă, astăzi...

16

Tata a trecut în lumea dreptilor cu patru zile înainte de Crăciun. Îl vizitasem în ajun de a muri. Avea speranţe încă. Credea că o să se întoarcă de anul nou acasă. Mi-a dat şi indicaţii ce cumpărături să fac pentru revelion.

— Păcat că n-o să fie şi Neluţu, a zis în şoaptă. Ne-am fi văzut din nou toţi trei împreună...

Mi s-a comunicat că a murit în somn. A doua zi, îl găsiseră în pat, cu ochii închişi şi cu o mînă petrecută pe sub cap. A fost scutit de chinurile spaimei.

L-am dus la Ocniţa. L-am aşezat pe masă, în camera cea mare. Vecinele s-au ocupat de toate cele necesare într-o astfel de împrejurare. Din partea mea, eram complet neajutorată. În poarta casei au apărut drapele negre. Printre atîţia tineri ce cădeau pe front, decesul tatei a trecut neobservat. Era un mort lipsit de importanţă.

I-am telegrafiat mătuşii Mariana. Consideram că nu e bine ca Neluţu să participe la înmormîntare. Mi-a răspuns că vine singură. Am aşteptat-o în gară. Purta o rochie de doliu foarte elegantă şi pălărie cu voaletă. Tot drumul mi s-a plîns de Nelu. Era teribil de neastîmpărat. În-gro-zi-tor ! I-a spart serviciul de ceai din porţelan de Saxa, i-a zugrăvit cu acuarele covorul mare din salon, se bate cu băieţii din vecini şi, în plus, e de o obrăznicie intolerabilă. Acum vreo săptămînă i-a spus fără ruşinare că ştie el că tata o subvenţionează, că nu-l hrăneşte de pomană.

— Auzi ce lucruri extravagante îi trec prin minte ! E un copil extrem de dificil. Nu ştiu cum o să te descurci cu el pînă la urmă.

I-am dat asigurări că o să mă descurc. În vară, după terminarea şcolii, îmi iau serviciu. Şi îl aduc la mine.

Mătuşa Mariana s-a mai liniştit puţin. Îi era teamă că o să-l las în vecii vecilor la ea. M-a mîngîiat duios pe faţă.

— Sărmanul Mişu! Ce repede s-a dus! Cine ar fi crezut aşa ceva? Ce vîrstă avea?

I-am spus că patruzeci şi cinci de ani.

A clătinat din cap. Şi-a ridicat voaleta şi şi-a şters o lacrimă fugară.

— Sper că o să-i faceţi o înmormîntare simplă. Doar nu sînteţi nababi. Avea ceva bănet depus la bancă?

Problemele financiare ale tatei îmi erau necunoscute. Consideram, i-am spus, că nu e momentul să discutăm acum de bani.

Înmormîntarea a fost într-adevăr o înmormîntare simplă. Au participat zece colege din clasa a opta literară.

O parte dintre ele nu-l cunoşteau pe tata. Au venit şi oameni din comună. Administraţia salinei a trimis o impresionantă coroană cu garoafe. Sicriul era complet acoperit cu flori.

În timpul slujbei a început să ningă. Crăpase gerul. Deasupra cimitirului zburau în roată ciori. Un domn pe care nu-l văzusem niciodată a vorbit despre însuşirile deosebite ale tatei. Citea, şi uneori se împleticea penibil, şi cînd a terminat, şi-a scos batista şi s-a şters pe frunte. Ostenise.

Am stat pînă cînd ultima fărîmă de pămînt s-a aşezat pe trupul tatei. Rămăsesem singură în cimitirul mic, culcat pe un crîmpei de deal, mi se făcuse frig. Mă pregăteam să plec, cînd l-am zărit pe Minu aşteptîndu-mă lîngă o cruce. M-a sărutat pe păr. Ningea frumos. Mi-a spus că-i pare rău că nu îl cunoscuse. Pe urmă a tăcut. Am mers o vreme fără să vorbim. Minel fuma. Era un timp de basm. Deasupra satului se aşezase înserarea.

Cînd ai venit? l-am întrebat.

— Ce importanţă are?

A surîs.

— Ascultă, Tami, nu trebuie să te consideri singură. Ţi-am rămas eu. Poate că Dumnezeu va vrea să mă întorc. Să te gîndeşti la lucrul ăsta, îţi va face bine...

Ne-am despărțit în capul uliței. M-a sărutat din nou pe păr și a plecat. L-am urmărit pînă a dispărut pe drumul înspre gară.

La ora nouă, praznicul supravegheat cu competență de tanti Mariana s-a încheiat. Nu-mi amintesc nimic din cele ce s-au discutat în seara aceea. S-au risipit cu toții în sat. Colegele au plecat la gară. Cu ele a plecat și Mariana.

— Ce faci cu chițimia asta, o păstrezi ? m-a întrebat la poartă.

Am dat din cap că da.

Și-a ridicat voaleta și m-a pupat pe frunte.

— Sărmana fată ! a suspinat. Ce greu îți va veni de acum încolo !...

Rămăsesem singură în toată casa. Am aruncat în sobă doi butuci și am deschis fereastra. Deasupra satului domnea o liniște de moarte. Doar cîte un cîine mai lătra zănatic. În camera cea mare rămăseseră vestigiile praznicului. Am stins lumina și am trecut în camera cealaltă. M-am trîntit pe patul unde zăcuse tata atîta vreme. Am stat un timp. Nu știu cît timp am stat. Poate să fi trecut de miezul nopții. M-am ridicat. Am tras sertarul de la noptieră. Deasupra, am găsit fotografia mamei, apoi o altă poză, cu ei doi, din ziua în care se căsătoriseră. Pe o bucată de hîrtie scria : „Palton pentru Tamara". Am scos un teanc cu plicuri. Am desfăcut un plic, și încă unul. Erau scrisori de dragoste ale mamei trimise tatei înainte de căsătorie. Le-am pus la loc. Mă cuprinsese teama. Simțeam că intru într-un teritoriu al umbrelor.

Sertarul conținea chitanțe, bonuri, recipise. La fund, am dat de niște plicuri al căror scris nu-l cunoșteam. Am luat la întîmplare o scrisoare. Avea un scris mărunt, frumos, de fată crescută în pension, aidoma caligrafiei grațioase a Elisei. Mi-am petrecut în grabă privirea peste rînduri. Aparțineau, fără îndoială, unei femei ce avusese legături de dragoste cu tata. O chema Josette. Întreg pachetul conținea vreo treizeci de scrisori, acoperind doi ani din viața tatei, din perioada în care se născuse Nelu. Am mai găsit o poză a mea, cu cozi, la zece ani, și una a lui Neluțu, fotografiat în brațele lui tata.

Le-am rînduit la loc și am închis sertarul. M-am dus la sobă. Am mai pus un lemn. Mi-am strecurat privirea pe fereastră. Ninsoarea încetase.

M-am așezat pe pat. Pendula veche a bunicii a bătut de două ori, prelung. Deodată mi-a venit o poftă nesăbuită să citesc scrisorile femeii aceleia necunoscute. Le-am scos din nou. M-am ridicat în perne. Scria frumos, cuvintele curgeau ca un șuvoi de gînduri limpezi, distilate. Erau în ele atîta pasiune caldă, atîta gingășie, atîta dragoste curată, încît mi-era cu neputință să le resping, să mi le smulg din suflet. Citeam, obrajii arși de febră mi se udaseră de lacrimi, citeam cu o exaltare frenetică, bolnăvicioasă. Probabil, am citit pînă spre ziuă. Simțeam un soi de fericire vinovată, izbăvitoare.

Am adormit cu ele în brațe.

17

Fragmente de jurnal

Duminică

Madam Cotigă m-a chemat la ea în sufragerie.

— Fetițo, trebuie să discutăm un lucru serios. În urma morții tatei, Dumnezeu să-l ierte, se ivesc, cum e firesc, probleme noi. E vorba de chirie. Poți s-o mai plătești?

Am dat din cap că da.

Părea deconcertată. Se gîndea, probabil, că o s-o părăsesc.

Și-a petrecut o mînă în deschizătura largă a rochiei.

— Cotigă și cu mine dorim să-ți facem de Crăciun un mic cadou. Ne-am hotărît pentru o rochie de seară. Ești tînără. Ai vîrsta dansului, a balurilor...

Mi-a surîs.

— Vrei o dulceață de cireșe amare?

I-am spus că nu.

După-amiază am fost la Hința. Rîul e acoperit de un strat subțire de zăpadă înghețată. Potecile au devenit inaccesibile din pricina nămeților.

Trec șiruri lungi de corbi dinspre Goranu.

Luni

Mormîntul tatei, înzăpezit, s-a integrat prea repede în peisajul desuet al cimitirului. Nu-l mai deosebește nimic de celelalte. Mi se oferă o mică lecție de eternitate.

Am convenit cu Viorica să aibă grijă cînd și cînd de casă. Se angajează la fabrica de pielărie.

Seara, citesc în patul tatei *Hecuba* de Euripide.

Marți

Mă pomenesc de dimineață cu Gineta. Mă invită să facem Crăciunul împreună.

— Sîntem la fel de singure amîndouă, îmi argumentează.

Are dreptate, dar refuz.

— În primăvară ne mutăm la București. O să termin acolo școala... M-am perindat pînă acum prin cinci licee !...

Mă plimb pe Bulevardul pustiit. Sînt sărbători. Nu e țipenie de om pe stradă. Orașul e practic troienit, sub valurile albe de zăpadă. La cafeneaua Ganțu ard lumini în spatele perdelelor. Pe drum mărșăluiește o formație militară.

Scrisoare de la Nelu. Îmi reproșează că nu a fost chemat la înmormîntare. Că l-am considerat întotdeauna un pușți, care nu merită să stea la masă cu cei mari. „E inadmisibil că mi-ați interzis să-mi iau adio de la tata. Ascultă, Tami, o să mi-o plătești odată !" scrie.

Sînt sigură că se va ține de cuvînt

Joi

La Minu în atelier e cald. Miroase a rășină.

De la înmormîntarea tatei, mă tratează cu mii de precauții, ca pe un om bolnav.

Mi-a spus că maică-sa ar vrea să mă cunoască.

De ce ? l-am întrebat.

Pe Minu, întrebările de genul acesta îl derutează. Redevine, instinctiv, copil.

— Eu știu ? a zis

Apoi :

— Trăiesc între voi doi. Trebuie să vă cunoașteți.

Mi-a spus că trece în fiecare zi să vadă casa arvunită. A botezat-o *casa noastră*. La începutul lui ianuarie mai plătește o rată. Cocioaba a devenit în ochii lui un simbol.

— În ianuarie, am fi putut să ne căsătorim... a murmurat.

Nu vrea să înțeleagă că *trebuie* să-mi termin școala. Vocația mea îl lasă rece. N-are nevoie de nevastă cu titluri academice. A fi soția unui geniu ca el e mai presus de orice năzuință.

L-am întrebat dacă-i mai scrie Beatrice.

Minel stă tolănit în jilț, învăluit în fumul de țigară.

— Firește! Bărbatu-său e plecat pe front. A ajuns pe undeva, prin Ucraina. Imaginează-ți cum freamătă o inimă de fată cînd n-are un suflet să o mîngîie...

La ușă și-a petrecut un braț pe după gîtul meu.

— Ce facem?

Nu înțelegeam.

— Cu mama...

— I-am spus că o să mă gîndesc.

Vineri

Am pe măsuță un teanc de telegrame de condoleanțe. Printre ele, se află una de la profesoara de latină. Un gest neașteptat din partea ei. E profesoara cea mai austeră.

Afară e un ger cumplit.

M-am dus să văd spitalul. Am privit din stradă fereastra camerei unde zăcuse tata. În camera aceea se află, acum, alt om.

Am stat pînă am simțit că înțepenesc de frig.

Am scos din raft *Les Oraisons funèbres*. Am citit pînă la miezul nopții. Se poate face artă fină și din îmbălsămarea unor sărmane ființe moarte.

Aștept să se întîmple ceva, orice. Dar nu se întîmplă.

Duminică

Mă vizitează Grațiela. A venit într-un palton cu o croială impecabilă. Își scoate pălărioara și o atîrnă în cuier.

— Cum poți trăi în căldura asta infernală? se revoltă.

În cameră nu e cald deloc. E chiar mai frig decît de obicei. Mi-am dat din prima clipă seama că e într-o dispoziție proastă.

S-a plîns din nou de maică-sa. Alaltăieri dăduse unei fete de pe stradă o vază de lapislazuli de o frumusețe rară.

La Ocnița o cunoștea tot satul, își recuperau imediat cadourile, dar cum să mai găsești în Alutela pe fata care luase vaza?

S-a așezat pe scaun. Și-a potrivit coafura. Era fardată fin. Știa să-și pună în valoare frumusețea.

— Unde-ți petreci revelionul? m-a întrebat.

Aici, îi spun.

— Nu vrei să vii la mine? Mai stăm de vorbă. O să fim singure. Noi două. Pe mama o culcăm la ora douăsprezece.

Mi-e greu să mă decid. La drept vorbind, n-am chef să stau de vorbă cu nimeni. Nici chiar cu Grațiela.

— Am înțeles. Te duci la pictor. E drăguț. Pictează bine? M-ar fi interesat să-i văd atelierul.

Îi spun că nu mă duc la pictor.

Grațiela mă privește neîncrezătoare.

— Sînt foarte deprimată, mi se destăinuiește. Septimiu, cum ți-am spus, nu mi-a mai scris. În schimb, primesc acum trei zile o anonimă de o impertinență incalificabilă, în care sînt informată că Septimiu s-a logodit cu o doctoriță și că în ianuarie fac nunta. Nenorocirea e că totul pare verosimil. Istoria unei iubiri trădate nu e nouă, îmi judec foarte limpede situația, cu sînge rece. În fine, o suport. Dar ceea ce mă chinuiește e singurătatea. Cu tata nu pot sta de vorbă. Iar mama e absentă de la viață. Stau într-o închisoare în care cînt la pian de dimineața pînă seara, ca o nebună...

A mai rămas vreo cîteva minute și a plecat.

Luni

Scriu noaptea. Peste o jumătate de oră se încheie anul.

De obicei, sfîrșitul anului e însoțit de un bilanț. Bilanțul meu e trist. O singură lumină: Minu.

Aproape toată seara au trecut pe stradă urători. Am auzit colinde, plezniturі de bice. Am ieșit să-i văd.

Îmi scrie Nelu. Mă felicită de anul nou. E corigent la patru obiecte. „De ce să te mai mint? Tot o să afli de la tanti Mariana...“ E în relații din ce în ce mai proaste cu mătușe-sa. Nu înțelege situația dificilă în care ne aflăm.

Nu pot să-l chem la mine pînă nu termin școala. *Nu pot.*

Miercuri

Haihui, pe stradă. Gerul s-a muiat. E prima zi a anului cînd ies din casă. Avizierul din colțul Parcului anunță un film cu Theo Lingen și Hans Moser. N-am mai văzut un film de luni de zile...

Terasa e animată. Toalete elegante, căciuli de astrahan, paltoane vătuite, blănuri scumpe.

Comand, la coana Mița, o savarină. Îmi surîde. La masa de alături, un domn extrem de aferat. Mi-a trebuit un timp ca să-mi aduc aminte cine este : Axintescu. Ținea de zgardă un cîine lup enorm.

Am fost la Minu. Nu l-am găsit acasă.

Joi.

— Ești o nesuferită, îmi reproșează Mariela, să nu treci pe la mine măcar un sfert de oră !... Parcă am locui la zeci de kilometri.

Stă în fotoliu, îmbrăcată în palton. S-a îngrășat. Îi șade bine. E frumoasă. Îi spun că e frumoasă. Rîde.

— Unde ți-ai petrecut revelionul ?

Aici, răspund, în cameră la mine.

— Oh ! Ce păcat că nu mi-a dat prin minte ! Trebuia să te invit la noi. Au fost și cîțiva tineri. Am dansat.

S-a ridicat să plece. Mergea după cumpărături.

— Ți-a folosit adresa doctorului ? m-a întrebat.

Nu știu, i-am spus. I-am dat-o persoanei care mi-o ceruse. N-am descusut-o dacă s-a dus la el.

Despre Horațiu nu mi-a vorbit nimic.

Ies seara. Trec din nou pe la spital. Sînt toantă, ridicolă, îmi dau seama, dar asta sînt ! Privesc minute în șir fereastra luminată a camerei unde a stat tata...

Noaptea. Am recitit scrisorile Josettei. Pe toate. Pînă la ultimul bilet în care își dădeau o întîlnire. Le-am strîns și le-am băgat pe foc.

Vineri

Gineta vine cu sufletul la gură și mă anunță că mi-a găsit o meditație la latină. E vorba de fetița comandantului de regiment P.S.

— Să-i ceri o sumă mare, mă sfătuiește, au bani mulți...

Am petrecut-o pînă în stradă. Venise cu trăsura. O lăsase în dreptul casei de alături, ca să n-o văd. Se îmbujorase toată de rușine.

Pe Minu îl găsesc pictînd. Îi spun că-l mai căutasem. Surîde.

— Mă duc din cînd în cînd la *casa noastră*. Am început să o amenajez. Am angajat un parchetar. Trebuie schimbate cercevelele ferestrelor. Sînt putrede. Nu vrei să vii într-o zi să o vezi?

Ezit. Nu am încredere în casa asta. Mi-e teamă. E legată de plecarea lui.

— M-am întîlnit cu Grațiela, mă informează în timp ce-și caută pachetul de țigări în buzunarul salopetei. M-a înștiințat că vrea să-mi viziteze atelierul. Ce fel de ființă e?

Nu știu, îi spun. Sînt oameni care nu ți se dezvăluie, pe care nu-i cunoști, deși ai stat mult timp cu ei. Ea aparține acestei specii.

Minel fumează în jilțul lui episcopal.

— Te-ai mai gîndit?

La ce?

— La mama...

Cum să mă îmbrac? întreb. În rochie de seară?

Minel pufnește în rîs.

— I-am spus că ai pierdut copilul. Mi s-a părut dezamăgită...

Sîmbătă

Aprind o lumînare la mormîntul tatei.

E frig. În cimitir nu e nimeni. Ici-colo, licărul părelnic al unei candele răzlețe.

Mă plimb prin sat, pînă la gura de salină părăsită

La gară, e razie militară. Ni se cer legitimațiile. Noroc că am la mine carnetul de elevă. Un sublocotenent supraveghează desfășurarea acțiunii, trăgînd din cînd în cînd dintr-o țigară.

În tren se așază lîngă mine. Mă privește insistent. Deschid o carte și citesc, dar nu văd literele. Sînt nevoită să-mi schimb locul.

Luni

La ora nouă, alarmă aeriană. Rămîn în cameră.

Madam Cotigă îmi face o vizită neprevăzută. Se așază în fotoliu. După o introducere ridicolă și inutilă, mă anunță că la începutul trimestrului al doilea o să închirieze camera vecină cu a mea unei eleve de la țară, din clasa a șasea.

— E foarte cuminţică, mă asigură. O să constaţi. N-o să te deranjeze. N-aveţi comun decît closetul, baia şi antretul.

Așteaptă circumspectă reacția mea. Cum n-am nici o reacție, continuă :

— E o nepoată a finei mele. Nu pot să o refuz. Pe urmă, vremurile sînt grele. Mai cîștigăm un ban în plus.

Seara mă plimb prin Parc. Zăpada a început să se topească. Biserica Buna Vestire e deschisă. Intru. E nuntă. Rămîn vreo cîteva minute. Mireasa e tînără, bărbatul cam trecut. Lăcașul e plin. Se simte în aer miros de ceară arsă și de transpirație.

Aud pe cineva șoptind :

— Cine se mai căsătorește cu un tînăr ? Cînd tinerii îngheață în Ucraina, pe cîmp ?

Peste o săptămînă începe școala.

Miercuri

Mă hotărăsc să-mi întocmesc un plan de pregătire pentru bacalaureat, pe săptămîni și zile. Îl fac, pe urmă îl arunc, fac altul. Sînt zile prea puține și materie multă.

Aud ciocănituri la ușă. E Didina. N-o mai văzusem de la înmormîntarea tatei.

— Oh ! Tami, ce nefericită sînt !

Se prăbușește într-un fotoliu. În cîteva secunde, îmi trec prin minte toate nenorocirile din lume.

În sfîrșit, se hotărăște să vorbească. Ovidiu a plecat pe Don cu unitatea. Acum o săptămînă. Nu are nici o știre de la el. A consultat o hartă a Rusiei, să vadă unde e Donul. S-a înspăimîntat.

— Tu știi unde e Donul, Tami ?

Îi spun să se dezbrace. Nu vrea.

Mai stă vreo cîteva minute și pleacă în grabă. I-e frică să nu piardă trenul.

Citesc *Război și pace* într-o traducere infectă, franțuzească. Visez toalete lungi și albe, baluri, palate, coafuri pudrate și cupole de biserică îmbrăcate în aur.

Vineri

Afară e ger.

Învăț vreo două ore, mă plictisesc.

Îmbrac paltonul. Ies. Zăpada scîrțîie sub picioare.

Pe Bulevard nu e nimeni. E ora zece dimineața.

La pompa de benzină staționează o mașină. Șoferul, un domn cu pălărie neagră, așteaptă în picioare, cu mîinile în buzunare.

La librărie e închis. Cartonul de pe ușă anunță că proprietarul e bolnav. Trec pe la coana Mița. Terasa e pustie. În ușa Bărăției așteaptă cu mîna întinsă un cerșetor.

Îmi amintesc de Grațiela. Mă hotărăsc să merg la ea. Îmi înghețaseră picioarele. Ajung la ușă. Sun.

— Oh ! Ce surpriză ! exclamă Grațiela.

Mă invită înăuntru. Cînd intru, îl văd pe Minu instalat într-un fotoliu, picior peste picior. Capacul de la pian este deschis.

Se scoală, îmi sărută mîna protocolar.

— Organizasem o audiție muzicală intimă, îmi explică Grațiela.

Minel e îmbrăcat într-un costum de haine de o eleganță țipătoare. Eram obișnuită cu salopeta lui. Părea străin.

Vă rog să nu vă sinchisiți de mine, le vorbesc, venisem pentru un dicționar latin-german.

— Nu stai un pic ? mă întreabă afectuoasă Grațiela.

Mă uit la Minu. Fumează. Privirea lui verzuie, curată, mă emoționează.

— Hai, Tami, insistă Grațiela, te rog din suflet, rămîi puțin !

E vocea ei adevărată, sinceră.

Ai cartea ? o întreb.

— N-o am.

Le spun că sînt grăbită. Salut politicoasă. Plec.

18

După o săptămînă de şcoală, vacanţa rămăsese o amintire ceţoasă, îndepărtată. Citeam pînă tîrziu, cînd auzeam pendula lui madam Cotigă bătînd de miezul nopţii. Fetiţa de care-mi pomenise proprietăreasa, noua mea vecină, s-a dovedit a fi de fapt un maldăr uriaş de carne, ce răsufla cu greutate, vorbea cu voce tare şi-şi curăţa cu degetele cotloanele ascunse ale nasului. I-am spus de la început să nu mai cînte în cameră. Se auzea pînă la mine. Apoi, să nu trîntească uşile. Dacă respectă condiţiile acestea, vom fi cele mai bune prietene. Se uita la mine cu ochi mari. Am întrebat-o dacă e fina lui madam Cotigă. S-a bîlbîit un pic, pe urmă a recunoscut că nu-i e fină. Părea o fată cumsecade. Se numea Maria.

Evenimentul care ne-a preocupat mai multe zile în şir a fost retragerea lui Katy de la şcoală. Nu mai venise, pur şi simplu. Absenţa ei din clasă părea absurdă. Katy se identifica, într-un fel, cu sufletul comun al grupului. S-au încercat investigaţii pentru descoperirea misterioasei dispariţii a colegei noastre. La secretariat nu se ştia nimic. Fuseseră anunţaţi că nu mai vine.

În fine, murise soţul profesoarei de istorie. Venea la şcoală în doliu mare şi orele ce le ţinea despre războiul de Independenţă sau despre lunga guvernare liberală deveniseră îngrozitor de monotone. La rîndul nostru, scoteam pe bancă reviste vechi de modă sau vreo carte şi citeam. Erau în vogă Drumeş şi Damian Stănoiu. Romanele lui Drumeş circulau prin toată clasa, din mînă în mînă.

În recreaţii se vorbea despre splendoarea balului organizat în cinstea aliaţilor la Casa Ofiţerilor. Fusese, se zicea, un bal feeric. S-au arborat toaletele cele mai scumpe, bijuteriile cele mai sclipitoare, a fost adusă o orchestră din Craiova, s-a risipit şampanie şi vin de Drăgăşani, iar candelabrele şi-au irosit cu generozitate luminile deasupra dalelor de marmură. Din clasa noastră, firește, nu participase nimeni.

— Eu, mi-a mărturisit Elise, primisem invitaţie, dar nu m-am dus. Ca să-ţi spun drept, suficienţa mediului ofiţeresc îmi dă un sentiment de jenă. Mă deprimă. În fine, am un defect cu totul regretabil : nu-mi place dansul.

E o formă jalnică a jocului de-a dragostea, un rudiment al modului în care sălbaticii își exprimau iubirea.

A surîs. M-a întrebat de ce n-am vizitat-o în vacanță. Fusese singură. Pe mama o operase Hortolomei, la București, și se simțea neașteptat de bine. E la Slănic, își face cura anuală de ape minerale. A încercat să obțină un pașaport pentru Austria, o lună petrecută la Baden, unde mai fusese de trei ori, i-ar fi priit, dar a întîmpinat dificultăți la Ministerul de Externe și a trebuit pînă la urmă să renunțe. Pe tata nu l-a mai văzut de la procesul scandalos al lui Valeriu. Îl înfundaseră cu patru ani detenție grea, pentru pederastie și proxenetism. O întîlnire acum, cu el, i-ar fi penibilă.

— Cînd treci într-o după-amiază să mă vezi? Am niște discuri noi cu fugile lui Bach, interpretate de Cortot. Și printre picături mai stăm de vorbă.

I-am spus că în general sînt foarte ocupată. Dau meditații la latină și învăț pentru bacalaureat.

— Dai meditații? a exclamat Elise. O, Doamne! Ce situație îngrozitoare!...

Am înțeles că în concepția ei meditatorul era un fel de slugă. M-a privit o clipă, uluită. Nu-și revenea din șoc.

— Cum crezi, a zis. Eu te aștept. Îți dau un sfat: să nu le spui colegelor că meditezi. E mult mai bine.

Am convenit cu Minu ca într-o după-amiază să-i facem vizita de protocol lui maică-sa. M-am îmbrăcat în rochia pe care mi-o comandase tata pentru aniversarea mea. Din ziua aceea n-o mai îmbrăcasem. Mi-am pus cercei de aur și o brățară cu agate, din zestrea mamei. N-am vrut să vin în doliu. M-am gîndit că pentru fapta aceasta necugetată tata o să mă ierte.

La ora cinci m-am întîlnit cu Minu la stația de benzină. Venise în costumul cu care îl văzusem în casa Graților. Mi-era o teamă îngrozitoare. De fapt, nu mi-era teamă, mă apăsa un sentiment de jenă și insecuritate. Trăiam o clipă inedită. Nu știu de ce, dar n-aș fi vrut să stau de vorbă cu doamna care mă pîndea de fiecare dată din spatele perdelelor, de cîte ori urcam pe treptele de scîndură ale atelierului.

— Ascultă, Tami, a zis Minu, ce naiba ai?

I-am zis că n-am nimic.

— E o femeie ca oricare femeie. Voi între voi găsiți întotdeauna canale de comunicare

M-a informat că tata nu era acasă. Plecase cu Lord Finley la vînătoare. Alaltăieri cîștigase un proces răsunător și se întorsese de la tribunal nebun de fericire. În două ore îi băgase în cofă pe toți : pe procuror, pe avocați, pe magistrat... Îi ridiculizase. Peste o săptămînă se judeca Apelul, la Craiova. Le pregătise pentru Apel o lovitură grandioasă, de or s-o ţină minte toată viața.

Cînd am păşit în casă îmi pierdusem respirația. M-a întîmpinat o doamnă încă tînără, de o frumusețe rară. Era aidoma femeii din portretul lui Minel, pe care mi-l arătase odinioară. Mi-a surîs.

— Iubită mamă, aceasta e prințesa Tamara, din glorioasa spiță a Cantacuzinilor, logodnica și viitoarea mea tovarăşe de viață. Vă rog să vă cunoașteți !

Ne-am sărutat. Simțeam în glasul lui Minel o vagă iritare.

Am fost condusă în salon. Minel m-a luat de mînă și mi-a propus să stau într-un fotoliu, ce primea lumina de la geam din spate.

— Aș vrea să te consideri la tine acasă, să-mi spui Lavinia, mi-a vorbit cu o tandrețe puțin forțată mama lui Minel. Nu sîntem snobi. În tinerețe am fost și noi săraci. Bărbatu-meu a cîștigat destul de bine cu avocatura. E un penalist cu totul remarcabil. Cînd ne-am căsătorit închiriasem o căsuță cu două camere și vestibul, pe lîngă Piață. Așa am început. Modest. Abia în anii de pe urmă am izbutit să cumpărăm acest imobil, din care ne-am făcut o locuință confortabilă.

M-a învăluit într-o privire afabilă și în același timp iscoditoare. Mi-am potrivit rochița peste genunchi. Aveam senezația că mă aflu într-o sală de așteptare.

Din fericire, Lavinia intrase într-o dispoziție confesivă, scutindu-mă de a participa activ la conversație. Mi-a povestit cum se îndrăgostise de bărbatu-său, la un bal al avocaților la Casa Ofițerilor, abia împlinise optsprezece ani, și cum a așteptat trei ani (trei ani ! a suspinat) pînă și-a luat Săndel licența în Drept. Pe atunci, concepțiile oamenilor despre căsătorie aveau acel parfum arhaic de puritate și credință, pe care, din păcate, cu vremea l-au pierdut. De aceea, poate, căsătoriile erau mult mai durabile ca astăzi, iar buna înțelegere între soți constituia o chezășie a fericirii lor intime.

S-a întors spre Minu. Minu își aprinsese o țigară și fuma.

— Ai auzit vreodată în casa noastră discuții violente între noi, puiuțule ? l-a întrebat.

Minel a confirmat că n-auzise. Lavinia a revenit la mine. Purta pe buze un surîs timid-triumfător.

— Tamara, am auzit că ești orfană. Cum vă descurcați ?

Așa și așa, am zis. Am meditații. Sînt hotărîtă să-mi dau bacalaureatul și să-mi iau apoi licența în Litere.

În încăpere s-a lăsat tăcerea. Stăteam într-un fotoliu incomod. Salonul fusese mobilat în stilul Louis XV, care-i dădea un aer de răceală și tristețe. Plafonul purta picturi cu îngerași în gen naiv, așa cum mai văzusem la cinematograful *Colleoni*.

— Ești frumușică, mi-a mărturisit. Minel dorea să vă căsătoriți pînă în martie, cînd pleacă, dar înțeleg că te opui. Din ce motive ?

I-am repetat că vreau să-mi termin școala. În cazul în care mă mărit, mă exmatriculează.

— Da, da... a zis în șoaptă. Da, da...

Avea o gingășie și o naivitate care, în pofida rezervelor de ordin instinctiv, mă dezarmau. Minel fuma. Părea total absent. Și chiar era. Îndeplinea un act obligatoriu, o formalitate.

Mă așteptam să-mi pună o droaie de întrebări, dar s-a oprit aici.

— Nu vrei să ne vezi casa ? a zis.

M-a luat de braț și m-a condus prin toate camerele. Eram atît de emoționată încît n-am reținut decît detalii fără importanță : trofeele de vînătoare ale lui Săndel, tabloul clasic al celor doi consorți din ziua cununiei, mobilierul de un gust suspect din dormitor, biblioteca juridică a avocatului și încă altele. Cînd ne-am întors, Minel stătea la geam. Fuma.

— E cazul, mi-a spus, să vă găsiți o locuință, la care vom contribui cu bani și noi, firește. Minel a arvunit deja o casă. Dar casa necesită lucrări de amenajere. După război, o să vă faceți alte planuri. Ce-ar însemna la urma urmei viața fără planuri ? a încheiat.

— Ascultă, mamă, fetița asta trebuie să învețe. N-are vreme. O să mai vină să te vadă și altă dată, a mîrîit Minel.

Lavinia m-a privit nedumerită.

— Chiar vrei să pleci ?

I-am spus că vizita la ea a fost încîntătoare, dar că aveam într-adevăr o groază de învățat pe mîine.

— Cum o să pleci fără să fi servit măcar dulceață și cafea ? a protestat. Hai, stați cuminți ! În cîteva minute mă întorc.

A dispărut pe ușă. Minel s-a așezat pe dușumea, așa cum proceda în atelier, și mi-a cuprins genunchii în brațe.

— Ai fermecat-o... mi-a șoptit.

În glasul lui simțeam o mare și inexplicabilă tristețe.

— Vezi cît de simple pot fi lucrurile ? a mai zis.

Și-a ridicat privirea. În clipa aceea m-am gîndit pentru întîia oară că ar putea să moară. Că pleacă și că nu o să se mai întoarcă. Am citit această șovăială în ochii lui.

L-am mîngîiat pe păr. Minel și-a scos țigara. A aprins-o.

19

În recreație, Mira mă ținea la zi cu evoluția relațiilor matrimoniale dintre proaspeții însurăței. Avea întotdeauna noutăți, ce începuseră de la o vreme să mă plictisească.

— Auzi ce chestie drăguță ! zicea. Alaltăieri, plutonieresa și-a surprins Bubicu umblînd într-un borcan cu gem de caise, în cămară. L-a ciocănit la cap vreo două ore. L-a făcut țăran, gurmand, mîrlan, în toate felurile. Bubicu nu sufla o vorbă. Se afla cu musca pe căciulă. De atunci, proprietăreasa a pus un lacăt mare la cămară.

În altă zi mi-a povestit că mosul întîrziase într-o seară în oraș, băuse o țuică la *Gambrinus*, și plutonieresa i-a închis ușa și l-a ținut afară, în frig, era un ger al naibii, pînă la zece noaptea. Îl observa pe geam cum se chircise lîngă cotețul cîinelui și sta pe un butuc de lemn, suflînd în palme.

— Ce-i trebuia nevastă, babalîcului ? își încheia istoriile Mira.

Simțeam, sub zîmbetul poveștilor hazlii ale colegei mele, amărăciunea unei singurătăți chinuitoare. Poate că mai băuse mastică și în alte seri, cu alți băieți, dar faptul acesta nu izbutea să-i umple golul uriaș din suflet. Fotografia colorată a lui Gary Cooper fusese înlocuită cu aceea a lui Willy Forst. Încolo, încăperea nu mai suferise schimbări esențiale.

Într-o după-amiază, în timp ce învățam la greacă, mă pomenesc că intră valvîrtej pe ușă Mariela. Și-a dezbrăcat paltonul, l-a aruncat la întîmplare pe un scaun și s-a trîntit într-un fotoliu. Era îmbujorată.

— Ghici unde am fost ? a zis.

Din grabă, uitase să închidă ușa. M-am ridicat și am închis-o. De unde era să știu unde fusese ? M-am uitat la ea. Se îmbrăcase într-o rochie bej, extrem de elegantă, cu decolteu, și se rujase. Pe braț purta brățara de aur cu care venise la înmormîntarea tatei.

— Ți-am povestit, probabil, că de revelion am invitat un grup de tineri, și am dansat. Ei bine, unul dintre ei, Traian, îmi face curte !...

Și-a scos oglinda din poșetă. S-a privit. Pe urmă s-a uitat la mine.

— Mi-a declarat că mă iubește. Chiar astăzi. Acum o oră ! Ne-am sărutat pe o bancă înzăpezită în Zăvoi. Era un frig cumplit și înghețasem. Traian și-a dezbrăcat paltonul, mi l-a așezat pe umeri. Dacă ai ști cît de înflăcărat, de tandru, de romantic, este !... Sînt realmente tulburată...

Vorbea cu vocea ușor atinsă de emoție. Roșeața din obraji o avantaja, mi se părea frumoasă, o păpușă fină, grațioasă.

Mi-a relatat că tînărul era nepotul comandantului de garnizoană. Urmează Literele și filosofia. E în anul patru. S-a îndrăgostit nebun de ea, iar ea, ce poate ea să facă ?

— Hai,Tami, tu ești fată înțeleaptă, ce-ai face în locul meu ? Ce-ai face, spune !

Tăceam. Vecina mea, grăsana, cînta un *swing* pe care-l auzise la cinematograful *Colleoni.*

— Nu pot susține că-l iubesc. Nu te îndrăgostești așa, deodată, de primul tînăr care te curtează. Dar e drăguț. Nu mi-e indiferent. E foarte prezentabil. Cînd o să ne mai întîlnim, îi cer o poză, ca să ți-l arăt și ție. Mi-a spus

că are casă în București, pe Brezoianu, și că o să ne mutăm acolo, îndată ce se termină războiul. I s-a promis un post de asistent la Universitate.

Îmi povestise totul. Se descărcase. S-a rezemat cu spatele în fotoliu. Și-a potrivit o buclă ondulată de pe frunte.

— Oh ! Tami ! În ce situație groaznică mă aflu !... a suspinat. Sînt doar o biată fată ! Dacă ai ști cît mă iubește, și ce cuvinte încîntătoare îmi spune !...

Un timp n-a mai rostit o vorbă. Mă încerca un sentiment de milă dureroasă. Grăsana cînta acum o melodie din repertoriul lui Tino Rossi. Trezea în mine instincte rele, de agresivitate.

În fine, Mariela s-a sculat. S-a mai uitat o dată în oglindă. Și-a îmbrăcat paltonul.

Am întrebat-o ce știe de Horațiu.

— Ah ! Am uitat să-ți spun ! A fost trimis în linia întîi. Pe undeva prin zona Donului. N-am nici o veste de la el de o lună...

Programul meu de lucru, atît de riguros alcătuit, fusese dereglat din cauza orelor de meditație. În fiecare luni și vineri, la ora patru, mergeam s-o învăț latină pe fata colonelului Petrescu. Locuia aproape, pe bulevardul Elisabeta, alături de școala de menaj a municipiului.

La prima oră m-a primit chiar colonelul. S-a prezentat milităreste. Era cu mult mai tînăr decît mi-aș fi imaginat că poate fi un colonel. De altfel, a fost întîiul ofițer superior ce mi-a făcut onoarea să-mi sărute mîna.

A început prin a-mi expune situația, metodic. Fetița lui, Norica, era elevă în clasa a patra. În clasa a treia rămăsese corigentă la latină. Istoria nu se petrecuse aici, ci la Constanța. Aveau o profesoară de vreo patruzeci și cinci de ani, nemăritată și isterică. Sînt astfel de situații cînd copiii pot suferi din cauza unor profesoare ce traversează perioade dificile. În toamnă a trecut la corigență prin intervenție. Îi aranjase o mobilizare pe loc, în garnizoană, băiatului cel mare al directoarei. Anul acesta, însă, treburile continuă să meargă prost. Din cauza șocului anterior, fetița a rămas cu idiosincrasie pentru limba lui Virgiliu. Nu vrea să învețe. Refuză, pur și simplu, să deschidă cartea. Așa încît, îndatorirea mea e dublă : să-i redeștept Noricăi afecțiunea pentru obiectul respectiv,

apoi s-o învăț un cuantum de cunoștințe, cît de mic, pentru a trece clasa fără a mai fi nevoie să recurgă la expediente nedorite și stingheritoare.

S-a uitat la mine drept.

— Credeți că e posibil, domnișoară ?

I-am spus că nu pot să-i promit nimic atîta timp cît nu cunosc fetița.

— Frumos răspuns ! Îmi place ! Sînt sigur că o să rezolvăm problema. Dealtminteri, am cele mai frumoase recomandări în ceea ce privește capacitatea și seriozitatea dumneavoastră.

S-a ridicat.

— Mai e o chestiune. Ce pretenții materiale aveți ?

I-am aruncat o cifră exorbitantă.

— E-n regulă ! a zis. Dacă obține media cinci, mă oblig să vă plătesc o sumă dublă.

După un minut mă aflam în cameră doar eu și cu Norica. Ne-am privit. Norica se uita la mine speriată. I-am spus să se așeze. I-am spus că sînt elevă ca și ea, cu patru ani mai mare. Trebuie să mă trateze ca pe o prietenă. I-am spus că mă numesc Tamara.

— Tamara ? a făcut fetița. Ce nume straniu !

S-a așezat.

De fapt, am continuat, colegele îmi zic Tami. Tu poți să-mi spui cum vrei. Îmi e totuna.

I-am luat mînuța. Am mîngîiat-o.

Ai fost vreodată îndrăgostită de vreun băiat ? am întrebat-o.

Fetița s-a uitat la mine cu ochi mari. A stat un pic să se gîndească, apoi a dat din cap că da.

Și eu sînt, i-am vorbit. Și eu sînt îndrăgostită. Avem, și una și cealaltă, același vis frumos în suflet. O să ne înțelegem de minune împreună.

Norica mi-a zîmbit.

— Ascultă, Tami, iubitul tău e pictor ?

O clipă am rămas trăsnită. Îmi vîndusem sufletul diavolului. Așa îmi trebuia. Mă lăcomisem pentru niște bani. Aveam exact ce meritam. Mi-am ridicat privirea.

De unde știi ? m-am bîlbîit.

— Păi ai pe față o pată mov de toată frumusețea...

20

Era la jumătatea lui februarie, ploua mărunt, urcam pe treptele de scîndură, și sus, în capul scărilor, stătea chircit și înghețat Lord Finley. L-am mîngîiat pe cap. S-a ridicat cu labele pe mine, parcă plîngea. Cînd am intrat pe ușa atelierului, în prima clipă am văzut-o doar pe ea : furoul fin, țigara între degete, și un pahar de băutură pe noptieră. Mi-a zîmbit. Abia pe urmă l-am zărit pe Minu. Fuma în jilțul lui episcopal.

— Hai, intră, m-a invitat jenată Grațiela.

Minel se ridicase. Era palid. A făcut un pas spre mine, ca pentru a mă ajuta să-mi scot paltonul, dar s-a oprit, realizase inutilitatea gestului, și în momentul următor am mai avut tăria să apăs pe clanța ușii și să ies.

În stradă m-am oprit. Un văl de ceață acoperea Capela. Aveam senzația că nu pot să respir. Am mers pînă la colț. De la ferestrele acoperite cu perdele de mătase mă urmăreau ochi răi și lacomi. Mă dezbrăcau. Îmi pîngăreau speranțele, durerea.

Am luat-o fără nici o țintă pe strada Carol. Orașul îmi apărea respingător, murdar. Pe cerul plumburiu alunecau nori tulburi. Am ajuns în Bulevard.

Deci, asta a fost, gîndeam. Nu era un gînd, ci o constatare. O concluzie. Evenimentul trecuse în istorie. Se consumase. Fusese înmatriculat de Timp.

Am zăbovit o vreme în fața pompei de benzină. Pe Bulevard nu era țipenie de om. De sus, de la statuia Independenței, și pînă la podul peste Hința nu se zărea nici o mișcare. Orașul părea mort.

Mi-am pipăit reverele paltonului. Se îmbibaseră cu apă. Aveam impresia absurdă că ploaia îmi este prietenă, că-mi face bine. „Vezi, Tami, cît de simple pot fi lucrurile ?“ îl auzeam pe Minu. Habar n-aveam că pot fi atît de simple. Urma să aflu, nu ? Abia începusem viața. Eram tînără. Băiatul de la pompa de benzină mă privea ciudat prin geamul șiroind de apă.

Am coborît spre librărie. Am intrat înăuntru. Librarul citea un ziar în spatele tejghelei. Am răsfoit o carte la întîmplare. Era un studiu despre Van Gogh, scris de un englez cu un nume imposibil.

— Doriți ceva anume ? m-a întrebat librarul scoțîndu-și ochelarii de pe nas. Ceva de dragoste ? A apărut *Noroi* de Octav Dessila.

I-am spus că nu citesc Dessila. Am mai deschis un manual de anatomie patologică, un curs de entomologie și o biografie a lui Lord Byron. Le-am pus la loc. Afară ploaia se întețise.

Am rămas în fața librăriei, sub streașină, pînă am observat că sînt privită. M-am îndreptat spre coana Mița. Ploua din ce în ce mai tare, pe stradă se formaseră băltoace.

M-am strecurat pe ușă. Mi-am scos paltonul. Coana Mița s-a oferit să-l pună la uscat, pe umeraș. Cofetăria era goală. M-am așezat la masa mea, lîngă fereastră. Mi se udase gulerașul de la uniformă, și basca, și umerii rochiței, și piepții.

— Vai, domnișoară, cum ați reușit să vă murați în halul ăsta ? s-a mirat patroana. Nu e picior de om pe stradă astăzi...

Mi-a surîs.

— Serviți o savarină, da ?

Am întrebat-o dacă are băutură.

— Ce fel de băutură ?

Am zis, la întîmplare, lichior de mandarine.

N-avea decît lichior de piersici și de ananas. Am preferat lichior de ananas.

Mi-am scos batista și m-am șters în jurul gîtului. Mi se făcuse frig. Picioarele îmi înghețaseră. Am sprijinit oglinda de un pahar și m-am privit. În timp ce mă priveam, patroana a venit cu băutura.

— Poate doriți și cîteva fursecuri, a zis. Merg bine cu un pahar de băutură dulce.

Am dat din cap, că vreau.

M-am pieptănat. De cînd fusesem la Clarisse, pieptănatul încetase să mai constituie o problemă. Cu cozile pierdeam un sfert de oră pînă să le descurc. Acum, într-un minut mă aranjam.

Deci, asta a fost, am zis în șoaptă. Mi-am aruncat privirea în oglindă. Eram tot eu, nu apăruse nici o trăsătură nouă pe figura mea. Nu îmbătrînisem. Oglinda îmi arăta aceeași față. Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Ca și cînd totul ar fi rămas ca înainte.

Am luat paharul și l-am dat pe gît. Era o băutură tare și dulceagă. Am pus oglinda în poșetă. Mă simțeam mai bine. Mă deranja un soi de greutate în inspirație. Îmi lipsea un ritm, pierdusem pasul respirației normale.

I-am spus patroanei să-mi mai aducă un păhărel. Am înghițit o prăjitură cu ciocolată și alune de pe farfurie. Căldura din cofetărie mă amorțise. În încăpere mirosea a zahăr ars.

În fața Casei Ofițerilor se oprise trăsura regimentului. Din ea a coborît Norica. A traversat zglobie strada și m-am trezit cu ea intrînd la coana Mița. Cînd m-a văzut, figura i s-a luminat de bucurie.

— Vai, Tami! Ce surpriză extraordinară! Nici nu-ți închipui cît de bucuroasă pot fi că ne întîlnim! Sînt fericită! Mă primești la masa ta?

I-am spus să ia un loc.

Norica mă privea de parcă aș fi fost ursita ei cea bună. Se fîțîia pe scaun. N-avea astîmpăr.

— Știi, Tami, azi am luat un șase la latină! *Șase*, Tami! E prima notă mare la latină pe care o primesc pe drept în viața mea...

M-a mîngîiat. M-a strîns de mînă.

— Acasă a fost adevărată sărbătoare. S-au desfundat trei sticle de șampanie. Au băut și ordonanțele. Nu l-am văzut pe tata niciodată atît de încîntat. Mi-a spus să iau trăsura și să fac cu ea ce vreau, pînă la ora șapte seara...

Abia după vreo cîteva minute s-a potolit. A comandat un cataif și un pahar cu citronadă. Purta codițe lungi și blonde, așa cum avusesem nu de mult și eu.

— Ce e băutura aia? s-a interesat.

Lichior de ananas, i-am spus.

Norica a rîs. Și-a potrivit codițele pe spate.

— Și mie îmi place, dar nu-mi dă voie tata. Tata e extraordinar de bun cu mine, dar are principiile lui ineluctabile. E bine zis *ineluctabile*?

I-am spus că e bine.

— Și cum vorbeam, are principii peste care nu se poate trece. De pildă, nu mă lasă să ies seara, pe Bulevard... Sînt foarte necăjită, Tami. M-aș mulțumi să ies măcar o dată sau de două ori pe săptămînă. Sînt fată mare. Am aproape cincisprezece ani!

A stat un pic pe gînduri, pe urmă și-a îndreptat privirile spre mine.

— Ce-ar fi să-l rogi, odată, cînd vii la meditație, să mă lase ? Îl rogi frumos. În tine are încredere. Te prețuiește. Firește, între timp o să mă străduiesc să iau un șapte. Cred că un șapte la latină l-ar convinge.

Patroana i-a adus comanda.

— Ce face domnul colonel ? a întrebat-o coana Mița.

— Mersi, cu treburile, a zis Norica aferată.

S-a întors apoi spre mine.

— Ce zici ? Îl rogi ?

I-am spus că dacă ia un șapte, îl rog.

S-a ridicat și m-a pupat. În clipa aceea am izbucnit în lacrimi. Mi-am scos batista. Simțeam că nu-mi pot stăpîni pornirile. Că trebuie să plîng. Fetița se uita la mine uluită.

— De ce plîngi, Tami ?

Tăceam. Am ridicat paharul și l-am băut. La urma urmei nu-mi păsa de nimeni. Nici de Norica, nici de coana Mița. Eram de capul meu. Eram descătușată, păcătos de liberă. Puteam să fac ce vreau. Puteam chiar să și plîng.

Norica și-a mîncat tăcută prăjitura. M-am șters pe față. Am scos din nou oglinda. Îmi arăta aceeași față, cu ochii înroșiți de lacrimi. Am zîmbit.

I-am explicat fetiței că aveam o îngrozitoare durere de măsele. Norica s-a uitat la mine cu comprehensiune.

— Știi, Tami, am și eu din cînd în cînd dureri din astea. Plîng singură o oră, două, apoi îmi trece...

M-a mîngîiat pe față.

— Nu vrei să mergi cu mine cu trăsura ? Deși e ploaie, aerul de-afară e minunat. Mai stăm de vorbă. Mă duc la Cetățuia. N-am fost niciodată. Am auzit că acolo a fost ucis pe vremuri un voievod viteaz.

I-am explicat că am de învățat. Norica a plătit și m-a pupat pe amîndoi obrajii.

— Ce face pictorul ? m-a întrebat în timp ce se îndrepta spre ușă.

I-am spus că bine.

Pe urmă i-am făcut un semn patroanei. Am rugat-o să-mi mai aducă un lichior.

21

În ultimele zile ale lui februarie a ploua tot timpul. A fost o vreme rece și pîcloasă. După întîmplarea din atelierul lui Minel am stat trei zile acasă. Am fost bolnavă. Madam Cotigă s-a oferit să-mi facă ceaiuri. Venea din cînd în cînd să se intereseze de sănătatea mea. Se așeza pe pat și mă ținea de vorbă.

Nenorocirea era că nu puteam citi. Mă instalam la geam și mă uitam afară, pe fereastră. Șuvoaiele de apă ce se prelingeau pe sticla geamului mă deprimau. Grăsana de alături cînta aproape fără întrerupere. Mi-a fost cu neputință să o dezbar de obiceiul ăsta. Țipam la ea, mă asculta obedientă, dar își vedea apoi de treabă.

În ziua a treia m-a vizitat Gineta. Era îngrijorată. Mi-a adus o cutiuță cu bomboane. Mi-a întins un plic închis.

— E de la o fată dintr-a șasea, a zis.

Era ambarasată din pricina mutatului. La începutul lunii martie soseau din București specialiștii pentru demontarea atelajelor bibliotecii și împachetarea obiectelor de preț.

— Ești mulțumită de Norica ? m-a întrebat.

I-am spus că da.

M-a sărutat.

— Cînd vii la școală ?

Am condus-o pînă în stradă. Trăsura o aștepta de rîndul acesta în fața porții.

Scrisoarea venea de la Minel. Era de fapt o însemnare scurtă, aproape criptică : „O clipă de derută nu poate desființa o veșnicie". Era semnată *M.* Am rupt-o în bucăți mărunte și am aruncat-o la coșul cu hîrtii.

M-am dus la școală fără nici o tragere de inimă. Reîntîlnirea penibilă cu Grațiela mă exaspera. Dar Grațiela n-a venit. Absența ei mi s-a părut benefică. N-aș fi putut să o privesc în față. Să-i vorbesc.

Programul meu de pregătire pentru bacalaureat a suferit modificări esențiale. Pierdusem zile prețioase. Și continuam să pierd. Nu izbuteam să învăț mai mult de două ore. Ieșeam pe stradă, mă plimbam un timp și mă întorceam. Mă întindeam apoi pe pat, ca tata, și mă uitam

pe geam. Priveliștea era aceeași: Parcul, cu zidurile lui mîncate de rugină, și arborii uscați, cu crengile sărace.

Într-una dintre recreații, o fată dintr-a șasea m-a oprit și mi-a întins un plic.

— E de la domnul Minu, a zis.

I-am spus să i-l restituie. Și altă dată să nu mai vină cu mesaje, fiindcă n-am de gînd să le primesc.

— Da, domnișoară, a zis fetița.

M-am uitat la ea. Era, probabil, una din făpturile misterioase care priveau din spatele perdelelor, pe strada urduroasă ce urca domol spre cer.

În zilele acelea cețoase și urîte de sfîrșit de lună s-a aflat că a murit Ovidiu. Didina a lipsit o săptămînă de la școală. A apărut în doliu, cu toate că nu erau căsătoriți. N-a vrut să stea de vorbă absolut cu nimeni. S-a așezat în banca goală a Katyei. Figura ei de văduvă neconsolată ne irita. Îi respectam durerea, dar nu înțelegeam să o afișeze cu atîta ostentație. Durerea era prezentă în fiecare dintre noi.

Într-o pauză, cînd clasa era goală, a venit la mine. S-a așezat în bancă. M-a prins de braț.

— Oh, Tami! Dacă ai ști cîtă amărăciune s-a strîns în pieptul meu! a suspinat.

I-am îndrugat vreo cîteva cuvinte de îmbărbătare. Lăcrima.

— Îi terminasem puloverul cu mîneci și îi lucram acum o vestă, pentru primăvară. Puloverul i l-am trimis cu poșta. Dumnezeu știe ce soldăți îl poartă în clipa aceasta...

S-a șters pe față cu batista.

— Știi, Tami, iubirea noastră a fost atît de pură, încît nici nu ne-am sărutat măcar! Acum îmi pare rău. Dar nimeni nu mai poate întoarce tortul vremii.

Pe la începutul lunii martie, cerul s-a deschis. În prima zi a lunii, colegele și-au oferit cadouri, mărțișoare. S-a anunțat din partea secretariatului că școala se încheie anul acesta mai devreme. Știrea a stîrnit în clasă o explozie de bucurie. Uitasem pentru o clipă de necazuri. Eram cu gîndul doar la sfîrșitul școlii.

În timp ce mă întorceam acasă, într-o zi, l-am observat în fața panoului de afișaj pe Minu. Am traversat pe partea cealaltă a străzii. Nu m-a strigat. Dar i-am simțit privirea pînă în momentul cînd am intrat pe poarta casei.

În ziua următoare, l-am zărit exact în locul acela, lîngă avizier. Fuma. De data aceasta venise cu Lord Finley. Din patru sărituri, Lord Finley m-a ajuns și mi-a sărit în brațe. Mi-a făcut cea mai fierbinte manifestație de dragoste pe care mi-o făcuse pînă atunci. M-a însoțit pînă la poartă.

L-am mîngîiat pe păr. O clipă am avut impulsul să-l primesc în casă. Eram nebună. Mi-am aruncat privirea spre colțul Parcului. Minel fuma. Părea că urmărește încordat un punct imaginar pe bolta cerului.

Cinci zile în șir a revenit cu un devotament de toată lauda. În ziua a șasea am descoperit sub zgarda lui Lord Finley un bilețel. Mi-am scos din servietă o hîrtie și i-am scris : „Te rog din suflet, nu mă mai umili ! Respectă-mi suferința !" Am pus biletul sub zgarda cîinelui, lîngă biletul lui. Din ziua aceea nu m-a mai așteptat în colțul Parcului.

Adeseori mă întoarceam acasă cu Mariela. Ne opream în poarta mea și discutam. De altminteri, subiectul era invariabil. Amorul pătimaș, vulcanic al lui Traian.

— Ne întîlnim aproape zilnic, îmi mărturisea. Ne ducem pe Capela, în Zăvoi, sau pe cărările pustii de lîngă Hința. Ne sărutăm. Cred că m-am îndrăgostit puțin de el...

Îmi surîdea.

— Vezi, Tami, ce curioasă e inima femeii ? Acum trei luni aș fi putut jura că în afară de Horațiu n-o să mă mai intereseze nici un alt băiat, că o să-l iubesc numai pe el pînă la moarte. Și iată, numai din septembrie e plecat și am găsit un tînăr ce m-a acaparat cu totul. Probabil, am o conformație anormală, nu ?

Tăceam.

— Sînt clipe cînd mă întreb ce-aș face dacă într-o bună zi m-aș pomeni pe ușa casei noastre cu Horațiu ? Cum aș putea să-i spun că m-am îndrăgostit de un altul, că toate angajamentele și jurămintele pe care i le-am șoptit înfiorată s-au risipit în cele patru vînturi ? Mă torturează adesea gîndul acesta. Îmi dă coșmaruri. Mă strivește...

Poate n-o să se mai întoarcă... i-am sugerat odată.

Era cu servieta în mînă. Privea peste coroanele înghețate ale castanilor. La ce s-o fi gîndind în clipa aceea ? îmi spuneam. Ce monștri mici pot tulbura un suflet slab și șovăielnic de femeie ?...

Într-una din zilele de început de martie, cînd timpul se încălzise iar eu nu izbuteam să învăț, și gîndurile îmi zburau aiurea și sufeream văzînd cum trece vremea și nu puteam rămîne nici cinci minute cu ochii aplecați pe carte, m-am pomenit cu o vizită neașteptată : cu Lavinia.

A ciocănit timid la ușă. I-am deschis. Surpriza a fost atît de mare încît mi se tăiase respirația. Am invitat-o înăuntru. Am ajutat-o să-și dezbrace blana de vizon.

— Să știi, mi-a spus din capul locului, că am venit din proprie inițiativă. Să nu-ți închipui că sînt mesagera *lui*.

S-a așezat într-un fotoliu. Se îmbrăcase simplu, dar cu gust. Purta o singură bijuterie, un inel de aur cu rubine.

Mi-a povestit că a suferit enorm din cauza despărțirii noastre, că fiu-său, deși era smintit și înainte, a înnebunit acum de-a binelea. Li se adresează „majestatea voastră", iar de o săptămînă refuză să mănînce. Dumnezeu știe din ce își duce zilele.

— Eu, mi-a mărturisit, sînt mai obișnuită cu apucăturile ciudate ale lui Minu, dar lui Săndel purtarea sa îi apare de-a dreptul scandaloasă. Acum trei zile, cînd se întorsese de la tribunal, i-a spus într-o discuție, că e un palavragiu ratat și incapabil. Săndel a avut atac de cord. Am chemat doctorul. I s-a recomandat odihnă, tratament și evitarea supărărilor. Dar supărările continuă.

Lavinia și-a aruncat privirea prin încăpere, dar fără curiozitate. Era extrem de tulburată.

A continuat să-mi spună ce trăznăi mai face Minu. Deșurubează prize, robinete, sparge bibelouri, și, ceea ce l-a indignat la culme pe Săndel, s-a apucat să decoreze salonul Louis XV. Susține că e demodat. A construit un fel de schele și a dat cu o nuanță roz peste plafonul acoperit cu îngeri. Le-a declarat că vrea să figureze, în viziunea sa, *Destinul*. La ora asta, salonul e impracticabil! Săndel e disperat, nu are unde-și mai primi clienții...

— Mă tem că pînă la sfîrșitul lunii, cînd o să plece, îl omoară... și-a încheiat lamentele Lavinia.

S-a uitat la mine. Era frumoasă. Nu i-aș fi dat mai mult de treizeci și cinci de ani.

Cu ce-aș putea să vă ajut ? am zis, cu vocea tremurată.

Oh ! Nu venise să-mi ceară ajutorul, ci doar să mi se plîngă. E singură... Ştiam că e aşa trăsnit ?

Am dat din cap că da.

— De vreo trei zile trăiesc cu spaima că o să dea foc casei. Alaltăieri m-a anunţat că are intenţia aceasta. A zis că aşteaptă momentul potrivit. O casă, susţine el, nu se incendiază oricînd şi în orice împrejurare. Există reguli bine stabilite pentru incendii grandioase. Or, casa noastră, zice, merită cu prisosinţă un astfel de incendiu...

S-a oprit o clipă, punîndu-şi pe tişlaifărul de pe măsuţă mîna cu osatura fină şi degetele albe, prelungi, de pianistă.

— Crezi că e nebun din dragoste ? m-a întrebat.

Nu ştiu, am zis, n-am studii de specialitate.

— Ascultă, Tami, nu glumi, n-a fost întotdeauna aşa. Firește, puţin cam aiurit a fost, e artist, pe urmă orice tînăr vede altfel viaţa decît cei vîrstnici. În ultimele zile, însă, a devenit realmente intratabil. Mă înspăimîntă. Săndel e pur şi simplu îngrozit...

O ascultam tăcută. Eram convinsă că n-a trimis-o el. Convingerea aceasta îmi da o oarecare libertate de gîndire. Ba chiar o bucurie firavă, nemărturisită. Aveam în faţă o mamă disperată. Dar nu-mi găseam nici o vinovăţie. Dacă purtam vreo vină, ţinea de simplu fapt că existam.

Am întrebat-o cum aflase adresa mea.

Lavinia a surîs.

— Mi-e jenă să-ţi mărturisesc. M-a adus Lord Finley...

S-a ridicat.

— Pot să te mai vizitez din cînd în cînd ? După ce pleacă Minu, viaţa o să devină şi mai tristă.

I-am replicat că nu pot s-o opresc să vină.

— Ştii, e îngrozitor ce-ţi spun, dar am ajuns în aşa hal, şi eu şi Sandu, încît aproape că ne bucurăm că pleacă. E imposibil de trăit cu el...

M-a sărutat. Cînd am ajuns la poartă, Lord Finley mi-a sărit în braţe. I-a trebuit Laviniei un efort ca să-l convingă s-o urmeze. La colţul străzii, Lord Finley s-a întors şi s-a uitat înapoi. Se oprise lîngă avizierul de la Parc. S-a uitat un timp. Dacă-i făceam un singur semn, ar fi zburat nebun spre mine.

22

Cînd a sosit în școală vestea, tocmai ieșisem de la ora de franceză. Era atît de absurdă, de neverosimilă, încît încremenisem toate, așa cum ne găsise clipa. Grațiela nu mai exista.

Ni s-a comunicat că a fost găsită dimineața cu capul sprijinit de clapele de fildeș ale pianului. Ferestrele erau deschise. Pe masă se afla un plic închis și sigilat, purtînd adresa unui oarecare Septimiu Vasilescu.

Am mai rămas la o oră, dar mă simțeam atît de rău încît la ora următoare am plecat. M-am dus acasă, am aruncat pe masă servieta și m-am trîntit pe pat. Mi se fixase în minte cadrul înregistrat la Minu în atelier : furoul fin, țigara între degete, surîsul stingherit și un pahar cu băutură pe noptieră. În rest, nu-mi aminteam nimic.

În jurul orei zece m-am sculat și am ieșit pe stradă. Era o zi de martie minunată. M-am îndreptat spre Hința. Mă chinuia o greață insuportabilă. Aș fi băut ceva. M-am dus la gară și am intrat în birtul păcătos unde mîncasem cînd am stat la Mira. Am cerut un păhărel de coniac. În fața gării staționa o limuzină. Șoferul citea un ziar, cu mîna sprijinită de volan.

— Doriți o gustărică, domnișoară ? m-a întrebat garsonul.

I-am spus că nu.

Făceam efortul să nu mă mai gîndesc la Grațiela. Era o lașitate, îmi dam seama, dar trebuia să depășesc momentul. Ea, poate, în locul meu, deși era artistă, sau tocmai din această pricină, nu și-ar fi chinuit conștiința cu un fapt divers, cum este moartea unui om. Deși ținea la mine. Avea un soi de afecțiune mai mult exterioară. Mă iubea ca pe o floare. Ca pe o sonată de Corelli.

Se omorîse, deci, cu un tub de ciclobarbital, ca și Florida. Florida o învățase lecția. Sau cel puțin i-o sugerase. Îi demonstrase că nu e chiar atît de greu să treci de partea cealaltă, în lumea umbrelor. Cîntase o nocturnă de Chopin sau o sonată de Scarlatti, se mai privise o dată în oglindă, poate surîsese, și ridicase cupa de pe masă. Nimic mai simplu. Și mai logic.

Am luat paharul. L-am băut. Pe urmă am ieșit în stradă. Mașina dispăruse. Peste o oră sosea acceleratul de Sibiu. Am coborît spre Hința. Mi-era indiferent ce drum aleg. Am mers aiurea, unde m-au dus pașii, pînă am ostenit.

Cînd am ajuns acasă era aproape douăsprezece. Am găsit sub ușă un bilețel: „Te aștept în Parc la ora patru. Minu." Am rupt biletul și l-am aruncat la coș. Am scos din raft Electra. M-am așezat într-un fotoliu. După o oră o citisem.

La *Mărunțelu* m-am întîlnit cu Mira. Mă aștepta. Mîncase. Era plînsă. I-am spus că nu vreau să vorbim de Grațiela. S-a uitat la mine intrigată.

— Dar despre ce-ai dori să discutăm atunci? Despre mecanica fluidelor?

Patronul nu era în restaurant. I-am comandat băiatului un șnițel. Am întrebat-o pe Mira dacă e dispusă să bem un coniac.

A rîs. Și-a șters cu zgomot nasul. Restaurantul era aproape gol. La o masă în apropierea noastră mînca un domn în vîrstă, ce-și petrecuse șervețelul sub bărbie.

— De Grațiela zici să nu vorbim. E-n regulă. Dar despre maică-sa e voie?

I-am spus că e voie.

— Ei bine, azi dimineață, în jurul orei zece, s-a spînzurat în baie. În timp ce casa foia de polițiști și procurori. Imaginează-ți mutra tîmpă a copoilor cînd au descoperit ce farsă le-a făcut bătrîna...

Băiatul ne-a adus comanda. Bătrînul de la masa alăturată își terminase supa. Și-a scos șervetul de la gît. Avea în față un pahar cu bere.

— Se zice că alaltăieri, maică-sa chemase în casă o fată de pe stradă și îi cîntase nu știu ce la pian. Pe urmă îi dăruise inelul încrustat cu briliante, pe care îl primise Grațiela la logodnă de la acest Septimiu Vasilescu. Era nebună rău, săraca!...

Am încercat să gust din șnițel. Îmi revenise greața. Am ridicat paharul cu coniac și l-am băut. Pe Mira o vedeam prin ceață. Zîmbea stupid.

Ce-ai zice să plecăm? am întrebat.

— Pierzi trenul? a rîs Mira.

Am pus un teanc de bani pe masă și am ieșit. Cînd am ajuns acasă, greața îmi trecuse.

După-amiază am recitit cu furie teatrul lui Eschil. Spre seară a venit Didina. S-a lăsat să cadă într-un fotoliu.

— Ce dramă! Ce nenorocire! a șoptit cu vocea stinsă.

I-am spus că dacă și-a pus în minte să bocească, ar fi mai bine să mă lase în pace.

— Mă dai afară? a suspinat.

Avea o mutră atît de jalnică, încît simțeam o poftă nebună să o iau la palme.

Ascultă, i-am vorbit, nu-mi face bine subiectul acesta, mă îmbolnăvește. Încearcă să mă înțelegi. În cazul cînd nu poți, nu e neapărat nevoie să consideri că te-am dat afară.

Didina și-a deschis poșeta și a scos cu afectare un pachet de țigarete *Regale cu carton*.

— Pot să fumez? m-a întrebat.

Am dat din cap că da.

Și-a aprins țigara. A aruncat chibritul pe volumul de teatru de Eschil.

— Trebuie să-ți fac o confidență. Ești singura făptură care știe. Îmi tulbură conștiința și numai ție ți-o pot pune. Am o pereche de cercei de aur, cu diamante, de la maică-sa. Era în prima săptămînă după sosirea lor în sat și nu descoperisem că bătrîna e scrîntită. Am socotit că darul e un gest de generozitate, de afecțiune. Mă atașasem de bijuterie atît de mult, erau atît de minunați cerceii, încît atunci cînd satul întreg aflase că e smintită, n-am mai avut curajul să-i restitui. Și am rămas cu ei...

A pufăit din țigareta fină și a lăsat-o pe marginea volumului de teatru de Eschil. I-am pus la dispoziție o scrumieră.

— Ce fac? Răspunde-mi, Tami, ce să fac cu ei?

Tăceam. Didina s-a foit nervoasă în fotoliu.

— Azi, cînd eram la școală, mi-a dat prin minte că poate Dumnezeu m-a pedepsit cu moartea lui Ovidiu pentru fapta mea nelegiuită...

Abia după vreo oră a plecat. Fumase trei țigări. Se hotărîse să vîndă bijuteria și să împartă banii la săraci. Ideea de a oferi săracilor o haină caldă o înduioșase pînă la lacrimi. Mi-a surîs.

— Te rog din suflet să păstrezi secretul, mi-a spus la poartă. În tine am încredere desăvîrșită. Poate că Dumnezeu o să mă ierte în felul acesta. În fond, e o *restitutio in integrum*.

La înmormîntarea Grației și a mamei sale n-am participat. În general suport cu greu înmormîntările. S-a spus că a fost o înmormîntare „fastuoasă". Nu comentez expresia, o redau. Probabil, s-au pronunțat cuvinte de sinceră iubire și regret pentru defunctă. Avem colege talentate, care vorbesc frumos. În ziua înhumării, clasa noastră n-a învățat. Am declarat-o zi de doliu. Ne-am pus cu toate bentiță neagră peste păr, iar banca Grației, timp de o săptămînă, a avut în fiecare dimineață garoafe proaspete.

Anchetatorii au găsit în camera colegei noastre un vraf de anonime care o informau despre evenimentele din Cluj. La începutul lui februarie, Septimiu se căsătorise cu o doctoriță de la clinica de neurologie, unde lucra și el. Toate scrisorile pe care i le trimisese Septimiu pînă în decembrie dispăruseră. Probabil, Grația le arsese. S-a mai găsit pe o partitură de Chopin o notă: „Prin artă, nu prin dragoste". Procuratura n-a considerat interesantă nota pentru elucidarea cazului și a eliminat-o, ca fiind neconcludentă.

Poliția a descoperit-o pe fata care primise de la bătrîna doamnă inelul încrustat cu briliante. La expertiză, s-a dovedit că briliantele erau false. Septimiu îi dăruise tinerei logodnice, cu care avea să se unească pentru toată viața, niște cioburi.

A doua zi după înmormîntare, m-am dus la cimitir. Venisem cu un buchet de crizanteme. Am îngenuncheat pe iarba umedă și am depus buchetul pe mormînt. Era o zi cu soare, minunată. Am stat vreo cîteva minute să mă reculeg. Am încercat să-mi amintesc surîsul Grației, cînd m-a invitat să intru în atelier. Surîsul ei purta pecetea morții.

M-am ridicat. Mi-am șters obrazul de lacrimile ce-mi curseseră pe față. În minte îmi răsunau acordurile unei tocate de Bach-Busoni, pe care mi-o cîntase odată, într-o după-amiază. Și totuși, dragostea și arta pot exista împreună, am zis în șoaptă. Căci arta înseamnă dragoste. Mi-am aruncat privirea peste crucile pustii și singuratice. Am mai rămas o clipă. Mă cuprinsese frigul. Am plecat.

23

Fragmente de jurnal

Marți

Am stat acasă. I-am spus proprietăresei că am o indispoziție ușoară. M-a chemat la ea.

— Pînă la ce dată ții camera? m-a întrebat.

Habar n-aveam. I-am spus că pînă în iulie.

— Trebuie să știu din vreme. Am o mulțime de solicitatori.

După-amiază merg la Hința. Îmi regăsesc o parte din bucuria plimbărilor de odinioară. Mă întorc pe întuneric. Găsesc sub ușă un bilet: „Pe cinci aprilie dau foc la tot și plec. Minel."

Citesc *Confesiunile* lui Jean-Jacques. Mă înspăimîntă prin luciditatea lor.

Miercuri

Profesoara de latină mă cheamă în cancelarie.

— Ce vrei să studiezi în continuare? mă întreabă.

Îi spun că n-are nici o importanță. Că nu știu.

Se uită lung la mine.

— Dezamăgirile în dragoste sînt trecătoare. O să mai ai. Gîndește-te la viitorul tău. Trebuie să fii *independentă*. Ține minte!

Stăteam în fața ei, cu mîinile de-a lungul trupului, inertă. Așteptam să-mi dea permisiunea să plec. Situația mi se părea insuportabilă.

— Sînt sigură că mă detești în clipa asta. Așa e?

Îi spun că da.

Mă îmbrățișează.

— Îmi pare rău că te cunosc așa tîrziu. Am rar momente de mare bucurie, ca acum...

Ciudată ființă! Descopăr încă un om pîndit de boala tristă a singurătății.

Scrisoare de la Nelu. Relațiile cu mătușa Mariana s-au ameliorat. A aflat că-i plac garoafele, și îi aduce în fiecare zi, cînd vine de la școală, un fir de floare pe care i-l așază într-o vază. Mătușa Mariana e încîntată. I-a cum-

părat flanel cu mîneci scurte și-l duce cînd și cînd la cinematograf. „Ascultă, Tami, se-nseamnă aia «ereditate bachică» ? Mă tem că se referă tot la tata. Are mereu cîte ceva de spus în contra lui." Încolo, fleacuri. A luat un cinci la matematică. A dat lucrare la română și la geografie. Așteaptă impacient vacanța Paștelor.

Citesc *Confesiunile*. Sînt scrise de un nebun... N-am nici o îndoială în privința asta...

Vineri

Norica face progrese bune la latină. E foarte inteligentă. Azi a intrat în timpul lecției colonelul. Mi-a sărutat, ca întotdeauna, mîna.

— Cum merge ? mă întreabă.

Se vede de la o poștă că e încîntat. Fetița a primit un șapte și doi opturi.

— Nu vrei să facem o plimbare cu trăsura, duminică, la mănăstirea Bistrița ? Mai luăm un pic de aer.

Îi spun că învăț tot timpul pentru bacalaureat.

— Da, da... șoptește.

A mai rămas vreo cîteva momente și a ieșit.

— Ascultă, Tami, mi-ai făgăduit că o să vorbești cu tata să-mi dea voie, seara, pe Bulevard.

Uitasem. Îi promit că data viitoare îi vorbesc.

Nu pot să învăț. Stau ore întregi cu cărțile pe masă, fără să pot citi o iotă.

Cînd simt că înnebunesc, mă îmbrac și ies afară. E cald. Cucoanele se poartă în taioare. Mă plimb pînă la Hința și mă întorc. Pe stradă e întuneric beznă. M-am obișnuit. Încetul cu încetul, o să mă obișnuiesc cu toate... Cu orice...

Sîmbătă

Elise :

— Treci pe la mine astăzi ? Am invitați. O să ți-l recomand pe profesorul de italiană.

Am întrebat-o dacă-i mai face curte.

— Oh ! Mă înnebunește ! Dacă i-aș spune mamei, l-ar concedia pe loc ! E așa de neîndemînatic, de prostuț !

Rîdea.

— Ei bine, vii ?

O mint că sîmbătă am meditație.

— Și pentru o meditație renunți la invitația mea ?

Vorbea cu toată seriozitatea.

Eu n-am un tată cu apartament în Cotroceni, am zis.

Elise a îngălbenit. Pe frunte îi apăruse o pată roșie. A mai rămas o clipă, nehotărîtă, pe urmă a plecat.

Cînd m-am întors acasă, Minel mă aștepta în colțul Parcului. Am traversat pe partea cealaltă a străzii. S-a îndreptat spre mine, dar n-a îndrăznit să mi se adreseze. S-a oprit în poartă.

Cînd m-am uitat pe geam, după vreo cinci minute, era exact în locul în care îl lăsasem. Fuma.

Rămîn pînă la ora unu noaptea la fereastră. E lună nouă.

Duminică

Mă hotărăsc să învăț. Citesc o oră și abandonez.

Nu pot să nu mă mai gîndesc la scena petrecută în cameră la Minu. *Nu pot.* Îmi dau perfect de bine seama că *greșesc.* Așa am fost croită. Am modul meu de a înțelege realitatea, relațiile dintre oameni. Nu mă pot schimba.

Mă vizitează Mariela. Se așază. E palidă. A plîns.

— Azi am primit scrisoare, îmi spune. A murit Horațiu...

A stat un sfert de oră fără să mai rostească o vorbă. Aveam impresia că a uitat de mine. În fine, și-a ridicat privirea. Mi-a zîmbit.

— Ți-aduci aminte, Tami, banca pe care m-am sărutat întîia oară cu Horațiu ?

Am dat din cap că da.

— Pe banca aceea am trăit cele mai dragi momente ale vieții mele...

În stradă se auzea mărșăluind o unitate militară. Cîntau.

— Aș bea ceva... mi-a spus.

N-aveam nimic. Am întrebat-o dacă vrea să aștepte. Puteam să cumpăr ceva de la *Mercur.*

A zis că așteaptă. După vreo cinci minute am sosit cu o sticlă de lichior. I-am pus o jumătate de pahar.

Mi-a povestit că taică-său a plîns cînd a văzut scrisoarea. Ținea la el ca la copilul lui. Cum să nu plîngă, cînd era așa de fin, și de manierat, și de îndatoritor... Avea înaintea lui o carieră strălucită.

A dat pe gît paharul și i-a umplut din nou. Mi-a relatat pentru a nu știu cîta oară povestea lor de dragoste, cu toate amănuntele. După al patrulea pahar, i-am spus să plece.

S-a ridicat ca un copil cuminte.

— Sînt ferm convinsă că numai tatăl viperei aceleia de Gineta l-a ucis.

Am dus-o pînă în poartă. Se clătina ușor.

— Știi, Tami, dacă aș fi păstrat copilul, îmi rămînea o amintire dragă de la el. Aș fi avut un rost în viață. Un ideal. Am omorît o ființă scumpă... Acum sînt singură. O să mă mai sărut cu un bărbat, apoi cu altul, și viața o să treacă aproape fără să-mi dau seama...

M-a îmbrățișat. Am ajutat-o să deschidă ușa.

— Dacă aș fi avut măcar copilul!... a suspinat.

Am așteptat pînă a dispărut în casă.

Luni

Pe vremuri, în fiecare luni obișnuiam să-mi fac programul săptămînal de lucru. Acum trăiesc la voia întîmplării. Mă simt scutită de opreliști și răspunderi.

Mira:

— Bubicu e grav bolnav. O pneumonie. Plutoniereasa a chemat doi medici. Sînt slabe speranțe de scăpare. Săraca bătrînică, acesta e destinul ei! Are vocația văduviei.

Apoi:

— Cred că o să mănînc din nou bătaie de la tata. Nu sper să scot un cinci la matematică.

Azi am vorbit cu colonelul despre Norica. I-am spus că e inadmisibil ca unei fete de cincisprezece ani să i se interzică să-și trăiască vîrsta. Cînd va fi mare, o să-l urască pentru fapta asta.

Colonelul m-a privit cu luare-aminte.

— Crezi că greșesc?

I-am spus că orice om poate greși. Chiar și un colonel. Istoria a dovedit-o.

Deși nu e lipsit cu totul de umor, o oarecare rigiditate militară îl împiedică să judece corect. Dar am un avantaj asupra lui. Îi plac. Rămîne un pic pe gînduri, apoi zîmbește.

— Fie, a zis. Probabil că în probleme feministe ai cunoștințe mai solide decît mine.

Seara. Plimbare pînă la Hința. Timp frumos. Se apropie plecarea lui Minel. Mi-e o teamă îngrozitoare pentru viața lui...

Marți

Azi-noapte am visat că eram cu mama în sufrageria casei noastre bătrînești.

— Mă mai iubești ? m-a întrebat.

I-am spus că o ador.

Pe buze i-a apărut un zîmbet trist.

— Te înșeli. Realitatea e că m-ai uitat de mult. Dar nu-ți dai seama. Te iubești numai pe tine, iubești numai ambițiile tale...

Am vrut să protestez dar nu puteam rosti o vorbă.

— Să nu-ți închipui că n-am citit scrisorile Josettei. Mi-au plăcut la fel de mult cum ți-au plăcut și ție. Dacă ai ști cum a ajuns Josette ! E văduvă cu trei copii. Bărbatul i-a murit pe front. A îmbătrînit. Mi-e atît de milă cînd o văd, săraca !...

Am fost acasă la Gineta. N-o anunțasem. Efuziuni, îmbrățișări, sărutări...

Mă introduce în bibliotecă. Pălăvrăgim.

— Vezi, Tami, Grațiela a avut curajul să facă *gestul*. Eu n-am avut. E o insuficiență a mea, care o să mă apese toată viața.

Zîmbește.

— Sînt, totuși, zile cînd viața e minunată. Odată cu sosirea primăverii, înnebunesc.

M-a informat că taică-său a mai primit o tresă pe epoleți. Lucrează la comandamentul Marelui Stat Major, în București. A și trimis băieții să le ajute la mutat. De mîine, încep să demontez biblioteca.

Apoi, fără vreo legătură cu cele discutate :

— De ce ești tristă, Tami ?

Îi spun că nu sînt tristă.

S-a uitat la mine lung.

— Dacă îmi pare rău că plec din orășelul ăsta, e numai pentru tine. O să ne mai întîlnim vreodată, oare ?

Seara, citesc cu disperare *Frații Karamazov*. Pe urmă sting lumina, mă așez într-un fotoliu, la fereastră, și privesc în noapte, pînă încep să mi se închidă ochii. Alaltăieri am adormit cu fruntea sprijinită de pervaz.

Miercuri

La școală, fetele sînt răvășite de frumusețea primăverii. Le văd uitîndu-se pe geam absente. Tristețea primăverii nu e comparabilă cu nici o altă formă de tristețe. E un sentiment divin.

În recreație, profesoara de latină mă cheamă iar în cancelarie.

— Nu vrei să vii într-o zi la mine? mă întreabă. Am cărți care ar putea să te intereseze.

Ne privim.

Sînt foarte obosită, îi spun. Mi-e greu să mă suport pe mine însămi.

Mă ia de braț și mă conduce afară.

— Din cauza vremurilor, v-ați maturizat prea repede. La vîrsta ta citeam Manon Lescaut, nu Gide sau Dostoievski.

Îmi surîde.

— Probabil am îmbătrînit. N-aș fi crezut că o să ajung vreodată să invit la mine o elevă, iar eleva să mă refuze, fără să înțeleagă cît de mult mă îndurerează gestul său...

Îi spun că-mi pare foarte rău, și plec.

Azi au trecut pe Bulevard trei ore în șir coloane de blindate. Le auzeam din cameră. Mi-am astupat urechile cu perna, dar degeaba. Simțeam că înnebunesc. Cred că m-am îmbolnăvit de nervi.

Joi

Scrisoare de la Nelu. Îmi reproșează că nu-i scriu. „Ce s-a-ntîmplat cu tine, Tami? Ești bolnavă?" Alaltăieri a avut un gînd urît. Se spovedește, ca să se simtă ușurat. Dacă o să mor, îmi scrie, capul familiei o să devină el. „A fost un gînd de o clipă, Tami, cum îți închipui că o să vreau să mori?" În rest, probleme de familie. Cu unchiul se înțelege foarte bine. I-a spus că în luna mai îl ia la vînătoare. A obținut al doilea cinci la matematică. Se plimbă seara, cu mătușa Mariana, pe *Unirii*. Craiova e un oraș, nu un tîrg nenorocit ca Alutela. În încheiere mă sărută mult, apoi mă întreabă: „Îl mai iubești pe pictor?" Și: „Eu m-am îndrăgostit, aici, de o fată, Liliana, dintr-a patra. Îi scriu scrisori aproape zilnic. Știi, Tami, am început să încondeiez scrisori drăguțe. Cred că o să urmez, ca tine, Literele."

Elise :

— Azi ai vreo meditație ?

I-am spus că nu.

— Treci pe la mine ! Te rog mult !

M-am dus. Mă aștepta la poartă. Mi s-a părut o extravaganță de neînțeles din partea ei.

Ne-am instalat în camera de lucru. Ferestrele erau deschise.

După o discuție searbădă despre Jean-Jacques Rousseau, pe care îl detestă, m-a întrebat *de ce nu o iubesc.*

I-am spus că țin extrem de mult la ea. Dar că sînt puncte de atingere, în care vederile ni se deosebesc. Greșeala ei e că nu face efortul să ocolească aceste puncte.

Și-a aprins țigara. Se pieptănase foarte fin. Avea un păr frumos, de aur.

— Cred că în afară de Valeriu, pe care l-am pierdut, n-am fost nicicînd legată sufletește de vreo ființă, ca de tine. Exerciți asupra mea o atracție, cum să-i zic, exotică.

A surîs amar.

— Îmi pare rău că ești săracă. Distanța socială te inhibă și îți exacerbează sentimentul de orgoliu. N-am nici o vină că m-am născut în casa asta. S-ar fi putut, la fel de bine, ca rolurile să fi fost distribuite invers. În cazul acesta, te-ai fi purtat exact așa cum mă port eu acum.

Și-a scuturat țigara în scrumieră. Ne-am privit.

I-am spus că a atins din nou un punct din cele pe care ar fi fost de preferat să le evite. Se înșela. Era cu neputință să fiu o copie a ei, să mă comport ca ea, chiar dacă aș fi văzut lumina zilei într-un palat, nu într-o casă boierească oarecare. O casă îi poate modifica mentalitatea unui om, dar nu și firea.

Pe ușă a intrat subreta.

— La telefon, domnul profesor Enzo Barazzutti.

Elise m-a mîngîiat pe mînă.

— Deși ești tare arțăgoasă, n-am ce face... Te iubesc și așa..

Vineri

Norica :

— Oh ! Tami ! Aseară am fost întîia oară pe Bulevard, la promenadă ! Singură ! Adică, nu chiar singură, cu un băiat. Ești delicioasă. Ești un înger !

Exulta.

I-am spus să lase efuziunile și să deschidă cartea de latină.

— Aș vrea să-ți dăruiesc ceva, ceva de preț. Cere-mi orice!

Fetițo, i-am vorbit, trebuie să afli că darurile adevărate se oferă cu sufletul, ele n-au preț. Cînd darul poate fi evaluat, el se întoarce adesea împotriva celui care-l face.

Norica a căzut pe gînduri. Azi am făcut o lecție proastă.

Seara. Plimbare peste Hința.

La întoarcere, găsesc sub ușă un bilețel: „Au mai rămas doar zece zile. Minu".

Citesc, pînă spre ziuă, *Idiotul*. Mîșkin e *el*.

Sîmbătă

Alarmă aeriană. Ne îngrămădim în pivniță. Nu se aude nici o șoaptă. Lumina ofticoasă a becului abia ne mîngîie figurile îngălbenite. Ieșim după o oră. Nu pot să mai rezist. Îmi crapă capul de durere. Plec acasă.

Am chef, după-amiază, să mănînc o prăjitură. Mă duc la coana Mița.

Doriți lichior de ananas? se interesează amabilă patroana, surîzîndu-mi cu fața ei obeză, de om de treabă.

Îi spun că aș vrea o savarină. Și un pahar cu apă rece.

— Știți, mă încunoștințează cînd îmi aduce savarina, Domnul Axintescu, pe care l-ați văzut de-atîtea ori aici, cu lupul, a făcut aseară, la *Café Royal*, atac de cord. În două ore a murit. E ultimul vlăstar al unei vechi familii de boieri din secolul al XVI-lea...

Cînd am plecat, m-a dus pînă la ușă.

— De ce v-ați prăpădit podoaba de codițe? mi-a zis. Erați frumoasă ca un înger!

Afară e un timp de basm. Mă plimb o oră prin Zăvoi. Trec lacul peste podul chinezesc. Mă așez pe banca unde am stat cu Minu.

Seara, încerc să învăț la greacă. Mi-e imposibil. Aș vrea să-l văd. Dar nu cred că aș avea puterea să-i vorbesc. Mă simt îngrozitor de umilită.

Azi-noapte am visat-o iar pe mama. Stătea în fotoliul meu, plîngea. Îmi reproșa că eu l-am omorît pe tata.

— Dacă se opera cu un an înainte, scăpa, mi-a zis. Pe urmă, l-ai lăsat acasă, singur, cu fata aceea tînără. Știai că se iubeau ?

Eram înmărmurită.

— Hai să-l lăsăm pe tata ! M-am întîlnit pe stradă cu Minel. Susține că tu l-ai aruncat în brațele nefericitei aceleia care s-a otrăvit. A vrut să se răzbune pentru că i-ai ucis copilul.

Rîdea. Era urîtă. N-avea în gură nici un dinte. Mi-am dat deodată seama că nu e mama, ci plutonierească. A întins un deget către mine, amenințător.

— O să plătești. Nu scapă nimeni de pedeapsă. Nimeni !...

Am învățat o oră la latină. Afară a început să plouă. Cînd plouă, viața mi se pare mai ușor de suportat.

Descopăr în sertar desenele lui Minu din Zăvoi. Mă uit pe ele cîteva minute. Nu-mi spun nimic. Sînt moarte, moarte...

Din nou alarmă aeriană. Rămîn în cameră. Madam Cotigă mă invită, politicoasă, în pivniță. Refuz.

Luni

Gineta m-a chemat la ea. Nu pot să merg, am meditație.

— Cum ți se pare fata ?

Îi spun că e isteață.

— La noi e zarvă mare. S-a demontat biblioteca. De mîine se lucrează în sălile de vînătoare și de arme. Ieri, tata a făcut o scurtă inspecție prin casă. S-a declarat nemulțumit de modul cum se procedează la împachetarea cărților. I-a mustruluit energic pe soldați. A stat doar patru ore. Pe mine m-a întrebat în trecere „Ce faci fetițo ?" Cu asta și-a împlinit îndatoririle de tată.

Mi-a surîs.

— În București, sper să se schimbe lucrurile. La toamnă, dacă se termină războiul, plec la Paris. Vreau să obțin un doctorat în Drept... Poate că mă mărit acolo. Dar cine știe cîte lucruri se vor mai întîmpla pînă la toamnă ?

Mira mă anunță că alaltăieri a murit Bubicu.
Seara învăț la greacă două ore fără spor.
Nu pot ieși afară. Plouă.

Marți

Azi-noapte mă vizitează Grațiela. E îmbrăcată într-o toaletă splendidă de bal. Emană parfumul ei caracteristic, fin, imperceptibil.

— Nu vrei să-ți cînt tocata în do major de Bach-Busoni ? mă întreabă.

S-a așezat la pian. A ridicat capacul. A început să cînte. Cînta divin. Mă cuprinsese o fericire mare.

— Crezi că o să putem să rezistăm pînă la urmă ? o aud, în timp ce mîinile îi aleargă pe claviatură.

Îi spun că nu înțeleg ce vrea să spună.

— Cum nu înțelegi ? Să rezistăm la atîtea baluri ! Trăim în fiecare zi un bal. Abia mai ținem pasul...

Îmi surîde.

— Ce primăvară minunată ! Sîntem atît de tinere ! Și de plăpînde ! O simplă adiere de vînt ne poate răsturna speranțele, iubirea, totul...

Se scoală. Mă mîngîie afectuos pe frunte.

— Cînd ți-ai tăiat codițele ? se minunează.

O văd cum își desface fermoarul de la rochie cu gesturi lenețe. Și-o scoate. O aruncă pe podea. Rămîne în furou. Aprinde o țigară. Are carnația albă, delicată. Fumează.

— Aș bea un coniac, îmi spune. Cînd bei ceva înainte, e mult mai bine. Îți vine mai ușor...

Perdelele de la fereastră fîlfîie atinse de o adiere. A dispărut.

Scrisoare de la Nelu. Din nou reproșuri că nu-i scriu, că l-am uitat. N-am posibilitatea să-i explic că sînt bolnavă. Că n-am chef. Îmi cere indemnizația lunară pentru mătușa Mariana. E îngrijorată, biata, că n-o s-o mai primească. „Ascultă, Tami, Liliana m-a amenințat că dacă-i mai trimit scrisori de dragoste, mă spune maică-si. Ce zici să fac ?“ Mai are un an sau doi și începe să înțeleagă viața. Mi-e teamă pentru viitorul lui.

Citesc pînă spre miezul nopții *Zgomotul și furia*. Impresie copleșitoare. Nu pot dormi.

Miercuri

De patru zile plouă fără încetare.

Pe la vreo șase seara am auzit ciocănituri în ușă. Era Lavinia. Am invitat-o înăuntru. S-a dezbrăcat de pardesiu. Avea figura palidă, bolnavă.

M-a asigurat că nu mă ține mult. Își dă perfect de bine seama cît sînt de ocupată. S-a așezat. Venise îmbrăcată în aceeași rochie lila, de o croială impecabilă. Mi-a spus că sînt frumoasă. I-am mulțumit. Mi-a spus că am o cameră drăguță. Aveam impresia că e speriată. Cred că era.

— Mă tem de fiecare dată să nu-ți imaginezi că mă trimite el. S-ar supăra îngrozitor dacă ar afla. E foarte irascibil. De o săptămînă a început să se mai liniștească. Și-a luat uneltele și schelele și a eliberat salonul. Își petrece timpul în atelier. Fumează întins pe pat, cu cîinele alături. Sau bea. Cînd crap discretă ușa, tresare. A încetat să ne mai spună „majestatea voastră". De altminteri, nu ne mai spune în nici un fel. Coboară, mănîncă în fugă, și se retrage sus, fără să ne mai adreseze nici o vorbă.

Pe masă se găseau *Analele* lui Tacitus. A luat volumul și l-a frunzărit fără să zăbovească asupra paginilor. L-a închis.

— Fii bună și servește-mă cu un pahar de apă, a zis. Mi-e sete.

I-am adus o porție de dulceață de căpșuni de la madam Cotigă și un pahar cu apă. Mi-a mulțumit. A luat paharul, mîna-i tremura, a izbutit să bea o înghițitură, și paharul i-a căzut din mînă pe podea. S-a spart.

— Mă simt cam rău... a murmurat. Îți cer iertare.

S-a sprijinit cu spatele în fotoliu. În cameră se așternuse o liniște de gheață. Eram teribil de neajutorată. Am dat o fugă în bucătărie și i-am adus un alt pahar.

— Peste cinci zile plecă... a suspinat.

Am întrebat-o dacă nu dorește un ceai sau un calmant. A refuzat.

— Trebuie să-ți spun de ce am venit. Am auzit că meditezi pe fata colonelului Petrescu. Că ține foarte mult la tine. El l-ar putea scăpa pe Minu de război.

Și-a scos oglinda din poșetă, s-a pudrat. Paloarea cadaverică îi dispăruse. Și-a corectat conturul buzelor. Și-a îndreptat privirile spre mine.

— Crezi că ai putea vorbi cu el?

Tăceam. Lavinia a zîmbit, absentă. Mi-era atît de milă de ea, mă emoționa atît de mult nefericirea ei, încît abia mă abțineam să plîng.

— Cam asta-i tot...

S-a ridicat.

— Aș vrea să te îmbrățișez, a zis.

În curte o aștepta Lord Finley. Burnița. Am petrecut-o cu privirea pînă a dispărut pe Bulevard. Am dus dulceața în bucătărie și am deschis ferestrele. Am măturat prin cameră. M-am aruncat pe pat. Am stat cu ochii limpezi pînă spre miezul nopții. Mi se făcuse frig. M-am ridicat. Pe stradă aluneca o umbră. O clipă, mi s-a năzărit că e Minu. Dar visam. Fără îndoială că visam.

Joi

Sînt ultimele zile înainte de vacanță. E *ultima* vacanță a noastră. În clasă, fetele privesc buimace pe fereastră.

Mira mă cheamă în recreație. Îmi povestește cum a fost înmormîntat Bubicu. O ascult dar nu înțeleg nimic. Coroane, bocete, fanfara militară... Fetița asta, care a participat la atîtea dureroase înmormîntări, se poate emoționa de încă o înmormîntare a unui bătrîn pe care nici nu-l cunoștea cu șase luni înainte.

Îi spun aceste gînduri. Îmi surîde.

— Țineam la el. E foarte tonic să poți să ții la oameni...

După-amiază mă vizitează Mariela. E deprimată. Se așază în fotoliu.

— Mi-e atît de scîrbă uneori de viață! exclamă.

O las să debiteze pe tema nimicniciei lumii. E în pasă proastă. Pe urmă mă întreabă:

— Ascultă, Tami, tu te-ai iubit vreodată cu un bărbat?

Îi spun că am principiul să nu fac confidențe. Dacă mă acceptă așa cum sînt, putem purta discuția mai departe.

Și-a scos oglinda din poșetă. Se privește.

— Traian m-a invitat alaltăieri la el acasă și nu m-am dus. Mi-a spus că dacă nu vin mîine, relațiile dintre noi s-au încheiat. Un ultimatum, înțelegi? Mi-e silă...

Îmi surîde.

— La urma urmei, sînt o proastă că-mi fac griji. Toate femeile din lume se distrează și nu se mai complică făcîndu-și probleme de conștiință. Cuvîntul ăsta, conștiință, e un gunoi...

Mă pupă afectuos pe amîndoi obrajii.

— Aș vrea să ne întîlnim peste cincizeci de ani și să ne povestim, la o cafea, întinse pe sofale, nebuniile. O, Doamne, cîte am avea să ne mai spunem !...

Afară plouă. Citesc pînă la două noaptea. Sting lumina. Deschid ferestrele să intre aer. Observ din nou aceeași umbră alunecînd pe stradă. Mă cuprinde teama.

Vineri

Visez spre dimineață că sînt pe malul mării, cu Minu. Privim întinderea cețoasă a apei.

— Știi să înoți ? mă întreabă.

Am dat din cap că nu.

— Nici eu. Dar vreau să învăț. Un pictor trebuie să știe să înoate.

S-a aruncat în apă. Încetul cu încetul s-a îndepărtat de țărm. L-am implorat să se oprească, i-am spus să se întoarcă, l-am strigat. Dar el mergea înainte, încăpățînat, inconștient, mergea împotriva valurilor tot mai furioase, și după cîteva minute n-am mai zărit pe întinderea spumoasă a mării decît un punct. Am dat un țipăt. În clipa aceea m-am trezit. Afară răsărise soarele.

Îi spun Noricăi, la lecție, că vreau să port cu tata o discuție. Am rugat-o ca în timpul conversației să rămînă afară. E vorba de o chestiune confidențială. S-a dus să-l cheme.

După vreo cîteva minute a apărut.

— Ce este domnișoară ? Aveți vreo neplăcere cu Norica ?

Nu, nu de Norica era vorba. I-am explicat că sînt pe cale de a mă căsători cu un tînăr ce trebuie să plece peste trei zile la o școală de piloți de vînătoare. O școală de piloți e moarte sigură. L-am întrebat dacă îi stă în putință să-l mobilizeze pe loc, în Alutela.

Colonelul s-a așezat pe scaunul în care stă la lecție Norica. Tăcea. A scos o tabacheră. Și-a aprins țigara.

— E vorba chiar de viitorul dumneavoastră soț ?

I-am spus că sîntem logodiți de șase luni. Că am început să ne înjghebăm o casă, sub Capela. Că nu ne-am cununat pînă acum, pentru că trebuia să-mi termin școala. Că vrem să avem copii. Să-i creștem.

— Da, da... a mormăit. Da, da...

A tras vreo două fumuri, apoi și-a îndreptat privirea asupra mea. Simțeam că mor de frică.

— Sînteți cam îndrăzneață, domnișoară, a zis, și a tăcut din nou.

În clipa următoare, pe ușă a năvălit Norica. S-a repezit de gîtul lui. L-a sărutat. Nebuna ascultase tot, pe gaura cheii.

— Cum, tati, stai să te gîndești atît pentru un fleac? Cînd este vorba de fericirea fetei tale?

Pe fața colonelului a apărut o umbră. Îmbătrînise. S-a ridicat.

— Să vină poimîine la mine, la ora nouă dimineața. La nouă fix! E clar?

I-am spus că e clar.

A salutat milităreşte, dar a omis să-mi mai sărute mîna.

Am făcut o lecție lamentabilă...

24

Cînd am intrat pe ușă, Minel zăcea trîntit pe pat. Fuma. S-a ridicat. Dar n-a venit spre mine.

M-am așezat în jilț. M-a invitat să-mi scot trenciotul. Nu, nu era nevoie, rămîneam doar cîteva minute.

A aruncat țigara și și-a pipăit cu un gest mecanic buzunarele murdare ale salopetei. Slăbise. Era nebărbierit. Părea ieșit din pușcărie.

— De ce ai venit? a întrebat.

I-am spus că am venit fiindcă îl iubesc.

Stătea cu spatele la geam. Abia îi distingeam figura. Privea spre șevaletul gol. În cameră domneau cea mai cumplită mizerie și dezordine.

— Nu vrei să bei ceva?

Tăceam. Vreo cîteva minute n-am vorbit nici unul. Afară începuse iar să plouă. Se auzea ecoul ritmic al picăturilor căzînd din streșini.

— Vii prea tîrziu, mi-a spus. Poimîine plec.

S-a dus la dulăpior și a venit cu o sticlă. A umplut paharele. Mi-a întins paharul. L-am lăsat pe masă.

— Fac parte, a zis, din specia nenorocită a lui Lord Finley. Cînd m-am îndrăgostit de cineva, îl iubesc chiar dacă mă alungă, chiar dacă mă lovește cu piciorul. Dar, spre deosebire de el, păstrez cu îndărătnicie în memorie toate loviturile. Le înregistrez. Atît. Am o putere de a îndura extrem de mare.

Și-a băut paharul. S-a așezat pe scaun în fața mea.

— De ce mă mai iubești ? M-am comportat în modul cel mai ticălos. O fată mîndră, cum ești tu, nu se întoarce în camera unde a fost batjocorită.

I-am spus că dacă nu abandonează subiectul, plec.

Am încercat să sorb o înghițitură din pahar. Era o băutură îngrozitor de tare. Minel s-a scotocit prin buzunarul salopetei și și-a scos pachetul cu țigări. Și-a aprins țigara.

Cred că s-a rezolvat problema plecării tale, am zis. N-o să mai pleci.

— Ce vrei să spui ?

I-am relatat discuția cu colonelul. Minel fuma. Pe față nu i-a tresărit un mușchi. Fuma, pe urmă s-a uitat la mine.

— Mă emoționează gestul tău, e un gest frumos, romantic. Dar aș dori, la rîndul meu, să renunțăm la subiectul ăsta. Plec.

În clipa aceea, mi-am dat seama că l-am pierdut. Că nu mai e nimic de îndreptat. Că soarta își depăna neistovită tortul. Am ridicat paharul și l-am dat pe gît. Arsura băuturii îmi tăiase respirația. M-am rezemat cu capul de speteaza tare a jilțului. Am închis ochii. Auzeam bătaia regulată a picăturilor de ploaie în burlane.

Minel mi-a dezbrăcat trencicotul și l-a aruncat pe o laviță de lemn.

— În săptămînile acestea groaznice, de disperare, abia în săptămînile acestea mi-am dat seama că nu mă pot lipsi de existența ta. Că ești o parte indispensabilă a vieții mele. Oricîte nelegiuiri aș mai comite, oricîte vînturi m-ar abate, aș reveni umil la tine. Mi-ai fost scrisă.

A umplut paharele. Și-a ridicat paharul și l-a băut.

De ce ții cu tot dinadinsul să pleci ? l-am întrebat.

— Fiindcă e război. Nu e război ?

Răspunsul lui mi s-a părut atît de simplu, de firesc, încît am rămas mută. I-am luat țigara din scrumieră și am tras un fum.

— Țineam extrem de mult să te mai văd o dată înainte de plecare. Îți mulțumesc că ai venit. Știam că mă iubești, n-aveam nevoie de dovezi, și tu faci parte din specia păcătoasă a lui Lord Finley. Cum să mă duc să mor fără să te mai privesc o dată ?

Zîmbea ca un copil. S-a așezat pe dușumea, ca odinioară, și s-a culcat cu capul pe genunchii mei.

— Vii poimîine la gară ? m-a întrebat. Plec cu accelleratul de la ora zece.

Am dat din cap că da.

— Tami, nu trebuie să fii tristă. Imaginează-ți cum aș putea trăi cu tine o viață întreagă, cu rana aceasta în suflet : că am scăpat de moarte prin grația ta. Ar fi oribil. Nici tu n-ai accepta o astfel de situație. Conviețuirea noastră ar purta puroiul lașității, al umilinței și necinstei.

Avea dreptate, tot ce spunea era exact, și îmi venea să plîng, ne asemănam prea mult unul cu altul, și eu, în locul lui, aș fi făcut la fel...

Am luat paharul și am sorbit o înghițitură. Mi-am amintit de ziua cînd am băut la el pentru întîia oară. Am revăzut noptiera. Și paravanul, și pătura murdară... O, doamne, cît timp trecuse de atunci ! Trecuse o viață !...

— Interesant e faptul că în săptămînile acestea, vorbea Minel, nu m-am gîndit deloc la moarte. Absolut deloc ! Eram cu totul absorbit de tine. Acum, va trebui să lupt ca să trăiesc. Nu vreau să te dezamăgesc. Un om, cînd moare, îi decepționează cumplit pe cei care-l iubesc. E un semn de slăbiciune, moartea, de neputință. M-ai detesta îngrozitor dacă-aș muri.

Plîngeam. Am luat paharul, l-am băut pînă la fund. Eram puțin cam amețită. Dar nu-mi păsa. În clipa aceea știam că e viu. Că mă iubește. N-aveam nevoie de nimic în plus.

Sînt fericită, Minule... De-atîta vreme n-am mai fost atît de fericită !... am șoptit.

Minel m-a ridicat în brațe ca pe-o frunză. Era din nou iubitul meu smintit. S-a învîrtit cu mine prin atelier vreo cîteva minute, în pas de vals, odaia se rotea haotic, nebunește, și îl iubeam, puteam să cred că zbor pe dalele

de marmură din uriașa sală a Casei Ofițerilor, sub candelabrele feeric luminate, alături de femei frumoase îmbrăcate în rochii albe, lungi, cu brațele sclipind de diamante, și nu simțeam în clipele acelea decît ușoara atingere a brațelor care mă susțineau, și respirația lui cuminte.

M-a așezat pe pat.

— Mă mai iubești ? m-a întrebat.

I-am spus că da. Că îl iubesc.

25

Ne-am întîlnit în gară. Ploua. Minel venise îmbrăcat într-un raglan extrem de elegant. Purta o valijoară. A așezat-o pe cimentul umed. Peronul era gol.

— N-ai ore azi ? m-a întrebat.

Aveam.

Mi-a spus că taică-său plecase de la ora patru dimineața la vînătoare cu Lord Finley. Iar maică-sa era bolnavă.

— Cu tata nu mă înțeleg deloc. Mă port urît cu el. Dacă o să mor, nu cred că o să-i reușească nici o lacrimă, cu toate că avocații, prin profesiune, au haruri de actor.

Vorbea ca să nu simt că timpul trece greu. Era drăguț. Își aprinsese o țigară. Trăgea din cînd în cînd din ea, absent.

— Ascultă, Tami, trebuie să-mi promiți că la întoarcere o să-mi faci patru copii.

Vorbea cu toată seriozitatea. Vrea patru, nici mai mult, nici mai puțin. I-am spus că o să-i fac doi. A stat să se gîndească, pe urmă a zis că dacă nu se poate altfel, sînt buni și doi.

M-a mîngîiat pe păr. Venisem fără bască. Și fără uniformă. Îmi pusesem cerceii de aur ai bunicii.

Mi-a spus că într-un moment de furie, stricase tot ce construise la *casa noastră*. Își procurase, pentru treaba asta, un tîrnăcop. Dar nu-i nimic. La întoarcere o să clădim o casă nouă, mai frumoasă, ceva mai sus de seminar, lîngă Episcopie. Va trebui să se consulte cu un arhitect.

Sporovăia fără întrerupere, de teamă, parcă, să nu-i pun întrebări. Simțeam că îndură greu momentele. Așa cum le înduram și eu.

Între timp, sosiseră și alte persoane, cu valize. Se adăpostiseră de ploaie sub acoperișul negru de funingine al peronului. Cîte un acar trecea în fugă peste linii. Afară era un timp cîinos și rece.

— Ți-e frig ? m-a întrebat.

Am clătinat din cap că nu.

— Dacă o să mor, am lăsat vorbă să rămîi stăpînă pe toate tablourile mele. Sînt dreptul tău.

I-am spus că n-o să moară. Că am credința nestrămutată că se va întoarce.

Simțeam că mă îneacă plînsul. Și-a petrecut un braț pe după gîtul meu. M-a sărutat pe păr.

Pînă să vină trenul mi-a povestit despre căsuța pe care vrea s-o construiască. Apoi despre proiectele de viitor. Dacă o să primească bursă, vom fi peste un an sau doi pe malul Senei. Își va închiria un mic atelier în Montparnasse și va picta acolo toată dimineața, iar după-mesele ne vom plimba pe bulevarde, vom vizita muzee și vom intra în baruri, noaptea, și ne vom îmbăta ca doi nebuni.

— Ascultă, Tami, crezi în toate astea ?

Da, cred... am spus în șoaptă. Cred...

Pe urmă trenul a sosit și a mai stat un timp cu mine pe peron, pînă cînd împiegatul a dat semnalul de plecare. M-a îmbrățișat.

Peronul rămăsese gol.

— Tami, am uitat să-ți pun o întrebare foarte importantă. M-ai iertat ?

Plîngeam. Am dat din cap că da.

L-am mai văzut un timp la geam, vreo cîteva momente, o mînă, un licăr de privire, un zîmbet, apoi a dispărut.

Mi-am scos batista.

— Se duce la război ? m-a întrebat amabil împiegatul.

Am tresărit.

Probabil, am șoptit. Nu știu exact... Probabil, la război...

Călimănești
ianuarie-martie 1981

Redactor : DAN-ION VLAD
Tehnoredactor : MARILENA LUNGULESCU

Bun de tipar : 31.X.1983.
Coli de tipar : 14
CRAIOVA, 1983

Întreprinderea poligrafică „Oltenia"
str. Mihai Viteazul nr. 4, Craiova
Comanda nr. 217/1983

Lei 10

SCRISUL ROMÂNESC